

ВОЛФГАНГ ЙЕШКЕ
ПОСЛЕДНИЯТ ДЕН НА
СЪТВОРЕНИЕТО

Превод от немски: Виктория Аврамова-Майер, 1985

chitanka.info

*Биде вечер, биде утро — пети ден,
И рече Бог: Да произведе земята живи
души*

*според рода им, добитък и гадини,
и земни зверове според
рода им.*

Тъй и стана.

*И създаде Бог земните зверове според
рода им,*

и всички земни гадове според рода им.

И виде Бог, че това е добро.

*След това рече Бог: Да сътворим, човек
по Наш образ и по Наше подобие...*

Мойсей 1, 23–26

ПРОЛОГ

През 1959 Стив Стенли навърши шестнадесет години. Той прекара детството си в Париж и Рим, където баща му беше представител на един американски фармацевтичен концерн. Завърнал се в Щатите, той посещаваше колежа в Спрингфилд, Охайо, искаше да следва самолетостроене и да стане пилот. След приключването на изпитите Стив постъпи във военновъздушните сили.

През 1959 американската тайна служба откри в околностите на западния средиземноморски басейн следи, свидетелстващи за наличието на проект, който трябваше да промени из основи познатата ни действителност.

През 1968 Стив Стенли навърши двадесет и пет години и го смятаха за един от най-добрите пилоти на американските военновъздушни сили.

През 1968 при най-строг секрет и стриктни мерки за сигурност САЩ започнаха да подготвят проект, който американската военноморска флота възнамеряваше да осъществи съвместно с НАСА и който щеше да бъде единствен по рода си в историята на човечеството.

През 1977 Стив Стенли навърши тридесет и четири години и работеше като пилот-изпитател при Рокуел. Той загуби мястото си, когато президентът Картър взе решение В-1 да не бъде пуснат в производство. Веднага след това Стив Стенли постъпи на работа при НАСА, където търсеха опитни пилоти за планираните полети на космическата „совалка“.

През 1977 тайният проект на НАСА и военноморската флота напредваше с пълни обороти, макар някои от участващите в него учени от известно време настойчиво да предупреждаваха за опасността от очертаващите се последствия. Някъде по това време на посветените в проекта бе вече ясно, че не всичко протича по плана. Военните пращаха предупрежденията по дяволите и форсираха

проекта с всякакви средства, въпреки че дори на неспециалистите правеше впечатление, че в морето западно от Бермудските острови ставаха странни неща. Дивите спекулации с така наречения Бермудски триъгълник идваха за ЦРУ тъкмо навреме, и то съзнателно подклаждаше слуховете, така че никой учен да не си и помисли за по-сериозни занимания със загадъчните феномени.

Не много след това името на Стив Стенли се появи в един компютърен списък сред имената на кандидатите, привлечени при най-щателен подбор за участие в тайния проект. Списъкът назоваваше специалисти от някои клонове на науката, техниката и логистиката, както и бивши членове на армията, отговарящи на някои по-специални изисквания.

Стив Стенли не можеше да знае по това време какво се иска от него, а така също и останалите, които бяха в списъка на ръководителя на проекта — адмирал Уилям В. Франсис. Те не подозираха, че животът им ще вземе нов обрат, но не такъв, какъвто са си го представяла и в най-смелите си мечти. Те бяха избрани да влязат в рая, но станаха свидетели не на генезиса, а на апокалипсиса.

Един ден Стив Стенли, изчезна безследно, а с него изчезнаха и повечето от онези хора, чиито имена компютърът беше назовал в списъка.

Безследно ли?

Те оставиха след себе си следи.

Само че беше извънредно трудно да се разпознаят, а още по-трудно — да се разгадаят, особено от всички онези, които не са били техни съвременници.

ПЪРВА ЧАСТ

СЛЕДИТЕ

СОНДАЖНИ ДУПКИ

Когато на 13 август 1970 Глоумър Чалънджър напусна пристанището на Лисабон, за да предприеме сондажни работи на морското дъно при Балеарската падина, не само учените очакваха някакво осветление на загадъчните феномени, на които се бяха натъкнали през 50-те и 60-те години. Биолозите и океанографите се надяваха да си обяснят разигралия се преди около пет и половина милиона години процес, внесъл коренни промени и бележещ прехода между миоцена и плиоцена^[1]. За Средиземноморската област означаваше истинска биологична революция, свързана с драстични промени в климата на Европа.

Експедицията на Глоумър Чалънджър се финансираше от Националната научна фондация и се провеждаше под надзора на Института по океанография. На 23 август следобед изследователският кораб беше закотвен електронно на сто мили южно от Барселона, където бе направен първият сондаж на две хиляди метра морска дълбочина. Последваха нови сондажи.

Резултатите потвърдиха хипотезите на Уилям И. Б. Бенсън от Националната научна фондация и на Орвил Л. Банди от университета в Южна Калифорния. Те потвърдиха и някои авантюристични предположения на висши военни от Пентагона, чийто военен проект в най-общ план бе вече готов в края на 60-те години, във връхната точка на програмата „Аполо“. На пресконференциите в Париж и Ню Йорк, където се оповестиха резултатите от експедицията, част от информацията бяха предвидливо премълчани. Те се отнасяха до извадения на бял свят по време на сондажните работи материал, който отначало не можеха да идентифицират, но той явно представляваше най-важният аргумент в ръцете на привържениците на проекта. Този аргумент накара президента Никсън още в средата на февруари 1971 драстично да съкрати бюджета за космическите полети на НАСА, когато полетът на „Аполо 14“ току-що бе завършил успешно, за да предостави средства за проекта, първоначално скрит под названието „Стийлаб“ и подготвян съвместно от военноморските сили и НАСА.

Резултатите потвърдиха някои загадъчни подробности, събрани от тайната служба. Първата подробност, на която бе обърнато внимание, датираше от 1959 г. Тя идваше от френското военно министерство и беше в най-висша степен тревожна, тъй като нямаше никакво обяснение за обстоятелствата около нея. Обозначиха я като „артефакт 1“. По-нататъшните изследвания бяха възложени на командир^[2] Франсис, опитен мъж от отдела за технооръжейно развитие при военноморските сили на САЩ. Едва през 1968 той се натъкна на друга сигурна подробност, която явно се свързваше с първата — беше открит „артефакт 2“. Той идваше от Швейцария. През 1969 се появи и една информация, изровена от тайната служба във Ватикана. Тя бе взета под ключ като „артефакт 3“. Мозайката се редеше частичка по частичка. Картината се допълваше постепенно и научната база на начинанието прие формата, която Франсис и неговите сътрудници отдавна предполагаха. За целта всички публикации в областта на теоретичната физика от цял свят вече от десетилетие насам бяха грижливо подбрани и преразгледани.

[1] *Миоцена и плиоцен* — епохи от терциера — Б.пр. ↑

[2] Чин от военноморските сили на САЩ — между лейтенант и капитан. — Б.пр. ↑

АРТЕФАКТ 3: ФЛЕЙТАТА НА СВ. ВИТ

Анахронизмите трудно могат да се разпознаят. Човек трябва или да е съвременник на събитията, за да ги подреди по функция и по вид, или по-късно роден, но да знае за тях от преданията. За рано родения те биха изглеждали по-скоро като куриози или като магически или свети предмети — в зависимост от простодушието на сърцето, вярата и научното схващане.

Наистина от векове насам съществуваха предположения, че в Западния средиземноморски басейн още в праисторическо време се е разиграло събитие, което би могло да се нарече „фрактура във времето“. Откривани били странни находки по крайбрежието на Южна Испания и Южна Италия, на Малта, Сардиния, Корсика и Балеарските острови, а най-вече в Сицилия, които поради свръхустойчивата си направа и загадъчност повсеместно почитали и отчасти все още почитат като реликви. По правило се касае за парчета лек метал, оцветен от мръснобяло до жълтеникаво-кафяво, приличащи на много стара слонова кост или на останки от черепи и кости, които морето и пясъкът са шлифовали в продължение на столетия и са деформирали до неузнаваемост. Особено привлекателни били те за фантазията, която вложила в тези костни фрагменти образи, историчност, дори святост, та да ги обяви за като по чудо спасени части от телата на всевъзможни светии, бродели някога по земята.

Така в Сан Лоренцо, недалеч от Реджо ди Калабрия, вече от петстотин години се почита едно двадесетсантиметрово парче от този материал като показалец на пророк Еремия. В Алхесирас пред Гибралтар се пази като реликва отломък с квадратна форма с дължина на стената около дванадесет сантиметра, което се смята за горната част от черепната кутия на Йоан Кръстител, чиято отсечена глава по чудотворен начин била изхвърлена от морето на испанските брегове. Освен това в най-малко трийсет и седем църкви на Сицилия почиват костици от пръсти на ръце и крака, горни и долни челюсти, ребра и

пиццали на не по-малко от двайсет и седем светии, пророци и подобни заслужили мъже.

Най-забележителната находка впрочем почиваше доскоро в едно сребърно ковчеже в „Санта Феличита“ в Палермо — най-святото нещо на св. Вит или Витус, както го наричат там. Витус, светец, между другото днес патрон на пивовари и миньори, сакати и казанджии, артисти, аптекари и винари, на когото се молят при нощно напикаване и пожарища, ухапване от змия и бяс, хорея и епилепсия, нервност и застрашено целомъдрие, произхождал от Мазара дел Вато на югозападния бряг на Сицилия и е трябвало да изтърпи, както се знае, доста ужаси от палачите на Диоклециан около 304—305. Син на заможен езичник на име Хилас, за най-голям ужас на бащата още в невинна седемгодишна възраст той постъпил в сектата на християните. За да избегне преследванията на разгневения баща, той забягнал с дойката си Кресценция и възпитателя Модестус за Лукания. Там бил разпознат, хванат и откаран в Рим, където по особено жесток начин искали да го пратят на смърт, потапяйки го в казан с врящо масло. В последния момент ангели спасили страдалеца и го отвели обратно в далечната му родина, където той не след дълго умрял.

През 583 година разделили на части тленните останки на мъченика. Докато тялото било отнесено в Долна Италия, отделеният от него фалос останал в Сицилия. Предприемчивият абат Фулрад от „Св. Денис“ наредил през 756 да пренесат окастрения труп в неговия манастир. Но както изглежда, не всички негови приемници хранили голямо уважение към Вит, защото през 836 абат Хилдуин подарил трупа на манастира „Корвей на Везер“. Там продължили да разчленяват трупа. През 922 херцог Венцел получил едната ръка, когато решил да построи в Прага църква в чест на Вит, точно на мястото, където днес се издига прочутата Витова катедрала в Храдчани. През 1355 император Карл IV се опитал да събере липсващите, разпилени по всички посоки на света тленни останки, но само в Павия успял да се сдобие с няколко кокалчета, в чиято автентичност божите учени никога не могли да се убедят напълно. Днес съществуват повече от сто и петдесет места в Средна и Южна Европа, които вярват, че притежават части от тялото на светията.

Най-деликатната реликва; на която Вит дължи своя патронаж над застрашеното целомъдрие, се появила през десетия век в Палермо. По

документи за нея се споменава през 938 година по повод новопостроената църква в „Санта Феличита“, където тя намерила сигурно убежище. На каква неизвестна съдба е била подложена през изтеклите 355 години — легендите премълчават, които иначе доста настървено се боричкат за снагата на младия мъченик.

Едно местно предание твърди, че знае нейния произход и се доближава много до истината: Смел рибар на име Росо една нощ бил изненадан от ураган и бил отнесен навътре в морето. Неизказано тежки били страданията му в продължение на цели две денонощия, докато накрая бурята стихнала и на третия ден заранта той отново съзрял родния бряг. Заел се да събира мрежата си и що да види — освен дванадесетте риби (това число, разбира се, е невероятно, защото сигурно се прави намек за дванадесетте апостоли), в мрежата имало и някакъв странен предмет — едно закривено, еластично и крехко образувание, дълго фут и половина, с диаметър половин педя, от неизвестен материал, със светлосива окраска.

Благодарен за своето чудновато спасение, рибарят предал находката на помощник-игумена на „Санта Феличита“, който сложил забележителната находка под ключ, скрил я преди всичко от погледите на дамския свят, за да не дава повод за греховни помисли. Това се случило към средата на деветия век.

Като по чудо то издържало невредимо пожара през 922, превърнал старата „Санта Феличита“ в прах и пепел. През 932 се започнало изграждането на новия храм, който в по-голямата си част е запазен и до наши дни.

През 1277 година Амброзии, млад и амбициозен игумен на „Санта Феличита“, издействувал позволение от архиепископа на Палермо да помоли Светия отец за потвърждение на реликвата. Папа Николай III не могъл да вземе решение, но веднага изпратил две комисии от експерти за Палермо, които да я изследват на място. След това молбата дълго чакала, докато през 1296 Бонифаций VIII изпратил трета експертна комисия. Но едва през 1303 година, малко преди смъртта си, след дълга вътрешна борба Светият отец стигнал до положително решение и дал апостолската си благословия.

От тринадесетия век странната находка, утвърдена, от най-висшата инстанция на католическата църква като символ на християнска непорочност и свидетелство за учудваща сицилианска

мъжественост, почива в едно изкусно гравирано и обшито с коприна сребърно ковчеже, което се отваря веднъж на всеки сто години по случай празника на Центенариума^[1] на „Санта Феличита“, за да види всеки с очите си чудотворно неподвластното на тленността черясло на светията.

Професор Анджели Буенокавало, преподавател, по медицина в Палермо, написал за тази реликва, наричана простонародно „срамотите на св. Вит“ или понякога съвсем просташки „Il gazzo di Santa Felicitá“, научен трактат, в който решително оспорва, че при споменатия предмет не би могло да се касае за човешки фалос, било то изобщо или в частност, дори той да се е променил по какъвто и да е странен начин във врящото олио, тъй като не показва ни най-малка анатомична прилика, да не говорим пък за дължината. Наистина при свинските опашки няколкократно е било установявано, че поставени във врящо олио, след известно време те набъбват и се покриват с пореста ципа, благодарение на което изглеждат по-големи и по-корави. Но при споменатия предмет не се касае за преварено месо, а по всяка вероятност за слонова кост. Явно красноречиво потвърждение за един от онези езически, изработени от слонова кост музикални инструменти, от които мюсюлманските музиканти изтръгвали своите зловещи тонове, които кралят от немската династия на Хохенщауфените много обичал при двора си.

Буенокавало не получил разрешение от факултета за отпечатването на трактата си. Завистници направили донос пред църковните власти, че по еретически начин черяслото на св. Вит било сравнявано с преварени свински опашки. Писанието било конфискувано и публично изгорено. Храброто професорче с мъка се отървало от обвинението в ерес и за две години го лишили от правото да преподава. Заминал за Падуа, където работил още три десетилетия като анатом. Славата му се разнесла далеч зад границите на избраната от него родина.

Междувременно музикалният инструмент на св. Вит почивал в сребърното си ковчеже и преживял столетия, докато почти потънал в забвение.

Когато през 1938 година по повод хилядагодишнината на „Санта Феличита“ ковчежето отново било отворено и светото черясло изложено пред очите на публиката, някой си Луиджи Ризото,

гимназиален учител в Таренто, заварен на същото място през Първата световна война, както и известният някога Абаелрад от Париж, много внимателно разгледал реликвата. През 1939 година в Тарентинското педагогическо списание се появила статия, в която Луиджи Ризото изразил решително съмнение относно автентичността на реликвата. Той обвинил католическата църква в чудовищно извращение, че и през двадесетия век още се осмелява да признава и да заблуждава хората да почитат някакво си парче маркуч с дължина и направа като черяслото на светец. Това било наследство от най-мрачното Средновековие и безсрамното невежество на прост вярващ народ, и то по време, когато италианската нация с велики културни традиции се готвела да стане една от най-значителните нации в света и в политическо отношение. Това бил истински позор — гневял се той.

В случая — продължил изложението си Ризото — не се касае за нищо друго освен за парче пръстеновиден маркуч от твърда и станала вече чуплива каучукова смола, вероятно свързваща част на наргиле от мавритански произход. От просветителското му усърдие и ограничена начетеност обаче убягнало, че това парче гума е споменато в документи още през десетия век, а през 1303 година тържествено е било обявено за реликва, и че мавританците са се запознали с тютюна едва през средата на шестнадесетия век. А що се отнася до наргилето — то било открито едва през 1612 година, и то от един собственик на кафене с остър търговски нюх на име Зиад Кавадри от Дамаск, който след по-продължителни разсъждения изнамерил наргилето, за да повишава настроението на посетителите в своето заведение. От Дамаск този източник на ориенталско удоволствие започнал шумното си триумфално шествие из мюсюлманските земи до Будапеща и Казабланка, до Дар-ес-Салам и Хайдерабад.

От 1961 година по указание на папа Йоан XXIII била назначена комисия от ватикански учени, за да изследва на спокойствие джунглата от реликви. На първо място трябвало да се занимае с онези недостойни за почит случаи, които били нелепи, неприятни или дори смешни. В продължение на повече от пет години комисията разгледала 3786 подобни случая, от които 1284 веднага били осъдени на забрава, други 1544 се нуждаели от по-подробен оглед и затова не били упоменати официално и накрая тихомълком оставили 958 реликви, които било удобно да се споменават открито само в изключителни случаи.

Неочакван резултат от този преглед било, че при повече от хиляда случая реликвата била от мръснобял или жълтеникавокафяв материал, който според описанието — „имал вид на много стара, напукана слонова кост“.

Папската комисия измолила проби от този материал и ги предала в лабораторията по физика При Ватикана, където реликвите били изследвани с най-модерни методи, между другото и по радиовъглеродния метод. Получила се нова изненада. Много от тестовите по радиовъглеродния метод дали отрицателен резултат, а това можело да означава само едно: ако ставало дума за органична материя, т.е. кости или слонова кост, гума или даже кехлибар, то множество проби би трябвало да датират отпреди тридесет хиляди години, защото изчисленията по този метод не стигат по-далеч в миналото. Възможно било пробите да са по-стари и от сто хиляди години. И така — не е могло да се касае нито за показалеца на пророк Еремия, нито за костичка от дясното стъпало на св. Геновева, или за гръдната кост на св. Павел.

Флейтата на св. Вит, както се и очаквало, била причислена към нелепите, подлежащи на забрава реликви. Тя отстъпвала по цвят и конструкция на изобилния материал, но сочела същата предбиблейска, дори не и прабиблейска възраст, когато по-късно също я инкриминирали и изследвали. Какво бил спасил рибарят Роси от морските дълбини след корабкрушението и бедите? Междувременно изведнъж интересът значително нараснал дори и за учените от папския кабинет по физика. Онова, което се появило на хоризонта като бледо потъмняване, застрашавало да се разрази буря, способна да разклати устоите на Божията история на човечеството. Ако предположенията се окажели верни, това откритие можело да доведе до страхотни последствия.

А имало изгледи да се окаже вярно.

На 2 март 1969 година в Палермо пристигнала мисия на папа Павел VI. Тя предала на палермския архиепископ послание лично от Светия отец, с което той умолявал негово преподобие, от съображения, за които имал най-настоятелна причина да премълчи, незабавно да препрати в „Свети Петър“ съхранената в „Санта Феличита“ реликва на св. Вит. Изпълнен със страх, той трябвало да узнае

предзнаменованията, че Антихристът само с едно драсване на перото можел да зачеркне хилядолетия от Светото писание, да лиши света от неговия лелеян и изстрадан бог и постепенно да го завладее.

Сбърчил чело, разгневен на откритото недоверие на Светия отец към неговата реликва и застрашителното господство на Антихриста, от друга страна пък — загрижен от настоятелната молба, негово преподобие дал указание да отворят ковчежето в „Санта Феличита“ и да връчат на мисията искания предмет, добре опакован.

След повече от хилядолетен покой флейтата на св. Вит, парчето маркуч от наргиле или езическият музикален инструмент, потеглил на път. Непризнавана в продължение на цяло хилядолетие, реликвата изведнъж предизвикала еднакво вълнение сред физици, теолози и политици.

На 5 март тя пристигнала в Рим и била незабавно предадена на Светия отец, който я огледал с нарастващ смут, виждайки потвърждение на ужасните си предчувствия, и се оттеглил за молитва.

В лабораторията по физика междуременно били изследвани нови проби и се стигнало до извода, че материята не е нито органична, нито неорганична, а *синтетична*. Същият резултат се потвърдил и при малко по-различния на вид материал, от който била изградена реликвата от Палермо. Освен това черяслото от „Санта Феличита“ смайващо приличало на начленения маркуч на противогазова маска, каквато обикновено носят пилотите на реактивните изстребители.

Неизяснен останал без съмнение на първо място въпросът колко столетия преди откриването на пластмасите е могъл да се яви подобен материал, който при това още тогава е показвал следи от извънредно голяма възраст. Учените на Ватикана били изправени пред загадка. Не съществувала нито някаква научна теория, нито пък можели да си представят такова техническо съоръжение, което да обясни този парадокс.

Така флейтата на св. Вит потънала във Ватиканския архив, в най-голямата колекция от странни сечива, куриозни апаратури, ръкописи и произведения на изкуството, събирани в продължение на хилядолетие и половина.

При мъдрото си решение папа Павел VI обаче не съобразил, че ЦРУ се интересува по принцип от всичко и че неговите шпиони са вездесъщи. Американската тайна служба си пъха носа, така да се каже,

непрекъснато и под папския престол, та във Вашингтон незабавна научили за загадъчните находки и за грижите, които те създавали на Ватикана. Не след дълго получили и пакети с фотоси, и някои проби от загадъчния материал.

Капитан Франсис вирна войнствено брадата си напред, когато разглеждаше с лупа разпръснатите по бюрото си снимки. Неочакваната пратка от Ватикана влизаше точно в предназначените рамки, а се и свързваше с двете камъчета, датиращи от 1959 и 1968 година, взети от Алжир и Гибралтар. „Глоумър Чалънджър“ трябваше да достави последните камъчета за мозайката със сондажните си работи в Балеарската падина. Приготовленията за дълбоководните сондажи по проект на Националната научна фондация щяха да започнат скоро, средствата за изследователските замисли бяха налице.

Франсис хвърли поглед на овехтелите капитански нашивки на куртката си. Беше крайно време да направи крачка напред и той усещаше доволен възходящия тласък, който добиваше проектът с пратката от Рим. Той щеше да понесе и него самия високо нагоре. И тогава нямаше да има повече пречки по пътя му към адмиралския чин.

Това му вдъхна големи надежди.

[1] От centum — сто (лат.). — Б.пр. ↑

АРТЕФАКТ 2: БОЙНАТА КОЛЕСНИЦА ОТ ГИБРАЛТАР

Докато австрийци и французи воювали за трона на Испанското наследство, британците взели в свое владение най-важната база на Западното Средиземноморие. В утрото на 4 август 1704 година германски наемни войници щурмували Гибралтар, завзели го в ръкопашен бой и развели знамето на Великобритания.

Джебел-ел-Тарик, скалата на Тарик, наречена така на името на прочутия арабски пълководец, укрепил се тук с войските си през 711, за да прегazi Пиренейския полуостров, представлява буца варовик от юрския период, която заедно с разположената на африканския бряг, западно от Сеута, Джебел Муса образува тесен планински хребет, отделял някога Атлантика от Средиземно море. Тъй като в Средиземноморския басейн се изпарява повече вода, отколкото той получава от реките, в резултат от Атлантика в него непрекъснато се втича вода.

В продължение на милиони години водните маси изрязали пролив, дълъг повече от триста метра и широк двадесет и четири километра — Гибралтарския пролив. По южния фланг на Гибралтарската скала те са изсекли две тераси — Уиндмил Хил и Еуропа Флетс, — които се спускат към Пунта де Еуропа и стават идеално място за укрепление. През 1714 година англичаните започнали строителството на военноморска база.

В Испания никога не са липсвали гласове, които да си я искат обратно. Правени са дори няколко злополучни опита за възвръщане със сила, но те все пропадали. Но тъй като за испанците Англия често пъти бивала желан съюзник срещу Франция, както например по време на Наполеоновите войни, британските позиции си оставали неоспорими, а оттам се контролирало всяко движение на флотите между Средиземно море и Атлантика.

Когато Наполеон слязъл от историческата сцена, в страната още повече се надигнали гласове, застъпващи се за „освобождането“ на Скалата. Тези гласове наистина нямали особена тежест, а запалените

глави в политиката били напълно заети с либералната революция, с френската интервенция и последвалата кървава гражданска война между карлистите и привържениците на регентката. И понеже в Испания всичко, което макар и отдалеч напомня за „РЕКОНКИСТА“^[1], може да разпали националните страсти, англичаните се държали в Гибралтар предпазливо и незабележимо. Всеки сблъсък с местните жители можел да разпали ненадейно свада между европейските Велики сили, които завиждали на британците за стратегическите им позиции, всяко сбиване между моряците на английската кралска флота и испански рибари можело да се изтълкува като „освободителна борба“, затова комендантът на базата решил през 1843 година да усили укрепленията над тесния пясъчен полуостров североизточно от Муриш Касъл. През есента на 1843 година започнали първите окопни работи.

Местността трябвало да се промени възможно най-незабележимо, за да се скрият намеренията от националистите и да не се стигне до неудобни въпроси в Мадрид. Ръководството на тези работи поел полковник Франк Гилмор, изпитан в строителството на укрепления офицер, някогашен съветник на Мохамед Али в Египет, преди този да се скара с Великобритания и да се подпише Лондонската конвенция срещу изменилия на Портата губернатор. Гилмор бил запален любител-археолог и присъствувал при разкопките в Нубия. Останалите офицери му прикачили шеговитото прозвище Гилмор паша.

Най-напред изсекли редкия шубрак и направили окопи. За да се поставят основите на блиндажите за предните укрепления върху здрава скала, Гилмор паша накарал да изтръгнат пъновете и коренищата и да се изнесе рохкавата земна маса — преди всичко мергел и глинена лиска. На дълбочина около осем фута се натъкнали на твърд глинен пласт. Гилмор наредил да се установи дебелината на слоя с помощта на остри копачи. Работниците едва проникнали три фута надолу, когато се показало нещо като глина, просмукана от ръжда.

Полковникът разпоредил веднага да се прекратят строителните работи, за да се изследва материалът. В действителност се оказало силно разядено желязо със следи и от други субстанции, между които

и тъпи парчетии от гранулиран материал — твърде възможно от стъкло.

След това Гилмор наредил да се разкопае внимателно, цол по цол, площ с размери двадесет на двадесет фута, тъй като с право предполагал, че се е натъкнал на някакъв артефакт. На дълбочина около два фута достигнали до нови следи от ръжда, а ден по-късно в изкопа се очертали правоъгълни контури с размери около шест на дванадесет фута.

Полковник Гилмор изготвил контурна скица в съответния мащаб и заповядал да откриват пласт след пласт. След нови пет цола дълбочина контурите отново били измерени и също така отново била изработена мащабна скица, за да може накрая разрушеният от атмосферните влияния предмет да се реконструира и вертикално. На дълбочина от още един фут Гилмор бил твърдо убеден, че несъмнено се касае за артефакт: когато на два и половина фута дълбочина четириъгълните контури се изпълнили със следи от ръжда — отначало от едната страна, а след това на три и половина фута по цялата повърхност, Гилмор разбрал, че се е натъкнал на някакви останки от сандък или от кола, или най-вероятно от антична бойна колесница, затънала тук в тинята. Калта, изглежда, проникнала във вътрешността на возилото и нацяло го изпълнила отвътре, както сърцето — отливния калъп. Затова и превозното средство, така да се каже, се консервирало изправено.

Въоръжен с шпакла и четка, Гилмор паша търсил да открие фланговете на „сандъка“ и съответно останки от колелата, но отначало без успех. И тъкмо да се откаже, тъй като допуснал, че желязното возило навярно е било снабдено с дървени колела, от които не е останала и следа, Когато изведнъж в предната и задната част на „сандъка“ се натъкнал на странични метални надебелявания, които със сигурност говорели за колела или валяци. И така колата първоначално имала четири колела, което било съвсем необичайно за древните бойни колесници.

Когато полковник Гилмор пристъпил към вертикалното реконструиране на „колесницата“ въз основа на хоризонталните скици, се оформило едно странно возило, прилично по-скоро на лека, ниска, елегантна карета, отколкото на бронирани бойни колесници, познати ни от античните изображения.

На едната страна, инстинктивно означена от Гилмор като „предна“, изглежда, се е намирал по-голям метален блок, който се е извисявал до половината височина на страничната обковка над основата на шасито. Дали се е касаело за масивна платформа, на която е било мястото на водача, дали там са стояли стрелците, или пък това е било някакъв вид оръжие, нещо като таран или друго подобно — той не посмял да реши. Всеки случай возилото е имало по-скоро утежнена конструкция, явно непрактична, ненужно масивна, що се отнася до шасито и най-вече до „платформата“, затова пък небрежно слабо бронирана на фланговете. Може там да се намирили дървени или кожени брони, от които нищо не е останало — си казал офицерът. Все едно — той не останал доволен от резултата, тъй като не могъл да класифицира както трябва находката си.

Гилмор естествено осведомил сър Уолтър за случая и той — вътрешно развеселен, но външно, както винаги, много уставно — му разрешил да прекъсне за известно време укрепителните работи, за да може майсторът-строител на крепости да „начеше“, както той се изразил, „египетската си краста“. Сър Уолтър всеки случай бил на мнение, че съмнителното „петно от ръжда“ е возило на маврите, затънало в тинята, когато те завзели Джебел-ал-Тарик и оттук контролирали своя подвоз.

Полковникът не се възпротивил на мнението на коменданта, но той бил археолог дотолкова, та да разбере, че при „петното от ръжда“, съдейки от структурата на подпочвата и от дълбочината на местонахождението, се касае за артефакт от времето преди Христа, най-късно от картагенския период, а твърде вероятно било находката да е значително по-стара.

Това предположение се засилило, когато Гилмор паша огледал отново мястото на находката и се натъкнал на силно разложени останки от кости, между тях на черепна кост, в която личала дупка, голяма колкото нокътя на палец. Кочияшът явно бил загинал от насилствена смърт.

Полковникът се объркал от факта, че останките от кости изглеждали далеч по-стари от три или четири хилядолетия. Гилмор бил виждал находки от скелети в Египет, които при далеч по-неблагоприятни условия се запазили в отлично състояние най-малко пет хиляди години. А глиненият пласт, където била затънала

колесницата, е трябвало да консервира трупа за десет или двадесет пъти по-дълго време.

Полковник Гилмор бил безпомощен да си обясни тази загадка и помолил сър Уолтър да му разреши да изпрати още със следващия кораб съобщение до Кралското дружество в Лондон, за да могат специалистите да се запознаят с находката.

— Изключено, полковник! — отговорил категорично сър Уолтър. — И дума да не става. Не мога да поема ни най-малка отговорност, ако тук нахлуе цяла орда учени, които да ми пречат при изпълнението на военните ми задачи. И без това крепостните работи северно от Муриш Касъл се проточиха доста, защото се поддадох на египетските ви увлечения. Аз настоявам обектът да не изостава и незабавно да се довърши.

— Но с ваше позволение, сър...

— Разбира се. Но вие ще ме разберете, полковник, че не мога да си позволя да предизвикам в пресата дискусии по това, че при укрепителните работи на Гибралтар били открити археологически находки.

— При канализационните работи за резервоара, сър. Сър Уолтър му отказал нетърпеливо:

— Вярвам, че един археолог, или както щете наричайте тези хора, може да различи крепостни работи от канализационни, полковник Гилмор.

— Сър, възможно е да става дума за една от най-важните предисторически находки в Европа, и то на територията на Нейно Величество.

— На военна територия на Нейно Величество, за чиято сигурност отговарям аз, полковник Гилмор.

— Това ми е известно, сър. Но моля да разберете и моето положение. Аз не съм специалист археолог, на мен ми липсват средства и възможности за едно обстойно проучване, преди всичко за по-точно датирание. За науката би могло да се окаже незаменима загуба. Не бих искал повече да нося сам отговорността...

— Отговорността спокойно оставете на мен, полковник. Освен това аз имам впечатлението, че вие малко надценявате вашата находка. Държете се, сякаш сте открили скелета на слон от армията на Ханибал. Сигурно някой испански селяк в пияно състояние се е

отклонил от пътя в тъмната нощ и се е удавил с торната си кола в блатото. Нека не раздухваме толкова това ръждиво петно. Мисля, че не е нужно да ставам още по-пряк, полковник. Вие ме разбрахте.

— Тъй вярно, сър.

Нямаше смисъл. Сър Уолтър държеше на мнението си. Но все пак позволи на Гилмор да уведоми един приятел фотограф в Лондон — същият известно време бил работил като чирак при Reading Talbots тайно по техния нов метод — и да го помоли да дойде в Гибралтар, за да направи няколко снимки на находката.

След три седмици Арчибалд Уесли пристигнал на място и изщракал около четиридесет плаки, та да увековечи петното ръжда за поколенията и да го спаси за допълнителна научна преценка. Както той, така и полковник Гилмор приели като задължение да не публикуват засега още нищо за случая. Скоро укрепителните работи продължили, а остатъкът от глинения слой бил изкопан.

През 1846 година полковник Гилмор се пенсионира и сигурно никой не би му попречил да разгласи за находката си, но е странно защо той се отказал от това си намерение. Може би вътрешната битка между интересите му на Изследовател и войнишката лоялност завършила в полза на последната. По-вероятно е обаче да е решил, че като любител няма да убеди специалистите със своите скици и не съвсем сполучливите в техническо отношение снимки, а напротив — би се изложил на остра критика, че не е успял да убеди сър Уолтър във важността на находката и необходимостта от обстойното ѝ научно изследване. Странно как никога след това не е достигнало до него, че две години след оттеглянето му в цивилния живот на Гибралтар била открита нова находка. При по-нататъшните крепостни работи се натъкнали на череп от праисторически човек, смятан десетилетия наред за череп на човекоподобна маймуна. Сър Уолтър Грифит не бил вече комендант на Гибралтар. Находката станала известна в кръговете на специалистите, но едва сто години по-късно, след проучванията на Лийки, тя събудила техния интерес.

Когато на 25 декември 1874 година на преклонна възраст Гилмор паша умрял в лятната си къща недалеч от Чатам до Лондон, неговите материали с данните, засягащи загадъчната колесница от Гибралтар, потънали в забвение.

Внукът му, Едуард Джордж Гилмор младши, проспериращ млад архитект и запален автомобилист, напуснал вилата на Чатам през 1898 година, за да я ремонтира и после да я продаде на някакъв богат фабрикант на текстил от Манчестър. Преди да се пренесе в лондонския Уестенд, където си построил къща, Едуард Гилмор младши си направил труда да прегледа лично част от архивните документи и писма, струпани в големия таван на лятната къща, преди да ги изгори. Тук именно се натъкнал на свитък от тридесет и две силно пожълтели фотографии, грижливо надписани на гърба с почерка на неговия дядо, от които нищо не могъл да разбере освен изписаното със замах означение на фирмата „Арчибалд Уесли“, ателие „Калотайп“, Чизуик, в долния десен ъгъл. Те се придружавали от добре завързана кутийка, съдържаща само някакъв сиво-кафяв прах, примесен с твърди гранулки — вероятно прах от кости, помислил си мистър Гилмор младши, преди да я захвърли нехайно, — и един пакет със скици, направени собственооръчно от неговия дядо, между тях рисунка, на която не било трудно да се различи автомобил.

На мистър Едуард Гилмор младши му секнал дъхът. Листът носел дата 12 март 1844 година. „Чакай, чакай!“ — помислил си той. Дали пък старият полковник не се е занимавал тайно с изобретателство, та още през 1844 година да е бил вече на път да конструира автомобил? Доколкото му било известно, старият Гилмор се интересувал по-малко от техника, отколкото от разкопки.

Мистър Гилмор заоглеждал рисунката от всички страни с окото на познавач. Останалите скици представлявали чертежи, показващи возилото в различни разрези. Всеки случай това не можело да е карета, а по-скоро автомобил, независимо от странната си форма, без съмнение с предно задвижване, за което говорел моторният блок отпред.

Той прегледал всичко наследено от дядото, за да намери нови доказателства за изобретателската му дейност, но напразно. Твърде възможно било това да е съоръжение за извозване на пръст или пък военно превозно средство със специално предназначение или използване при строителството на крепости.

Скоро интересът на мистър Гилмор младши изчезнал, въпреки че находката му се видяла достатъчно значима, та да я упомене в своя дневник, да запази скиците и фотографиите и да ги вземе със себе си в

Лондон, когато се пренасял няколко седмици по-късно в новото си жилище в Уестенд.

Тук почивало наследството на Гилмор паша, докато един дъждовен съботен следобед през септември на 1968 година Патрик Гестън, венчан от 1966 година за Катерин Гестън, по баща Гилмор, внучка на архитекта Едуард Дж. Гилмор младши и дъщеря на предприемача-строител Артър Едуард Гилмор, в пристъп на носталгия взел в ръка дневника на дядото на жена си и се зачел в него. Така той се натъкнал на онази отметка за бойната колесница, подобна на автомобил, която неговият прадед бил скицирал вероятно през 1844 година. Под нея проспериращият архитект, привърженик на сецесиона, написал четливо с печатни букви: „Има и други чертежи (ясно очертани конструкторски планове?) и тридесет и две фотографии, за съжаление лошо фиксирани. По тях могат да се различат само петна.“

Патрик Гестън, учител по немски и английски, понякога и преводач, любител на научната фантастика и онази литература, занимаваща се с границите на науката и нещата, които лежат отвъд тези граници, се стъписал. Допил си бирата, качил се на тавана и разровил скринове и кашони, сандъци и кошове. Накрая се добрал до находката.

В плътен кафяв плик, надписан от архитекта с мастило с красиви печатни букви „Автомобилът на дядо Гилмор паша“, се криел търсеният пакет. Най-отгоре се намирала рисунката на автомобила.

Гестън потръпнал като ударен от електрически ток.

Несъмнено това било джип или лендроувър^[2], макар формата да не била съвсем същата. Липсвали калниците и колелата, а радиаторът се намирал по-долу, сякаш бил хлътнал.

Къде ли, за бога, старият полковник Гилмор е срещал джип през 1844 година? По време, когато дори бензиновият мотор още не е бил открит!

Гестън въздъхнал дълбоко и стиснал внимателно листовете, като че ли имало опасност да се разпаднат в ръцете му на прах. В главата му се стрелнали налудничави мисли за скокове и пътуване във времето, „Ястреб сред врабчетата“ от Дийн Маклолин, излязла два месеца преди това в „Аналог“, и историите за пътешествия във времето от някакъв немски автор, чието име не можел да си спомни, но които бил чел в едно любителско списание за научна фантастика.

Той слязъл в кабинета си и разпръснал с треперещи пръсти снимките върху бюрото. Дълбоко разочарование. Те били изцяло пожълтели и осеяни с кафяви петна. При по-сериозно вглеждане някои от тях издавали равномерна структура, но той така и не разбрал нищо повече от това, което изобразявали.

После подредил една след друга в хронологичен ред двадесет и осемте диета със скиците по дати, както били надписани на гърба. Веднага му станало ясно, че се касае за разрези на „джипа“, и то отгоре надолу. Накрая открил и прилика между структурата на петната на някои от снимките и скиците, изобразяващи най-долните разрези. Това говорело за протокол при разкопки!

Гестън се втурнал във всекидневната и попитал запъхтян младата си жена:

— С какво се е занимавал старият Гилмор, полковник Гилмор, твоят прапрадядо?

Мисис Гестън вдигнала уплашено поглед от книгата, в която се била зачела. Проливният дъжд трополял по прозорците.

— Какво имаш предвид с това: „С какво се е занимавал?“ Бил е офицер. Доколкото знам, строил е крепости или нещо такова. Какво така внезапно си се заинтересувал от него?

— А защо са го наричали „паша“? — попитал Патрик, без да обърне внимание на въпросите й.

— Боже мой, за какво ли беше? А, да — почакай малко! Като че ли е бил известно време в Египет? Май че е бил в Египет.

Египет! Това име подействувало на Патрик Гестън като магически знак. Бързо отишъл в кухнята, извадил си една бира от хладилника и я отворил с треперящи пръсти, за да отмие пясъка на целия Ориент, който изведнъж сякаш бил полепнал по лигавиците му.

— И кога е било това? — запитал той, щом се върнал.

— Нямам представа, но навярно може да се установи.

И наистина се установило. Полковник Франк Гилмор не е бил по въпросното време в Египет. През 1840 година той се бил завърнал от Александрия в Лондон, а след година прекомандиран на Гибралтар, където до пенсионирането си през 1846 година ръководел разширението на крепостните съоръжения.

Гибралтар?

Гестън бил разочарован, но не се предал. Той писал на Кралското дружество и на Националното географско дружество дали през четиридесетте години на деветнадесетия век край Гибралтар са провеждани археологически разкопки. От двете институции той узнал, че нищо не е известно за археологически разкопки край Гибралтар — нито по въпросното време, нито по-късно. Само през 1848 година при укрепителни работи са били намерени черепни кости от човекоподобна маймуна, на които напоследък се гледа по-скоро като на останки от праисторически човек.

Ентузиазмът на Гестън значително отслабнал. През 1848 година старият Франк не е бил вече на Гибралтар, а си гледал старините в Чатам. Гестън не знаел какво да предприеме по-нататък. Но познавал автор, публикувал на немски език една много нашумяла книга за загадъчни пра- и ранноисторически находки. Гестън я бил превел на английски и по този начин имал повод на няколко пъти да кореспондира с автора. Предложил му материала, като му загатнал, че е възможно да е по следите на твърде интересен случай, но че няма нито възможност, нито средства да продължи сам.

Писателят^[3], който бил любител-археолог, както й самият Гилмор паша, не скрил горещия си интерес към находката и сам предложил да публикува след обстойното им проучване скиците и фотосите още в следващата си книга. Може би по този начин можело да се стигне и до нови доказателства.

Тъй като Гестън не искал да се довери на пощата, избрал по-сигурен път, за да предаде на писателя ценния материал. В немския клуб в Лондон се бил запознал с някои хора от немското посолство, между тях със служителя на посолството доктор Вернер Райхерт, който пренасял два или три пъти седмично важни и тайни документи с дипломатическия багаж между Бад Годесберг и Лондон. Доктор Райхерт се съгласил да вземе със себе си плика с материала за Германия.

Друг един чиновник от немското посолство обаче, чието задължение било да комплектова багажа на куриера, преснимал, както правел това редовно, целия предназначен за Бад Годесберг материал и препратил копията на Американската тайна служба.

Само след три дни Пентагонът узнал за странната находка при Гибралтар, съответстваща напълно на другия загадъчен предмет,

идващ от Алжир и предаден му през 1959 година от френското военно министерство.

Тъй като на фотокопията било трудно да се различи каквото и да било, капитан Франсис решил, че е нужно да се снабди с оригиналния материал, за да се изследват самите калотипове и да се дадат на компютъра за контрастиране. Оттам нататък трябвало да се избегне всякаква публикация на материала при каквито и да е обстоятелства. А можело и да се направи така, че този автор за известно време да бъде възпрепятствуван да публикува случая. При тогавашния стадий на проекта би се оказало съдбоносно, ако противната страна усети нещо за дейностите, с които се занимавала флотата на САЩ.

На 16 октомври 1968 година пликът със скиците и снимките пристигнал в Бад Годесберг. Получателят не бил в състояние да приеме лично пратката, тъй като в момента пътувал, за да изнася сказки, затова упълномощил своето издателство да изпрати някого да вземе материала.

В понеделник, 21 октомври, една редакторка от издателството заминала за Бад Годесберг и получила пратката. Следващата седмица в петък тя била връчена в Дюселдорф на истинския получател, който отворил плика и бегло погледнал материала, тъй като времето напредвало, а той бил закъснял. Пъхнал плика в куфара си и поел с такси за гарата.

Четири часа по-късно, по пътя между Карлсруе и Базел, писателят напуснал за десетина минути купето си първа класа, където пътувал сам. Когато се върнал от тоалетната, куфарът му бил изчезнал от багажника. Веднага осведомил началника на влака, който алармирал полицията. Проверката на багажа на граничната спирка в Льорах била безуспешна, също и повторната проверка на Централната гара в Базел.

Още същата вечер, когато със закъснение се прибрал у дома, куфарът го чакал вече там. Някакъв непознат господин, използвайки неговото име, помолил един таксиметров шофьор да закара куфара му вкъщи и да го предаде на съпругата му, тъй като собственикът на куфара бил възпрепятствуван, но щял да си пристигне най-късно след един час.

Всичкият багаж бил налице — липсвал единствено пликът със снимките и скиците.

Полицията не открила уж никаква следа и скоро прекратила издирванията.

Капитан Франсис обърна поглед към сипещия се навън сняг, който от време на време прехвърчаше покрай прозорците, отвяван почти хоризонтално от силната вихрушка, но не го забелязваше. Изглеждаше по-скоро, че очите му фиксират някаква безкрайно далечна точка.

— Защо пък точно Гибралтар? — измърмори той. — Най-слабото място! — навлажни палеца и показалеца си със слюнка и потънал в мисли, заусуква с бавни движения тънките си мустаци. — Най-най-слабото място!

Зад него на бюрото бяха разпръснати скиците и снимките от 1844 година. До тях лежеше безформено, силно разядено парче метал, почти като въглен, с матов оттенък само на ония места, откъдето са били взети пробите.

То се знае, че ще има и провали, помисли си капитан Франсис. Е, дето се дяла, падат и стърготини, а там ще падне дялкане, бог знае как! На път сме да нанесем най-големия удар в световната история — в буквалния смисъл.

Капитанът се усмихна, защото, както винаги, той беше много, много самоуверен.

[1] Отвоюване. — Б.пр. ↑

[2] Марка автомобил, пригоден за пътуване по труднопроходими терени. — Б.пр. ↑

[3] По негово желание името му не се споменава. — Заб. на ред.
↑

АРТЕФАКТ 1: ТИФЕНБАХЕРОВОТО ОРЪЖИЕ

Аксел Тифенбахер, роден през 1934 година в Ханау до Франкфурт, бил луд по оръжията още от най-ранната си младост. Крадял или купувал огнестрелно оръжие когато и където можел да се добере до него. И то накрая станало негово проклятие.

През 1949 година трябвало да изтърпи двегодишно наказание като малолетен, тъй като при кръчмарско сбиване с окупационни войници в квартала на Франкфурт „Бокенхайм“ стрелял по един сержант от американската армия и доста сериозно го ранил. При обиска в родителския му дом намерили в неизползваемото перално помещение, принадлежащо към полуразрушената от бомбите задна част на къщата, едно скривалище на оръжие, каквото полицията рядко била откривала досега. То съдържало четиридесет и два пистолета от много страни, но главно — оръжие от някогашния германски Вермахт и от американските войскове запаси, както и автоматичен пистолет от руски произход, заедно с муниции от всякакъв калибър, цевта на един стар пистолет с комплект патрони и няколко американски яйцевидни ръчни гранати.

Запитан за произхода на своя арсенал, Тифенбахер мълчал упорито. След излизането от затвора през 1951 година му тръгнало все назад. Няма ни най-малък шанс повече, тъй като полицията го следяла и не се шегувала, щом го пипнела при някоя негова подозрителна разходка.

През 1952 година той отново излежал осем месеца за оказана съпротива на държавната власт. Полицията направила основен обиск и намерила две английски скорострелни оръжия и четиринадесет американски пистолета, части на тежка картечница от германския Вермахт и едно френско противотанково оръдие, откраднато два месеца преди това в Ращат.

Той бил заловен през лятото на 1953 година при опит за отвличане на кола в центъра на Франкфурт, след като стрелял по някакъв пешеходец и по един патрулиращ полицай. Сега вече му

станало ясно, че съдиите здраво ще го притиснат. Пет години било най-малкото наказание, което го очаквало.

Още същата нощ той се прехвърлил на юг, преплувал северно от Келхайм Рейн и бил вече в Страсбург, преди още да започне сериозното му издирване. Щом привършил всичките си запаси, а те бързо се свършили, той се явил в Страсбург в бюрото за набиране на доброволци за чуждестранния легион.

След кратко обучение близо до Перпинян и край Оран той бил натоварен на кораб за Виетнам. Не минали и три месеца на фронта, когато парче от граната откъснало два пръста на дясната му ръка. По този начин му било спестено поражението при Диен Биен Фу. Прекарал в Марсилия два прекрасни гуляйджийски месеца, докато оздравее и стане отново годен за служба. За безстрашие, проявено към неприятеля — Тифенбахер се проявил във Виетнам като снайперист, — той бил отличен и повишен в капрал.

Оцелелите войскове части, участвували във Виетнамската война, били прехвърлени в Алжир, където тъкмо започвало времето, когато *великата нация*, позагубила нещичко от *славата* си, трябвало да търпи поражение след поражение и да стигне дотам нейните бити легионери да си го изкарват на цивилното население. Тифенбахер се проявил и тук. Провел няколко жестоки „умиротворителни акции“ в Атласките планини и през 1956 година се издигнал до шеф-капрал.

Неговата част била откомандирана за Кварлия, където ѝ се паднала задачата да охранява богатата на петрол област при Аси Мезаду и да придружава транспортите по източната писта през Grand Erg Oriental до местата, където се извършвали сондажните работи край Бурарахет на либийската граница.

На 18 януари 1957 година Тифенбахер и още осемнадесет души с две бронирани разузнавателни коли се връщали в Кварлия. Той и хората му придружавали тежкотоварен конвой по посока на Форт Флетърс до Хи Бел Гебур и там го предали на друга охранителна част. Малко преди смрачаване се натъкнали на засада южно от Каси Туил. Първата кола попаднала на мина. Експлозията била толкова силна, че предната ос на автомобила била откъсната и шофьорът убит на място. Когато войниците скочили от платформата, те били обстрелвани от близката дюна. Тифенбахер загубил още един от хората си, а други трима били ранени.

Въстаниците ударили на бяг със своите камили, така че било безсмислено да ги преследват в тъмното из непроходимата местност. Да върне обратно в Кварлия оцелелите, тримата ранени и оръжията, като ги натовари на неповредената кола, било невъзможно. Тифенбахер допуснал, че разбунтувалите се също знаят това и че няма да пропуснат случая да ограбят конвоя. Тъй като от Кварлия не можело да пристигне помощ по-рано от осем до десет часа, той потърсил някое по-високо място и заповядал на хората си да се окопаят на хребета на една дюна. Чрез радиовръзка докладвал на коменданта на Кварлия за нападението и помолил за помощ.

Експлозията на голямата, вероятно ръчно изработена мина била издълбала огромен кратер в рохкавата пясъчлива почва. Тифенбахер наредил да изтеглят тежко повредения автомобил настрани с помощта на другата кола и огледал ямата. Тук открил някакъв тежък, силно ръждясал метален предмет, наполовина стърчащ от земята. Тифенбахер го изровил и любопитно го заразглеждал. Имал дължина около четиридесет сантиметра и явно някога представлявал цев, чиято външна обвивка от една страна била разядена от ерозията. Като специалист веднага му станало ясно, че тази странна цев няма нищо общо с мината и че случайно е излязла на бял свят при експлозията. Тифенбахер от пръв поглед разбрал, че се касаело за останки от тежко противотанково оръдие. Взел находката за откъснато при германския военен поход в Африка оръдие, учудил го обаче видът на силно разядения метал. От опит се знаело, че при ниския процент влажност на тукашния въздух, дори заровени в пясъка, стоманените части не загубват блясъка си повече от десетилетие, не показват нито следа от ръжда. А тази цев изглеждала така, сякаш била прекарала десетилетия в солена вода.

По нареждане на комендатурата всички оръжия и части от оръжия, намерени в района на въстанието, трябвало да се предават на управлението на град Алжир, където ги преглеждали за установяване на произхода им — от една страна, защото арабите сами поправяли пушките-кремъклийки, за да ги използват срещу омразните колонизатори, и, от друга — защото искали да се информират за съмнителните източници, откъдето непокорните синове на пустинята набавяли своето оръжие.

Тифенбахер изтълкувал тази заповед по свой начин. Той конфискувал странната находка за частната си колекция, обвил я в едно одеяло и я скрил под седалката на шофьора. След това се изкачил на дюната, където се били окупирали неговите хора. Те тъкмо поставяли картечниците си на позиция. На запад гаснела последната жар на деня, над тях горели звездите. Настъпила студена нощ, в която преди всичко страдали ранените. От време на време се долавяло стенание и приглушени ругатни; дори мъжете, които били свободни от наряд, не мигвали. Все някоя фигура клеквала в прикритието, за да си запали цигара.

Тифенбахер седял с вкочанени от студ пръсти зад една от картечниците. Правилно бил преценил обстановката. Малко преди да се пукне зората, той дочул недалеч типичното *чат-чат-чат-чат* на носещи се в тръс камили. Насочил картечницата по посока на идващия звук и се послушал. След няколко секунди опитното му ухо доловило скриптенето на бягащи нозе по пясъка.

С тих глас той дал заповед да се изстреля сигнална ракета. В същата част от секундата, в която тя избухнала с едно тъпо *пуф* и над дюните се разляло млечнобяло сияние, Тифенбахер открил огън. В дрезгавината му се сторило, че е видял как няколко фигури се свличат на земята, а на около стотина метра различил осем или десет камили, изправени уплашено на задните си крака, дърпащи се за поводите. Тъмни петна от отвърстията на попаденията се появили по тебеширеноизбелялата им козина, след което светлината угаснала.

Докато другата картечница продължила да сипе огън, Тифенбахер насочил цевта на оръжието си в обратната посока, за да посрещне нападение от другата страна. Но такова не последвало.

Противниците не дали нито един изстрел. Дали не са имали повече възможност за това? Със затаен дъх Тифенбахер се послушвал в тъмнината, но не долавял нищо освен тракането на зъбите на своите хора, които мръзнали под изцъкленото звездно небе, и стенанията на ранените, щом се опитвали да променят неудобното си положение. На границата на доловимото можел да се усети тих усърден шепот — шумът на вятъра, който се триел в дюните и търпеливо пренасял песъчинка след песъчинка от Лъв към Лий в големия пясъчен часовник на времето.

Утрото сякаш не искало да настъпи. Едва най-после се показало светлото сияние на източния хоризонт. Тифенбахер запримигал напрегнато в дрезгавината. Постепенно се очертали някакви контури, но той могъл да различи само профила на дюните. Камилите, както и нощните фигури, били изчезнали като призраци. Той взел един автоматичен пистолет, измъкнал се от окопа и се приближил внимателно към обстрелваното поле. Виждали се кратерите и браздите от куршумите, но нито един убит, никаква кървава диря наоколо — единствено следи от мъже и камили.

Два часа по-късно пристигнало подкреплението от Кварлия — три коли, едната от които санитарна, и десет души. Разтоварени били два чамови ковчега, санитарите дали първа помощ на ранените.

Преди да се качи, Тифенбахер проверил дали странното оръжие, което намерил в пясъка, е още под седалката му. То наистина си стояло там непокътнато.

Качил се и след няколко минути конвоят потеглил.

На следващата година през март частта на Тифенбахер била прехвърлена в Оран. Тифенбахер се наслаждавал на неочаквания живот в големия град, особено след месеците, прекарани във въшлясалите квартири в пустинята. Една вечер го издебнали стрелци от засада. Той починал под града от куршуми.

Когато в казармата отворили шкафчето на загиналия, открили цяла колекция от трофейни оръжия, достатъчна шеф-капралът да бъде изправен пред военен съд.

Между тях била и ръждясалата част от оръдието, която намерил на пистата южно от Каси Туил. С телена четка Тифенбахер я бил почистил, доколкото можал, освобождавайки я от напуканата ръжда, после я смазал и увил в парче от одеяло. Сега тя, матовочерна, приличала по-скоро на къс дървени въглища.

Арсеналът на Тифенбахер бил предоставен на специалист по оръжейните въпроси от Префектурата, който веднага идентифицирал и подредил пистолетите и автоматичните оръжия. Накрая разгледал ръждясалата трофейна част, на която отначало обърнал малко внимание. Очевидно се касаело за част от оръдие, от гранатомет или нещо подобно. Направил справка в няколко наръчника, но явно не

ставало въпрос за германско оръжие от Втората световна война. Той се озадачил. Всичките му усилия обаче да го идентифицира били напразни. Така няколко седмици по-късно той изпратил частта във военнотехническия отдел на Военното министерство в Париж.

Там също така се оказали безпомощни да разрешат тази загадка, още повече щом установили, че се касае за сплав, която освен ванадий и волфрам, съдържа много титан — скъп метал по отношение на обработката, с който тук имали малко опит и който се използвал в сплави преди всичко заради устойчивостта си на корозия.

След дълго колебание Министерството решило да привлече американски специалист по оръжейните въпроси от НАТО, което по онова време се помещавало в Пале Шайо. Щом узнал резултатите от анализа на материала, експертът се оживил, тъй като му било известно, че с подобни сплави се експериментира в ракетната техника. И настоял Тифенбахеровото оръжие да прелети над Атлантика. Така през септември 1959 година то пристигнало във военнотехническата развойна база на Военноморските сили в Окленд, Калифорния, където от войната насам в района на Тихия океан се създавали най-модерни материали и се изпробвала тяхната военна приложимост.

Там невзрачното на вид парче метал предизвикало силен смут, защото приличало, — поне това, което останало от него — досущ на част от оръжие на ВМС, което тъкмо *било в процес на създаване* и от което съществували само четири прототипа, изпробвани неотдавна: една преносима гранатохвъргачка, с която можели да се изстрелват тактически атомни гранати.

Часът на командир Франсис настъпил. Той бил служил в Тихоокеанската флота и минавал още по времето на Корейската война за един от най-изтъкнатите експерти по оръжия от руски и китайски произход. За него се говорело, че и по летящия снаряд можел да познае от какво оръжие е бил изстрелян. Той се отличавал с невероятно хладен разсъдък, съчетан с онзи род натрапливост, дебелоглавие, техника на лактите и безчувственост, които, взети заедно, се означавали и възнаграждавали като „пробивност“. Освен това бил винаги оптимист — що се отнася до кариерата, пък и до проектите, които преследвал по отношение на нея с трудолюбие и коварство.

Между 1954 и 1958 година той бил зает с изследванията, които Военноморските сили провеждали при опитите с водородни бомби на

Кораловите острови Ениуиток и Бикини — на бракувани кораби в близост до огнищата на експлозиите различни материали се подлагали на силно облъчване.

Военноморските сили изпратили командир Франсис в Окленд и го запознали със загадъчното и плашещо положение на нещата. Обещаха му повишение в чин капитан.

— Не е ли допустимо някакво съмнение? — попита командир Франсис и почеса с месинговата обковка на лупата гърба на носа си. Бе така сбърчил чело, че прошарената му четинеста коса почти се изправи напред. Той прекара върха на пръстите си изпитателно по силно корозиралата повърхност, сякаш искаше да напипа първоначалната форма на оръжието.

— Никакво съмнение, сър — каза инженерът и побутна нагоре очилата си от тлъстото червенобузесто лице към потното чело, така че те застанаха на сивата му коса, която избуяваше между оплешивелите лъскави ъгли на черепа на таен съветник.

— Направо е идиотско! — изсумтя инженерът и избухна без видима причина в задавен смях, който раздруса огромния му корем.

— И кое ви доведе до такова заключение, мистър Манли? — осведоми се Франсис.

— Вече четири месеца изпитваме прототипите на хвъргачката. Появиха се различни недостатъци, които вероятно ще ни накарат да приложим други материали. Седмици наред пресмятахме кое — как, коя сплав би отговаряла на всички изисквания и тъкмо намерихме идеалното решение, когато в същия момент... — мистър Манли отпусна широката си посивяла космата лапа на масата, — когато в същия момент ни сервира това нещо, и то — изградено от същата тази сплав, която ние разглеждаме като идеална, от която обаче не е произведен още нито грам.

— Хм. И така, да обобщим: касае се вероятно...

— Вероятно ли? Със сигурност, сър!

— ... за оръжие от флотата на САЩ, което в момента се разработва при нас, но ако се съди по вида му, е било изложено на влиянието на въздуха и водата най-малко десет хиляди години. От него обаче в тази разработка, що се отнася до състава на материала, не е направен нито един екземпляр. Точно ли формулирах, мистър Манли?

— Абсолютно точно. Но това не е ли идиотско?

— Знаете ли, мистър Манли, Шерлок Холмс е действувал по една максима, която винаги прилагал с успех. Тя гласи: „Когато си изключил всичко невъзможно, това, което остава, дори да е съвсем недоказуемо, ще трябва да е истината.“ По моему това е една прибързана максима. Аз не бих си позволил с лека ръка да изключа нещо като невъзможно.

Мистър Манли оброни бичата си глава и за момент се взря стъписано в офицера от Военноморските сили.

— Разрешете ми един въпрос, сър — каза той.

— Моля, питайте, мистър Манли.

— Четете ли научна фантастика, сър?

— Казвате го с известен упрек, мистър Манли.

— В никакъв случай, сър. Напротив.

— Понякога в задълженията ми влиза да се занимавам с неща, които не са съвсем правдоподобни.

Инженерът кимна и изведнъж се усмихна лъчезарно. Лицето на командир Франсис остана напълно неподвижно.

— Аз смятам, че засега можем да приключим, мистър Манли, или имате още въпроси?

— Н-не, сър — каза инженерът, събра материалите си и бързо излезе.

След около десет месеца, през есента на 1960 година, в САЩ беше пуснат филмът „Машината на времето“ от Дж. Пал по романа на Х. Дж. Уелс. Командир Франсис го гледа във Вашингтон. Той си набави една голяма рекламна снимка и я закачи на стената в кабинета си в Пентагона. Тя изобразяваше смачкана на две места пура върху седалката на един миниатюрен модел на машината на времето, зад която се въртеше изкусно изкована метална шайба, привличаща магически погледа върху себе си, сякаш за да отклони вниманието от триковете на някой фокусник.

Шокът, предизвикан от „Спутник“ през 1957 година, още не бе напуснал американците, когато на 12 април 1961 година, 0707 средно европейско време, майор Гагарин на борда на „Восток I“ направи за 108 минути една обиколка на Земята и уверено се приземи близо до

селото Смелъовка в Саратовска област. Западната преса, все още програмирана от студената война да съобщава само западните успехи, изплака, а военните от Пентагона заскърцаха със зъби. Президентът Джон Ф. Кенеди се видя принуден да сплоти около себе си победената в съревнованието за Космоса нация и обяви месец и половина по-късно, на 25 май 1961 година: „Нашата нация трябва да си постави за цел още преди края на това десетилетие да изпрати човек на Луната и да го върне невредим на Земята.“

САЩ залагаха на Луната.

В средата на ноември 1962 година в Детройт се състоя съвещание, на което учени от НАСА, технически лица от самолетната и ракетна промишленост, специалисти от армията, Военновъздушните сили и флотата на САЩ разискваха върху поведението на материалите при екстремните натоварвания. Командир Франсис също беше изпратен тук да изнесе доклад за резултатите, получени от ВМС при опитите с водородната бомба в Тихия океан. Темата му звучеше сбито: „Реакцията на повърхностите при екстремни лъчеви натоварвания“.

Настроението на съвещанието беше повече от потиснато. Осемнадесет месеца след програмното изискване на Кенеди САЩ не можаха да се похвалят с нито един успех, напротив, трябваше да претърпяват удар след удар. През ноември 1961 година „Рейнджър 2“ дори не влезе в траекторията си по посока на Луната, в края на януари „Рейнджър 3“ прелетя на 36 000 км от Луната, в края на април „Рейнджър 4“ най-после улучи Луната и се разби според програмата на нейната повърхност, но пък засякоха камерите му, а „Рейнджър 5“ отново се размина с целта си, макар и само на седемстотин и двадесет км. Хората от НАСА бяха видимо потиснати; военните не прикриваха недоволството си, понякога се чуваха сърдити думи. Представителите на индустрията посочиха дори, че програмите са изпълнени твърде прибързано, но се представяха за оптимисти, защото чакаха да им се усмихне щастието да получат доходни поръчки.

След разискванията през деня по отделните специалности вечер разговорите с удоволствие се насочваха към най-общи въпроси. Въртяха се все около „овладяването на пространството“.

— Кажете — запита Франсис провлачено и подчертано уж между другото физика, който седеше до него и чиято табелка на ревера

му го представяше като доктор Томас Уинтър на НАСА, — смятате ли, че е възможно един ден да овладеем и времето?

Доктор Уинтър го измери снизходително над елегантните си очила без рамки, погледна изпод око табелката на ревера на Франсис и каза с лека доза надменност в гласа:

— Знаете ли, командире, историята на науката се отнася жестоко към онези, които твърде необмислено употребяват думата „невъзможно“. Аз смятам пътуването във времето теоретически и практически за невероятно.

— Значи, ако правилно съм ви разбрал, докторе, тогава то не е невъзможно, а невероятно.

— Д-да, бих искал да отида и по-далеч — продължи доктор Уинтър, сви устни и засмука със синята пластмасова сламка от шишето кока-кола. После свали очилата си с многозначителен жест. — Аз го смятам просто за немислимо.

Франсис кимна.

— Виждате ли... — Уинтър отново тикна очилата на носа си и засвятка към събеседника си с разбуден интерес. — Ако откриете тази възможност, ще се получи невероятно парадокс. При всяка нова логическа крачка ще се заплитате в непреодолими противоречия. Пътуването във времето ще унищожи логиката. Самото допускане на подобна възможност е вече нелогично.

— И така, вие приемате пътуването във времето за невероятно, немислимо и нелогично. Но вие не смятате това — да кажем — за невъзможно.

Доктор Уинтър го погледна замислено, после кимна мълчаливо.

— Извинете за въпроса ми, докторе — продължи Франсис, — но вие все пак не правите това от прекален респект към една бъдеща оценка от страна на историята на науката, нали?

Доктор Уинтър се усмихна. Този човек от флотата, когото той взе първоначално за малко суетен глупак, започна да му харесва.

— Виждате ли, командире — каза той благоразположено. — Вероятностите и немислимите неща не казват по същество нищо при създаването на природонаучните теории. Те са израз на емпиричен опит и обичаен начин на мислене. А що се отнася до логиката, тя отразява при всички случаи закономерностите на човешката познавателна способност, а не тези на Вселената.

— Разбирам — каза Франсис.

— Тъкмо невъзможните неща, така да се каже, забранените правила на играта откриват на човешкия дух простор за пленителната игра на мисленето.

Франсис кимна дълбокомислено. Той реши веднага щом се върне във Вашингтон, да сформира един щаб, който начаса да прегледа цялата литература за следи от такива пленителни игри на мисленето! Кимна още веднъж механично и не чу, когато мъжът от НАСА вдигна назидателно пръст и каза:

— А какво са представлявали първоначално решителните пробиви във философията на природата? Нищо друго освен пленителни игри на мисълта.

ВТОРА ЧАСТ

ХРОНОТРОННИЯТ ПРОЕКТ

Над Хънтсвил, Алабама, се сипеше пороен дъжд. Проблясваха светкавици, замрежените от дъжда стъкла на прозорците се тресяха от гръмотевиците. Навън беше тъмно като в рог, сякаш бе настъпила нощ, но електрическият часовник над вратата изписваше със светещи цифри редицата 1447.

В заседателната зала на „По-тесния кръг“ горяха неоновите тръби, но те светеха и когато навън беше слънчево. Слабият полъх и едва доловимият шепот на непрекъснато включената климатична инсталация превръщаше обедната задуха, както и насладата от освежителния пороен дъжд, в тръпчива, приятно свежа хладина, която се насложаваше по лигавиците и мозъците.

Адмирал Уилям В. Франсис вирна енергично характерната си брадичка, сякаш с този жест искаше да отстрани като с булдозер аргументите на учените и да сложи символично точка на дебатите, и каза:

— Господа, аз не разбирам...

Ослепителна светкавица блесна по лицата на присъстващите, а последвалият я веднага след това гръм накара стъклата да потреперят. Адмиралът наведе глава, изчака няколко секунди, докато трясъкът отзвучи, после продължи:

— Не разбирам възраженията ви. Било то по-рано или по-късно, и други учени ще дойдат до мисълта, че между гравитацията и измеренията на времето съществува зависимост. Какво по-близо до ума от предположението, че между едно четириизмерно пространство, където се образуват гравитационни въздействия между масите и измерението на времето, са налице взаимни зависимости. Е, добре, ние можем да попречим на други да се занимават прекалено усърдно с този въпрос, но защо да не използваме преднината, която имаме. Господа, тук опираме до съществуването на нашата нация, ах, какво говоря, до просъществуването на цялата западна цивилизация. Топката е у нас и

би трябвало да използваме шанса си. Разполагаме с всякакви средства, за да вземем в свои ръце инициативата за обръщането на релсите към благополучието на западния свят, и ще го направим, преди другите да са сложили пръст на лоста. Това е единственият аргумент, *който важи* в момента, господа!

Професор Самуел Флайсигер, на пръв поглед малко непохватен дангалак в края на тридесетте, с тъмна чуплива коса, леко оплешивял, е не съвсем бяло поло и изтъркано кафяво кадифено сако, с издути джобове, бежови, разтеглени на коленете габардинени панталони, вдигна поглед от документите на масата пред него и заоглежда със светлосивите си очи изпод рамките на никелираните очила адмирала, сякаш изпитваше някакъв трудно схватлив кандидат.

— Тъкмо затова е моето възражение, адмирал Франсис — каза той подчертано учуден и с известна нотка хаплива ирония в гласа. — *Тъй като* става дума за просъществуването на западната цивилизация и за благополучието на западния свят, е необходимо преди всичко внимателно да се планират проектите в тази насока. Излишно е да се форсират нещата, защото всяка „преднина“, както се изразихте вие, е илюзорна. Тогава ще тичате след някой фантом и ще стане като със заека, който се надбягвал с таралежа. Все едно, колкото и бързо да препускате, щом стигнете до целта, таралежът ще е вече там.

— Тогава нека ние да сме таралежът — каза адмиралът, явно неразбрал намека. Той се облегна назад и отпрати към двамата технически директори от НАСА поглед, търсец подкрепа.

Доктор Хърбърт Х. Холистър се обърна към Флайсигер, като на лицето му се изписа служебно задължителната презрителна усмивка, докато доктор инж. Уолтър В. Бърджър съзерцаваше отегчено папките си — него го интересуваха единствено техническият аспект на проекта, фактите. Теоретическите екскурзии на академиците той смяташе за чисто губене на време.

— Де да беше толкоз просто — отвърна Флайсигер и с въздишка постави примирено върховете на грозноватите си дълги пръсти един срещу друг. — Или ти мислиш по друг начин, Нобуюки?

Професор Нобуюки Кафу, дребен набит мъж от японски произход, със заоблен череп, чиято лъскава черна коса беше прошарена тук-там с бели кичури, беше почти на възрастта на Самуел Флайсигер. Носеше ослепително бяла риза и елегантен тъмносин

костюм, ушит по поръчка, който малко смекчаваше неговата твърдоглава и късокрака грубоватост. Той имаше вид по-скоро на боксьор от среднотезжка категория, поканен на банкет и за целта напъхал се в непривичен за него костюм, отколкото на професор по физика по време на работно заседание. Заедно с Флайсигер беше работил в *Калтех* върху един проект за изследване на гравитационни полета и вълни. Още тогава при изчисленията на модели с екстремни гравитационни взаимодействия, каквито съществуват при пулсарите и черните дупки, те се бяха натъкнали на зависимости между такива полета и някои странни хронометрични феномени с честота на пулсарите, които допускаха интересното заключение: в екстремно силни гравитационни полета е възможно частици от материята да изчезват по посока на миналото.

Двамата бяха разработили теоретичните, основи на хронотрона — един хипотетичен уред, с чиято помощ при голям разход на енергия биха могли да се получат подобни изкуствени гравитационни полета. Откакто бяха направили тези изследвания, бяха изминали повече от осем години.

Професор Кафу, по чийто широк нос и на горната му устна избиваха капки пот въпреки почти неприятната хладина, сякаш го бяха изтръгнали от полагащата му се дрямка, запримига с тесните си очички — първо към дългогодишния си приятел и колега, после към останалите господа, преди да каже с необичайно висок и малко носов глас:

— Аз смятам, че първо трябва да обсъдим проблемите на техническото осъществяване. Нека оставим на заден план теоретическите съображения, защото господата от НАСА ще изгубят търпение.

Бърджър му отпрати благодарен поглед.

— Не споделям такова мнение — рече Флайсигер. — Всички присъстващи тук трябва да са наясно относно последиците от проекта, преди да се форсира техническото изпробване и да се хвърлят още милиарди в хронотронния проект.

— Оставете тази грижа на мен — прекъсна го гневно адмирал Франсис.

— О, знам ви вас, военните. Вие сте всичко друго, само не и стиснати, когато трябва да увеличавате разходите по въоръжаването, за

да си осигурите собственото оправдание. Но това са и моите данъци, адмирале, които се пилеят — горещеше се Флайсигер.

— Държите ли на тази точка, която всъщност не е включена в дневния ред, професоре? — попита адмиралът търпеливо. Доктор Холистър се изкиска едва чуто. Флайсигер му хвърли яден поглед и се задълбочи в папките си, без да удостои адмирала с отговор.

— Факт е — продължи Франсис, — че от години режем други проекти, за да текат парите в хронотронния проект. Ние сме на път, под прикритието на НАСА да започнем едно много голямо дело. От десет години поддържахме космическите полети с екипаж с мизерни средства и стискаме проекта за Марс в чекмеджето. А вие настоявате да замразяваме проекта, да губим време.

— А може би и някои други са изправени пред същия проблем като нас и също така кроят нещо в тази насока — осмели се да подметне Бърджър.

На адмирала явно му посекна дъхът, но после той решително поклати глава:

— Няма ни най-малки доказателства за това, че в момента още някой работи в тази специална област.

— Искате да кажете, че вие сте в състояние да следите и да направлявате всички изследвания в тази насока? — осведоми се Флайсигер.

Адмиралът се облегна назад със снизходителна усмивка. Тънките му побелели мустаци образуваха идеална хоризонтална права.

— Всъщност това би трябвало да го знаете, професоре. От повече от петнадесет години имам сигурни сведения кой се занимава с неща от този род и кой има достъп до материала, който би го довел до вашето решение с професор Кафу.

— Но вие не можете все пак да попречите хората да се занимават отново и отново с тези проблеми.

— А защо не, професоре! — Адмиралът се усмихна победоносно, но щом забеляза уплахата у Флайсигер, продължи: — Не бива веднага да си мислите най-лошото. Та ние се нуждаем и от младо попълнение. Или това ще бъде наш човек и ние правим, бог ми е свидетел, всичко, за да му е леко да се реши на това — или... — Франсис щракна с пръсти, — или няма да е наш. Всичко е много просто.

— Хм — изръмжа Кафу. — Това, което ме смущава, е държането на Съветите. Те не строят своя голяма космическа станция, не стартират към Марс, изведнъж отново възобновиха горещия си интерес към преговорите „САЛТ“. Питам се какво, за бога, правят с парите си?

— Затова трябва да се побърза — кимна Франсис облекчено. — И не разбирам колебанието ви, господа. Който е пръв, той печели.

Флайсигер отправи безпомощен поглед към японеца и едва забележимо поклати глава, преди да каже:

— За съжаление хубавото старо правило не важи за нашия случай. По-скоро бихме могли да кажем: когато първият е изиграл вече картата си, вторият става по-хитър.

— Ние никога няма да позволим да ни изтикат в положение на отбрана и да ни диктуват какво да правим!

— Сър, тъкмо това ще се получи. То не е като при играта „Не се сърди човече“, където можете да отпратите напред, ако сте хвърлили пръв и пътят ви е свободен. То е по-скоро като в шаха при равностойни партньори. Те трябва винаги да *реагират* на противниковия ход. Само че при вашето начинание, адмирал Франсис, за разлика от шаха, още първият ход може да стане фатален.

— Как да разбирам това? — попита нетърпеливо адмиралът. Силен трясък подкрепи въпроса му. Дъждът удари в стъклата. Флайсигер си запали цигара, преди да отговори.

— Виждате ли, сър, въпросът стои така: да приемем, че вие изпращате в шестнадесети век един боен отряд в Аляска, който да се прехвърли в Камчатка и да завземе за САЩ голяма част от богатия на изкопаеми Източен Сибир, преди още офицерите на царя да са стъпили там...

— Тогава световната история би взела съвсем друг обрат. Представете ли си как бихме стояли сега стратегически? — извика адмиралът ликуващо. — Ето това е, професоре! За това става дума!

— Извинете, сър, но това е чиста безсмислица — каза нервно Бърджър. — През шестнайсети век нашето източно крайбрежие има само една шепа английски, френски и холандски заселници, които почти измират от глад и едва успяват да се отбраняват от индианците. Как така ще предявявате териториални претенции спрямо Сибир от

името на САЩ, които ще се появят едва двеста години по-късно. Това си е чиста налудничавост.

— Само за момент, господин Бърджър. Териториални претенции може да проявява всеки, който е в състояние да ги защити — възрази му Флайсигер. — А ако в шестнайсети век едни *бъдещи* Съединени щати биха били вече в състояние...

— Така вече ми се харесват повече, професоре — каза Франсис сговорчиво.

Японецът заоглежда с любопитство адмирала изпод натежалите си, осеяни с бръчици клепащи, след което се отпусна в креслото, сумтейки презрително. При най-добро желание не бе възможно от израза на лицето му да се долови дали думите му съдържат сарказъм, когато каза:

— Бедата е там, че хората, които застъпват интересите на другите, могат да си дадат петстотин години време и тогава преспокойно да командироваат в миналото някоя рота пехотинци да заеме позиция точно там и точно в деня, когато вашите хора, без да подозират нещо, ще са готови да кацнат. И приемът ще бъде толкова горещ, колкото може да го окаже една рота щурмоваци на батальон кръстоносци, искам да кажа — ще ги превъзхождат и във военнотехническо отношение с петстотин години развитие. Вашият десантен отряд адмирал Франсис, би се оказал предварително обречен. Сега разбирате ли какво искаше да каже мистър Флайсигер?

Ликуващата усмивка замръзна върху тесните, гладко избръснати страни на Франсис. Холистър сведе унил поглед, Бърджър гледаше понавъсено от когато и да било.

— А досега не сме взели още под внимание и ефекта на Алоуисиъс — възрази Сам Флайсигер.

— *Какво не сме взели...?* — запита адмиралът.

— *Ефектът на Алоуисиъс* — повтори Флайсигер и погледна Франсис с упрек изпод очилата си. — Наречен е така на името на Рафаел Алоуисиъс Лафърти, откривателя на феноменалната машина *Ктистек*.

— Един автор на научна фантастика от шестдесетте или седемдесетте години — добави, разяснявайки, Кафу, забелязал смутения поглед на адмирала, който той отпрати към двамата учени от

НАСА. — Лафърти се е занимавал доста обстойно с феномена „пътуване във времето“ и с последствията от „фрактурите на времето“.

— Що за глупости? — кипна Бърджър. — Почвам да си мисля, че вие тук се опитвате да ни заблуждавате, господа.

— Съвсем не, доктор Бърджър — отвърна Флайсигер. — Това не е глупост. Лафърти твърди, и неговата аргументация е абсолютно логична, че с миналото човек може да си прави каквото си ще. Живеещите в настоящето, които изпращат някого или нещо в миналото, за да предизвикат някаква промяна, никога не ще могат да установят дали тя се е извършила, или не, защото в самия момент на промяната алтернативата, която ще възникне като нейно следствие, също вече ще е станала историческа реалност. Това обаче не означава нищо друго, освен че за всеки съвременник нещата са си били винаги точно такива, а не други. Ако върнете някого в 1775 година, който да застреля Джордж Вашингтон, преди Континенталният конгрес да го е избрал за върховен командувач на въоръжените сили, то във всички исторически книги ще пише, че Джордж Вашингтон, по всяка вероятност прославен пълководец, който може би е щял да се справи с британците, е бил застрелян през 1775 година. Така е! И вие, господа, вие също не бихте знаели нещо повече, защото в училище щяхте да сте учили точно това, а не друго.

— За какво говорим тук? За развиптените фантазии на един автор на научна фантастика или за хронотронния проект? — изфуча ядосано адмиралът.

— За хронотронния проект, сър — отвърна невъзмутимо Флайсигер.

Доктор Холистър се изкиска и поклати глава.

— Виждате ли, адмирал Франсис — продължи Флайсигер, — вие искате с помощта на хронотрона да спечелите предимства за вашата нация. Гадното в случая е, че никой няма да ви благодари за това. Никой съвременник, включително и вие самият, няма да забележите, че нещо се е променило във ваша полза. И ако действително имате успех и подобрите положението на САЩ и на нейните съюзници в стратегическо, стопанско, политическо и т.н., и т.н. отношение, тогава всеки ще каже само: „Ах, колко сме добре!“ Но какво, по дяволите, иска всъщност този Франсис? Хвърля милиарди долара в един безбожно скъп проект, който не дава никакъв резултат, не носи дори

най-малък успех. И защо ли пръска на вятъра луди пари? За да сме още по-добре. Та то си е цял позор, на нас да ни е добре, а на другите да е зле. Няма ли да бъде по-разумно с парите да се помогне на бедните селяни, които стенат под камшика на царя, или на милионите китайци, живеещи в крепостничество, от които всяка година измират от глад стотици хиляди, докато на управниците в Петербург и Пекин им е добре. Ако преди това сте успели да турите крак на революционните им водачи, което е от жизнен интерес за нас, доколкото познавам нашите ловци на вещици.

— Вие грешите! — избухна Холистър. — Касае се за нещо съвсем друго.

— О-о? Значи има вече конкретни планове? — учуди се Флайсигер.

Адмиралът сви устни и отправи към инженера мрачен поглед, после се обърна към професора и каза гневно:

— Така не може да продължава повече, иначе рано или късно ще има да лъскаме чепиците на петролните шейхове, докато ние скачаме от една икономическа криза в друга. Прибавете още всичките тия противници на ядрените централи и защитници на околната среда, които протестират срещу всеки петролен кладенец, срещу всяка сондажна площадка по крайбрежието, а ония там се кискат в шепите си и си строят златни клозети в пустинята. Ще им хлопнем на тях мандалото веднъж и завинаги!

Холистър кимна в подкрепа. Флайсигер заоглежда слисано ту единия, ту другия. Досега не беше виждал този дълбоко замразен Франсис толкова разпален. Дали не беше бръкнал в някоя стара рана на адмирала, или си беше просто въодушевление от делото? Звучеше като приказката за вълшебната масичка.

— Натам значи вее вятърът? — каза той несигурно.

— Това, в което се впускаме сега, господа — вметна Кафу, — е безконечен винт, а разходите за такова начинание ще надхвърлят всичко въобразимо.

— Е, и? — отвърна Франсис възмутено. — Нацията ще принесе жертвата, когато сигурността и благоденствието ѝ са поставени на карта.

— А и лихвата ще бъде значителна — добави Холистър, но никой не обърна внимание на забележката му.

— Това не означава нищо друго — изсумтя Кафу, — освен всеки конфликт да бъде продължен и в миналото, а всяко разрешение да си остане временно. Всяка победа е изложена на опасността впоследствие да се превърне в поражение. Това е едно уравнение — за малко не казах „игра“ — с безкрайно много променливи величини. На това не би издържала никоя нация, дори само икономически. Твърде възможно е нашата цивилизация, а и целият свят — такъв, какъвто го знаем — да отидат по дяволите.

— Срещу тази опасност отдавна сме изправени в една друга област — махна Франсис. — Ще съумеем да посрещнем и нея, професоре, дори ако трябва да построим военни бази по цялото протежение на времето чак до предкамбрия^[1].

— По някоя база на всеки сто, на всеки хиляда или на всеки десет хиляди години, а, сър? — забеляза саркастично Флайсигер. — Питам само, защото за тая работа ще ви трябва един куп хора.

— Любопитен съм кой ще издържи по-дълго — изръмжа адмиралът.

Кафу поклати глава.

— Това няма да ви помогне ни най-малко. Достатъчно е другите да пристигнат само *един ден по-рано* от вас.

— И тогава заекът видял, че таралежът вече е пристигнал на мястото — процитира Флайсигер.

— В такъв случай ние ще бъдем с още един ден по-рано там — извика Франсис ядосано и удари с длан по купчината папки, които лежах на масата пред него. — Дори ако за това е нужно да изпратим цяла флотилия от самолетносачи и атомни подводници и да ги пуснем да кръстосват в праокеана.

Флайсигер го погледна стъписан.

— Боже мой — измърмори той. — Вие май наистина сте в състояние да го направите!

— Благодаря, професоре, смятам го за комплимент — каза адмиралът.

— Мисля, че все пак ще е по-добре да се обърнем към техническите подробности — предложи Холистър и хвърли към адмирала не много любезен поглед. — Ей богу, още не сме стигнали дотам!

— Имаме обаче неоспорими доказателства, че проектът ще успее — засвятка с очи Франсис. Човекът от НАСА се стресна и кимна, както повеляваше дългът му. — Ние имаме... — продължи адмиралът и започна да брои на пръсти трофеите си — ракетохвъргачката от Алжир, онзи джип от Гибралтар и парчетата пластмаса, които е събрал папата.

— И сондажните проби на „Глоумър Чалънджър“ — побърза да добави Холистър.

— И сондажните проби на „Глоумър Чалънджър“ — кимна адмиралът.

Флайсигер махна с ръка.

— И как заключихте от всичко това, че начинанието ще се увенчае непременно с успех, напълно ми е непонятно — каза той. — Но както и да е!

Бърджър разбра най-последно, че е ударил неговият час, и понечи да започне, но в този момент професор Кафу стана, наля си от автоматата вода в една пластмасова чаша и я изпразни шумно. Когато отново седна, Флайсигер рече:

— Сега е ваш ред, доктор Бърджър.

— И така... — започна смутен Бърджър, защото японецът въртеше насам-натам и мачкаше със здравите си пръсти пластмасовата чаша, така че пукаше в ръцете му. — Най-добре е да обобщя още веднъж. Досега сме провели тридесет и осем опита с малката „клетка едно“ и всички опити протекоха успешно. С нея изпратихме атомни часовници, заварени в пластмасови капсули, през периоди от време между петстотин и пет хиляди години. Открихме ги на незначителна дълбочина близо до института. С по-голямата „клетка две“ покорихме в Аризона разстояния между хиляда и един милион години. От четиринадесет сонди, имащи за цел проникване във времето, успяхме да върнем обратно досега дванадесет. При още по-голямата „клетка три“, която също се намира в Аризона, както „номер две“, и с която започнахме да работим преди половин година, засега се получава още твърде голямо разсейване.

— А дълбочината на проникването? — изсумтя Кафу и невъзмутимо смачка чашата.

Холистър се вторачи в пластмасовата купчинка, сякаш искаше да я разтопи с поглед, та японецът да миряса най-последно, но професорът не

позволи да смутят шумната му разрушителна дейност.

— Най-високата стойност досега — каза Бърджър — е шестдесет милиона години. Две сонди, въпреки че бяха свършено еднакви по строеж, форма, маса и със свършено еднаква сила на полето на гравитационната аномалия при старта, я покриха почти на седем милиона години една от друга.

— Единадесет цяло и шест десети процента в период — изръмжа Кафу. — Какво разбирате под „свършено еднаква сила на полето“, докторе?

Бърджър се поколеба за момент, като хвърли въпросителен поглед към адмирала. Когато този не реагира, отвърна:

— Близо деветстотин хиляди мегаватчаса.

Японецът кимна, усмихвайки се. Флайсигер свирна през зъби:

— Доста солидна сметка за електричество!

— Можаме да изровим и двете сонди, след като ги търсихме седмици наред — продължи съобщението си инженерът. — Трябваше да вземем под внимание всички планинообразуващи фактори и да изчислим модела на континенталния дрейф. Той не е еднакъв за всички времена и се забавя от натиска при нагъването на планините в областта на опитите. Едната сонда изровихме на сто петдесет и осем мили разстояние, другата се беше изместила на сто осемдесет и две мили, и двете се намираха на дълбочина около осемдесет метра.

— Доста много — обясни Кафу.

— Да, наистина — потвърди адмирал Франсис и вирна брадичката си предизвикателно по посока на Флайсигер.

— Кажете ми, докторе Бърджър — провлачи глас Флайсигер, — не сте ли опитвали поне веднъж да изкопаете някой от вашите атомни часовници-яйца, преди да сте ги пъхнали в „клетката“ и да сте ги изстреляли?

Бърджър направи гримаса, сякаш неочаквано бе сдъвкал синапово зрънце.

— Аз... аз не зная. — смутено се заоправдава той и се обърна за помощ към Холистър, който беше се вторачил недоумяващо във Флайсигер.

Професорът вдигна показалец, размаха го с укор, поглеждайки към Бърджър над рамките на очилата си, и рече многозначително:

— Алоуисиъс.

— Това действително е интересен аспект, докторе — включи се и Франсис. — Би трябвало наистина... ъ-ъ... при случай да пробваме. Може би...

— ... яйцето ще се появи, преди кокошката да го е снесла — кимна Флайсигер ухилено.

Бърджър хвърли изпитателен поглед към адмирала, после вдигна недоволно рамена:

— Както смятате, сър.

Той започна нещо да рови в папките, докато отново улови нишката на разговора, и продължи:

— Нашият най-неотложен проблем засега е да смъкнем разсейването в периода между петте и шестте милиона години далеч под досега достигнатите сто години — ако е възможно, на пет или най-много на десет години.

И аз съм уверен, напълно съм уверен в това — възрази адмиралът, като се наведе и почука многозначително с върха на молива си по папките, сякаш за да придаде по-голяма тежест на уверението си.

— Защо тъкмо между петте и шестте милиона години? — попита изненадан Флайсигер. — Значи ли това, че с проекта се преследват съвсем конкретни цели?

— Точно така, господа. С ваша помощ ние можахме да пуснем в действие една фаза от проекта, която... ъ-ъ... има всички изгледи за успех — обясни усмихнато адмиралът. — „Клетка пет“ е вече в строеж и нейното „поле на Кафу“ ще е достатъчно силно, за да се изпратят хора и материали през споменатия вече цикъл в миналото.

— Хора ли казахте? — попита смаяно Флайсигер. — Но вие знаете много добре, че за тези хора няма после връщане в настоящето. Ние сме в стадий на изпробване на една теория, чиито последствия са все още неизвестни, а вие искате да поставите *човешки живот* на карта?! Може би все пак не съм чул добре?

— Ама, професоре, вие гледате на случая прекалено песимистично. Виждате ли, професоре... — каза Франсис, опитвайки се да налучка някакъв примирителен тон, — иначе нямам навика да обръщам на когото и да било внимание върху противоречията в собствената му аргументация...

— Позволете, сър? — кипна Флайсигер.

— Вие самият, професор Флайсигер, казахте, че не бива да се втурваме презглава към каквото и да било. Дори все още да не сме в състояние да пренасяме нещо от миналото в настоящето, то след десет, двадесет, най-много след петдесет години ще имаме тази възможност. И тогава ще си върнем хората *отвсякъде*, където и да се намират те в миналото.

— Съзнавате ли ясно какво говорите, адмирал Франсис?

— Разбира се, професоре! За човешкия дух няма нищо непреодолимо, това вие самите, господа, го доказахте убедително. Преди десет години всеки направо би отрязал, че пътуването във времето е чиста фантазмагория. Дори ако ви предоставя Днес и сега възможността да публикувате вашите резултати ще пожънете само смях и подигравки. А вашата теория бихте могли да доказвате само ако намерите някой луд да ви плати сметката за електричеството.

— Такъв вече сме си намерили — подхвърли Флайсигер.

— Ако са налице нужните умове и нужния капитал, то всеки, ама наистина всеки проблем може да се реши.

— От вашите уста в божиите уши — каза Флайсигер сухо.

— О, аз съм уверен, дълбоко съм уверен в това, професоре — каза Франсис.

— Мистър Франсис — рече сериозно Флайсигер. Адмиралът свъси ядосано чело. Той не беше свикнал да се обръщат към него с „мистър“ и смъртно ненавиждаше това обръщение. — Вие ми приличате на онзи оптимист, който без пукната пара в джоба си седи в най-люксозен ресторант, поръчва си една след друга порции миди и твърдо вярва, че някога в някоя от тях *непременно* ще намери перла, с която да си плати. Този човек е също *много* самоуверен, нали, сър? Наясно ли сте с каква ипотека върху бъдещето пристъпвате към това дело? И за какъв аванс претендирате?

Флайсигер постепенно повишаваше тон и направо изкрещя въпросите си в лицето на адмирала. Когато свърши, настъпи неловка пауза. Накрая Франсис се окашля и каза:

— Вие сигурно никога няма да ми простите, *мистър* Флайсигер, че аз съм ви... ъ-ъ... отклонил от намерението ви да публикувате резултатите от изследванията си.

— Ами! — изпухтя Флайсигер.

— Вие и професор Кафу сигурно щяхте да получите. Нобелова награда за откритието си.

— Сър, ние въобще сме пребогато възнаградени, ако имате това предвид — каза със сарказъм Флайсигер и се поклони. — Още начаса бих могъл да се пенсионирам и да си пиша мемоарите, само че и тях няма да ми позволят да отпечатам. Пред себе си виждам една осигурена старост, разбира се, под топлото крило на ЦРУ.

— Надявам се, ще разберете че сигурността ни...

— Ама разбира се, адмирале. Разбирам.

— Предполагам, че опитите с „клетка четири“ няма да се провеждат на територията на Съединените щати, а в океана — каза Кафу, за да отклони разговора отново в делова насока.

— Защо смятате така? — попита Франсис недоверчиво.

— Защото — каза японецът с непроницаема усмивка — накъдето и да се обърна, виждам Военноморските сили да се занимават с проекта. Какво по-близо до ума?

Франсис го наблюдава няколко секунди, сбърчил чело, после лицето му просветна.

— Прав сте, професоре. Ще има няколко „клетки“ от типа „четири“ и те ще бъдат заложи на различни места в международни води.

— А как ще решите енергийния проблем?

— Още този месец ще излязат от доковете два реакторни кораба, прикрити като снабдителни. Други осем са вече на вода и ще бъдат на разположение до средата и до края на следващата година. Всеки от тях ще носи по една „клетка“ от типа „четири“.

— А къде точно ще бъдат заложи?

— Ще узнаете своевременно, уважаеми господа — каза адмиралът покровителствено. — Ние не можем и не искаме да се лишаваме от вашето сътрудничество.

— Бедните опитни зайчета — каза тихо Флайсигер.

— Ще бъдат включени само доброволци — каза адмиралът. — Нека хората и материалът, който ще вложим, да бъдат моя грижа, професоре. Всъщност аз не разбирам защо са тези ваши опасения. Ние няма да щадим нито разноси, нито труд да върнем нашите момчета, след като си свършат работата, независимо къде и кога се намират в миналото. И вие ще ни помогнете, господа. Аз ви моля затова.

Военноморските сили започват вече строежа на голямо съоръжение в рамките на проекта. То ще бъде на четиридесет метра морска дълбочина, близо до нашата база на Североизточните Бермудски острови. Това е достатъчно далеч от сушата, та да не могат дори и големи гравитационни аномалии да предизвикат земетресения. Съоръжението ще има единствената цел да обръща в обратна посока действието на генератора на Флайсигер, така че да се получи отрицателно поле на Кафу и да можем да изпращаме неща пък от миналото в настоящето.

— Знаете ли какво изобщо представлява „полето на Кафу“? — попита изумено Флайсигер.

— Това не спада към моята компетентност — каза Франсис възмутено и погледна за помощ към Холистър и Бърджър.

— „Полето на Кафу“ — е изкуствено предизвикана гравитационна аномалия, която изтласква намиращата се в центъра ѝ маса извън нашата вселена, като я задвижва във времето, щом бъде достигната т.нар. „критична сила на полето“. А излишъкът от гравитационна енергия, получен от аномалията, се компенсира в пространствено-временния континуитет по посока на миналото като надлъжна вълна. И според това колко голям е този излишък в съотношение с дадената маса, толкова по-далече се изпраща тя по посока на миналото, като влиза отново във Вселената там, където носещата вълна постепенно заглъхва, тъй като нейният излишък от енергия се е изчерпал. А решаващото при този компенсационен процес е, че той протича обратно и *само обратно* на посоката, в която тече времето. Ясно ли ви е това, сър?

— Тогава обърнете този проклет ефект обратно? — извика невъздържано адмиралът.

— Знаете ли, сър — каза Кафу предпазливо, — то е все едно да поставите тенджерата с вода на горещия котлон и да се опитвате да получите от водата лед.

Флайсигер блъсна стола си назад и скочи. Забърза към автомата за вода, наля си с треперещи пръсти една пластмасова чаша и на един дъх я изпразни до дъно, сякаш умираше от жажда. За момент му се стори, че ще повърне.

Изведнъж навън слънцето проби и капките дъжд, които замрежваха стъклата на прозореца, разложиха светлината на стотици

святкащи частици.

[1] Камбрий — геологическа ера, в която се смята, че се е зародил животът на земята. — Б.ред. ↑

ТРЕТА ЧАСТ
ОПЕРАЦИЯ „ЗАПАДНА ПАДИНА“

ДОБРОВОЛЦИ

Стив Стенли не знаеше защо, но имаше недобро предчувствие, когато генерал Снайднам се обади късно следобед.

— Трябва да говоря с вас, майоре. Явете се веднага.

— Слушам, сър.

Стив облече куртката на униформата си, среса се и се отправи към бараката на командувачия. Слънцето отдавна бе слязло ниско на запад, но все още палеше безпощадно. Някъде в подвижните, боядисани със защитен цвят монтажни халета пищяха в пробна експлоатация двигателите на един бомбардировач-изтребител. Пушечносива вихрушка прекоси пистата, открила се на тъмносиньото небе, извита като призрочно гърло, и бързо загуби силата си. После отново си я възвърна, щом получи при насипа ново хранване. Горещият сух въздух в пустинята миришеше на изгорял керосин и разтопена гума. На другата страна на пистата бяха наредени един зад друг пет вертолета, тъжно отпуснали тесните си витла, вдървено полюшкващи се от вятъра като абстрактна стоманена перушина.

Стив почука на вратата на бараката и влезе.

— Здравсти, майоре — каза Снайднам, оголи широките си, неестествено бели зъбни протези и посочи повелително към изтърканото, тапицирано със зелена кожа кресло пред бюрото си. Генералът беше много висок, изпит мъж в средата на петдесетте, със снежнобяла и за военен от неговия ранг — забележително дълга коса, с малки, добре подстригани, също така снежнобели мустаци, които седяха на изпитото му загоряло лице като залепени, и с необикновено голяма уста. Ако се съдеше по месестите, почти сладострастни устни, можеше да мине за човек на наслажденията по дълбоко връзаните бръчки, които се спускаха към устата от двете страни на едрия му, силно издаден нос, говореха, че стомашни язви му отравят каквото и да е гастрономическо удоволствие.

— Седнете най-после, майор Стенли — усмихна му се той и отметна буйния кичур от челото си.

— Благодаря, сър — каза Стив и потъна в огромното кресло. Почувствува се безкрайно малък в тази вещ, когато облегна ръцете си на огромните издути облегалки. Полуразпраните кожени парчета, образували някога вътрешната част на гладката повърхност, се напипваха меки като саждени парцали.

— Изглежда, пак ще ви намерят занимание на вас, астронавтите — каза генералът и многозначително размаха някакъв формуляр. „Карай направо де!“ — помисли си Стенли и се опита с бегъл поглед да долови нещо от заглавната част на формуляра, но напразно. Писъкът на двигателите бе сведен до скимтене от изолиращите шума прозорци на бараката, но като летец приглушеният шум го смущаваше повече, отколкото ако се намираще навън. Оттатък, от другата страна на пистата, кротко пасеше стадо овце, без да се вижда някакъв овчар.

— Или ще се срещнем отново през следващата седмица или след пет години — заяви Снайднам, — така поне е написано в писмото от НАСА.

Значеше ли това, че въпреки всичко подготвяха кораб с екипаж за Марс? Слуховете, че Съветите готвели такава експедиция, никога не бяха напълно заглъхвали, съзнателно раздухвани и от НАСА. Но правителството все не стигаше до никакво решение. Колебаеха се, и навярно с право, защото един след друг се откриваха и закриваха стартовите прозорци към Марс, без от Байконур да е излетял нито един кораб с екипаж, който да се е отправял по-далеч от околземните орбити. Да не би колебаещите се все пак да се бяха излъгали?

Две тренировъчни машини се спуснаха надолу, отправиха се плътно една след друга към пистата, профучаха като сенки покрай прозореца и веднага излетяха отново с виещи като сирени мотори. Вертолетите от другата страна на пистата сякаш за миг се стопиха в трепкащите като мараня реактивни газове на моторите и пак застинаха.

— Това е всичко, което можах да измъкна от получената покана, майор Стенли — каза Снайднам, — и един самолетен билет за Маями.

— Благодаря, сър — кимна Стенли, въпреки че не му беше ясно за какво всъщност благодари.

— НАСА търси доброволци, явно за нещо много голямо. Вие сте деветият пилот, когото канят от моите части.

— Аха — рече Стенли малко разочарован.

— Надявам се да се видим отново през идната седмица, майоре.

— Ако решите, сър, аз ще отхвърля предложението им — каза Стив.

Генералът го погледна за няколко секунди, като едновременно се усмихна и сбърчи неодобрително чело:

— Не, не, майоре. Ще направите, каквото се иска от вас, само ако имате някои сериозни възражения, тогава! Не ми се ще да ви пусна, защото сте един от най-добрите ми пилоти, но вие сте квалифициран астронавт и вашето обучение струваше немалко пари. Щом като сте нужен, трябва да бъдете на разположение.

Снайднам се изправи. Стенли побърза да стане от креслото и козирува, но генералът не отвърна, приятелски подаде над бюрото загорялата си десница. Стенли я стисна и сърдечно я разтърси.

— Успех, Стив.

— Ще опитам, сър.

Върнал се в стаята си, Стив хвърли документите и билета на мъничкото, облицовано с изкуствена материя бюро и заби поглед в тях. Метна куртката на леглото и седна, така че да го бие приятната въздушна струя от вентилатора, прикрепен към боядисания в бяло дървен таван.

Стив никога не бе допускал, че ще го повикат отново за астронавт. Наистина беше още на четиридесет години, физически здрав и в отлична форма, но най-хубавите му години бяха вече отминали, отдавна бе признал това в себе си, и то без каквато и да е горчивина. Щастieto, бог му е свидетел, е било винаги на негова страна, макар той самият никога да не бе се чувствувал особена щастлив. На млади години го обучиха за пилот, после беше изпратен за Гуам, когато отчаяните обвинения на Джонсън срещу Северен Виетнам така натезаха, че можеше да ги подкрепи само супербомбардировачът В—52. Готвеха се вече да натоварят и него, но тогава старата лисица Хенри^[1] измъкна на бял свят вълшебния рог, а другият стар хитрец Дик^[2] така го наду, че заскърца доста неблагозвучно. Малко след това обаче големият скъп сигнал за отбой заскимтя махмурлушки и момчетата изтрезнели се завърнаха у дома след невъзвратимо загубени десет години — поне тези, които още бяха в състояние да го сторят.

Стив Б. Стенли (той не обичаше никак второто си име — Бенедикт) беше от завърналите се. Той се захвана да изпитва прототипите на новия супербомбардировач В—1 на Рокуел, но през пролетта на 1977 САЩ започнаха усилена надпревара във въоръжаването при президента Картър след несполучливите преговори за САЛТ—II. Те се отказаха от скъпите В—1 и заложиха на безпилотната управляема ракета „Круз“. Тогава Стив доброволно отиде при НАСА, които в този момент усилено търсеха опитни пилоти за четвъртото поколение астронавти. „Астронавти“ беше чисто лицемерие. НАСА обучаваше пилоти за космическата „совалка“, които си показваха носа едва на сто километра извън земната атмосфера, но зальгваха хората си с приказки за предстояща експедиция до Марс, тъй като Съветите също се готвели за полет до Червената планета.

Американската тайна служба загатна още през 1977 година, че съветското правителство възлагало на тежката промишленост и електрониката обемни задачи, които не могли да бъдат в непосредствена връзка с въоръжаването и с произвежданите в голямо количество „Бекфайър“. Оттогава слуховете за съветска експедиция на Марс периодично се съгъстяваха — когато се откриваше или закриваше поредната стартова възможност. Тъй като и двете кацания на „Викинг“ на САЩ през 1976 година не донесоха никакви по-определени сведения за следи от живот на Марс, напротив, дори изправиха екзобиолози^[3], химици и геолози пред неочаквано повече загадки, редица именити учени настояха за експедиция с екипаж до съседната планета. НАСА с готовност се залови за техните аргументи и започнаха усилена пропагандна кампания. Винаги намираха неколцина директори от НАСА, които при най-малкия знак на индустрията задърпваха конците, а техните марионетки от Вашингтон започваха незабавно да танцуват и измъкваха на бял свят старите пароли, като: „престижът на САЩ“, „честта на нацията“ и каквито там още имена им прикачваха. Извадиха от шкафа и плановете на починалия фон Браун, но само с половин душа пристъпваха към реализиране. Поръчките, предоставени на индустрията, бяха незначителни: проучвания, алтернативни решения, проектосметни документации. Конгресът се скъпеше. Никой не вярваше истински в надпреварата за Червената планета, още повече че не можеше да се разбере със сигурност дали русите са предприели сериозна подготовка за подобен

полет. Но Конгресът не се стискаше без основание. Само посветените, числящите се към „по-тесния кръг“ знаеха, че парите отдавна вече текат в други канали, които се оказаха бездънни.

През 1982 година започнаха редовните полети на „совалката“, а космическата лаборатория „Спейслаб“ започна своята работа. Когато наскоро, след това се зададе следващият стартов прозорец към Марс, а Съветите пак не дадоха признаци, че се канят да пращат натам някаква експедиция, САЩ временно замразиха плановете си за междупланетни полети с екипаж. Бездействието на Съветите в тази област си оставаше необяснимо. Заетите с хронотронния проект военни преценяваха ситуацията в нарастваща степен като обезпокоителна и настояваха да се бърза. Беше ускорено построяването на клетконосачи, а научният щаб — увеличен.

За това развитие на нещата Стив Б. Стенли естествено нямаше и понятие. Той усещаше само, че правителството е загубило всякакъв интерес към космическите полети и че непрекъснато изтегляше научен и технически персонал от тази област. Половин дузина пъти той беше летял вече в орбита с учени и техния чуплив багаж, скачваше се със „Спейслаб“ и се връщаше обратно на Земята с други учени и с техния багаж. През 1983 година той се освободи от НАСА — работата не беше по вкуса му. Дванадесетчасови проверки и подготовка на всички измервателни уреди и апаратури за старта — а след по-малко от час полет първата част на мисията свършваше. После нови два часа — същата процедура, успоредно със стационарен и земен контрол, после старт към Земята, изхвърляне на резервоарите с изпражненията и боклука при навлизане в атмосферата, приземяване.

Още след третия полет Стив се чувствуваше като каруцар, когото ругаеха разни нервни металурзи, биолози, географи, метеоролози и астрономи, повечето от които ужасно трепереха за сигурността на своите кутии с инструменти и за собствената си персона, и хвърляха вината върху него, ако нещо не функционираше както трябва. Когато при завръщането си от шестия полет обърна във въздушния океан добре натъпкания нужник и той изгоря като фойерверк, Стив беше взел вече своето решение. Завърна се при военновъздушните сили като инструктор — а и не беше единственият.

Така бе се озовал преди две години тук, в Ню Мексико.

Самолетният билет беше издаден за петък и по този начин Стив имаше още два дни време да си оправи работите. Малкото вещи, които притежаваше, лесно се събраха в два металически куфара и един моряшки сак. На другия ден следобед той се обади по телефона на Луси, с която ходеше едва от половин година. Тя беше страшно умно момиче в края на тридесетте, с червеникавокафяви коси и предизвикателно зелени, малко раздалечени очи. Работеше в Елбъкърк^[4] като секретарка в една адвокатска кантора.

Щом взе командировъчните, един джип на военновъздушната база го откара в града, след което едно такси го свали близо до кантората.

Като повечето мъже, Стив харесваше високи жени и Луси със своите метър и седемдесет и девет напълно отговаряше на изискванията му. Тя го наричаше на шега Франки-бой заради далечната му прилика с Франк Синатра в старите филми, като „Прокълнат завинаги“ или „Мъжът със златната ръка“, твърдеше, че сигурно в жилите му течала италианска кръв. Стив не можеше да си представи как някой италианец се е забъркал в набожната баптистка фамилия Стенли, но трябваше да се съгласи, че външността му явно говореше за това. На млади години родителите му често бяха пребивавали в Европа. Той едва помнеше майка си, знаеше я почти само от разказите на баща си. Тя беше загинала при злополука, когато той нямал още две годинки. Само гласът ѝ лежеше някъде дълбоко в съзнанието му, един чист, ясен, мелодичен глас, който Стив, който знае защо, свързваше с багрите на есенна шума и дъха на презрели плодове в тихите слънчеви следобеди.

Стив беше поканил Луси на вечеря, след което се канеше да я заведе в някой бар, но тя настоя сама да приготви нещо за хапване. Направиха покупки с нейния фолксваген, след което Луси сготви нещо дяволски апетитно и адски лютиво от своя мексикански репертоар. Когато бяха вече на втората бутилка „Los Reyes“, тя го загледа с искрящите си зелени очи и каза:

— Бенедикт — казваше му често Бенедикт, когато ставаше делова с него, — ти най-добре знаеш какво да правиш. Това е твоята професия и тя трябва да ти доставя удоволствие. Никога, за бога, не бива да имаш чувството, че заради мен си пропуснал нещо голямо. Това би било лошо и за двама ни.

— Слушай, Луси. Аз не бих могъл да взема решение, без заедно да сме...

Тя беше сложила ръка под лакътя му и го гледаше с усмивка, в която той откри известна нотка тъга.

— Ти всъщност отдавна си решил, Стив. Дори и сам да не искаш да си признаеш.

— Но, Луси, аз...

— И без това две стари опърничави магарета като нас не могат вече да бъдат впрягани заедно в една каруца. — А когато той я погледна безпомощно, тя продължи: — Но ми позвъни от Кейп. Каж ми какво става, за да зная.

Когато призори двамата лежаха изтощени един до друг, Стив Бенедикт се запита сериозно дали пък не би му било далеч по-приятно да бъде впрегнат заедно с Луси в една каруца, отколкото всичко онова, което можеше да му предложи НАСА. После и двамата поспаха малко, преди да настъпи денят.

Когато Стив се събуди, Луси беше заминала за кантората. Съвсем в своя стил, тя бе поискала да го улесни. Той закуси спокойно, противно на обичая си, изпуши и една от Лусините цигари, пушна си плочата с италианска музика в изпълнение на лютня, поставена най-отгоре на купа, и се настани удобно в подреденото с вкус жилище. После стана отново и започна да разглежда картичките-изгледи от Мексико и Европа, от Сицилия, Крит и Родос, които Луси беше закачила на стената с кабарчета. Мислите не му даваха покой; беше го обхванало страшно безпокойство, причините за което и сам не можеше да си обясни. Също като някога, когато го изпратиха за Гуам^[5]. Малко преди това беше починал баща му от карцином на белия дроб.

Смачка с отвращение втората цигара, която си беше запалил, събра съдовете от вечерята и ги изплакна. После се облече, взе двата куфара и моряшкия сак и се отправи за летището.

Там пристигна много рано. Машината, от Маями имаше закъснение повече от два часа поради бурна атмосферна депресия над Гълфстрийма. И обратно нямаше да може да мине през Хюстън, а се налагаше отклонение през Мемфис.

Позвъни на Луси, за да се сбoguва с нея. Беше много заета и така като че ли стана по-добре.

Най-после към шестнадесет часа машината излетя, а когато кацна в Маями, беше вече тъмно. След прашния сух въздух в Ню Мексико задушната атмосфера на Флорида го плесна по лицето като с мокра топла кърпа.

— Майор Стенли? — извика го един цивилен на изхода.

— Да, аз съм — каза той.

— Моля да ме последвате!

— Багажът ми е все още...

— Ще се уреди. Ако обичате да ми дадете билета си, господин майор.

— Но...

— Името ми е Уолтън, командир Алън С. Уолтън от военноморските сили, засега командирован към НАСА.

Чакаме ви повече от два часа.

— Самолетът имаше закъснение.

— Известно ни е, господин майор.

Командирът, изглежда, беше от най-усърдните. Стив констатира, че този човек от флотата не му е симпатичен, а той, сякаш отгатнал мислите му и като че да поправи неприятното впечатление, което бе създал, се обърна и му се усмихна. Но това беше само една оскъдна усмивка.

Момчето излъчва чар като хладилник, каза си люто Стив, а после се запита как ВМС са стигнали дотам да сътрудничат на НАСА. От самото начало те ловяха във водата само приводните се капсули на космическите кораби, а напоследък — изразходваните ракетни степени на „совалките“, за което им плащаха добре, но че предоставяха на НАСА и гидове за пристигащи астронавти — това беше нещо съвършено ново. Ако ВМС търсеха хора за експериментите си „Сийлаб“, то при него са попаднали на грешен адрес — закле се веднага да вземе обратния самолет за Елбъкърк.

Отведоха го в една зала в старата част на летището, предназначена иначе за транзитните пътници на второ- и третостепенните самолетни линии. Имаше насъбрани около петдесетина мъже. Възрастен келнер с побелели коси, с виненочервен жакет, светли габардинени панталони и платнени обувки, който приличаше по-скоро на уволнен кабаретист, събираше празни бутилки

от кока-кола и бира и изпразваше препълнените пепелници в голяма ламаринена кутия.

Стив се огледа дали няма да открие някоя позната физиономия, когато чу приятелски глас:

— Трябваше да се сетя, че не може да не повикат и стария Стив.

Нямаше грешка — беше Джеръм Банистър, с когото бяха завършили обучението си при НАСА, едър, широкоплещест мъж в началото на четиридесетте, с изпъкнали скули, искрящи черни очи и тен като на момчетата по рекламите на „Марлборо“. Той потупа Стив сърдечно по рамото. Не бяха се виждали повече от две години. Банистър се уволни от НАСА едновременно със Стив и стана инструктор в едно частно училище в Тусон. Смяташе да седи там, докато събере пари, за да си обзаведе собствено училище за летци.

Придружаваше го млад, възпълен мъж с рядка руса коса, с доволна, малко глуповата усмивка на червендалестото лице и с предизвикателно засукани рижави мустаци, с които явно се гордееше. По всичко личеше, че се е лепнал за Джеръм като репей за вълнена жилетка.

— Харалд Олсен — представи го Банистър. — Най-добрият авиоинженер, когото познавам. Пъхни му кутията с инструментите в ръце и му дай мъничко време, ще ти накара и автобус да полети.

Русият младеж кимна въодушевено и доволно се изкиска. Стив така се стъписа от тази му реакция, че за секунди го изгледа безмълвно, после му кимна любезно. Момъкът му се стори чудак, ако не и откачен. Странно, Джеръм имаше навика да подбира приятелите си и доста се скъпеше на похвали. Може и да си бяха пийнали.

Едва сега усети каква жажда го мъчи, но не му оставиха време да си поръча нещо. Присъстващите явно бяха чакали само неговото пристигане, защото не минаха и три минути, когато с два автобуса на летището ги отведоха до един стар 737^[6], застанал някъде встрани, чартърна машина, обслужваща източните авиолинии.

Потеглиха незабавно и скоро оставиха под себе си пъстроцветните гирлянди от светлини на разточително осветения Маями, след което машината пое курс на север.

— Имаш ли представа какво смятат да правят с нас — обърна се Стив към седналия до него Джеръм.

Банистър сви устни, поклати замислено глава и рече: — При най-добро желание не мога още нищо да проумея.

— Може би Марс? — В същия момент, в който зададе въпроса, Стив осъзна и неговата несъстоятелност. *Такава работа* щяха отдавна да са я надушили.

Джеръм го заглежда отстрани с изпитателен поглед. — Сериозно ли смяташ?

— Всъщност не — призна Стив.

— Ти по-добре виж хората! Аз познавам някои от тях. Няколко пилоти със и без боен опит, няколко добре обучени астронавти, но повечето — не, куп първокласни инженери, болшинството обаче без понятие от ракетна техника, да не говорим за космически полети. Освен това, изглежда, военноморските сили участвуват яко в тая работа, има доста пилоти от флотата, и то добри. Досега ВМС само ловяха от водата нещата на НАСА, този път обаче всичко показва, че организаторът е всъщност тя. Стив, можеш ли да си представиш някаква причина военноморските сили да се интересуват от Марс?

— Може пък да искат да пуснат в каналите на Марс някоя и друга торпедна лодка — рече Стив.

Джеръм не пое шегата. Той само решително кимна с глава и зарея поглед пред себе си.

На Кейп те бяха посрещнати от тълпа придружители, които ги отведоха в една гола зала, осветена от жълтеникави неонов лампи. Раздадоха им купони за храна и напитки, разпределиха ги по квартири, а накрая ги снимаха с полароидна камера, която за секунди изхвърляше цветната пластмасова картичка. Под портрета нанасяха името и войсковия чин. После всеки получи папка от изкуствена кожа, съдържаща най-необходимото за писане, като на предната ѝ страна под емблемата на НАСА със златни букви беше изписано: „СИМПОЗИУМ — НОВИ ЦЕЛИ В НАВИГАЦИЯТА“.

Стив учудено се запита с какво, по дяволите, тъкмо той ще допринесе за поставянето на нови цели в навигацията и се отправи към апартамента си. Беше една от многото подобни на бараки къщички-бунгала, над които стърчаха евкалиптови дървета. Къщичките бяха отделени една от друга с грижливо подкастрен жив плет, добре поддържани полянки и цветни лехи. Над морето се

святкаше, без да гърми. Високо в проблясващото небе тъмнееха огромните прастари рампи на програмата „Аполо“. Паметници на „пробива“, почти обратно завоювани от джунглата. Въздухът беше спарен, не трепкаше нито листец. Някъде наблизе се надкряхваха цяла рота жаби.

Капнал от умора, Стив взе горещ душ, легна гол и само след секунди заспа.

В събота следобед участниците в „симпозиума“ се събраха в голямата заседателна зала на Центъра за космически полети. В друго време там заседаваха работните групи, когато някой голям проект навлезеше в заключителната си техническа фаза, за да се извърши координацията, преди да започне монтажът.

Стив се изненада от големия брой участници в това „съвещание“. По негова преценка имаше от сто и шестдесет до сто и осемдесет души, между които близо две дузини жени.

Висок беловлас мъж, приближаващ шестдесетте, на име Франсис, с импозантна адмиралска униформа, приближи важно, подobaващо обграден от няколко висши особи от флотата и техните адютанти. Следваха ги с бавен ход няколко цивилни, очевидно хора от НАСА, които си придаваха загадъчен вид, а неколцината тайни агенти пък се правеха на подчертано безучастни и спокойни. Те заеха местата в предната част на залата зад една дълга маса, като от време на време хвърляха по някой любопитен поглед към публиката и се ровеха в папките пред себе си.

— Прилича на галапредставление — изръмжа Джеръм, който беше седнал до Стив. Един стол по-нататък седеше Олсен.

— Започвам да ставам любопитен за какво е цялата тая парадност — каза тихо Стив. — При такъв набор!

— Тая работа не ми харесва — отговори Джеръм, клатейки глава, и изразът на съпротива на лицето му се задълбочи, когато този Франсис с подчертано младежка стъпка се изкачи на подиума, обхвана с две ръце пулта между знамето на САЩ и флагчето на НАСА с подкупваща усмивка, която не му се удаде, а премина в малко изкривена ухилена гримаса. После се наведе над микрофона, поздрави гостите от името на флотата и НАСА и произнесе слово, дълго почти тридесет минути, в което не можа да се долови нищо конкретно, освен

че се касаело за „честта на нацията“ и че тук били свикани „най-добрите умове на нацията“, за да „направят всичко по силите си“, та да се осигури „бъдещето на нацията“. Само на едно място имаше по-конкретен намек, че „мисията, за която са призвани“, по всяка вероятност щяла да отнеме пет години и че през този период нямало да бъде възможен контактът с „родната среда“.

— Извинете, сър — попита някой от публиката. — Така ли да го разбираме, че през това време няма да има дори радиовръзка със Земята?

— Без коментари — отвърна адмиралът. — Ще повторя: докато трае мисията, която ще продължи около пет години, няма да имате никакъв контакт с родната среда.

— Сър, от това ли ще се прекъсне този контакт — настояваше на своето непреклонният заинтересован, — че технически...

— Без коментар — отвърна адмирал Франсис, този път малко раздразнен. — Вие сигурно ще разберете, дами и господа, че на този етап от акцията не съм в състояние да давам по-конкретни обяснения. Проектът е строго секретен. Едва когато направите своя положителен избор — а за да вземете решение, има време до утре, — мога да ви дам по-подробна информация за вашето участие.

Залата се разшушука възмутена, чува се и отделни подвиквания, като „... скок презглава“, „не може така слепешката“.

— Дами и господа... — повиши тон адмиралът. — Дами и господа! Признавам, че ви поставям в необичайно положение. Но вие няма защо да се страхувате от риска, той не излиза от рамките на нормалния риск, който се поема при всеки космически полет. За вашата сигурност ще бъде направено всичко, което е по силите на човека. Аз гарантирам това. — Той изчака, докато се уталожил смущението в залата, После продължи: — Много от присъстващите тук идват от най-различни технически и научно-професионални клонове, респективно технически части на военновъздушните и военноморските сили, армията, флота. Едно обаче ви обединява — вие сте неженени или разведени и нямате семейства, така че до голяма степен сте свободни да направите избора си.

Той се усмихна триумфално, сякаш с това бе издал някаква държавна тайна, и продължи:

— Иска ми се да добавя само още едно — и той наведе побелелия си нископодстриган череп, сякаш искаше да хване слушащите го за рогата: — Ние поканихме далеч повече хора, отколкото са ни нужни. Поне на първо време. Затова всеки от вас, който усети макар и най-смътното чувство, че не може да вземе решение, искам да кажа, че не може да се реши с цялото си сърце и душа, нека върне делегатската си карта. Никой няма да го упрекне затова, никой няма да му се сърди, никой няма да го пита за причините. Решението трябва да бъде напълно свободно, дами и господа.

Франсис издаде войнствено брадичката си напред и заоглежда предизвикателно залата. Изразът на лицето му като че ли изобличаваше думите му в лъжа.

— Но ако вземете положително решение, дами и господа — продължи той, — и се явите тук утре сутринта в десет часа, то вие автоматически се превръщате в носители на тайната и подлежащите на най-строги мерки за сигурност, на свързаните с тях контрол и ограничения. Тогава вие ще бъдете под една или друга форма свързани с проекта било като... ъ-ъ... летци, било като технически персонал. И... — Той повиши гласа си до празничен заключителен апотеоз — вие ще изпитате възвишеното чувство, че принадлежите към една елитна група, която ще извърши нещо невъобразимо досега. С вашата акция ще бъдат гарантирани сигурността и благоденствието на нацията ни. Вие ще станете стрелочниците на едно по-добро, на едно славно бъдеще за тази страна, за западния свят, за европейско-християнската традиция, да, дори и за цялата цивилизация. Благодаря ви, дами и господа.

Джеръм обърна към Стив такава слисана физиономия, сякаш бе си сдъвкал някоя пломба.

— Божичко! — каза Олсен. — И това ако не беше проповед за кръстоносен поход! И свети Бернард не би могъл да я произнесе по-добре.

Джеръм погледна въпросително Стив.

— Кой?

— Бернард от Клерво. Някакъв си християнски подстрекател от дванадесети век, който мобилизирал цели рицарски армии срещу сарацините — обясни Стив.

— Аз чувам дори дрънкането на мечовете — кимна Джеръм потиснат. — Познат шум още от Техеран и от ежегодните петролни кризи.

— Смяташ ли, че ще е нещо в тази посока?

Джеръм сви рамене.

— Има ли някой представа как да се разбират тия „стрелочници“? — попита Стив присъстващите в апартамента на Банистър, седнали край няколко бутилки шотландско уиски.

— Да не съм железничар? — каза Джефри „Мойсей“ Калахан, подпрял гръб на вратата, който равнодушно обработваше дъвката си и въртеше в чашата си парченцата лед. Беше един от онези стройни като вретено чернокожи, които някъде може би специално развъждаха за баскетболните отбори.

Освен него, Джеръм, Стив и Олсен, там беше и Пол Лури. Той пристигна с една пътна чанта, натъпкана с уиски, тъй като знаеше Кейп от своя астронавтски период и беше насъбрал достатъчно опит.

— Момчета, тук пресушават не само блатата — каза им той, когато ги покани на чаша уиски. — Понякога се налага да пропътуваш стотина мили, за да откриеш прилично питие. — Той беше като Стив и Джеръм пилот на „совалката“, но бе издържал цяла година повече, преди да се върне във военновъздушните сили.

Стив се загледа в кехлибарените очи на Калахан, с когото се запозна само преди минути. Моузес сведе гладко избръснатия си череп, престана да мели дъвката си и докосна чашата с поривисто кимане на главата.

— И накъде ли ще потеглим, когато се изместят тия тайнствени стрелки? — попита Стив.

— Човече — каза Моузес. Кехлибарените му ириси затрепкаха насам-натам върху пожълтелите очни ябълки, преди да го фиксират. — Към все по-добро и по-добро, към *все по-добро!* Накъде другаде? Или ти си на друго мнение, Пол?

Пол Лури, мрачно гледащ пред себе си мъж в средата на тридесетте, с няколко сантиметра по-нисък от Стив, но здрав и як, ако се съдеше по външността му — по-скоро дребен чиновник или първоначален учител, сви рамене, нерешително повъртя чашата в дланите си и се отпусна на леглото.

— Аз май понадуших, какво се крие в храстите — каза Джеръм колебливо. — Сигурно ще да е оная работа, около която ВМС от години правят разни тайни гешефти на Бермудските острови. Някакъв там комплициран проект с гравитационни вълни, с изкуствени гравитационни аномалии или нещо подобно.

— Изкуствени гравитационни аномалии ли, казваш? — учуди се Моузес. — Това пък какво е?

Джеръм вдигна рамене.

— Никой не знае нищо конкретно. И нищо не може да се подразбере.

— Тогава сигурно има нещо съмнително — вметна Моузес.

— Намеса в гравитацията, отстраняване на гравитацията, гравитационни аномалии, интерференция на гравитационните вълни... — заразмишлява на глас Стив, усещайки приятната топлина, която уискито разливаше по цялото му тяло. Следобед той се пече на слънце зад бунгалото, докато се заоблачи. Бе го повтресло и алкохолът му дойде добре дошъл. — А и НАСА участвава значи... — добави той, като свирна през зъби.

— И какво ще рече всичко това? — попита Харалд Олсен.

— Гравитация означава маса — каза Лури и вдигна назидателно пръст, — а маса означава гравитация. Какво означава „една гравитационна аномалия“ за принадлежащата ѝ маса?

— Какво става с принадлежащата ѝ маса? — запита Харалд.

— Колко „аномална“ е тази аномалия? — вметна Моузес.

— Значителна — отвърна Джеръм, — ако се съди по количествата енергия, които се използват. Стойността им лежела някъде в областта на гигаваговете.

— Какво? — възкликна смаяно Харалд.

— Една гравитационна аномалия означава за принадлежащата ѝ маса — продължи Лури невъзмутимо, — че в краен случай тя става или безкрайно голяма, или напълно изчезва.

Харалд Олсен, който продължаваше да отпива на големи глътки алкохол от чашата си, като трескаво пресмяташе нещо с джобния си компютър и от време на време си водеше бележки в папката, подарена им от НАСА, вдигна стъписано глава:

— Къде изчезва?

— Ха сега де, къде ли? — рече Лури.

Внезапно всички млъкнаха. Климатичната инсталация сякаш тъкмо сега изяви някакъв скрит дефект и забръмча неестествено силно.

— Аха! Да... Е, това май ще е дълго пътешествие — каза Джеръм, разпределяйки по чашите остатъка от уискито. — И кой ще тръгне?

— Аз — гръмна Харалд Олсен като изстреляна тапа. — Поне е нещо ново.

— Понеже и без това се числя към елита на нацията — заимитира Моузес тона на Франсис, — не мога да кръшкам, щом отечеството ме зове.

— Такова нещо не бива да се оставя само на кухите глави на ония от флотата — каза Лури пренебрежително. — Освен това станах и любопитен.

— А ти, Стив? — попита Джеръм.

Стив вдигна рамене и отвърна с въпрос:

— А ти?

Джеръм сложи ръка на рамото му.

— Едва ли ще ви оставя сами в такава акция. Нали се касае все пак за традицията на християнския Запад, ако трябва да вярваме на адмирала.

— Пикай на него! — викна гневно Моузес.

— И така, ще рискуваме значи кожата си за честта на нацията — кимна унило Лури.

Джеръм изпръхтя презрително.

— ... За да станем стрелочниците на бляскавото бъдеще на тази страна — рече Моузес, натисна с език между зъбите си част от дъвката и наду едно балонче, което шумно се пукна.

— Но на тия идиоти от флотата аз мамицата им... — увери ги Джеръм с надебелял език и пресуши остатъка от уискито си.

— А аз пък на цялата тая европейско-християнска цивилизация... — обяви изтежко Моузес Калахан, изплю дъвката в шепата си и я хвърли в един от препълнените пепелници. — Кълна ви се!

— Флотата и християнският Запад — задави се от кикот Лури. — Светата папска флота! Няма отървяване от тях, ей!

Стив лежеше в тъмното, измъчвайки, замъгления си от алкохолните пари мозък къде ли може да изчезва принадлежащата на гравитацията маса при определена гравитационна аномалия, но мислите му се гонеха лудешки из тъмни лабиринти, в които се беше спуснала непрогледна мъгла, и всеки път, когато му се струваше, че е съзрял някаква светлинка и се завързваше към нея, той се блъсваше в стена. Главата и краката му тежаха като олово.

Тогава засънува някаква прочетена преди много години новела. Разказваше се за един пътник във времето, който се връща в Англия в епохата на Шекспир, но попада в един кошмарен свят. Този пътник във времето сега се оказва самият Стив. Пред ханчето, където се надяваше да намери подслон, в калта на пътя между отпадъци и смет лежеше отрязана полуразложена ръка. В сивата ѝ набръчкана шепа се отвори едно око, което започна внимателно да го следи.

В голямото, облицовано с дъски преддверие на хана, осветено само от тесен прозорец, откъдето странно тесни врати водеха към съседните помещения, зад огромно тъмно бюро седеше висок, строен беловлас мъж, целият облечен в тъмни кожени дрехи, с маска на лицето от тъмна, напукана кожа, каквито някога са носели болните от проказа. Очите му блестяха през тънките цепки, а на устата си имаше цип с едри зъбци, който придаваше на безжизненото му лице израза на облещен мъртвешки череп. Пред него на бюрото стоеше ценна, изкусно гравирана ваза от венецианско стъкло с потопен в нея букет от подобни на лилии цветя, с очи наместо тичинки, които любопитно гледаха към него. Мъжът повелително посочи към тъмното помещение зад гърба му и когато Стив се обърна да разбере какво се иска от него, видя, че в полуздрача нечуто се е откряла една врата. От тясното помещение зад нея, дълбоко колкото саркофаг, излизаше някаква жена. Когато извърна лице насам, той я позна.

Беше Луси!

Затича се към нея. Старите изтъркани дъски скърцаха неестествено силно и така страшно се огъваха под нозете му, сякаш всеки миг щяха да се продънят и да го пратят в приземието.

— Луси! — извика той, разперил ръце, за да я посрещне. В същия миг обаче от деколтето ѝ изскочи едно от тези подобни на лилии растения и втрени в него окото си.

Стив отскочи ужасен назад, но човекът с маската застана незабелязано зад него, обгърна го и така силно стисна гърдния му кош, че Стив едва си пое дъх.

— Луси! — задъхваше се той, докато човекът с маската го стискаше безжалостно, а призрачното око на цветето, чието месесто стебло продължаваше да расте, се приближаваше към него. Стив забеляза, че полуразголената гърд на Луси беше осеяна с дребни капчици пот, но колкото и да се взираше в нарастващата тъмнина, Стив не можеше повече да различи лицето ѝ. А някъде от дъното сякаш извираше странно плющене, чийто произход той не можеше да си обясни и което ставаше все по-силно и пронизващо.

Стив не успя веднага да се съвземе и да светне лампата. Въздухът в тясното помещение беше задушен и горещ. Преди да си легне, той бе изключил климатичната инсталация, тъй като от студения въздух редовно се схващаше вратът му.

Натрапчивият силен плясък, озвучавал съня му, секна. Валеше дъжд. Стив отвори вратата. Гъст тропически дъжд, сякаш водопад от милиони сребристо-лъскави телца на рибки, барабанеше по едрите листа на храстите, които ограждаха пътеката пред бунгалото и се превиваха сякаш от болка под ударите на дъжда. Плътно до стената беше потърсил защита цял взвод едри черни жаби. Приличаха на черни камъни, големи колкото юмрук, и само неподвижните им очи зорко поблясваха. Някъде далеч над морето се гърчеха като магма червени светкавици, бликнали от раздиращите се вътрешности на облаците.

Той мигновено осъзна съдбовността на решението, което беше взел, и чувство на угнетеност стегна за няколко секунди гърдите му, сякаш човекът с маската още стоеше зад гърба му и то стискаше в жестоката си прегръдка. Поемаше дълбоко свежия, наситен с влага нощен въздух, докато стягането се отпусна.

А преди да заспи отново, той си спомни, че всички лилии, които срещна в съня си, бяха го гледали с очите на Луси.

[1] Хенри Кисинджър. — Б.р. ↑

[2] Ричард Никсън. — Б.р. ↑

[3] Екзобиология или астробиология — наука за извънземните форми на живот. — Б.NomaD. ↑

[4] Град в центъра на щата Ню Мексико (САЩ). — Б.пр. ↑

[5] Известна американска военноморска база в Тихия океан. —
Б.р. ↑

[6] Боинг 737 — известна мярка големи пътнически и военни
самолети на САЩ. — Б.р. ↑

ОПЕРАЦИЯ „ЗАПАДНА ПАДИНА“

Когато на другия ден се отправиха към пленарния център, слънцето беше почти изсмукало влажността от снощния дъжд, пътищата бяха сухи, само тук-там блещукаше по някоя капка — в тревата, по цветовете, по храстите. Въздухът беше свеж и ободрителен, натезжал от аромата на цъфнали цветя.

В пленарната зала същата помпозност, старата сбирщина, предишният ред на заемане на местата от официалните лица. Адмирал Франсис се изкачи на подиума под огромния екран за прожекции, застана между звездното знаме и флага на НАСА и вдигна високо с победоносен вид малък свитък карти на участници в симпозиума.

— Не съм и очаквал нещо друго, дами и господа — обяви той сияещ. — Благодаря ви. Само осемнадесет от нашите гости не можаха да се решат да сътрудничат на нашето начинание. Приемам, че имат основания за отказа си и аз обещах да уважа тези основания, без да питам за тях. В случая се касае за следните лица... — И той започна да чете високо имената от пластмасовите картички, като след всяко име правеше многозначителна пауза, сякаш му лепваше неизлечимо петно.

Стив намери похвата му за много евтин. Шестнадесет мъже и две жени не бяха се писали доброволци и връщаха „делегатските карти“.

— Обръщам ви внимание на това, дами и господа — продължи адмиралът, — че от този момент вие се задължавате най-строго да пазите тайна и спрямо вас влизат в действие свързаните с това мерки за сигурност. Информацията, която ще получите сега, не е предназначена за външни лица и аз ви уверявам, дами и господа, ние ще си послужим с всички — повтарям — с всички средства, за да предотвратим достъпа на тази информация навън.

Той вирна брадичката си, а погледът му зашари изпитателно по лицата на присъстващите, сякаш бе настъпил моментът и последният вражески агент да бъде разкрит и на място ликвидиран. Напрежението в залата нарасна.

— Вие, дами и господа, ще образувате авангарда на едно величаво начинание, което ще гарантира по-нататъшното

съществуване на западния свят и благополучието на всички нации, наши съюзници. Ваша задача ще бъде... ъ-ъ... да преместите овреме стрелките към желаното от нас бъдеще. Сега командир Уолтърн ще ви разясни някои технически подробности. Благодаря ви, дами и господа.

В първия момент Стив не можа да познае напетия млад офицер в парадна униформа, който застана зад ораторския пулт и се наведе над микрофоните. Едва като чу гласа му, се сети за несимпатичния младеж, който го бе посрещнал на летището в Маями.

— Техническото развитие през последните години, основано на физико-математическите фундаментални изследвания от средата на шестдесетте години, постигна решителен прелом, който можем в буквалния смисъл да наречем епохален. — За момент той се поколеба и огледа подозрително микрофоните, сякаш се съмняваше в мерките за сигурност. В залата цареше изпълнена с очакване тишина. — Не съм привърженик на големите думи, но откриването на огъня, теорията за относителността и първите излети до Луната са плахи стъпки в прогреса в сравнение с това, което сега постигнахме.

Настроението в залата се повиши до точката, когато прекалено силното нервно напрежение често се превръща в развеселяване и разпуснатост, изявяващи се в шеговити, обикновено доста глупави, но възнаградени с благодарен смях подвиквания и апострофи.

Пред големия прожекционен екран закачиха една карта и бавно я разгънаха. Представляваше релефно изображение на Средиземноморския басейн, широко около осем и високо три и половина метра.

— За да не се мъчите да се абстрахирате от представите си за красивото Средиземноморие, ние направихме карта, изобразяваща тази област в нейната физическа структура.

— Ей — викна един от слушателите, — да не би флотата да е решила да изпомпа Средиземното море?

— „Във флотата, във флотата...“ — запя някой стария шлагер.

Смях.

— Това не е нужно — каза Уолтър невъзмутимо, — защото винаги е имало времена, когато Средиземноморският басейн е пресъхвал. Средиземно море е изпаряващ се басейн. Той губи повече вода, отколкото получава от притоците си. Ако се затвори Гибралтарският проток — и това се е случвало в историята на Земята

няколко пъти, — то Средиземноморската падина се превръща в пустиня, осеяна със солени езера и блата между две и три хиляди метра под морското равнище, особено в тази област... — и той посочи разлома пред напречната бариера на стръмните склонове южно от Крит, където през един дълбоко насечен каньон между Вади Халфа и Александрия се изливаше Нил. — И тука също.

Той показва широката ветрилообразна делта на Рона някъде на височината на Барселона, където водите на реката на две хиляди метра височина падаха с трясък през един дълбок пролом и се вливаха в дъгообразно езеро, започващо около двеста мили южно от Ница. Неговият източен бряг вървеше успоредно на западния бряг на Корсика и Сардиния, после завиваше край Балеарските острови на запад и стеснявайки се, достигаше някъде южно от Картагена.

— Сигурно ще си кажете: Много интересно, но какво от това? Какво ни интересува някаква си солена пустиня, която бог знае от колко години си лежи на дъното на морето.

Одобрително шушукане.

— Преди относително точно пет милиона и триста хиляди години връзката между Пиренейския полуостров и Африка се разкъсала, вероятно след някое земетресение. Водите от Атлантика нахлули в басейна и го запълнили.

— Е, и? — подвикна някой. Неколцина се засмяха.

Уолтън изгледа питащия, а в погледа му се четеше безкрайно търпение към тези толкова бавно схващащи хора.

— Защото може да ви изпратим в тази област, преди да е легнала на морското дъно — отсеке той. — Разполагаме с един уред, който е в състояние да го направи — хронотронът.

Стив усети как за момент сърцето му спря да бие. Хвърли към седналия до него Джеръм един изпитателен поглед, сякаш да се увери, че не сънува. Джеръм впери в него разширените си от ужас очи. Изведнъж всичко замря, кламерче да паднеше на пода, щеше да се чуе, после из залата в израз на учудено неверие премина едно изохкване, почти като мъчителен стон.

— Западната падина — продължи Уолтън и с очертаващ замах посочи областта между Сицилия и Гибралтар — ще бъде вашата операционна база. Ще ви изпратим на пет и половина милиона години

в миналото, за да извършите някои нещица, които по необясними причини са убягнали на божието прозрение.

Уолтън се захили. Мъничък плъх, реши Стив. Отвратителен мъничък плъх, ненаситен, алчен за власт, алчен — независимо с цената на какво — за самоутвърждаване.

— Но както добре е казано — продължи командирът, а в тона му се прокрадна нотка цинизъм, — помогни си сам, за да ти помогне и бог. — Той отдели погледа си от книгата и се ухили победоносно. — Точно това ще направим и ние. Ще си помогнем сами, дами и господи. А вие ще сте ядрото на планираната операция. На вас е възложено да контролирате логистичните и технически дейности, да поемете естествено и задачите по охраната.

— Каква охрана — полюбопитствува някой.

— А! Естествено от най-общ характер. Ще пазите строителните отряди от дивите зверове и от нашите прадеди — човекоподобните маймуни. Вие и техническият персонал ще бъдете първите хора в онази епоха. Заедно с вас ще тръгнат и геолози, геофизици, специалисти по петролопроводите и сондьори. Задачата ви ще се състои в следното. — Командирът взе дългата показалка и посочи на картата. Напряко през Западната падина минаваше една червена линия, разклонена югозападно от Триполи на два ръкава — единият към югоизток, другият към югозапад. — Решили сме да изпомпаме нефта на шейховете, преди още те да са седнали върху него.

Безумието на идеята отне за момент дъха на присъстващите. После залата възбудено забръмча.

— Невероятно! — промърмори Джеръм.

— Но това е чист идиотизъм! — възмути се Стив.

— Колкото и умопобъркан да изглежда, аз намирам проекта някак си за гениален — засмя се Джеръм, клатейки глава.

— Това е напълно справедливо дело. Ние само ще поправим една грешка на Сътворението — продължи Уолтън и се усмихна самодоволно. — Акцията „Западна падина“ би могла да се нарече не толкова еуфорично и една козметична операция. — Той отново се обърна към картата. — Операцията „Западна падина“ ще се занимава с нефтените находища в Северна Африка, в днешните Либия и Алжир. Главните области на добиването му лежат тук... — той проследи с показалката източно протичащото разклонение на линията, — между

Голяма Сирта и Ал-Харуй-ал-Асвад при Беда, Ваха и оазиса Яло до Южен Бенгази. Останалите кладенци лежат тук... — Пръчката загради областта, където свършваше южното разклонение. — Източно от платото Тинрхерт в областта Бурархет на днешната алжиро-либийска граница. Нефтепроводите от тези две петролодобивни области се обединяват тук при Бир-ал-Ханам. Трасето ще продължи оттам на северозапад, ще достигне бреговата ивица близо до Суварах, както върви и днес, оттам ще тръгне по ниската плитчина между Малта и Тунезийския бряг дотук — североизточно от нос Бон. Там то се обръща рязко на северозапад, продължава тук южно от днешния остров Сан Антиоко покрай стръмните склонове на планинския масив, който образува остров Сардиния, и в края на Балеарската падина се отправя на север. После следва за малко западния бряг на Сардиния и се спуска от височината на малкия остров Мал ди Вентре на северозапад, преминава през северната част на падината и води до устието на Рона, което по онова време е лежало на повече от двеста километра по на юг, почти на височината на Барселона. Трасето води през каньона на Рона на север и следва реката до вливането на Саона, нататък следва долината на Саона през Бургундската порта по течението на Маас през Северна Франция и Белгия и навлиза в Холандия. Там то ще достигне някъде около Маастрихт до крайбрежието, защото нивото на Атлантика по онова време трябва да е било значително по-високо от днешното. Къде точно е протичала бреговата линия, учените не са на еднакво мнение. От една страна, климатът е бил много по-топъл, т.е. по-малко лед в глетчерите и полярните шапки, следователно морското ниво ще е било над средното. От друга страна, тектоничните плочи, които заобикалят Средиземноморието — Евразийското, Адриатическото, Егейското, Турското, Арабското и Африканското, по онова време трябва да са лежали по-високо. Те са потънали по-късно под огромната тежест на водните маси, образуващи Средиземно море. Това трябва да е довело до силни тектонични процеси в съседните области. По крайбрежието около Лютих, Маастрихт, Аахен, Бон, Кобленц нашият нефтепровод ще достигне до втори, който ще идва от Персийския залив край Саудитска Арабия през Анатоолските острови, ще следва Черноморския бряг, после течението на Дунав и ще прекоси Европа. Двете разклонения ще се свържат и ще се изведат на сушата около Северно

море. Там няколко хронотрона, маскирани като сондажни острови, ще изпомпват според нуждите петрола от миналото в настоящето.

— А петролните шейхове ще се примирят с това? — подхвърли някой.

— Няма ни най-малко съмнение някой да е узнал за проекти. Нито що се отнася до теоретичните разработки, нито до техническото осъществяване.

Командирът не каза цялата истина. Действително съществуваша известни подозрения, че Съветите се занимават с проект от подобно естество. От средата на седемдесетте години някакъв самолетоносач кръстосваше в източното Средиземноморие. Междувременно бяха пристигнали нови четири подобни морски единици, но с каква цел и предназначение — експертите все още гадаеха.

— Въпреки това обаче — продължи Уолтър — ние няма да допуснем какъвто и да е риск и ще се въоръжим срещу всякакви евентуалности. Към споменатите вече мерки за сигурност се прибавя и отбраната от потенциални неприятели. Военно снаряжение, също и тежко оръжие, ще бъде на разположение. Към вашите задължения ще спада например и това да снабдявате техническия персонал с прясно месо — добави бързо той. — За страстните ловци измежду вас се откриват с други думи неподозирани възможности. Ще намерите истинска, непокътната дива природа.

— А има ли съоръжение, което да ни върне обратно от тази дива природа? — извика Моузес, седнал два реда зад Стив и Джеръм заедно с Лури и Олсен.

Стив се обърна. Лури се беше присламчил до едно от момичетата от НАСА. То седеше до него, затрогващо младо и безгрижно, беше най-много на двадесет и пет, с чипо носле, със силно руси щръкнали коси, хванати в малка конска опашка, със слънчев загар, цялата покрита с лунички, чак до деколтето на полуотворената бяла лятна рокля. Лури се наслаждаваше без каквото и да е стеснение на това, което се предоставяше на погледа му, съвсем не изглеждаше намръщен, както обикновено, и явно намираше откритието, което бе направил, за много по-интересно от обясненията на командира. Стив се усмихна, а когато очите им се срещнаха, Лури се ухили и възхитено повдигна вежди.

— Нека караме наред! — отби Уолтън въпроса на Калахан и вдигна ръка. — Имаме какво още да си кажем и по този проблем.

— Вие казвате „проблем“, сър — хвана се за думата Олсен. — Има ли по този въпрос проблеми?

— В никакъв случай — увери го Уолтън. — Има само някои... ъ-ъ... серии опити, които още не са приключили напълно. Но ние сме... ъ-ъ... — той сведе поглед към папките са — напълно уверени.

— Как да го разбираме това, сър? — упорствуваше Харалд. — Изпратихте ли вече хора и върнахте ли ги обратно или не?

— Чуйте, лейтенант Олсен — каза раздражено Уолтън, — ако ме оставите да продължа най-последно изложението си, за ваше удовлетворение ще бъде разяснен и този въпрос.

— Надявам се, сър.

— Към шестия американски флот се числят и осем реакторни кораба под прикритието на снабдителни морски единици. В действителност те носят техническите съоръжения, с които ще изпратим вас и необходимото снаряжение в миналото — така наречените хронотрони, а на жаргона на специалистите — „клетки“.

— Хитро измислено — провикна се някой.

— Тези клетконосачи действуват от известно време пред южния бряг на Сардиния... — Той посочи едно подчертано червено правоъгълно поле, което започваше на около петнадесет мили южно от нос Спероне и се простираше някъде на четиридесет мили югоизточно. — Тук, малко пред западното крайбрежие... — Той показа втори червен правоъгълник с дължина около четиридесет мили, започващ северозападно от остров Сан Пиетро и стигащ някъде на височината на Ористано. — Както тук и тук — посочи той трети и четвърти червени правоъгълници, единият на около двадесет мили южно от Тулон, простиращ се в югоизточна посока, а другият — в северозападната област пред планинския масив, който представляваше източните Балеарски острови Майорка и Минорка, на около сто мили южно от Барселона. — През тези свързани с целта места от три години насам редовно спускаме материали в миналото: тръби за нефтопровода, машини, гориво, геоложки съоръжения, хранителни припаси и медикаменти, напитки, надуваеми помещения, оръжие, муниции и ред други неща за ежедневна употреба. — Той хвърли поглед към Олсен и продължи: — Що се отнася до връщането, няма ни

най-малка причина за безпокойство. На източната част на Бермудските острови построихме изследователски институт, оборудван с най-модерните хронотронни съоръжения. Оттам вече изпратихме в миналото редица научни работници и техници. Те имат задачата да определят няколко квадратни километра площ, да я подготвят за така наречената „подстъпна зона“ и да се заемат със съответните инсталации. Оттам ще ви върнем обратно веднага щом изпълните задачите си.

— Но досега не сте върнали никого обратно, нали? — подхвърли Олсен. — При това онази, както я нарекохте „подстъпна зона“, трябва да е готова от повече от пет милиона години.

— Връщането назад е по принцип същият процес, както и изпращането в миналото — намеси се Франсис, — само че с обратен знак. — Адмиралът си придаде бащински ласкав вид. — Най-добрите умове на нацията работят върху това да усъвършенствуват съоръженията, за да можете да се завърнете благополучно в родината. И аз твърдо вярвам в това. След пет години ще сте си отново у дома, дами и господа. Аз поемам гаранцията.

— В действителност не сме решили още всички проблеми със завръщането — призна Уолтън. — Но това е без значение. Помислете си само: достатъчно е някога в бъдещето, *все едно кога*, да заработи едно от нашите съоръжения. Щом то ви изведе оттам, вие ще можете да се завърнете във вашата епоха с който и да е хронотрон. Теоретически бихме могли след изтичането на петте години, за които вече сте се задължили, да ви върнем остарели и помъдрели с цели пет години, точно на днешния ден, или дори още по-назад в миналото. Последното обаче е невъзможно от съображения за сигурността ви. То би било, както твърдят нашите психолози, съдбоносно за вашето психическо развитие. Ако субективното и реалното време протичат асинхронно, би трябвало да са поне приблизително еднакви по трайност. Ако това условие не се спази, ще възникнат обществени и правни проблеми, които не ми се ще сега дори да споменавам.

— Ама флотата е направо *трогателна* в грижите си за нас! — извика Моузес.

— Не сме ли били винаги такива, майор Калахан? — отвърна усмихнат командирът.

— Дявол е този Уолтън — каза Джеръм тихо. — Не бих се учудил, ако познава поименно всички в залата и ни пише сега своите си плюсове и минуси.

— Същински плъх — изръмжа Стив. — Той ще изгризе всичко, което му пречи да стигне до целта.

— Някакви въпроси? — извика Уолтън.

— Вие казахте преди малко, че ще бъдем върнати от Бермудските острови — обади се някой с явно доловим южен акцент. — А аз си помислих, че това ще стане от Ривиерата. — Някои се засмяха. — Как ще минем през Атлантика? Въздушни линии вероятно още няма да има.

— Но пък ще има кораби — отвърна спокойно Уолтън. — Ние възнамеряваме да построим пристанище в района на днешния Кадис — да поддържаме ежегодна фериботна връзка между Европа и Бермудските острови. Вече строим клетка, с която ще могат да се изпращат обекти с размера на морски единици, за да поддържаме снабдяването с гориво и екипажи. Бих искал да спомена още един въпрос — продължи той. — Ние пак ще се върнем и ще го обсъдим по-подробно в разговорите ни с отделните екипи, но нека още от самото начало да имаме предвид този проблем. Хронотроните, които ще ви пренесат в миналото, дават разсейване, което сме свели до минимум, но все пак не може да се избегне напълно. В нашия случай то възлиза на около шест до седем години. Това ще рече, че две емисии, отпратени в една и съща секунда към абсолютно еднакви координати, могат да пристигнат там с разлика във времето от шест до осем години. Това създава някои логистични проблеми, които обаче не са непреодолими. Ето защо ние ще сформираме, така да се каже, смесени групи. Никога няма да тръгнат например само техници. Винаги с тях ще има някое въоръжено лице с военен опит. Групите ще бъдат по двама и по четирима — според обема на оборудването, — които ще са напълно моторизирани и битово независими, за да могат в случай на беда години наред да действуват самостоятелно. Нали всяка група може да се наложи с месеци да чака пристигането на следващата.

— Ох, това ни обещава една доста забавна игра на сляпа баба — измърмори Стив. Джеръм кимна.

— Вие ще се приземите тук — каза Уолтън, като посочи с показалката един тесен, в зелено подчертан правоъгълник, който

минаваше на тридесет мили северно от Кап дьо Фер успоредно на алжирския бряг и се простираше на около четиридесет мили в посока изток-запад. — Избрахме този район между Североафриканското плато и Балеарската падина, защото там са налице три важни предпоставки: местността е относително равнинна, по-точно слиза леко от юг на север към Балеарското езеро; лежи между хиляда и хиляда и петстотин метра под морското равнище, тоест удобна е за кацане на безмоторни самолети, които ще се изпрацат от сегашната водна повърхност. Освен това тя днес се намира в международни води.

Ако пристигнете в набелязаното време, при условие че няма да сте от най-първите групи, които ще кацнат, вие ще заварите там готови бази. Най-близката трябва да се намира някъде тук. — Той показва стръмните склонове южно от залива на Лае Палмас на югозападния нос на Сардиния: — По всяка вероятност ще ви чакат на мястото на кацането. Ако не получите помощ и не отговорят на радиосигналите ви, не изпадайте в паника. Мислете за това, че може би сте първите, заловете се за задачата и си започнете подготовката за кацането на следващата група. Можете да го правите с гордото съзнание, че първи завземате една девствена земя, недокосната дотогава от човешки крак.

— Ау, колко възвишено звучи! — провикна се някой.

— Чуваш ли какви ги дрънка! — изръмжа Стив.

Джеръм се изкикоти.

— Не се ядосвай — каза той. — Момчето си гледа добре работата.

— Благодаря ви, дами и господа — приключи Уолтън. Адмирал Франсис се надигна и пристъпи към пулта.

— Знаете ли какво е това? — попита той и вдигна тържествено една шепа мръсножълти парчетии, които изглеждаха като прекомерно големи жетони от игрално казино. — Това е пластмаса — обяви той с грейнали по детски очи, — и то пластмаса отпреди пет милиона и триста хиляди години. Точно същият материал, използван за нефтопроводите, които спускаме в миналото. През 1970 година „Глоумър Чалънджър“ ги измъкна от морското дъно от две хиляди метра под водата на сто мили южно от Барселона, и то точно от мястото, където ние сега спускаме материала. Виждате ли, дами и господа, ето най-доброто доказателство, че нашата операция ще успее!

— Извинете, сър, но аз не смятам за толкова окуражително, че тези неща са намерени точно на мястото, където са били хвърлени преди пет милиона и триста хиляди години — каза Калахан. — Ако „Глоумър Чалънджър“ беше пробил някой нефтопровод някъде, където не се изпраща *никакъв* материал, повече би ме убедило.

Тържествуващата усмивка сякаш замръзна на устата на адмирала. Уолтън бързо му се притече на помощ.

— Естествено ние спускаме много повече материал, отколкото ще ни бъде нужен, майоре, за да имаме по всяко време достатъчно на разположение. С други думи не е чудно, че в оперативната зона ще се търкаля пръснат материал, тъй като не всичко е изразходвано. Не виждам какво странно намирате в това.

Тържествуващата усмивка на Франсис се размрази.

— Ние разполагаме с още множество доказателства за успешния изход на проекта, и то отдавна — оповести той. — Налице са всички основания да пристъпим уверено към работа. Ние захващаме едно съвместно дело, което ще озари нашето бъдеще с примамлива светлина. Дано бог ни...

Стив престана да слуша гръмките пророчества на адмирала в микрофона. А когато след няколко минути напусна залата, която нямаше нито един прозорец, направо се уплаши, защото не бе очаквал да излезе под толкова ослепително слънце. По непонятни причини бе имал чувството, че навън ще е непрогледна тъма. Беше като зашеметен, болеше го главата. Отказа се от обяда и полегна за няколко часа. Отпуснал натежалите си като олово крайници под хладния чаршаф, той наблюдава известно време бледосиния, с хромирана предпазна решетка вентилатор, който с търпението на робот размахваше лицето си на деветдесет градуса в тази и в онази посока. После заспа.

Разбуди го чукане по вратата. Навън стоеше Джеръм, помъкнал и Харалд, и Моузес.

— Черпим по случай тържественото ни встъпване в длъжност като темпонавти — каза Харалд Олсен, намигайки. Мокра от къпането, рядката му коса беше прилепнала на главата, мустаците — току-що засукани. Приличаше на любопитен млад тюлен и въпреки всичко бе успял за няколко минути само да си навлече слънчево изгаряне под палещото слънце на Флорида.

— Трябва да упражняваме най-вече „натряскването“^[1] — обяви Джеръм.

Стив взе студен душ, облече се и тръгна с тях. Беше гладен като вълк и още по-жаден, но им предложиха само ужасна на вкус преохладена бира в консервени кутии. По-късно успяха да убедят Лури да им даде остатъка от своето уиски. С него той се и откупи, защото искаше да прекара вечерта с малката от НАСА. Тя се казваше Джейн Брукуд и работеше в логистичния отдел на операцията „Западна падина“. Тя знаеше точно къде и какъв материал се спуска, само че Лури искаше да узнае нещо съвсем друго, а тя, изглежда, нямаше нищо против.

Харалд, Джеръм, Моузес и Стив се върнаха в апартамента на Калахан и се натряскаха, и то — догоре. Никой от тях не помнеше как се бе прибрал вкъщи.

[1] Ироничен намек за „изхвърлянето“ (използуване е многозначността на думата *ausklinken*). — Б.пр. ↑

ИЗХВЪРЛЕНИ

След един месец, прекаран в Кейп и Хюстън, изпълнен с теоретически занимания под ръководството на различни специалисти, най-вече — геолози, геофизици, специалисти по нефтодобива и петролопроводите, опитни преподаватели и инженери, а също и биолози, ботаници, палеонтолози и антрополози, бъдещата оперативна група бе преместена в Аризона за практическо обучение. Там ги запознаха с новото военно съоръжение, с „котката“ — лека машина с гъсенични вериги, създадена специално за придвижване в пустинята и саваните, но конструирана така, че да преодолява и стръмни височини, да се движи и в блатисти местности. Запознаха ги и с т.нар. „огнеметач“, среднотежък ракетохвъргач на морската флота, с който можеха да се изстрелват и тактически атомни гранати.

Упражняваха се в управление по стръмни и непроходими местности, учеха трикове как да се измъкват след затъване в блатата и да преодоляват пясъчни дюни, строяха землянки в рохкава пръст и копаеха кладенци в напукани от сушата места, ловуваха с капани дребен дивеч и едва преглъщаха печени на шиш гущери.

Ловенето на гущери завършваше почти винаги успешно. Животните бяха трудно подвижни, защото през този сезон обикновено духаше леден северен вятър. Въпреки че слънцето напичаше, температурата рядко се покачваше над 15°. 1985 година вече изтичаше. Зимата настъпи рано. В планините беше навалял сняг.

В края на всяка седмица, щом успееше да се освободи, Стив отлиташе от Тусон за Албукерки да посети Луси. Той изпитваше мъничко угризение на съвестта, задето се беше забъркал в проекта, и тъкмо затова се отнасяше към нея особено мило. Тя му се радваше и се усмихваше.

— Не го преживявай толкова, Франки-бой — казваше тя. — В душата ти си авантюрист, а аз обичам точно това у теб. Аз съм повече домошарка, почти двадесет години поддържам в ред прашните книжа на стария О’Нули, печатам сметките на клиентите му и събирам парите му и със страх гледам към деня, когато стария чудак няма да го

има вече. Боже мой, става ми лошо, като си помисля за това. След пет години сигурно вече ще съм една стара смачкана кутия. Но кой знае? Ако имаш желание, надникни в нея. Ще се радвам, дори ако е и само за чаша чай. Драсвай ми по някой ред отнякъде.

Стив стискаше зъби. Чувствуваше се неловко, но не можеше да й каже, че няма да има такава възможност. Виждаше се жалък като някой страхлив любовник, който офейква тихомълком след някоя тайна любовна среща.

В края на март 1986 година ги преместиха на един военнотренировъчен полигон на въздушните сили южно от Юта^[1] Лейк, където въздушните десантчици тренираха при много тежки условия. Те упражняваха изхвърлянето първо от две хиляди метра, след това от хиляда и петстотин, накрая от хиляда метра височина, отначало за да опознаят летателните качества на плъзгача, а после и с пълния комплект снаряжение и екипаж. „Драконът“, така наричаха дванайсетметровия безмоторен самолет, приличаше на гигантския тихоокеански скат. Направен от лек метал и пластмасово фолио, в неговия корпус се побираха цяла „котка“ заедно с ремаркетото и огромно количество екипировка и оръжие. Един стар „Сикорски 5—64 ’Скайкрен“^[2] ги издигаше във въздуха, за да ги отнесе към мястото за кацане.

После следваше все едно и също: изтощителните квакащи думи на гласа в шлемофона — антифонните песнопения на дваия век, трудно разбираем под камшичните удари на витлата на товарния вертолет, кратката проповед на един брояч и изведнъж — безтегловност. Кормилните плоскости сигнализират нарастващо съпротивление, тътенът на роторите замира, тишина. А в нея се ражда тихият хленч на въздуха, който се трие о външната облицовка на безмоторника. Безкраят се отваря — пред тях в далечината тъмни беловърхи планини, отдолу — хлъзгачата се тепсия, определена за благополучното им „улавяне“. Чувство за летеж. Песента на метални струни, на телени въжета и такелажите, с които се задвижват кормилата, и отново — дрезгавото джафкане по радиостанцията; глутницата на наземния екипаж е уловила следите им. Натискане на педалите, за да изскочат и да се разгънат плъзгачите за кацане, тепсията се накланя надолу, небето нахълтва в нея. Извисяване на носа

чрез силно притегляне на кормилния лост, порой слънце в очите, докосване на земята, остро дращене на плъзгачите, а после: пружиниращо потръпване на предното сгъваемо колело при приземяването, безброй блещукащи точки, профучаване покрай клони и храсти, полюшващо стържене на плъзгачите и трополенето на плъзгачните колела, което бавно замира.

Откопчаване на коланите. Изчакване. От писукането при превключването — само откъслечни реплики, цифрови фрагменти. Продрана тишина. После глутницата ги обкръжава, спуска се към уредите, вкопчава се здраво в тях. Пропъждат ги нетърпеливо от плъзгача, сякаш са досадни мухи. Те слизат с изтръпнали крака от кабината и под пладнешкото слънце се отправят към чакащия ги джип. Мирис на горещо масло и изгоряла гума. Студен пролетен вятър, който дърпа оскъдните храсти, опърлени още от последното лято. Пращане на сгорещен метал, който се охлажда и успокоява.

Джеръм Банистър и Стив Стенли бяха определени за група от двама души. Багажът им се състоеше от една натъпкана „котка“ с ремарке, петнадесет туби гориво, радиостанция, палатка за двама със спални чували, походна аптечка и клозет, торба с бельо, резервоари с вода, два други леки бойни костюма, храна за три месеца и освен тях богати на витамини сухи концентрати; оръжие: тежка картечница, два автомата, две скорострелни пушки, които ставаха и за лов, и около десет хиляди патрона. Припасите можеха да се допълнят при нужда от депата, спускани от месеци насам от Шестия американски флот по Североафриканския бряг, по западния бряг на Сардиния и Корсика и северно от Балеарските острови. Контейнерите със съоръжения биваха катапултирани в миналото и спускани с парашути околоръст Западната падина.

Харалд Олсен, Моузес Калахан и Пол Лури трябваше да образуват една от подвижните технически базови части, също снабдени с джип и ремарке. Към тях се присъедини като четвърти член капитан Соломон Сингър, психолог и антрополог от Харвардския университет. Участвувал на млади години във войната във Виетнам, той се числеше към малкото хора в операцията с някакъв боен опит. Беше над тридесетгодишен с възруса къдрава коса, която никак не подхождаше на мургавия тен и на месестото му лице на левантинец^[3], осеяно със загрижени бръчки. Беше среден на ръст и доста сух, но

можеше да погълне огромни количества храна и течности, особено когато е на гости. Злите езици твърдяха, че в подобни случаи от пестеливост той ядял и пиел като камила, за да натрупа запаси и после седмици наред не му трябвало нищо.

Соломон Сингър имаше едно допълнително, наистина странно военно поръчение и Стив не повярва на ушите си, когато го чу за пръв път. Ветеранът от Виетнам и дипломиран специалист по изследване на душевния живот на съвременниците и особеностите на техните далечни предци трябваше да се свърже с маймуночовеците от онова време от рода на африканския австралопитек, да провери тяхната интелигентност и да изпита годността им за военна служба, с цел евентуално да бъдат обучени за стражева дейност.

Джеръм и Моузес зацвилиха от смях, като узнаха това, и си представиха някаква орда размахали тояги маймуночовецета в униформата на флотата, които така яростно се тупаха по гърдите, та ордените им дрънчаха.

Харалд Олсен си държеше корема, а сълзите се стичаха по бузите му.

— Ама че хрумвания имат пък тия — скимтеше той. — Не, това не може да бъде!

Соломон поглеждаше натъжено ту единия, ту другия и накрая рече с упрек:

— Идеята съвсем не е случайна!

Всички избухнаха в още по-гръмогласен смях, а Джеръм извика:

— В такъв случай флотата ще трябва, ще не ще, да измени правилника в точка бръснене.

В средата на юни 1986 приключиха подготвителните работи. Прикрито като туристическа група за Мадрид, отлетя първото отделение от осемдесет души. Те пристигнаха късно следобед. Валеше като из ведро. Двама чиновници от цивилната гвардия, въоръжени с автомати и с онези странни плоски, лакирани в черно кутийки на главите, които приличаха повече на войнишки канчета, отколкото на служебни шапки, провериха паспортите им. Единият настоя Моузес да отвори алуминиевия си куфар.

— Виж ги тия католически овнета! — изръмжа Калахан.

Чиновникът прегледа основно куфара, огледа майора с тъмните си зорки очи, които изглеждаха наивни и малко непресметливи, но си остана учтиво коректен. По всяка вероятност не бе разбрал забележката.

Отведоха ги през града в хотел „Ескориал“. Валеше непрестанно. Стив винаги си беше представял Мадрид като голям пращен град, с надвиснало над него сребристо небе, потопен в навъсена светлина, която приглушава всички цветове и ги забулва с оня лек воал от сивота, познат от картините на Ел Греко. Но достолепната испанска метрополия се показва в свежия гланц на багрите, а светлините се отразяваха в мокрия асфалт.

На другия ден Стив отиде в Прадо. Соломон Сингър се присъедини към него.

Впечатлението, което направи прочутата галерия върху Стив, беше поразяващо. Той обичаше изкуството, особено живописата, но мрачната галерия на католическите властелини го потисна; нагиздени кретени с водни глави, държащи скиптъра като че е детска дрънкалка, едва прикрита мъка от телесни и душевни недъзи, често с усилие прикрит идиотизъм, обвит в кралски пурпур. Зад групи от безпомощни, добре охранени лица от другата страна на каменни балюстради над панически изоставени пристани, надигащи се бури, притъмняващи хоризонти, грозно надвиснали облаци, инфанти с пищни скъпоценни роби, широки като машините за чистене на улиците. Сред тях един Архимед, с наивно простодушна усмивка, с едно мизерно „Еврика“ около беззъбата, обрасла с тъмна брада и мустаци уста, раждаща болнави мисли. Отново и отново — ужасно изтерзаните тела на светии, отрязани глави върху подноси от ковано сребро, сервиращи пред колосани плисирани яки, стотици пъти разпнатият Спасител, малтретираната, разпокъсана човешка плът, инквизицията.

Загадъчният екстаз на някои изображения го караше да потръпва. Фанатичната благочестивост го отблъскваше. В понятието „набожно усърдие“ се криеше според него нещо дълбоко обезпокоително, нещо животинско, на което липсваше всякаква привлекателност, както е при лешоядите. И наистина пред някои старинно достопочтени платна на Стив му се струваше, че долавя мириса на смърт и разложение. С облекчение заставаше пред всеки Рубенс, очарован от пищната голота

на неговите пълни с живот въплъщения на радостната чувственост. По дяволите преходността на плътта, щом човек все още може с пълни шепи да гребе и да усеща изобилието на живота, рече си Стив. По дяволите целият този християнски Запад, който гниеше в очакване на загадъчното си предопределение, също като един Лазар, на когото не се е явил Спасителят! Вероятно човешката история се нуждаеше от някои съвсем други корекции, за да се превърне земята в обитаем свят, за да се придаде на тази планета онова радостно лъчезарие, което образът ѝ, видян от космоса, обещавахе да представлява: един оазис, блажено място сред прашните простори на всемира.

— Често се питам — каза Соломон с едро набръчкано чело, мръщейки месестия си нос — какво ли биха си помислили за нас посетителите от някой далечен свят, ако се изправят пред тези отвратителни картини на разпятието на Христос, на обезглавяването на Йоан, на ужасните мъчения на християнските светии.

— Вероятно истината — каза Стив саркастично и вдигна яката на палтото си, сякаш търсеше зад нея закрила.

— Дали ще ни вземат за канибали?

— А не сме ли? — отвърна Стив. — В известно отношение си останахме канибали. Само дето значително сме изфинили начина си на хранене, както е прието у цивилизованите народи.

След малка пауза Соломон, чието чело бе все така разорано от дълбоки, угрижени бръчки, каза:

— И те самите, откъдето и да идват, сигурно ще мъкнат със себе си своите богове и демони, които също са преследвали през хилядолетията и преследват дори в сънищата си. Може и те да са се надявали на избавлението и всичко това да им е добре известно, така че ще проявят разбиране.

Стив вдигна рамене и се запъти към изхода. Когато излязоха на улицата, слънцето проникна през облаците и багрите заблестяха още по-ярко от когато и да било. Сякаш изведнъж зад него завинаги се затвори някакъв мрачен, въртящ се олтар с изрисувани в безпорядък жестоки сцени. Той почувствува жажда за глътка ароматно горещо кафе и покани Соломон да изпият по чашка.

Намериха едно кафене на открито, което беше отворено въпреки хладното време, и седнаха. От шарените сенници се стичаха капки, а по лакираните в бяло ламаринени масички имаше локви вода. Улицата

пред кафенето беше осеяна с бирени тапи — разточително изобилие, спечено в асфалта през горещите летни дни, по-скоро спомен, отколкото обещание. Чуваше се смях на момичета, а вечерният въздух беше наситен с тръпчива прохлада.

Късно през нощта той написа на Луси дълго писмо, в което ѝ призна, че през петгодишното му отсъствие тя няма да чуе нищо за него. Писа ѝ също, че я обича повече от всичко.

Два дни по-късно ги разделиха на две групи и късно следобед ги отведоха с нови големи туристически автобуси. Над стъклото пред шофьора пишеше с едри букви „Малага“. Имаше дори екскурзовод, който пушна няколко вица на твърд английски, но скоро загуби всякакво желание да продължи, защото никой не реагира. А в кратката почивка на някакво място той изобщо изчезна. Повечето пътници спяха. Оцветените стъкла превръщаха мекото вечерно небе в грозящ буреносен фронт. Между Ла Рода и Албасете легна нощ, местността стана по-планинска, Алтос де Чинчиля, Сиера дел Караскал, после престой в Алианса с богат обяд — стилът на модерния, зейнало пуст хотел напразно се опитваше да възкреси мавританското минало; два часа по-късно Аликанте, мирис на море. Табелките за Малага сочеха на юг, но автобусът пое по шосето на север, а надписът отпреде му изведнъж гласеше „Барселона“. Една табела на края на града, за миг уловена от фаровете: Сан Хуан де Аликанте, следваше Кампельо, после Виляхойора. Автобусът спря на един малък пристан. Слязоха. Горяха само няколко светлини. Автобусите се изгубиха в тесните улички, загърмяха обратно нагоре из планината, оставяйки зад себе си тишина.

Черна вода, покрита с мръсотии, се плискаше кротко във вълнолома. От сушата полъхваше вятър, спускащ се откъм невидимите, осеяни с чепати коркови дъбове планини. Миришеше на припечена от слънцето скала и цъфнал бъзовлек. Вятърът гонеше късчета хартия и преждевременно опадали листа из тъмния басейн на пристанището. Въпреки че беше ранно лято, в настроението имаше нещо есенно, нещо окончателно, невъзвратимо. Стив дишаше дълбоко, но това не му донесе облекчение. Останалите също мълчаха. И те сякаш се усещаха в плен.

От някакво заведение за туристи, разположено навътре по брега, долитаха късчета от шлагерни мелодии. Едно магаре зарева с цялата си мощ. Петел пропя по никакво време. Денят беше далеч, нощта — като черно топло платнище.

В незнаен час през следващите дни те щяха да изчезнат безследно от този свят в това огромно, тъмно пространство, изпълнено с милиарди и милиарди тонове вода и милиони и милиони тонове живот. Щяха да се гмурнат и да изскочат в друго измерение, в една огреяна от слънцето солена пустиня на морското дъно, на пет и половина милиона години в миналото.

Стив се опита да превъзмogne потиснатостта си. На огромните, излъскани от водата четвъртити камъни на кея лежеше мъртва чайка. Той не се поддаде на импулса си да я изрита в пълната с нечистотии вода. Не много далеч се виждаха закрепени с въжета две баркаси. В тъмното изскочиха отнякъде няколко матроси от военноморските сили и им помогнаха да се качат в лодките. Минути по-късно те запърпориха навътре в морето, оставяйки след себе си светлините на пристанището — накъдрени на светла дантела по вълните.

Зад вълнолома морето стана по-бурно и баркасата започна да се задъхва. От време на време в лицата на мъжете плисваше пяна, пъхтенето на моторите се менеше непрекъснато според това колко надълбоко потъваше витлото.

Бяха наседали плътно един до друг на белите пластмасови пейки. Никой не говореше, само откъм кърмата, където седеше един моряк, сегиз-тогиз изквакваше нечий глас от радиофона, който той бе обесил на врата си и който морякът всеки път доближаваше до устата си, за да отговори.

След около петнадесет минути съзряха пред себе си светлини. Беше „Фелоу“, закотвен тук под прикритието на остров де Бенидорм. Десет минути по-късно бяха на борда му.

Получиха горещ бульон с месо, сандвичи, бира и кафе. Грижеха се за тях, сякаш бяха ги спасили от корабкрушение. Раздадоха им одеяла. Настаниха се на сгъваемите столове по палубата, разговаряха и пиеха бира или се опитаха да поспят.

„Фелоу“ вдигна котва веднага след пристигането им и взе курс на изток. На разсъмване към тях се приближиха два транспортни вертолета. Докато единият се спусна със запалени светлини към

палубата, където го закрепиха, другият кръжеше около кораба и дълбаеше по сивите вълни със своето пляк-пляк-пляк-пляк на пляскащите си витла.

Стив и Джеръм с други осемнадесет члена на екипажа се качиха в първия вертолет, който излетя веднага, докато другият се спусна на неговото място. След около двучасов полет кацнаха на палубата на „Томас Алва Едисон“, който кръстосваше на седемдесет мили южно от Майорка.

Стив беше уморен от прекараната нощ и с облекчение разбра, че веднага ще им разпределят кабините. Въпреки това дълго не мигна; беше изпил много кафе, за да го държи бодър. Когато най-последно заспа, засънува бягството си от олтара, по който иконите бяха замазани с лъщяща черна боя и сега изглеждаха като току-що избърсани сгъваеми дъски за писане. Някой зад гърба му нетърпеливо го подкани най-последно да започне. Стив гледаше стъписан парчето тебешир в ръката си и нямаше представа какво трябва да започне, въпреки че разсъждаваше трескаво. Не знаеше и кой е този зад него, а не смееше да се обърне от страх да не би да е човекът с кожената маска. Усещаше погледи в тила си и отчаянието му нарастваше. Мислите му се въртяха в безсмислен кръг. Изведнъж зад гърба му избухна многогласен смях, сякаш зад него се беше събрал цял клас ученици, но това не беше детски смях, а злобен кикот на възрастни. Стив напразно се опита да сдържи сълзите си и засрамен почувствува, че те неудържимо се стичат по страните му. Тогава набра кураж и рязко се обърна. Стори му се, че е уловил погледа на някое от беззъбите ухилени старчески лица, но в същия момент се събуди.

Угнетението и дълбоката тъга, които го изпълваха, започнаха да го напускат, докато настъпи пълно облекчение. Беше се сбогувал окончателно. След това потъна в дълбок, безпамятен сън.

„Едисон“ беше един от най-модерните клетконосачи, прикрит като снабдителен кораб. Стив и Джеръм, техническата базова група под ръководството на Калахан и пет други групи от по два и четирима души щяха да бъдат спуснати от него в миналото.

Тъй като реакторът се нуждаеше от около петдесет часа, за да създаде изкуственото гравитационно поле на клетката, а на техниците им трябваше около двадесет и четири часа да приберат празната клетка,

да прегледат генератора и да заредят новата клетка, спускания можеха да се извършват само веднъж на четири дни. Това ставаше обикновено в ранните утринни часове, когато беше достатъчно светло, така че светкавицата, бликнала при освобождаване на гравитационното кълбо, избледняла под слънцето, да не може да бъде наблюдавана от пътниците. От друга страна пък — да е достатъчно рано, та утринната мъгла да прикрие получените при изхвърлянето пари.

За да се получи полето на Кафу, клетката с полезния си товар биваше спускана през една шлюза с дебели стоманени въжета на около двадесет метра в корпуса на кораба. Там тя висеше повече от две денонощия, докато се достигне необходимата сила на полето и компютърът на хронотрона с точност до милиардна от секундата да освободи бутона „старт“. След това клетката биваше издръпвана, прегледана и наново заредена. През време на цялата тази процедура цареше повишена бойна готовност. „Едисон“ беше непрекъснато конвоиран от два разрушителя, които го пазеха от подводници, а най-често наблизко действаха и други морски единици като придружаваща охрана.

Стив и Джеръм щяха да бъдат изхвърлени трети поред, а групата на Калахан-Олсен-Лури-Сингър — да ги последва като четвърта. Това означаваше, че имат повече от седмица време. Стив го прекара в четене и игра на карти. Алкохол получаваха колкото си искат — в пълно противоречие с царящите иначе строги норми в поделенията на ВМС, — сякаш им предстоеше трудна и рискована десантна операция.

Стив си мислеше за Норман Мейлър^[4] и за всичко, което беше чел за войната в Тихи океан, когато изведнъж се сети, че беше забравил да се запаси за петте години в миналото с нещо за четене. Останалите дни използва преди всичко да претършува целия кораб за малко духовна храна, като едновременно просеше, вземаше назаем и крадеше книги, които му се струваха що-годе подходящи. Така той направи и откритието, че на такъв род кораб плава заедно с другото и най-невероятният сбиротък от литература. Библиотеката, която си набави в краткия срок, съдържаше, разбира се, всякакъв род книжлета от Касиъс Лоу, Бари Росак и Били Хамък, но и сериозни неща, като от стария Белоу, няколко добре запазени книги от Хемингуей и Хенри Милър, дори нещо от легендарния Силвърбърг, от Хесе, Достоевски, Толстой, Флобер, избрани произведения на Марк Твен, дори от Пруст

— „По следите на изгубеното време“, „Клетниците“ на Юго и том с избрани драми от Стриндберг. Стив натъпка до спукване големия си колкото човешки бой моряшки сак, какъвто беше разрешен за личните вещи на всеки член от експедицията.

При обхождането на кораба Стив установи, че „Едисон“ караше далеч по-малко военен персонал, отколкото научен и технически. Където и да се обърнеше, срещаше бели манти и светлосини гащеризони, рядко униформи. Разговорите с тези хора не му носеха нищо; помежду си те разискваха на своя научен жаргон, разговаряха за „еквиваленти на силата на полето“, за „гравитационни пулсации от порядъка на гигавагов“ и „хронотронни координати на разсейване в сектора на целевото време“, за „темпорални емисии“ и за „релациите маса/разстояние във времето“. Числящите се към екипажните групи за тях явно представляваха нещо като опитни зайчета или морски свинчета, от интерес за тях във всеки случай беше само телесното тегло и тежестта на багажа на техните кандидати. На темпонавтите гледаха като на „полезен товар“ за своите клетки, чиято маса трябваше да бъде определена с точност до няколко хилядни от грама, за да попаднат възможно най-точно в сектора на „целевото време“ и да се получат колкото е възможно по-малки разсейвания в „хронотронните координати“.

Стив забеляза още, че „Едисон“ и неговите конвоиращи кораби се движеха непрекъснато в кръг. Докато се зареждаше клетката, те държаха курс на изток и следваха доста точно 38-ия паралел на около 8°30' източна дължина, после се отклоняваха на юг към африканския бряг, оставяха островите на Ла Галит отляво и 'поемаха посока запад, след което се движеха на разстояние около тридесет мили от сушата успоредно на алжирския бряг. В тази отсечка силата на полето на клетката до стигаше необходимата степен и съдържанието ѝ биваше „изхвърлено“. Това ставаше най-често край Нос Роса, а понякога и подалеч на запад в посоката на Нос Бугарун. Един поглед върху картата показва на Стив, че северно от Ел Кала, Анаба, Четайби и Скикда морското дъно се спускаше доста полегато на около хиляда и двеста метра дълбочина и беше сравнително равно. Това беше районът за техния десант. Веднага след изхвърлянето корабите поемаха курс запад-северозапад на около третия градус географска дължина; който

отговаряше на височината на Алжир, после завиваха обратно и процедурата започваше отново.

През нощта, когато трябваше да бъде спусната втората група, Стив се стресна в съня си. Бе му се сторило, че от дъното на кораба се надава страхотен вик. Той затаи дъх и се ослуша в тъмнината. След няколко секунди чу шум, подобен на чукане с тежък гаечен ключ по стоманените плоскости: За момент го връхлетя ужасната мисъл, че при строежа на кораба в лабиринта на подпорите и ребрата може неволно да е бил затворен някой от корабостроителните работници, който се опитваше през нощта да извести за себе си чрез чукане. Разбира се, това си беше чиста безсмислица; човекът отдавна ще е мъртъв, освен ако не се е хранел с плъхове и не е близал кондензирана вода от стоманените плоскости. Но Стив си спомни, че всички кораби още в корабостроителницата биват обгазявани с отровен газ, за да се предотврати плъховата напаст. Така че в най-лошия случай е спал стена до стена с някоя мумия на плъх. Светна лампата и стана. Джеръм, който спеше заедно с него в кабината, беше потънал в дълбок сън. Стив се облече и тръгна нагоре.

На палубата духаше хладен вятър. Разсъмваше се. Небето на изток приличаше на нежнозелена лагуна, в която плуваха няколко облака, подобни на тесни салове. „Едисон“ държеше с пълна пара посока запад, зад него килватерът сякаш кипеше. Дигаше се пара и се наслагваше ниско над морето като мъгла. Стив застана до релинга и се загледа надолу.

В същия момент сякаш отново дочу ужасения вик, който го бе събудил. Секунда по-късно изпод хека на кораба блесна тъмночервена светкавица и обагри водата, като че някой жесток китоловец бе изстрелял в сърцето на кит бомбен заряд и то експлодираше сега с потоци от кръв.

Бяха извършили ново изхвърляне, отзад изригнаха пари и забулваха изгряващото слънце. Стив пое от палубата надолу към хронотрона, за да погледа прибирането на изпразнената клетка.

Стори му се цяла вечност, докато извъртят клетката нагоре. Стив стоеше на галерията срещу голямата, остъклена от всички страни командна централа, която висеше над прозрачната вътрешна врата на шлюза. Обслужващият екип на хронотрона седеше зад своите уреди.

По жестовете и движението на устата си личеше, че техниците дават някакви указания, но не можеше да се чуе нито дума, защото централата беше звукоизолирана.

Лебедките стенеха. Дебели, мазно лъщящи въжета се навиваха на барабаните. Една непромокаема кабелна греда с дебелината на човешко тяло изчезна в тавана подобно на петниста тъмносива праисторическа змия. Най-после в долната част на шлюза се появи дълга тъмна сянка. Стонът на моторите наподобяваше песента на гърбатия кит и ето че най-после от тъмните, блеснали за момент в светлината на прожектора води се надигна самото огромно животно, изви кадифеночерния си гръб, сякаш се готвеше за ново гмуркане в дълбините. С едно тъпо металическо изщракване дългият около трийсет метра пашкул на транспортната клетка се застопори в изходната си позиция. Зави сирена. От шлюзовата камера беше изтласкана вода, след което вътрешните врати се отвориха. Изведнъж замириса на сол и изгорели водорасли. Под тях лежеше матовочерната, със структура на пчелна пита повърхност на уреда, един строен елипсоид с подобен на тумор издатък на задната част, в който опираше кабелната греда. Там се намираше агрегатът на хронотрона, гравитационният генератор.

Отвориха се клапани и въздухът нахълта в опразнената клетка. Мина повече от половин час, докато техниците освободиха винтовете. После капакът беше издигнат с кран и отмахнат настрана.

Стив се вторачи в зиналата празна вътрешност. Преди по-малко от час тук бяха се намирали четирима души и цял куп материали. През следващата нощ Джеръм и той също ще влязат в тялото на кита, ще чакат техниците да завинтят капака, да прокарат клетката през шлюза и да ги спуснат на двадесет метра дълбочина. А после ще трябва да чакат още петдесет часа, докато генераторът, захранван от огромния корабен реактор, изгради полето на хронотрона, докато настъпи решителният миг и китът потъне в бездната на времето, за да ги избълва на някой неизвестен бряг.

Кранът заразмаха едно ново решетъчно дъно и го вмъкна в клетката, защото всичко, намиращо се в полето на гравитационното кълбо — тази тънка кожица от енергия, която се образуваше по вътрешната стена на клетката, — всички укрепителни съоръжения, настилки и самият въздух, всичко биваше отнесено от

гравитационната аномалия в миналото, щом се стигнеше критичната сила на полето.

Стив отиде в трапезарията на закуска. Там намери Джеръм; седнал пред двойна порция яйца със сланина, той сладко си похапваше.

— Последната прилична закуска през следващите пет години — увери го той, дъвчейки с наслада, — мога да се обзаложа. — И му наля чаша димящо кафе. — По-добре да ни дадат пилета и прасета, отколкото тези концентрирани пръдни за космонавти.

Стив си поръча бъркани яйца с шунка и без всякакво желание зачопли с вилицата из тях. Усещаше глад, но никакъв апетит.

Щом свършиха, Джеръм слезе долу, за да наблюдава зареждането на клетката. Стив постоя за малко на палубата. Слънцето напичаше силно, а „Едисон“ се заклати в посока запад—северозапад. От време на време загребваше пръски морска пяна и ги препращаше към подветрената си страна. Далеч на юг се виждаха неясните очертания на африканския бряг. На изток се забелязваха други три кораба на Военноморските сили, които следваха курса на клетконосача.

Денят обещавахе да бъде хубав. Стив си взе книга, изправи на едно тихо и защитено от вятъра местенце на палубата един стол и се опита да почете, но не можа да се съсредоточи. Над него кръжаха чайки, отпавили безжизнен поглед надолу. Той също се вторачи в тях и се опита да ги прогони със силата на внушението, но техните инертни малки мозъчета не реагираха на неговите мисловни импулси и отвърнаха на опитите му по свой начин. Псувайки, той обърса от ръкава на винтягата си разяждащите изпражнения на птиците.

Късно следобед Стив и Джеръм бяха подложени за последен път на медицински преглед — излишен, но някак си успокоителен ритуал. После внезапно тръгването им сякаш щеше да се отложи с двадесет и четири часа. Китайската атомна подводница „Алена зора“, която се намираше от няколко дни на приятелско посещение в пристанището на Валета, била потеглила в неизвестна посока. Възбудата, която цареше на мостика на „Едисон“, се разнесе из целия кораб. Шифровани радиограни се разменяха между клетконосача и флагманския кораб, ракетния крайцер. „USS Олбани“, между адмиралтейството и операционния щаб в главната квартира на Рота в залива на Кадис. Към

осемнайсет часа съобщиха, китайската подводница била засечена по пътя за Триполи. Измина обаче цял час, докато съобщението се потвърди и „Едисон“ получи нареждане за временна готовност.

Стив и Джеръм, които през цялото това време седяха по бельо в здравната служба и чакаха решението, се облякоха за път: специално за целта разработен лек боен костюм с множество външни джобове, еластични парашутни ботуши, кожено кепе и стоманена каска, патрондаш с кобур и парашут, за в случай че при изхвърлянето стане някоя авария. После им дадоха последните инструкции.

— След шейсет часа ще бъдем над зона „червено“, планираното място за кацане — каза първият офицер на „Едисон“, който ръководеше включването на хронотрона, набит, широкоплещест мъж в края на четиридесетте. Тясна ивица сива коса обграждаше плешивото му, загоряло от слънцето теме. Той непрекъснато подръпваше клепналите си раздалечени уши и въртеше из устата си с мрачна решителност някаква дъвка. Въпреки това не му се удаваше да надвие нервността си. Мускулите на страните му потръпваха издайнически. С подчертано нехайни жестове той посочваше разстоянията и позициите на кораба. — Сега се намираме на $38^{\circ}6'$, северна ширина и $4^{\circ}26'$ източна дължина. Място за кацане — между $37^{\circ}15'$ и $37^{\circ}30'$ северна ширина и между $6^{\circ}30'$ и $8^{\circ}15'$ източна дължина — зона „червено“.

Той се прекъсна и започна да се кара по корабната уредба с все гърло на техниците на клетката, които явно не изпълняваха неговите нареждания, отричайки правото му да им дава указания в техническата област.

— Точката на приземяване е на около три мили пред вас според силата и посоката на вятъра и според това колко бързо ще се спуснете. Дъното е равно, малко полегато от юг на север. Солените почви не допускат по-висока вегетация. Ако все пак е имало тук-там дървета, те отдавна са отсечени — стига да не се окажете наистина първата група, пристигнала там. Вероятно ще намерите подготвено място, където спокойно ще можете да кацнете и на тъмно.

— На вас хареса ли ви там? — попита Джеръм.

— Как? — обърка се първият офицер.

— Ами като ви слуша човек, ще рече, че сте били вече там — отвърна Джеръм, вдигайки рамене.

— Има непряко изведени описания на факти, които представляват вероятност, граничеща със сигурността, майоре — отвърна ядно мъжът от ВМС.

— Успокойте се — махна с ръка Джеръм. — Пошегувах се.

— Отначало е добре да останете в зона „червено“, докато осъществите радиовръзка с базата, особено ако кацнете на тъмно. Шансовете за това са петдесет на петдесет.

— Логично е — въздъхна Стив.

— Тогава се опитайте да се доберете до базата. Тя трябва да се намира някъде тук. — Той посочи южния връх на Сардиния. Погледна часовника си. — Времето напредва. След около 45 минути трябва да сте в клетката. Поръчайте си още веднъж прилично меню. Ще ви го донесат, преди да затворят клетката. Желая ви много щастие. — И побърза да изчезне по посока на мостика.

Спуснаха ги в клетката с една подвижна платформа. Натовареният безмоторник, чийто дългокрак колесник беше закрепен с трупчета, стоеше върху решетката на вложеното дъно, което след изхвърлянето щеше да изпадне.

Малко преди да поставят и уплътнят капака на клетката, им сервираха последното ядене, както при осъдените на смърт. Стив си беше поръчал куп сандвичи и два термоса с чай, за да се запаси за следващите две денонощия. Джеръм излапа двойна порция бифтек „Строганов“ и допълнително си взе сандвичи с чай. На настояването му обаче за бутилка ром и кашон с бира не обърнаха внимание, както и на протестите му. Трябваше да се задоволи с една-единствена консерва бира. Джеръм я изпи сърдито и се намести на задната седалка на котката. Едва затворили капака, и той заспа.

Талант, за който може да му завиди човек — рече си Стив, който лежеше в тясната пилотска кабина на плъзгача, смъкнал облегалката колкото бе възможно назад.

Но така си беше винаги. Ако в Кейп се отложеше някой старт поради лошите атмосферни условия, Джеръм си спеше блажено в койката, докато времето се изяснеше. Изглежда, нищо не можеше да го смути, докато Стив само след половин час щеше вече да се бори с пристъпите на клаустрофобията. Той знаеше, че следващите петдесет часа ще бъдат най-тежките в живота му и че когато наближи решителният момент, ще е капнал от умора и безсъние.

През цялото време имаха радиовръзка с обслужващия екип, която обаче с нарастването на енергията на полето ставаше все по-слаба и около пет часа преди изхвърлянето щеше съвсем да прекъсне. Тогава щеше да дойде изолацията и да ги обгради стена от време, наслоявана пласт след пласт около тях, и те нямаше да могат да кажат със сигурност дали отвъд тази стена съществува още настояще, или не са паднали вече в бездната.

Не, не — рече си Стив, — докато се вижда стената на клетката, ние се намираме в настоящето, висим в сигурност под кила на „Едисон“, както маймунчето под корема на майка си. Но въпреки това, за собствено успокоение, включи един от подвижните прожектори на плъзгача. Отново го изключи и се вслуша в шумовете от преминаването през шлюза и отпускането на въжетата на клетката, след което повторно го включи и го размаха наоколо, тъй като му се счу плисък на вода. Изскочи навън и внимателно заоглежда изградената като пчелна пита вътрешна стена на клетката. Не можа да открие нито капка вода.

За момент го обзе панически страх. Спусна се бързешком в кабината на пилота, нахлузи на лицето си газовата маска и отвори кислородния клапан. Вдиша няколко пъти дълбоко, докато усещането, че се задушава изчезна, после се облегна назад. Гласът на първия офицер го изтръгна от сън. Погледна си часовника — бяха минали първите шест часа. Още около 45 часа до изхвърлянето. Джеръм весело си свирукаше, седнал на подвижния клозет. Беше го разопаковал и монтирал на решетката до носа на плъзгача.

Първия искаше да разбере дали всичко е наред.

— Чувствуваме се идеално — увери го Стив и закри с длан микрофона, тъй като в същия момент Джеръм закрепя, че на Военноморските сили ще им струва сума пари да препратят пет и половина милиона години в миоцена и купчината, която току-що е направил. Ще трябва да я измерват в злато — грачеше той.

— Да ви включим ли малко музика? — попита Първия.

— Нищо против.

Две минути по-късно те вече приемаха по шлемофоните си нощната програма на Радио Алжир. Джеръм настоя за няколко партии шах, след като се бяха разположили удобно в клетката. Стив губеше всяка игра, защото не можеше да се концентрира. Джеръм почти

непрекъснато дъвчеше нещо. Това му е начинът да се справя със ситуацията — каза си Стив.

Слушаха предобедната програма на италианското радио, после следобедната програма на Палермо. Накрая бяха отишли достатъчно на изток, за да уловят чрез атомния самолетоносач „Ричард Дж. Колбърт“ и стария „Честър В. Нимиц“ американските предавания за Южна Европа, но предаването ставаше от час на час по-лошо. Гласът на Първия, който се обаждаше на равни интервали, постепенно също отслабна, поглъщан от едно фино пращане, сякаш от някакъв акустичен призрак.

Следващият ден премина мъчително бавно.

Около тях се свиваше огромният юмрук от енергия, който щеше да ги запрати през пет и половина милиона години в далечното минало.

Джеръм седеше на предната седалка и мъдруваше върху една карта на Западното Средиземноморие, която беше разгънал над арматурното табло, за да си набие в съзнанието отделни характерни точки на ландшафта. Стив клечеше на задната седалка и след много години отново четеше. Пруст. Горещо сигурно вече беше тъмно. В мислите му се откри окъпаната от слънцето природа на Комбрей, ясното застинало небе на Нормандия, гъмжащата от насекоми тишина, спящи води в буйно обрасли градини, припламналият пожар от макове по склоновете от двете страни на коловозите, шипкови храсти с наивната им селска простота, грейналата в нежнорозово, забулена, почти безтегловна прелест на цъфналия глог... После изведнъж се сепна и притвори очи. Всичко си остана пред очите му: храстите, които сякаш образуваха непрекъснатата редица от параклиси и като пред олтар полагаха цъфналия си накит, червено-кафявата, напукана от възрастта кора на клоната, мъхнатите листица с тяхната свежа зеленина и бликналото изобилие на нежнобели цветни звезди, от които като протуберанси стърчеха яркочервени плодници. Но въпреки това нещо не му достигаше — не успя да долови усещането за аромат. Нещо бе го затиснало отгоре, но какво?

Цирикацията глас на един от техниците, обаждат се сякаш от другия край на света, го изтръгна от мислите му. Той обяви тържествено, че са определили масата им. Възлизала с точност до една стохилиядна от паунда^[5] на 5,38972833244 тона.

Джеръм посочи надолу, където беше походният клозет.

— Златни момчета са това, нашите хора от НАСА. — Разтвори си един сандвич и го заръфа. — Нищо не се губи. Затворена система.

Радио Палермо предаваше вечерната си програма, но Сицилия сякаш беше по-далеч от Плутон. Цвърченето почти не можеше повече да се различава, разля се в каша от шумове и накрая се превърна в мъчение. Шумът, предизвикван от нарастващата енергия на изкуственото гравитационно поле, ставаше все по-силен. Като че ли тонове дребни стоманени сачми се изсипваха върху бетонна плоскост.

Джеръм легна на задната седалка на „котката“, а Стив отново се изкачи в кабината и задряма. На няколко пъти го стресна шум, като че някой смачкваше цели квадратни метри стоманена ламарина и с един замах я разрязваше. Напрежението между изкуственото гравитационно поле и гравитацията на Земята растеше. Носещата полето материя на клетката беше пренатоварена до субатомарна граница и скоро енергийното кълбо с включената в него маса нямаше да може да се задържи повече в нормалния континуитет на време-пространството.

Внезапно Стив разбра какво го смущаваше от толкова време — един сладникав аромат като на ванилия или канела, който ставаше все по-натрапчив. Спомни си, че беше чул за такова нещо по време на теоретичните занимания — странно съпровождащо явление към полето на Кафу. Още първите групи, изпратени в миналото, бяха съобщили за него малко преди изстрелването.

В полунощ Първия се обади още веднъж. Гласът му идеше вече от друга галактика. Той изцвърча, че всичко било наред и протичало по плана. Калахан и Олсен били при него, но техните гласове почти не се различаваха. Били им пожелали „приятно пътуване“.

— На вас също — извика Стив по микрофона. Но те, изглежда, не разбраха, защото един деформиран от смущенията глас попита:

— Тия още ли са тук?

— Кажи им да вземат със себе си нещо за пиене — провикна се Джеръм от трюма. — Да отпразнуваме срещата. Междувременно ще потърсим удобно за целта местенце.

Радиовръзката прекъсна. Разля се тишина, сладникавият дъх на канела стана още по-натрапчив, температурата започна видимо да се покачва. Малко по-късно се появи феномен, който на него, като астронавт, му беше твърде добре познат: едно неравномерно вибриране

на гравитацията, сякаш някой от ракетните двигатели не работи както трябва. Произведеното от хронотрона енергийно кълбо започна да трепти. Скоро щеше да достигне критичната си точка.

Джеръм уплътни всички люкове и се покатери в кабината. Заедно прегледаха уредите — всичко работеше безупречно. Затвориха кабината, притегнаха коланите, угасиха прожекторите и зачакаха.

Температурата продължи да се покачва. Започнаха да се потят и си пръскаха кислород в лицето. Стените на клетката сякаш постепенно запламтяха в тъмночервено. Дишайки тежко, Стив превъзможна внезапно и повторно обзелия го панически страх. В края на зрителното му поле изплуваха пъстроцветни сияния. За миг реши, че са издържали изпитанието и виждат звездите, но щом вдигна глава, съзря над себе си само разлетите отражения на командното табло върху пластмасовото стъкло на кабината, зад него — едно дифузно блещукане.

От далечината се долови тътен, който стремително приближаваше и заплашваше да взриви клетката с вибрацията си.

— Май че настъпва моментът! — викна зад него Джеръм.

Грохотът нарастваше. Следваха един след друг кратки, редуващи се тласъци от периоди на тегловност и безтегловност — като ударите на таран. Изкуственото гравитационно кълбо се дръпна и се откъсна.

Исусе Христе! — помисли си Стив.

И отново се пръсна сърцето на кита.

Миг на зашеметяване.

И те паднаха.

... паднаха през кървав дим и раздрани облаци направо в слънцето, едно тъмночервено слънце, което докосваше края на западния хоризонт.

Стив видя как вложеното дъно на клетката се устремява шеметно надолу и блъсна инстинктивно кормилния лост напред, за да стабилизира полета на безмоторника. Инерционният тласък, даден им от „Едисон“, не беше достатъчен за това.

Промушиха се през тънък покров от облаци. Под тях се разстилаше невероятна гледка: белезникави, леко забулени в розово от вечерния здрач равнини, тук-там петна от растителност и ивици от дълги сенки, самотно стърчащи планински масиви, чиито върхове се къпеха още в слънцето, докато стръмните склонове тънеха вече в мрачината, която изпълзяваше от низините. На северозапад —

обширна водна повърхност, която се разливаше на запад, докдето стига погледът. Брегът лежеше значително по-нагоре, отколкото сочеше картата. Пурпурното вечерно небе караше водата да лъщи като блюдо от кована мед. На юг — тъмна, проточила се надлъж планинска верига, която се въздигаше все по-високо в южна посока — брегът на Северна Африка.

Слънцето падаше бързо под хоризонта, сенките ставаха все по-черни, потъваха в мрака.

— Трябва да побързаме с кацането, скоро ще мръкне — каза Джеръм.

В същия момент ги застигна ехото, създадено от взрива на тяхното материализиране; то се затъркаля като мощен тътен от двете страни на крайбрежните планински вериги.

Стив натисна носа на безмоторника още по-ниско. Широко разтворените му крила балансираха в завихрянията на въздуха. Брегът на езерото отдясно правеше лек завой на югозапад, където се сливаше с района за кацане. Тъй като подпочвата можеше да е мочурлива, Стив спусна безмоторника по-далеч на юг, та да се приземи на достатъчно разстояние от брега.

В това време Джеръм бе включил предавателя и предаваше уговорената парола.

— Шамандура вика котва, шамандура вика котва, моля елате. Край.

Напрегнаха слух.

И не забравяйте, че всяка от групите може да е първа...

Внезапно нещо изпука в приемателя, после някакъв глас изкрещя:

— Изключи предавателя! Затваряйте си устата, ако искате да кацнете живи! Дръжте на прием!

Джеръм веднага изключи предавателя и каза разтреперан:

— Тия тук са си изработили много изискан тон за общуване. Какво ли пък означава това „Ако искате да кацнете живи...“

— Изглежда, не всичко върви така гладко, както са си го представяли във флотата. Аз предполагах подобно нещо.

— По дяволите! А този комитет по приемането не изглежда много разговорлив.

Стив се взираше в нарастващата тъмнина пред себе си и забеляза, че все пак имаше отделни дървета в района за кацане. Изръмжа:

— Сигурно си имат причини да не бързат е предава нето.

Притегли кормилния лост, като видя пред себе си една самотна палма без връх, зад нея — храсталаци, голо поле. Ругаейки, включи прожекторите. Намираха се на двадесет метра над земята. Местността беше равнинна, но проядена от кратери, сякаш е била обстрелвана от артилерия — тук-там прегоряла трева и овъглени храсти, помежду им светли пясъчни петна. Той изтегли носа на безмоторника нагоре и насочи плъзгачите. Оставаха около пет метра до земята. Първо единият, после двата плъзгача заораха в почвата. Носът се тласна бързо надолу, предното колело стъпи, пружинирайки, на земята, колелата на плъзгачите затрополяха и бързо забавиха движението, клони застъргаха кабината, на няколко пъти безмоторникът се заклати силно насам-натам, после се нахлузи в нещо еластично и остана да виси в него.

Стив изключи прожекторите, развърза коланите и отметна капака на кабината. Нощният въздух беше необикновено топъл и наситен с мирис на сол. Цвърчаха щурци. Джеръм, който беше използвал през люка в трюма и проверяваше околността с джобно фенерче, викна нагоре, че всичко било наред. Няколко минути по-късно се върна в кабината, въоръжен с два автомата.

— Смяташ ли, че тия си правят с нас някаква шега? — попита той.

— Нямам такова впечатление — отвърна решително Стив и добави навъсено: — Сега не им е до това.

— Кой би могъл да ни бъде неприятел?

— Ще го разберем много скоро.

Той се послуша в тъмнината. Изпращяха клони. Някъде отдалече идеше бобот от тежко превозно средство. После то като че ли се отдалечи и скоро след това бученето заглъхна.

Бяха ли действително в миналото? Стив бе изпитвал подобно чувство, когато след изпитателен полет се завръщаше обратно през Атлантика. По вечеря седеше в трапезарията и не можеше да се освободи от чувството, че в *действителност* не е бил в Европа, а че е преживял всичко това в някакъв тренажор-симулатор. Струваше му се,

че е изминал разстоянието само по картата. *Истинската* дистанция оставаше така абстрактна, като че е астрономическо разстояние, измерено в цифри. Духът му беше летял с него, само бе реагирал с налаганите от техническите модели условни рефлексии, които бе усвоил в дългогодишните тренировки — *изживяваш* полета, без да се помръднеш от мястото си. Сигурно така е и с дървото, което пресаждат, помисли си Стив. С ограничената си сетивност то установява, че въздухът има друг вкус, почвата се чувствава другояче, но абсолютно не може да си представи разстоянието между предишното и сегашното си местонахождение.

Едно беше ясно — намираха се със сигурност на Средиземноморското дъно. Ориентирите бяха верни. И тъй като този басейн не беше пълен с вода, не можеха да се намират повече в настоящето. Преди пет и половина милиона години в този басейн не е имало вода. Ерго^[6]...

— Приземихме се безпогрешно и даже веднага влязохме в прикритие — докладва Джеръм, който, изскочил навън, вече бе обиколил безмоторника с джобното си фенерче. — Имахме късмет. И тук има, дървета.

Той насочи светлината напред. Нахълтал в ниски храсталаци, безмоторникът беше забил нос под един гъсталак от сплетени бодливи филизи и твърди сухи листа, които го покриваха до средата.

— Смятам, че е най-добре да останем тук поне до сутринта или докато получим нови указания — каза Стив.

Джеръм кимна.

— През нощта и без това не можем да предприемем нищо. Не искам да включвам прожекторите, докато не разберем какво всъщност става тук.

Стив смачка един комар, който си беше забил жилото в челото му.

— Тези гадини, изглежда, бързо свикват с новите жертви — измърмори той. — Още няма жив човек в тази епоха, а те вече са готови, щом той се изкачи на световната сцена, да го тормозят, да го разболяват, да направят живота му ад.

— Просто да не повярваш, че всичко вече е налице, само дето човека още го няма.

— И видя Бог, че това е добро. След това рече Бог: да сътворим човек по Наш образ, (и) по Наше подобие... (1:25,26)

Внезапно от юг на около петнадесет-двадесет километра се чу артилерийски изстрел. Ослушаха се, затаили дъх. След малко последва попадението. Беше на два километра северозападно от тях. Ярка мълния разкъса тъмнината.

— Изглежда, че все пак не сме кацнали в рая — каза Джеръм. — Посрещането обещава да бъде по-скоро горещо.

— Ако не бяхме се спуснали доста отвесно и ако не бях отправил безмоторника малко по на юг, сега щяхме да седим точно в мястото на попадението — рече Стив. — Сигурно са определили координатите на материализационния взрив и така са пресметнали вероятното място на кацането ни.

Те се послушаха тревожно в нощта, но противникът, изглежда, беше прекратил стрелбата. Изведнъж приемникът отново се съживи.

— Добре дошли в ада — обади се глас на безупречен английски с едва забележим твърд акцент. — Добре ли кацнахте?

— Не отговаряйте! — изкрещя на същата вълна друг, по-далечен глас. — Не се хващайте на въдицата им! Те искат само да определят мястото ви, та да ви смажат.

Пръстът на Джеръм, поставен вече на превключвателя, се вцепени и увисна във въздуха.

— По-добре е да се предадете веднага, както направиха повечето от вашите другари. Вие се намирате в голяма опасност. Районът, където кацахте, е радиоактивно заразен. Няма друг избор. След три до четири часа ще бъде свършено с вас. Обадете се, за да ви измъкнем колкото се може по-скоро. Въпрос на минути, ако не искате да умрете.

— Бъдете разумни — продължи друг глас. — Няма никакъв шанс. Операция „Западна падина“ всъщност няма и никога не е имало. На вашите предшественици поставихме ултиматум. Наистина няколко буйни глави повярваха, че могат да го пренебрегнат. Те са отдавна мъртви. Ние взривихме Гибралтарския проток. Водата се покачва. Вашите спуснати запаси лежат на морското дъно. Вие сте откъснати и без снабдяване. Обадете се. Ще ви измъкнем.

— Не се оставяйте да ви предизвикат! — отново изкрещя по-далечният глас. — Веднага ще разберат къде сте.

— Вие сте измамани. Никой от вас няма да се върне в бъдещето.

— Те искат да ви деморализизират. Не им вярвайте!

— Кой ли са тия „те“? — попита Джеръм.

Стив сви рамене.

— Вероятно шейховете не са спали чак толкоз дълбоко, колкото им се искаше на нашите от флотата.

Пропагандният предавател замлъкна и по-далечният глас даде указанията си:

— Разтоварете преди настъпването на деня и тръгнете, щом стане светло. Никакви прожектори! Карайте в северна, после в североизточна посока. Колкото се може по-бързо. Използвайте всяко прикритие. Внимавайте за пресни следи от камили. Ако срещнете ездачи, стреляйте без предупреждение. Бандитите искат да вземат товара ви. При първа възможност ще ви измъкнем. Останете на прием! Край.

— Знаеш ли как изглеждат следите от камили? — попита Джеръм.

— Нямам представа. Не знаех, че по това време тук ще има камили.

— Трябва да са ги довели със себе си. Чудесна идея! Никакви проблеми с горивото.

— Значи са араби.

— Най-сигурно. И то много добри, щом са могли така да парализират нашите хора, че да не са в състояние да охраняват района за кацане.

От северозапад, където бе паднал снарядът, сега долетя нечие протестно тръбене. Мастодонти? Закресяха подплашени птици. После отново настъпи тишина.

Стив зарея поглед към звездния свод, но не успя да открие никакво познато съзвездие. Значи наистина се намираха далеч в миналото, прескочили цял един период, който още не е изминат от светлината между галактиките. На слънцето му предстоеше да извърви още четвърт от своя кръг около центъра на Млечния път, преди да се появят първите пирамиди.

Тъй като на следващия ден ги чакаше тежко пътуване, те се опитаха, редувайки се, да подремнат малко, но нищо не излезе от това.

[1] Юта (и Юто) — щат в Средния запад на САЩ. — Б.пр. ↑

[2] Вид американски вертолет. — Б.ред. ↑

[3] Левант — земите около Източното Средиземно море, особено брегът на Мала Азия до Египет. — Б.пр. ↑

[4] Известен съвременен американски писател и публицист. — Б.р. ↑

[5] Мярка за сила. — Б.пр. ↑

[6] Следователно, значи (лат.). — Б.пр. ↑

ДОЛИНАТА НА ЧЕРЕПИТЕ

Стив прие да дежури пръв. Венера сияеше лъчистоярка на западния небосклон и бавно се спускаше към хоризонта. Тежък лунен сърп се носеше насреща ѝ като чуплива стъклена лодка. Когато погледна на юг, видя ниско над африканските планински масиви една комета. Нейната застинала към изток опашка приличаше на пороя хвърчащи искри от раздухана пещ. Беше непознато, плашещо небе, небето на един още непригоден за човека свят; небе, което показваше звездния хаос на незавършеното сътворение. И все пак постепенно го обзе усещането за реалността на този свят, за неговата осезаемост. Той добиваше образ и форма, не беше повече абстрактно минало, ставаше сегашно, настояще, което можеше да се вдишва, вкуси и опипва. Сякаш бе се отворила някаква пора в огромното тяло на времето и той, нахълтал вътре като микроб, бива погълнат отново от потока на живота, напуснат от него някъде на друго място и сега отново понесен към бъдещето, където лежеше неговото някогашно настояще като далечна самотна галактика, подобно на остров, за чиито брегове си спомняме.

Неясен шум го изтръгна от мислите му. Изпрацяха клони, чу се пръхтене като на голямо животно. Кой знае какво чудовище минаваше наблизо през гъсталака. Стив с не предпазителя на автомата си, но изведнъж се видя много, мизерно въоръжен. Дали не беше някой завър? Глупости! За да срещне гигантските влечуги, трябваше да бъде катапултиран десет пъти по-далече в миналото. Вероятно беше мастодонт, или друг огромен бозайник. Повечето видове са развили големи форми през миоцена.

Той събуди Джеръм. Наостриха слух. Нещо се отърка о безмоторника, после отново се отдалечи и нощната мистерия свърши.

Малко след това преподавателят се обади отново.

— Изглежда, няма да можем скоро да ви измъкнем. Но ще ви помогнем при първа възможност. Напуснете бързо зоната „червено“. Излизайте от машината само ако е крайно наложително. Районът за кацане отчасти е радиоактивен. Ще се свържем отново с вас. Край.

Джеръм изруга и шумно затвори капака на кабината, заключи я.

— Можеха да ни го кажат по-рано, тия идиоти! Да ги вземат дяволите! Оставят ни да се пържим в тоя тиган.

Стив се опита да поспи малко, но в тясната кабина стана горещо и задушно. Събуди се, плувнал в пот. Притисна кислородната маска до лицето си и пое на няколко пъти дълбоко въздух. Оставаха около два часа до разсъмването.

— Да разтоварваме ли? — попита Джеръм.

Демонтираха уредите и арматурното табло от пилотската кабина и ги натовариха на котката. После отделиха горната задна част на безмоторника, освободиха котката и ремаркетото, запалиха мотора и потеглиха.

Звездите бяха угаснали. През нощта бе паднала мъгла. На изток светлееше. Контурите на околността вече се очертаваха.

При кацането си безмоторникът беше изорал дълга тясна бразда през храсталаците и ниските евфорбии^[1], после беше забил нос под гъсталака от трънаци и мимози. По-добро прикритие не можеше да се желае. Стърчаха навън само кабината и хоризонталните елерони.

— Изглежда, ни върви — рече Стив. — Може би ще успеем и да се измъкнем незабелязано.

Джеръм натисна газта. Местността беше равнинна, приличаше на савана, обрасла с купчинки твърда трева, с гъсти храсти и отделни групи дървета, повечето евфорбии, тук-там палми. Котката напредваше добре, но карането беше уморително, защото трябваше непрекъснато да заобикалят храстите, които изскачаха от мъглата в последния момент.

Не бяха изминали и петстотин метра, когато чуха зад гърба си силна експлозия. Стив погледна през рамо и видя местността в района на кацането им, потънала в оранжев светлинен порой. После — типичното примигващо догаряне, а над него, като призрак в мъглата, стремително израстваше и се кълбеше гъбата на експлозионния облак.

— Ама тия стрелят с атомни снаряди! — изкрещя той. Джеръм даде инстинктивно газ и веднага след това натисна спирачката, защото едва не се заби в един гъст трънак. Котката се мятеше насам-натам, а Стив се вираше като омагьосан назад в очакване на следващия гръм,

който щеше да ги смени и да ги издуха като радиоактивен прах. Но той не последва.

— Сигурно са ни засекли с насочващи микрофони — каза Джеръм. — Да са ни видели иначе в тая сауна е невъзможно.

— Тогава карай по-бавно! Те така или иначе ще ни чуят и на сто мили, дяволите да те вземат! — изруга го Стив и веднага съжали. Джеръм го погледна мрачно, но не каза нищо. Целият беше се изпотил от напрежение. Капки пот покриха челото му и тъмната, три дни небръсната четинеста брада.

— При тези, изглежда, снабдяването става по-лесно, отколкото при нас, щом така наслука стрелят с атомните си снаряди — рече Стив след малко. — Тогава не ме учудва, че нашите хора са така закъсали. Ще има много да се озорим, докато изпомпим петрола на шейховете, щом така здраво са стъпили отгоре му.

— С това най-смелото, най-сигурното и най-скъпо струващото начинание в световната история ще излезе само една дупка във водата в буквалния смисъл — каза Джеръм.

— Вярваш ли, че наистина са взривили Гибралтарския проток?

— При тези взривни заряди, с които разполагат, напълно е допустимо — отвърна Джеръм, вдигайки рамене. — Но така бързо коритото няма да прелее. Трябва да направят доста голяма дупка, за да може то въобще да се понапълни, щом реки като Нил и Рона и няколко стотици други внушителни рекички не са могли да му попречат да пресъхне.

— На мен обаче ми се стори, че бреговата линия на Балеарско море минава значително по-на юг, отколкото е на топографската реконструкция на картите.

— Повече ме смущава дрънкането им, че нямало да се върнем в бъдещето.

— И ти сериозно ли смяташ, че са ни измамили? — попита Стив сломен. — Това би означавало... — Но се прекъсна, защото Джеръм с все сила скочи на спирачния лост и спря внезапно котката. Стив се взря през предното стъкло, за да види изпречилото се препятствие, и погледът му замръзна върху най-страшното лице, което бе виждал някога пред себе си. На една стоманена тръба с диаметър от около пет сантиметра, забита дълбоко в земята, беше набучена човешка глава. Явно глава на млад мъж, защото отворената за вик уста показваше

безукорно здрава челюст. Имаше плътно прилепнал кожен пилотски шлем. Отстрани беше закрепен противогаз, чиято тръба очевидно е била отрязана заедно с врата.

Джеръм беше изключил мотора. Стояха като омагьосани пред ужасната находка. Смъртта, изглежда, беше настъпила неотдавна. Пепелявосивата кожа не издаваше нито следа от разложение. Кръвта, полепнала по поцинкованата стоманена тръба, приличаше на ръжда. Въпреки мъглата първите мухи бяха вече накацали. Стив се огледа наоколо, но не откри останките от трупа. Тишината изведнъж се изпълни, с нещо зловещо. Някъде в далечината отекна звънък кудкудякащ смях. Маймунски крясък ли беше това, вик на голяма непозната птица или триумфиращият кикот на гадините, извършили това злодеяние?

Стив въздъхна облекчено, щом Джеръм запали мотора. Оставиха страшния пътен знак зад себе си. Стив стискаше по-здраво оръжието, щом в мъглата изскочеше някоя сянка. Струваше му се, че човекът с кожения шлем им се изпречва на пътя, издигнал заплашително секира на палач, но това бяха само евфорбии, протегнали тъмните си клони.

Растителността ставаше все по-гъста и скоро се натъкнаха на една река, край която поеа в северна посока. Търсеха брод, за да минат на източния бряг, и се придвижваха с пешеходна скорост. Храсталаците по брега бяха почти непроходими. Повалени дървета често им препречвала пътя и трябваше на няколко пъти да търсят обиколни пътища. Най-последно откриха едно местенце, където водата изглеждаше достатъчно плитка, за да преминат отвъд.

Джеръм изключи мотора, щом забеляза някакво раздвижване на другия бряг. Стадо мастодонти проби гъсталака и се затътри към водопоя. Огромните, до шест метра високи животни с къси, сякаш недоразвити бивни и къси като на тапира тромави хоботи, които едва при мамута и слона щяха да се оформят в сръчен орган за хващане, изглеждаха измършавели и изтощени. Тъмната сплъстена козина бе окапала на кичури, а по петнистосивата оголена кожа на хълтналите им хълбоци имаше гноясали или прясно отворени рани, от които се стичаше аленочервена кръв. Характерни признаци на напреднала лъчева болест. Хоботът на едно от малките беше осакатен и се мятеше насам-натам като овъглен крак между едва наболите бивни.

Парче от граната или куршумен откос беше ранил един от по-старите мъжкари в главата. Заслепен от стичащата се кръв, той надигна хобота си, душейки с подозрение в тяхна посока, и нададе тътнеш рев, който премина в дрезгаво хълцане. Хълбоците на огромния sameц трепереха от слабост. Сигурно бе се намирал в непосредствена близост при експлозията на атомния снаряд и не му оставаше да живее дълго. Женските побутваха малките си в средата на стадото — сякаш в смътно предчувствие, а него изтикваха настрана.

Водачът на стадото се отправи, залитайки, към брега. Подхлъзна се в тинята и преви колене. Потопи хобот във водата и се обля, преди да започне да пие на големи глътки. Водата почервеня. Едва когато утоли жаждата си и застана отново на стража, стадото се осмели да пристъпи към водопой.

— Страшни гадости са извършили онези тук — прошепна Джеръм.

— Боя се, че това е само началото — рече е горчива болка Стив. — Където и да иде човекът, той безцеремонно се разполага за сметка на околния свят.

Двамата изчакаха стадото да утоли жаждата си и да се оттегли на брега, а в това време изядоха останалите сандвичи и изпразниха термоса с чай. Наблюдаваха как мастодонтите с тежки стъпки се отдалечаваха в провлечената мъгла, как взаимно с любвеобвилно търпение помагаха да се задържи на крака, когато някой се подхлъзнеше в тинята и пръхтейки страхливо, молеше за помощ. Всички те бяха обречени на лъчева смърт.

Сега Стив пое управлението, а Джеръм седна до него, поставил на скута си автомата с освободен предпазител. След преминаването на брода пейзажът стана отново саванен. Имаше по-малко дървета, храсталакът оредя. Караха почти направо на североизток и се придвижваха с добра скорост. Слънцето пробиваше тук-там боязливо и възбледо като луна. Местността започна да се въздига постепенно и котката се заизкачва нагоре. Изневиделица, сякаш бяха изплували от някаква вода, морето от мъгла легна под тях, разпростряло се до хоризонта. На юг стърчеха пресечените конуси, които в далечното бъдеще щяха да образуват островите Ла Галит, зад тях като тъмен вълнолом, в който се размиваше прибойт на застиналите мъгли, лежеше африканският бряг. Обстрелването бе дошло оттам. Джеръм

вдигна до очите си бинокъла и се взря в обраслите с гори възвишения. Не се виждаха никакви подробности, не блесна никъде огънчето на изстрел. Под тях тук и там пробиваха облачното покривало кичестите корони на палми като странни водни растения, забулени в дим. Джеръм посочи на север, където се извисяваше едно насечено високо плато, което след няколко милиона години щеше да образува остров Сардиния.

— Там трябва да стигнем — каза той. — Но на мен ми се ще да се върнем малко назад и под прикритието на мъглата да изчакаме следобед, преди да започнем изкачването.

Стив потрепера, спомнил си отсечената глава на пилота, която им беше посочила пътя. Път накъде?

— Аз съм против — отвърна той. — Не знаем обсега на техните оръдия. А колкото по-далеч отидем на север, толкова ще бъдем по-защитени.

Джеръм заоглежда стръмните склонове на Сардиния.

— Кой знае — рече той, вдигайки рамене.

— Местността е радиоактивно заразена — задоказва му Стив. — Възможно е да сме вече заредени като слънца. Трябва да потърсим помощ, преди да е станало късно. — Стори му се, че усеща по непокритите части на кожата си непоносим сърбеж, най-сигурният признак за прекомерно облъчване. — Няма да ни изоставят — прибави той с надежда. — Обещаха да ни измъкнат.

— Ако са в състояние. Иначе ще ни измъкне дяволът — каза Джеръм, а след малко добави насмешливо: — Стига по това време вече да е на работа. Но за това не храня ни най-малки съмнения.

Рано следобед Джеръм пое отново управлението. Бяха се издигнали високо над морето от мъгла, а Сардинското плато сякаш едва забележимо беше се приближило. Дървесните видове постепенно се промениха, между палмите и евфорбиите растяха тук-там перести акации и пинии, дори отделни дървета гинко.

Не след дълго се натъкнаха на изгорели останки от джип. Групата, загинала тук, беше от четирима души. Скелетите носеха още следи от униформи. Единият от мъжете, изглежда, не бе умрял веднага. Бе се влачил още шейсетина метра, преди да рухне и да го нападнат лешоядите. Ако се съдеше по следите от изстрелите, било е въздушно

нападение с ракети. Значи противниците имаха превъзходство и по въздуха. Стив заоглежда небето с безпокойство.

— Ако такава ще им е помощта на кацналите! — промърмори Джеръм. — Какво мислиш?

Стив не отговори. Минаха през местност, където вероятно са се водили тежки сражения. Земята беше осеяна с бомбени ями, растителността опожарена, овъглени стволоче стърчаха в небето. Джеръм караше по-бавно, веригите вдигаха вихрушки от пепел и прах. Той извиваше и се промъкваше между кратери, като се опитваше да спазва курса, после отново се понесоха стръмно нагоре. Рядка гора обграждаше пресъхналото речно корито, по което те пое на север. Жегата в затворената машина беше непоносима.

— Местността тук изглежда чиста — каза Джеръм и отклони колата под сенчестия покрив на плътно преплетените клони на пинии.

В една долчинка беше се насъбрала вода. Слънчевите лъчи проникваха през клоната и се отразяваха в повърхността ѝ. Джеръм изу ботушите си и потоци крака във водата, докато Стив се изкачи на брега, за да разузнае наоколо. Докато в подножието на платото слънцето жареше все още с неотслабнала сила, стръмните склонове на южния бряг на Сардиния бяха вече набраздени от сенки. Там някъде горе трябваше да е базата, където щяха да са в безопасност.

Внезапно Стив чу дрезгаво тътнещо ръмжене. В първия момент си помисли, че Джеръм човърка нещо из мотора, после с ужас разбра, че вероятно е голям хищник, съвсем близо до тях — лъв или нещо подобно. Той побягна през глава надолу по склона и закрепця на Джеръм, който, измъкнал уплашено краката си от водата, бе грабнал автомата:

— Лъв! Лъв!

Джеръм, въртеше трескаво оръжието около себе си, но не можеше да открие целта. По време на обучението им ги занимаваха с куп ненужни неща, но как да се бранят от дивите зверове не им казаха.

— Бъди малко по-предпазлив, да те вземат дяволите! — нахока го Джеръм. — Тук сигурно има саблезъби тигри, които могат и мастодонт да разкъсат. Защо се разхождаш без оръжие?

Стив запрати, ядосан на собственото си безразсъдство, шлема си на задната седалка, седна на волана и включи мотора. Караше, докато се стъмни, после още известно време и на фарове, докато местността

стана непроходима. Заваля. През целия следобед над високото плато бяха се събирали буреносни облаци, а над върховете на изток се святкаше и гърмеше. Дъждът ги връхлетя със скоростта на вятъра. Стив подгони котката по един стръмен склон, за да излезе от речното корито, което бяха следвали досега, тъй като след малко то можеше да се превърне в порой. Изтощен, затегна спирачките. По покрива забарабаниха големи колкото юмрук капки, водата обливаше предното стъкло, след няколко секунди не виждаха вече на два метра пред себе си. Проблясваха тъмночервени светкавици, гърмът трещеше в близките планински урви и ехото тътнеше в долината. Дърветата стенеха под напора на вятъра и отърсваха дъжда от пищния си листак.

Щом бурята попремина, двамата опънаха палатката под заслона на дърветата. Едва-що свършили, радиостанцията отново се съживи. Един глас, сякаш съвсем отблизо, каза:

— Котва към шамандура. През нощта ще се опитаме да влезем в пряк контакт с вас. Дайте сигнал, за да определим мястото ви. Чакаме. Край.

— Почакай — каза Стив на Джеръм, който се суетеше нерешително около предавателя. — Това може и да е клопка.

Джеръм кимна.

И сякаш предавателят им е бил включен, гласът в приемателя каза:

— Имате пълно право, момчета. Тоя номер го опитват непрекъснато. Ако успеят, наша задача е да ви предупредим и да предприемем всичко, за да се измъкнете живи и здрави. Нямаме общ код, но запитването ни е добронамерено. Сигурно сте съвсем наблизо. Моля идвайте. Край.

Джеръм щракна за кратко предавателя.

— Разбрано. Точка и край.

— Великолепно. Благодаря. Беше достатъчно. Останете на прием. Край.

Стив пое дежурството, докато Джеръм се опита да поспи. От време на време кървавочервени проблясъци обливаха морето от облаци в дрезгава светлина или лисваше дъжд по покрива на палатката, който вятърът бе свлякъл от корените на дърветата.

Малко след полунощ дочуха шума на вертолет. Когато неговото *вуп-вуп-вуп-вуп* беше почти над тях, Стив каза тихо в микрофона:

— Кацайте.

Той освободи предпазителя на автомата. Джеръм изпълзя с оръжието си от палатката и залегна.

Няколко напрегнати секунди Стив очакваше да види над себе си огън от дулото на картечница или запалването на ракета, но нищо не се случи. Малката двуместна машина включи подвижния си прожектор и се спусна. Две фигури изскочиха навън. В слабата светлина Стив едва различаваше двамата мъже в твърде изпокъсани и избелели защитни облекла, със стоманени шлемове на главите.

— Мърчинсън — каза по-дребният от тях и протегна ръка. Беше около петдесетте, доколкото Стив успя да определи по лицето му в тъмнината.

— Руис — представи се другият, среден на ръст набит мъж, който беше може би в средата на четиридесетте, и ги освети с ръчен прожектор.

— От другата страна на Мисисипи, но сто процента един от нашите — рече уверено Мърчинсън.

Нито Стив, нито Джеръм разбраха тази забележка, но тъй като дошлите, изглежда, не държах на военните чинове, Джеръм назова само имената. Двамата кимнаха.

— Мисля, че съм виждал имената ви в списъка. В списъка на тези, които още са на път — каза Руис и се усмихна. — Имахте късмет. Стив кимна.

— Можеше да бъде и по-лошо.

— Откога идвате? — запита Мърчинсън.

— От хиляда деветстотин и осемдесет и шеста отвърна Стив. — Какво става всъщност тука?

— Голяма патаклама — каза Мърчинсън. — Но това вече и сами сте го забелязали.

— Колко са вече тука? — запита Джеръм.

— О, цял куп — каза Мърчинсън колебливо. — В края на краищата минаха над четиридесет години, откакто са кацнали първите. А някои междуременно са се и завърнали.

— Обратно в бъдещето? — попита Джеръм.

Стив забеляза, че двамата си размениха кратък поглед.

— Знаете ли, тази точка от операцията не спада към нашите задължения — каза Руис, като събираше купчина мокра пръст с

ботуша си. — Ще ви дадем няколко добри съвета и една карта, за да стигнете утре безпрепятствено до крепостта. Нека не изпреварваме коменданта. Той ще ви даде отговор на всички въпроси.

— А какво става с нефтопровода? — попита Джеръм. — Щом като от четиридесет години, би трябвало...

— Чуйте — прекъсна го Руис с печална гримаса, доколкото можеше да се види на светлината на прожектора, — по-добре да го забравим. Заради това пиянско хрумване много народ загуби живота си. И ние двамата хвърлихме повече от двадесет години в тая калташка история с дяволски нищожните изгледи, че изобщо ще се измъкнем някога от нея.

— Искате да кажете, че за четиридесетте години нищо не е постигнато и че нашите хора се укриват в крепости, докато материалът, изпратен с невероятно големи разходи, ръждясва на морското дъно? — разгневи се Джеръм.

— Чуйте, мистър... — кипна и Руис.

— Майор Джеръм Банистър, сър!

— Успокойте се за бога — каза Мърчинсън и кисело се засмя. — Ще получите изчерпателна информация, майоре, щом нагледният урок, който получихте досега, не ви е достатъчен.

Той разгъна една ръчно нарисувана карта върху мокрия капак на мотора на котката и я освети с прожектора си. Хартията бързо се напои с вода. Мърчинсън постави пръста си на тяхната позиция и показа неопределено в северна посока.

— Точната позиция на крепостта по понятни причини не е означена — каза той. — Ако се натъкнете на едни доста дребни на ръст джентълмени, които изглеждат малко небръснати по цялото тяло и говорят малко странен английски, спокойно можете да им се доверите и да се хвърлите на косматите им гърди. Тогава наистина сте в безопасност. Ако ли пък се сблъскате с някой отряд, яздец на камили, макар че рядко се осмеляват да дойдат дотук, то без колебание ги изтребете. Това е някаква наемна паплач, която първоначално беше на служба при шейховете, но всъщност отдавна води война за собствена сметка. Тия юнаци също се мислят за мъничко излъгани. Поначало те не всички са лоши, но има неписан закон да не се закачат новодошлите, колкото и да те сърбят ръцете за куфарите им. Ясно ли е?

— Нищо не е ясно — отвърна Джеръм ядосано.

— Изглежда, че някои порадки тук ви учудват — каза Руис миролюбиво.

Така изглежда.

— Ще има още доста да се чудите, майоре.

— Ние пристигнахме тук, за да коригираме някои неща — продължи Джеръм настойчиво. — Ако работите не се развиват така, както сме си ги представяли, това също ще трябва да се коригира. Нали флотата би трябвало да е осведомена от завръщащите се екипажи...

— Извинете, майор Банистър — прекъсна го Мърчинсън, — не обичам да тревожа хората, но оттатък, на Бермудите, киснат някои хорица, които приближават седемдесетте и още чакат флотата да им осигури обещаната пенсия. А си седят там и си чакат благодарение на големия си късмет и благодарение на нас, които упражняваме въшливата професия да ги препрацаме оттатък, иначе отдавна да са изгнили, майоре, както немалко други, на които не успяхме да помогнем. — Той показа към югоизток в тъмнината. — И които си останаха там; завинаги. Ние буквално си носим главите в торбата и сме така нажежени, че не бихме искали да ви отегчаваме повече с нашето присъствие. Разбирате ли какво искам да кажа?

— Извинете — измърмори Джеръм. — Не знаех...

— Не сте виновни за това, майоре — каза Руис. — Но за нищо на света не мога да понасям, когато някой се прави на ударен, сякаш си няма хабер за нещата. Вече прекалено често ни се случва.

— И защо не сте се върнали досега в бъдещето, щом като ви е дошло до гуша? — запита Джеръм.

— Ама той наистина иска да му се казват нещата направо — въздъхна Руис.

— Защото ни метнаха, майоре — каза Руис грубо. — Няма никакво завръщане в бъдещето!

Стив почувствува как някаква ледена ръка ляга на сърцето му. Една-единствена мисъл се сви на топка зад челото му, експлодира и щеше да му пръсне слепоочията.

ВСИЧКО Е СВЪРШЕНО!

Подобно нещо вероятно изпитва осъденият, когато вижда насочени към себе си дулата на наказателната рота, а сабята на

командуващия офицер е вече вдигната. Стив се хвана за мократа ламарина на радиатора. Под дланите му водата започна да се изпарява.

— Аз го предчувствах — прошепна Джеръм.

Владееше се невероятно добре, но думите му прозвучаха като мъчителен стон.

— Сигурно не е станало умишлено — каза Руис примирително. — Но положително нещо там е тръгнало съвсем наопаки.

— Чували ли сте за договора в Маями между Кастро и Максимилиан Пети? — запита някак дебнещо Мърчинсън.

Руис кимна многозначително и рече:

— Видяхте ли?

След като хеликоптерът се издигна и се отдалечи, Стив пропълзя в палатката. Джеръм остана на пост, и клекна между дърветата, където си беше намерил сухо местенце. След малко се върна за нещо в палатката. Стив се престори на заспал. Стори му се, че чува приятеля си да хълца едва чуто, но не беше съвсем сигурен. Джеръм изпълзя отново навън и дръпна ципа.

Стив се чувствуваше смазан, но не можеше да заспи. Сегиз-тогиз по покрива на палатката тупваха едри капки дъжд като шепа зрели сливи, когато по клоните блъснеше силен вятър. Имаше чувството, че въздушната тяга на някоя висока до небето камина е легнала на гърдите му, възседнала го е с милиардите си милибара като планина от време. Той знаеше, че някъде над него в безкрая съществува недостижим за него излаз към свободата, че всичко, което обичаше и ценеше, лежи отвъд този безграничен коридор, който водеше нагоре в бъдещето.

— Исусе Христе — изпъшка той, докато страхът и товарът на времето притискаха гърдите му. И съзна, че божиите създания на Земята ще трябва да чакат повече от петдесет хиляди столетия своя Спасител.

Бедната твар, сама в нейния смътен страх! Стив се въртеше и мислеше за обреченото на смърт стадо, което ги срещна на мястото на кацането, за малкото животно, непригодно за живота с осакатения си хобот, клатейки го като кокала на изгорял крак. Ние променихме Земята по божията воля, подчинихме я на себе си по неговия образ и подобие, каза си Стив ядно. И това подобие застана над времето, както неговият Създател. А неговият отровен дух потъва в океаните,

пропълзява в земята, променя вкуса на въздуха, милиони години стари пътища мълчат, безпомощни червеи издъхват в глъбините, прелетни птици търсят нови маршрути в безпорядъка от въздушни пътища и коридори. Това се просмуква през времето, прокрадва се в смътните сънища на божиите създания, стряска ги с металния мирис на страха. Проникнал изведнъж навсякъде, той ги кара да забравят извечните ориентири. Сенки от дим, който забулва звездите. Сърбеж като от гореща пепел по кожата, черна светлина, която разпространява тление; непредугадани бури от ясно обедно небе, които като кръвоизлив зачервят слънцето и придават необясним мирис на водопоя, докато земята започне подло да поддава под опипващите стъпки, а потръпващите хълбоци откажат да служат. Стив се сгърчи сякаш и физически чувствуваше болката. И скочи уплашен, когато Джеръм дръпна глезена му, за да го събуди.

Утрото беше изпълнено с дъх на смола и ярка светлина. Небето, лъчисто и ясно, бе се издуло като корабна платно. Орли кръжаха над сгорещените от първите слънчеви лъчи скали, търсеха колебливите подедни течения, които бяха се раздвижили. Наблизо закрепця сойка. Тресна пушечен изстрел и ехото му се разнесе из скалистите урви.

Джеръм беше приготвил закуската. Изглеждаше капнал от безсънната нощ и имаше дълбоки сенки под очите.

Ядоха без апетит, послушваха се страхливо, но долавяха само цвърченето на птиците. Без много шум свиха палатката и я прибраха.

Въпреки че Стив запали мотора много предпазливо, стори им се, че вдигна адски шум. Джеръм се огледа неспокойно. Местността ставаше все по-непроходима. Отново дойдоха до каменното корито на другата рекичка.

— Трябваше да ни осигурят катъри вместо тоя сандък — измърмори Стив.

Джеръм, който ’хвърляше от време на време поглед към компаса, докосна направената на ръка карта, пропита с мокри петна.

— Този Руис приказваше за някаква речна долина. Може би е тази. Имам чувството, че сме вече доста на изток. Ако тази планинска верига ще образува по-късно нос Тевлада, трябва да се придържаме повече наляво, защото крепостта лежи тук, в Порто Пино.

Стив проследи речното корито на няколко стотици метра, но все караше на изток. Зави, върна се малко назад и поведе котката нагоре по

западния бряг. Прекосиха гъсталака и стигнаха до бавно спускаща се на юг висока равнина, по която почти нямаше дървета.

— Най-много още четири-пет мили.

В същия момент се чу силен трясък, сякаш самолет пробиваше звуковата бариера, и веднага след това — воя на стоманените двигатели. Един изстребител-бомбардировач се носеше стремително към тях. Идваше от изток в нисък полет покрай планинските склонове. Стив отвори вратата избяга на няколко крачки от котката и се хвърли на земята. За секунди изстребителят профуча над тях.

Стив бе решил да изостави машината и да спасява само кожата си, но после се метна бързо зад кормилото.

— Хайде, давай — изкрещя Джеръм.

Стив подкара котката по един тесен завой надясно и с все газ тръгна по една ниска скална стена, докато Джеръм оглеждаше небето. Нямаше и пет минути, когато изстребителят се върна. Стив нахлупи стоманения шлем, спря котката по дължината на канарата и се втурна презглава навън, за да намери прикритие зад няколко скални отломъци, като подплаши някакво животно, което пунически побягна. Чу типичните *фиу, фиу*, когато бяха изстреляни две ракети, и едновременно *трат-трат-трат-трат* на леко зенитно оръдие. Нападението нямаше за цел тях.

Върна се тичешком при котката и видя Джеръм, замръзнал неподвижно зад волана. Светлите му очи бяха съвсем потъмнели от уплаха, а потта беше застинала на едри капки по небръснатото му лице.

— Какво става с теб? — наруга го Стив.

— Ама че идиоти сме! — изкрещя той и удари с юмрук по волана. — Кръгли глупаци, да се хванем на тая въдица. — Той отвори рязко вратата и изскочи навън. Стив чу как изтича зад ремаркетото и започна да повръща. Всеки по свой начин трябва да си се пребори с шока — каза си той. — При Джеръм това е физиологически проблем. Докато той се избълва или си смъква гащите; понеже коликите му оплитат червата, при мен е друго — зад челото ми се загнездват разни паяци, които забуват мислите ми със сива мрежа.

Самолетът се завърна от изток. Отново се чу изстрелването на две ракети й почти едновременно — детонациите им. В същия миг започна и огънят на зенитките. Изстребителят профуча над тях,

изписвайки димна ивица в небесната синева. Пилотът явно се опитваше' да изтегли нагоре повредената машина, та да набере достатъчно височина за скачването, но после се отказа. Един парашут цъфна в отблясъка и запотъва надолу. Над единия от планинските склонове на запад блесна оранжева светкавица. Безшумно се вдигна димен облак над мястото на падането. Безшумно слизаше белият купол от обедната синева, като придаваше на тишината почти весела нотка, и едва тогава я разкъса цялата мощ на отдавна отминалата експлозия.

Стив изведнъж бе обладан от пълно спокойствие. Пристъпът на слабост у Джеръм сякаш отне ужаса на цялата ситуация. Обзе го и чувството, че имаха нужда от него — тук и сега, на другата страна на отвратителния коридор, за да подкрепи себеподобните си. И това усещане му донесе успокоение. Кошмарът на хилядолетията, който бе притискал сърцето му предишната нощ, изчезна.

Той слезе и включи газовия котлон. Щом направи кафето, наля две чаши и отиде отзад при Джеръм. Скупчили се един до друг в сянката на отвесната скала, те опитваха от горещото кафе, без да се поглеждат.

— Благодаря — каза Джеръм, избърса потта от челото и очите си и остави стоманения шлем да се търколи пред него в тревата.

Сегиз-тогиз се долавяха гърлени, крякащи викове, на които се отвръщаше някъде отдалече, след което се препращаха по-нататък. Приличаха на радостни изблици, сякаш някой сатир избухваше в смях по време на обедната любовна игра, и това веселие се носеше като ехо над планинските склонове, които изглеждаха пълни с невидими любовни гнезда. Стив дигна глава и се послуша озадачен, но не можа да разтълкува виковете. Дали не са на някой отмрял вид птици? — запита се той, но при цялата им странност, те му се струваха някак познати и той насмалко не им отговори по свой си непохватен начин.

[1] Евфорбии — вид растение, съдържащо млечен сок, който се използва за смоли и лекарства. По името на нумидийския цар Юра-Евфорб. — Б.р. ↑

КРЕПОСТТА

Бяха седели така около час, когато чуха от югозапад шум на автомобилен мотор. Грабнаха автоматите си и потърсиха укритие. Шумът стремително се приближаваше и не след дълго между сипея и храстите се показа джип, някаква допотопна изпочукана трошка със засъхнала по нея кал, с пукнато предно стъкло и без покрив. Мъжът, който я караше, беше дребен на ръст и едва се виждаше зад волана. Возилото се носеше с пълна газ, изскърца със спирачки и спря на десетина метра от тях. Моторът веднага беше изключен.

Не повярваха на очите си, щом съзряха съществото, изскочило невероятно ловко от колата. То беше високо най-много метър и половина и имаше несъразмерно дълги ръце, които достигаха при приведената му фигура до земята. Носеше стоманен шлем, твърде голям за него, изпокъсани и избелели къси панталони в цвят „каки“, вероятно наследство от някой стар английски колониален офицер, а голите части на тялото му бяха силно окосмени. Дори лицето му беше покрито с гъста пясъчносива козина. Рошавите крака, които се подаваха изпод шортите, бяха тънки, но учудващо мускулести; дълги почти колкото пръстите на ръката му, пръстите на краката имаха здрави и опасно остри нокти. Едната си ръка странното същество беше свило в юмрук, с който се подпираше на земята, а в другата държеше американска автоматична пушка.

Маймуна — помисли си Стив в първия момент. — Трябва да отнемем пушката на това животно, преди да е направило някоя беля.

Съществото вдигна глава, едно страшно ръмжене изгъгна в гърлото му, после то оголи снежнобелите си зъби, щръкнали от аленочервените венци, с което навярно изобразяваше подканваща усмивка, защото въоръжената му ръка направи жест, чието недвусмислено значение беше: Излезте, няма да ви сторя нищо.

Стив и Джеръм изпълзяха изпод прикритието и наведоха автоматите си. Съществото вирна брадичка, заостри с мъка тъмните си месести устни, сякаш изпитваше трудност при артикулацията. „Гудлък“ — изрече то най-сетне с неясен гърлен глас и избърса лицето

си с жилестата си пясъчносива окосмена ръка, преди да им я подаде със свити за поздрав пръсти. Тя беше тясна и силна, при ръкостискането — корава и хладна. Стив трепна, когато пръстите му докоснаха окосмения гръб на ръката, но един поглед в тъмнокафявите, зорко следящи го и при това малко хитро примигващи очи му показва, че има пред себе си умно и мислещо същество, което само външно приличаше на маймуните от неговото време. Едно създание, което, навлязло в интелигентната фаза на развитието, не беше вече животно, без да е пожертвувало обаче инстинктите си. Стив бе очарован от създанието. Чуждо на вид, то все пак беше най-човекоподобното, което бе срещал някога. Привлекателно с гъвкавата си грациозност и природния си чар, едновременно с това то отблъскваше с животинското в себе си, с естественото си безсрамие, със своята опасна неопитоменост. Всички тези впечатления сякаш се обединяваха в типичната за хищниците миризма, която обгръщаше съществото — тръпчива, неопределима, омагьосваща, която възбуждаше дори неговите притъпени сетива. Месоядно е — каза си Стив, — един опитен и безпощаден ловец. Най-страшният хищник, който е раждала някога земята и който е на път да загуби своя рай.

— Гудлък^[1] — отвърна Стив, взел думите на човека-маймуна за поздрав, но съществото изписа неочаквано доволна усмивка, мръдна с уши и каза със заострени устни:

— Гудлък е името ми. — То почеса, озъбвайки се, косматите си гърди. — А вие сте двамата нови. — После кимна многозначително и добави: — Хванах го.

Едва сега Стив забеляза, че напреко върху задната седалка на джипа лежеше едва двадесетгодишен жилест тъмнокож младеж с късо подстригана къдрава коса. Трябваше да е пилотът на сваления самолет. Беше овързан като пакет с парашутни въжета и челото му кървеше. Масленият му тен бе станал восъчноблед от ужаса. Момчето трепереше като лист от трепетлика. Стив можеше да му съчувствува, представяйки си как е било пленено. Срещу пъргавото мускулесто джудже нямаше никакъв шанс и най-едрият мъж. Имаше чувството, че това кълбо от концентрирана енергия можеше от място да прескочи джипа.

— Комар — каза Гудлък радостно и плесна с длан по косматата си ръка над китката, явно изразявайки по този начин презрението си

към сваления изстребител.

— Пари — рече после той и потърка палеца о показалеца си, жест, разбираем навсякъде по света дори и в двадесети век. Вероятно за залавянето на свален пилот е определена премия — помисли си Стив, но после се досети какво би искал да каже маймуночовекът.

— Имаше късмет — добави Гудлък. — Не си счупи краката. Мога да го продам. Иначе...

Той постави показалеца си на врата и направи недвусмислено движение. Стив си спомни главата, набучена на желязната тръба. Те не вземаха пленници, ако не можеха да ги продадат в робство. Но кой си наемаше роби? Флотата ли?

Гудлък вдигна ръце до устата си и нададе същия скоклив сатирски вик, който бяха чули вече на няколко пъти. Незабавно му отговориха два гласа откъм планинските склонове.

— Карайте след мен — каза Гудлък на своя грапав английски и се покатери в колата си.

Джеръм седна зад волана на котката и я подгони след джиपा. Гудлък караше като бесен в непроходимата местност, но явно познаваше терена по-добре от джоба си или по-точно казано — от нещо, подобно на джоб.

След половин час прекосиха едно пресъхнало речно корито. Гудлък спря. Нагоре по реката на баира се издигаше някакво странно съоръжение. Около тридесет метра дълги пластмасови тръби, три метра в диаметър, бяха заклепени между отвесните скали и натрупани във вид на пирамида. Околността беше осеяна с кратери, разорана от снаряди, големи площи от гората бяха опожарени.

Гудлък изключи мотора и им махна да сторят същото.

После се провикна към върховете, но не получи отговор.

— Това, изглежда, е крепостта — каза Джеръм, но Гудлък дори не се обърна към пирамидата.

— Хитрост — викна Гудлък към съоръжението. — Много хитрост. — Той посочи с пръст зад гърба си. — Хванаха се! — и радостно се засмя, но после изведнъж усмивката му замръзна на тъмните устни. — Много смърт — каза той тъжно и направи широк кръг с ръка. — Много смърт. — И се почеса по ръцете с всички възможни жестове, означаващи погнуса. После перна светкавично бързо пленника си по лицето. Изръмжа: — Много смърт — и въздъхна.

Сякаш внезапно го обзе дълбока печал, сякаш изведнъж изгуби кураж и цялата му жизненост изчезна.

Гудлък продължи да кара бавно на изток. Заобиколиха гористите предпланини, после свиха на север и достигнаха до една плетеница от урви, чиито склонове се спускаха стръмно надолу. Под тях бълбукаше буен поток. Между гъсто израсналите дървета имаше просека, явно път за коли, по който се виждаха следи от гуми и вериги.

От време на време Гудлък спираше, изключваше мотора и надаваше един от онези странни викове, на който му отговаряха, но никой от викащите не се показваше. Викачите си оставаха над тях, скрити във високите върхари или по надвисналите издатини на скалите.

— Караулни постове — обясни Гудлък. Наемническата армия на флотата явно действуваше много добре.

— Това трябва да е плетеницата от пропасти под Порто Пино в залива на Лас Палмас — каза Джеръм. — Пристигнахме.

Едва сега Стив забеляза, че тясната долина пред тях беше изкуствено покрита. В отвесните скали от двете страни бяха взривени тераси, където плътно една върху друга лежеха на пластове петролопроводни тръби също като покрив от тръстика. Върху тях за маскировка бе натрупана земна маса, бяха засадени храсти и дървета.

Навлязоха в тъмния проход и се намериха в огромна пещера, по средата на която се пенеше поток. Наоколо беше осеяно с булдозери, багери, кранове, влекачи, тежкотоварни ремаркета. От двете страни на платното се виждаха бараки и бунгала, между тях — пластмасови цистерни за гориво, но никъде не се мяркаше жива човешка душа.

Изведнъж отгоре им заиграха слънчеви лъчи, една част от долината бе оставена непокрита. Тук земята беше отново обрасла със зеленина, после следваше малко покрив, барикада от пясъчни чували, въоръжен пост: двама възрастни мъже в късите панталони на колониалните войски, единият гол до кръста, силно почернял, другият с фланелка на дупки и широкопола шапка. Те седяха на останките от някакво возило, което може би някога е било котка, и играеха карти. Единият вдигна ръка за поздрав и небрежно им махна да преминат.

— Май съвсем не сме от първите тука — каза Джеръм унило.

Стив също имаше чувството, че е пристигнал в театъра, когато сценичните работници вече са дошли, за да изнесат декорите. После

спряха пред някаква барака, която навярно от години се нуждаеше от измазване, и Гудлък ги въведе при коменданта.

— Добре дошли в крепостта „Future One“^[2] — посрещна ги комендантът. — Местността тук наричаме Маледета. Така някога ще се нарича нуражът^[3]. — Хауард Харнис — представи се той и им подаде ръка. Беше широкоплещест, около шестдесет и пет годишен мъж с черни живи очи и рядка снежнобяла коса. Беше гол до кръста, силно обгорял от слънцето, с избелели къси панталони и саморъчно направени сандали, чиито подметки бяха изрязани от стари автомобилни гуми. Джеръм отбеляза всички тези признаци на военен упадък с нарастващ страх.

— Аз бях най-висшият офицер в Западната падина — продължи комендантът, след като им предложи да седнат на една грубо скована пейка. — Иначе отдавна премахнахме военните чинове, само на мен ми остана комендантският пост.

Стив непрекъснато гледаше лявата ръка на стоящия срещу него. Беше ампутирана около десет сантиметра под лакътя и голият кочан представляваше ужасна гледка. Като че ли беше отсечена от някой касапин със сатъра и после несръчно защита. Раната сигурно дълго не е заздравявала, защото показваше дълбоки дупки, келявосиви като лошо омесен цимент.

— И медицинската помощ в началото никаква я нямаше — каза Харнис, който беше уловил погледа на Стив. — В това отношение вие ще сте по-добре.

Стив погледна с усилие върховете на прашните си ботуши и промърмори:

— Извинете, сър.

Харнис не обърна внимание на думите му.

— Стига да не хванете малария. С лекарствата сме зле.

Той се послуша назад към съседното помещение, където от някакъв апарат се чуваше силен, но много неясен радиоразговор.

— Не бива да отваряте контейнера с взрив в никакъв случай! — намеси се той гръмогласно в пререканието. — Докато не установим какво се намира вътре, в никакъв случай... Колко годишен? На двеста години? Тогава трябва да е един от първите, който е пристигнал. — Извинете — продължи той, като се обърна към тях. — За нас е винаги

радостно събитие, когато изровим някъде из Падината някой контейнер, който все още не е ограбен от търговските наемници.

— Двеста години ли казахте, сър? — попита Джеръм.

— Казах на двеста.

— Разправяха ни за разсейвания само от шест до осем години.

— Може да е важело за хубавите кръглички „пробни яйца“. Тука от двеста години вали материал от небето. Когато кацнаха първите отряди, голяма част от нещата бяха безнадеждно ръждясали и негодни.

Той взе един списък в ръка, отдалечи го от себе си и зачете имената им.

— Майор Стив Б. Стенли и майор Джеръм Банистър, спуснати от десантния кораб „Томас Алва Едисон“ на трийсети юни хиляда деветстотин осемдесет и шеста година. Боже мой, колко отдавна е било.

— Няма и два дни — каза Джеръм.

— Да — кимна Харнис с горчива усмивка. Притисна листа на масата с ампутираната си ръка, зачерта внимателно с един остатък от молив имената им, а отзад написа някакви цифри.

— Може ли някой от вас да шлифова лещи? — попита той.

Стив и Джеръм се спогледаха озадачено.

— Н-не, сър — отвърна Стив.

— Така си и мислех. Трябваше да ми се изшлайфат едни очила, зрението ми напоследък много отслабна. Надявам се, че притежавате някои полезни умения в невоенната област, с тях тука можете да станете много търсени. А петрохимици, специалисти по нефтопроводите и геолози си имаме предостатъчно — добави той. После вдигна поглед и рече: — Датата, която вписах в списъка зад имената ви, не е толкова фиктивна, както изглежда на пръв поглед. По-реална е от всякакво друго летоброене, което познавам, и вие вероятно ще изпитате тази реалност доста болезнено на собствения си гръб. Сега се намирате в година четиридесет и седма след първото регистрирано кацане тук. Нашите противници са пристигнали няколко десетилетия преди нас и са били малко по-добре оборудвани. Лош шанс, иначе щяхме да постигнем повече. Трябвало е да предвидят такава възможност, но бяха прекалено самонадеяни.

— Значи всичко е напразно? — запитва Джеръм. — Значи няколко милиарда долара и няколкостотин души направо са хвърлени на

вятъра?

— Няколко стотици милиарда и над три хиляди души, от които досега са загинали около двеста и осемдесет в бойните действия и от лъчева болест.

— И къде са всичките тия хора? — попита Стив.

— Повечето са закарани на Бермудите. Най-вече жените и децата. Междувременно там процъфтява една великолепна колония. Жителите ѝ са се самонарекли „атлантиди“, на името на легендарния континент. Сега повече от четири хиляди души чакат завръщането си в бъдещето.

— Това значи е истина, че няма завръщане в бъдещето — каза Джеръм.

— Аз не бих го твърдил така категорично — каза комендантът, измъкна едно от чекмеджетата на писалището си, хвърли в него изпитателен поглед и отново го затвори. Кимна. — Руис и Мърчинсън ви измъкнаха, нали?

— „Измъкнаха“ е смело казано — каза Джеръм. — Дадоха ни няколко съвета и толкова.

— Не бива в никакъв случай да излагат на опасност хеликоптера. Останал ни е единствен. Имаме го все още само защото добрият стар Хари отново и отново го закърпва. Свалят ли го, не бихме могли да сторим почти нищо за нашите хора, които падат от небето, не подозирайки нищо. Но не биваше да ви дават тази информация. Шокът е твърде голям. Имахме няколко трагични случаи, когато новодошлите не издържаха, включваха преподавателя и си изливаха гнева в бесни ругатни. Останалото беше въпрос на минути. Или атомна граната, или самонасочваща се ракета с ядрена глава, или пък от Африка излита някой изстребител, който бързо им вижда сметката.

— Кой са всъщност нашите противници? — запитва Стив.

— Дяволска сбирщина. Главно наемници — французи, италианци, немци, всичките първоначално са били на служба при шейховете, обаче отдавна водят войната за своя сметка. Занимават се с търговия, даже и на роби. Ние ги наричаме търговски наемници, пълно е с долни типове, за които човешкият живот не струва пукната пара. И все пак те са по-безобидните ни съвременници. Някои сътрудничат с нас, за да си откупят право на прехвърляне в Атлантида. По-лоши са фанатиците, най-вече арабите. Пристигат тука като живи торпили.

Зареждат ги с гориво за четири-пет часа и ги спускат — ракетите и жаждата си за бой. Те свистят тука из Падината като стършели и стрелят по всичко, което се движи, понякога и по собствените си сънародници, докато след много уговорки ги накарат поне да огледат местата за кацане на африканското плато, преди да са паднали поради липса на гориво или да са се хвърлили, посрещайки смело смъртта, върху някой въображаем петролопровод. Междувременно им се насъбраха повече от дузина машини отгатък в хангарите, но благодарение на нашите зенитчици намаляват и все по-рядко излитат. Изглежда, и те си имат проблеми с подкрепленията. Седят на нефт, а горивото не им достига. И при тях нещата не вървят така, както са си ги представяли.

— Но как стана възможно това поражение? — попита Джеръм.

— Поражение ли? Действително. Но в друг смисъл — възрази комендантът. — Ех, майоре, аз имах твърде много време да размишлявам върху това. Вие току-що идвате от бъдещето и мислите в тази посока, като си служите със съвсем други категории. Аз съм вече прекалено дълго тук, за да мога все още да се справям с тези неща. Видял съм твърде много. Бих казал така: вярата в долара и неограничените ни възможности е същата измишльотина като теорията за кухнята вселена. Който иска от вчерашния лихвен процент да съди за бъдещето, с нищо не е по-добър от умопобъркания, който от накриво износените токчета и изтърканите носове на обувките прави заключения за вътрешността на Вселената. Който смята, че действителността е длъжна да се нагоди към неговите идеи, пропада. Или той ще бъде унищожен, или действителността — или и двамата заедно.

Една жена в средата на четиридесетте, в обикновена рокля с пъстра шевица, влезе с дървен поднос и три чаши, в които стърчаха тесни, красиво издялани дървени лъжици със залепнала по тях белезникава маса, подобна на сурова гума, и голяма стъклена кана, пълна с някаква мътилка. Тя постави чашите пред Стив, Джеръм и коменданта, а в средата — каната.

— Това е Нина — рече Харнис. — Тя остана тук и се грижи за нас.

Жената кимна любезно към Стив и Джеръм и излезе, без да каже дума. Харнис им наля.

— Какво е това? — запита любопитно Стив и посочи своята чаша.

— Меласа с лимонов сок и вода. Опитваме се да свикнем с местните продукти — усмихна се комендантът. — Успях ли да отговоря на най-неотложните ви въпроси?

— Да — отвърна Стив и отпи от чашата си. Напитката имаше лек кисело-сладникав вкус и беше много освежаваща. — Но какво имате предвид, като споменахте действителността, която щяла да бъде унищожена?

Комендантът се поколеба, почеса се с ампутираната си ръка по брадата и рече:

— Много безотговорно е действувано. Не би трябвало да изпращат никого в миналото, преди експериментално да се докаже, че хората, с които си правят опитите, ще могат да се завърнат обратно. Направили са го с едната гола вяра. Нали така? Защото какъв смисъл от цялото начинание, ако нефтът не би могъл да се достави в бъдещето, а и хората, които извършват акцията? Всички възражения бяха отбивани с аргумента, че все някога в бъдеще този проблем щял да бъде решен, както е ставало досега с всички проблеми. Една полица за бъдещето, с каквито открай време си служат оптимистите на прогреса. Но тази полица трябва да е изгърмяла. Техниците тука, разбира се, си имат за техническия аспект на проблема свое обяснение. Твърдят, че при обратния процес също настъпвало нещо подобно на разсейването. Енергията, която се прилага, не се концентрирала в една точка от времето, а се разпростирала върху голям период и се изпразвала във вид на бури, крито непрекъснато бушуват над зоната на подстъпа. И телата, които са заложили там учените, не се помръдват от мястото си. Специалистите все пак са единодушни, че този проблем принципно е решим. Аз нямам представа кое им дава тази сигурност. Щом обаче все още не се е образувало енергийно кълбо около опитното тяло и не го е отнесло в бъдещето, това може само да означава, че САЩ нямат достатъчно време за решаването на този проблем.

— Как да го разбираме? — попита объркан Джеръм.

— Е, тук именно е важното. Това е, което аз разбирам под „разрушаване на действителността“. Ония непрекъснато променят историята чрез разни действия и противодействия, без да забележат

това. И само ние тука, в миналото, констатираме с неприятна изненада, че произхождаме от съвсем различни бъдещета.

— Договорът от Маями — подхвърли Стив напосоки.

— Това е Мърчинсъновото бъдеще — кимна комендантът. — САЩ никога не са откупували Флорида от испанците, а с договора от Маями е била продадена на мексиканския император или по-точно: на „Пемекс“, най-голямата петролна империя между Мисисипи и Рио дела Плата. Максимилиан Пети е само емблемата. Много интересно е да си поговори човек за това с Мърчинсън. И така, съществува Джеръм Барнистърово бъдеще, което е идентично с бъдещето на Стив Стенли, но е съвсем различно от бъдещето на Хауард Харнис, каквото съм преживял и знам.

— А как изглежда то? — запита Джеръм недоверчиво.

— Във вашето бъдеще държавата Израел май контролираше областта между Нил и Ефрат.

— Това е малко пресилено — каза Стив, — но областта между прохода Митла и Голанските възвишения.

— Когато аз пристигнах тук от хиляда деветстотин осемдесет и девета година, за пръв път чух нещо за някаква държава Израел. Хора като вас, които са били спуснати много по-рано, говореха за това. На мен — напротив — са ми разказвали в училище за скандални и загадъчни ционистки убийства преди началото на новото столетие, за убийството на Лео Пинскер през 1882 в Одеса, на Теодор Херцл през 1896 в Париж и през 1897 на барон фон Хирш-Геройт и за опожаряването на Конгреса на ционистите в Базел в същата година и за жестоките палестински кланета през Втората световна война от арабски метежници, които са се били на германска страна в Африка и в Предна Азия. Но след Светия договор в Медина между Атлантическия и Индийския океан, между залива Алепо и Аденския залив лежи една от най-могъщите държавни формации на Земята — Обединените арабски републики.

— Идея фикс — каза Джеръм и то прозвуча като че ли гърдите му са стегнати в обръч.

— Напротив, историческа реалност. Една от многото. Толкова по-учуден бях, когато тук пристигна един контингент от първокласно въоръжени елитни отряди. Те идеха от хиляда деветстотин и деветдесет и втора година и твърдяха, че държавата Израел заедно с

Шестия флот вземала главно участие при защитата на южния фланг на НАТО. Беше преди около двадесет години. Тези израелци въвлякоха арабите в ожесточена битка за Гибралтар, докато онези изпълниха заканата си и вдигнаха теснината във въздуха.

— Значи е вярно? — каза Стив.

— Да. Пробиха огромна дупка, която постепенно се разширява. И създадох един от най-впечатляващите спектакли на природата, един четиристотин метра висок водопад, през който се излива сто пъти повече вода, отколкото в Ниагарския водопад. Но морското ниво се покачва едва с метър на година. Ще трябва да минат поне хиляда години, докато Средиземно море се напълни. Ние няма да успеем да си простудни краката.

— Ще изоставите ли крепостта? — попита Джеръм.

— Засега не. Но едва ли има още много групи на път. Най-много една или две от най-първите, от хиляда деветстотин осемдесет и шеста. Те имаха най-голям обхват на разсейване. По-късните — последните дойдоха от есента на хиляда деветстотин деветдесет и шеста — кацаха доста точно в средата на предвидения период. Сигурността на попадението се е подобрила.

Моузес и неговата група — помисли си Стив. — Дали са още на път?

— През есента на хиляда деветстотин деветдесет и шеста спират и доставките на материали. Не намерихме нито веднъж контейнер, който да е изпратен по-късно.

— Вероятно операцията е била прекратена, тъй като се е оказала провал — реши Джеръм и изпразни чашата си.

Той не иска да си го признае — помисли си Стив. — Ония не са могли да забележат, че е провал, защото липсва обратната връзка. Само ние можем да им го кажем. Само ние знаем, че бъдещето се е раздвижило, че ражда все нови и нови варианти. Но защо никой досега не го е сложил в сметката, не го е предвидил? Взривиха действителността на късчета и ето че бъдещето се разкъса и се разлетя като галактиките. Дори ако те някога се върнат в бъдещето, ще намерят ли родните си галактики? Може би тук именно се крие причината хронотронът да функционира само в едно направление, принципна трудност, която е убягнала от окото на специалистите.

— Напълно възможно е — каза комендантът и остро погледна Джеръм, сякаш искаше да го прикове на мястото му, та да не го помете истината, която щеше да го връхлети. — Възможно е след есента на хиляда деветстотин деветдесет и шеста САЩ и да не съществуват вече. — Това му дойде като удар. Харнис преценяваше Джеръм като боксьор, който е повалил противника си на пода.

— Това е чиста спекулация — намеси се и Стив. Изведнъж бе усетил силна жажда и на един дъх изпразни чашата си. Почувствува как киселината на лимона сковава небцето му.

— Признавам — каза комендантът, докато отново наливаше чашите им. — Въпреки че тази спекулация е потресаващо възможна. САЩ, изглежда, нямаха късмет в покера за бъдещето. Ние започнахме с малко прекалена самонадеяност и това ни направи лекомислени. Сега проиграхме и гащите си.

Джеръм гледаше мълчаливо пред себе си. Зениците му бяха разширени от ужас. Стив проследи погледа му. На стената висеше стар, малко потъмнял и нацвъкан от мухите календар на „Пемекс“ от 1992 година, отгоре беше отпечатана карта на Северна Америка. Държавната територия на САЩ достигаше от Мейн на север до Джорджия, Алабама и Мисисипи на юг без излаз на Мексиканския залив. Оттатък реката започваше огромна площ с променливозлатист цвят, която достигаше Тихи океан и далеч на юг — империята Мексико. Вляво горе лъщеше помпозният герб на Хабсбургите, отдясно — още по-внушителният на петролната фирма.

Стив забеляза, че е стиснал грубо издяланите дървени облегалки на стола си, сякаш седи в катапултено кресло, което ще бъде изстреляно в следващата част от секундата. Предпазливо въздъхвайки, той се облегна назад.

— Да се върнем заедно в нашето общо настояще — продължи комендантът. — Днес е двадесет и пети юли. Датата я изчислиха нашите любители-астрономи. Сега е... — той погледна часовника на ръката си — шестнадесет часът и дванадесет минути. Моля сверете си часовниците. Това е, за да има все пак някакъв ред, от който нито можем, нито бихме искали да се откажем.

Джеръм и Стив свериха послушно часовниците си.

— Всъщност всяка нощ в единайсет и петдесет и осем ще трябва да ти нагласят на дванайсет. Денят е по-къс с около две минути в

сравнение с нашето обикновено време. Земята още се върти малко по-бързо. От триенето при приливите и отливите. Разбирате, нали?

Някъде забоботи дизелов мотор и металното му сърцебиене огласи следобедната тишина, която се нарушаваше от време на време от някакво прашене или сурово дрезгаво обаждане по радиостанцията.

— Тъй като и при най-добро желание не представляваме вече военна организация, не искам да ви издавам никакви заповеди. Тук сме около тридесет души, към тях се прибавят петдесетина туземци, които се командуват от двамата им племенни вожда. С Гудлък вече се запознахте, ще сторите това и с Близард. Някои от хората, като Мърчинсън и Руис, трябва незабавно да бъдат освободени от външните акции. Повече от шест години служат като прослушващи постови, това значи непрекъснато да са в готовност, дори и с месеци да чакат да дойде нова група. Чуе ли се материализационен пукот, трябва веднага да влязат във връзка с новодошлите, да ги предупредят и да ги изведат от местността на кацането, преди шейховете да са ги пипнали. И двамата са болни от лъчева болест, защото твърде много са пребивавали в горещите райони. А не разполагаме с достатъчно предпазни средства.

Вие двамата сте поели задължение за пет години. От това задължение, разбира се, се освобождавате с оглед на променените обстоятелства. Но аз искам да ви помоля да ни помогнете, като измъкнете оттам бедните дяволи, които, не подозирайки нищо, падат от небето, и да ги доведете тук. То не винаги минава гладко, както във вашия случай, нека си го кажем. Често те се нуждаят от бърза медицинска помощ, която при нас и без това трудно се осигурява. Понякога ще пристигате и твърде късно, та напразно ще се излагате на опасност. Помислете си. В края на лятото, преди да настъпят есенните бури, всяка година идва кораб от Атлантика. Свободни сте да го ползвате и да помогнете при изграждането на Атлантида. Животът там положително е по-лек и много по-весел оттук.

— Аз оставам — каза Джеръм.

— Не е нужно да решавате прибързано — рече Харнис.

— Няма нищо за решаване — отвърна Стив.

— Вашия джип, запасите от гориво, оръжие и муниции трябва да конфискувам. Хранителните припаси ще пожертвувате доброволно. Когато някой пристигне жив и здрав, ние уреждаме нещо като вечер на

родината, на която се ядат консерви. Така да се каже, спомени от бъдещето. Не че нашата храна тук е лоша, напротив, но такава традиция се е създала.

Дрехите и личните вещи, разбира се, ще си задържите. Ботушите ви са равни на злато. Не се оставяйте да ви измамат. Намерете си удобни дрехи, каквито изисква климатът тук. Повечето носят къси панталони като мен или бурнуси^[4]. Има неколцина, които търгуват с платове от Атлантида. Междувременно те постигнаха забележително добро качество.

Пари нямаме, всичко става чрез размяна. Този начин на търговия подтиква хората да си припомнят за своите сръчности и да ги развиват, да си поразмърдат и мозъка, та да измислят всякакви полезни нещица. Вие можете да търгувате и с търговските наемници, да се снабдите със стоки от флотата, които те са откраднали от нашите снабдителни контейнери. Само оръжие и муниции не бива да им продавате. Това е наказуемо със смърт. Най-добре е да се заемете...

— Хей! — изкрещя някой от вратата. — Не вярвайте нито дума на стария Хауард. Той ходи да търгува по къщята с взети назаем бъдеща и обича да си дрънка.

Стив се извърна възмутен. На прага стоеше дребен около седемдесетгодишен мъж. Беше плешив, а сбръчканото му лице беше силно обгоряло от слънцето и осеяно с характерните старчески петна. Широко зейналата му беззъба уста оформяше безмълвна старческа усмивка, така че можеше да се види бледорозовата плът на голямата му челюст, докато си бършеше непрекъснато ръцете в осеяната с мръсни петна скъсана фланелка.

— Бях като боас, подгонен от туземците, когато Руис ми каза кой е дошъл — изкукурига той въодушевено и забърза срещу тях. — Джеръм! — извика той и го взе в прегръдката си. Сълзи напълниха светлосините му очи и закапаха по бузите му. Джеръм стоеше като втрещен и странно развълнуван. — Не познаваш ли вече своя стар приятел Харалд Олсен?

— Хал?!

Боже мили! — помисли си Стив, заприличал е на бик, когато брадвата на касапина е улучила между очите. Бяха изминали само четири дни, откакто се бяха разделили, и той нямаше още тридесет години. Вцепенението още не бе го напуснало, когато измършавелите

старчески ръце прегърнаха и него, а той почувствува изпитата мокра буза до своята, чу хленчещ глас да казва: — Е, доживях и това! Как само ви чаках! Боже мой, как само ви чаках през всичките тия години! — Едва тогава Стив усети онова, което досега му убягваше — изведнъж разбра какво е това време.

— Непрекъснато ви очаквахме. Хуквахме по всяко време, дори местността за кацане да гъмжеше от петролните наемници. Смятахме, че отдавна трябва да сте тук, та нали тръгнахте преди нас! Къде се мотахте толкова време? Ние бяхме, кажи-речи, първите тук. След шейховете, разбира се, но тогава още не беше толкова лошо. От време на време по някой камилар, от време на време ще профучи отгоре изтребител, нищо особено. Още не хвърляха атомни гранати, искаха ни живи — за някакви си публични процеси в бъдещето. Докато и те прозряха, че също са измамани. И почнаха да си изливат яда на нас. Тогава настъпиха тежки времена, а Соломон не успя да дресираща тукашните джуджета, та можехме да се почувствуваме малко по-сигурни.

Бяха се обръснали, изкъпали, преоблекли и седяха навън под дебелия листак на кестените, в края на един навес. Слънцето беше залязло. Миришеше на огън от дърва, чийто пушек пълзеше надолу към долината. За всички останали бе имало консерви, а за Джеръм и Стив — топъл обяд, който те изядоха в столовата заедно с коменданта, с десетина други мъже от крепостта и половин дузина от войните на Гудлък. „Джуджетата“, както наричаха пясъчно до ръждиво оцветените „необръснати“ джентълмени, бяха луди за консерви и пастет от черен дроб.

— Нищо чудно — поясни Харнис, — те обичат да ядат черния дроб на убитите от тях врагове.

Още малко и парчето козе месо, което Стив се готвеше да погълне, щеше да му заседне в гърлото.

— Не се чудете. Всички са канибали. Опитвахме какво ли не да ги отучим, но без успех. Единствено можахме да ги убедим, че е по-изгодно да оставят живи противниците си и да ги продават.

— Тогава значи флотата поощрява тук търговията с роби? — ужаси се Джеръм.

— Наричайте го, както си щете — отвърна комендантът. — Но това е единствената непряка възможност за размяна на пленници. Нашите противници отхвърлят всякакъв пряк контакт.

— Не си мислете, че домъкват тук трупове, за да ги сготвят при нас в столовата — изкикоти се Харалд. — Правят го между тях си, като изчезват за няколко дни. После се озъбва нова глава на коловете с черепи, които ще видите по техните оброчища. Да, Джеръм, тук царят сурови нрави.

После седнаха на открито и Хал, както и един друг старец, чието стъпало беше премазано, та ходеше с патерици, донесоха кана с някакво необикновено питие, което имаше вкус на ферментирал мед и билки.

— Това е медовина — увери ги Харалд, — най-вкусната напитка, която произвеждаме тук.

Джеръм го погледна унило и с тъга си спомни за консервата бира, която преди четири дни така небрежно изсипа в гърлото си. Но постепенно свикнаха с леко упойващото питие.

Междувременно беше се стъмнило и старият Труси, както наричаха тук Елмър със смазания крак, закрепил една дебела свещ от пчелен восък върху грубо скованата маса.

— Тук сме на сигурно място — каза той, щом забележа въпросителния поглед на Стив. — Толкова сигурно, като в скута господен.

— А какво стана с другите от нашите хора? — запита Джеръм. — С Пол и Соломон? А Моузес къде е?

— Ах, откъде да започна? — каза Харалд. — Това са отдавна минали истории. Отпреди повече от четиридесет години. Моузес живее на Север, там, където по-късно ще бъде Швейцария. Отглежда камили. По-рано всяка година слизаше насам да продава животни и кожи, сега вече идват синовете му. Той самият сигурно е над осемдесет. Взе си жена, когато беше още ловец, и тя отиде с него. Дресира си няколко от тези боаси, които работят за него. Той винаги се справял с тези момчета, беше се запознал с тях по време на набезите си по дефилето на Рона и Приморските Алпи, където те живеят уединено.

— Какви са тези „боаси“?

— По-големите братя на джуджетата, т.нар. антропус африканус боаси, рошави момчета, обрасли с червеникави или черни косми, високи до два метра. Имат вид на диваци с плоски квадратни черепи, но всъщност са кротки като агънца и на мравката път струват. Ядат само растителна храна, главно банани и разни трънки и глогинки. Джуджетата скоро напълно ще ги прогонят и някой ден ще ги изтребят до един, тъй като за нищо на света не могат да ги понесат. Даже миризмата им ги прави кръвожадни, а при това великаните са напълно безобидни, дори са малко смахнати и бавно загреват, но на мен винаги са ми допадали.

— А какво стана с Пол Лури?

— Той пък преди няколко години забягна в Атлантида. Все още е много жизнен за възрастта си. Първо искаше да види отблизо как стоят нещата, преди да се реши да се оттегли окончателно, но изглежда, че му е харесало там. Онези на Бермудите дълго време бяха една хленчеща шепа хора, която следеше като омагьосана експерименталните спускания и опитите за връщане, които се правеха в оперативната зона, и дори съчиняваше искове за обезщетение, но от около петнадесет години няколко умни момчета оттатък взеха нещата в свои ръце. Опитват се да ентусиазират хората с девиза „Ние строим Атлантида“ и оттогава залягат страшно на цивилизацията, почнаха да строят нов град, обучават занаятчии, насекли са си собствени монети и дори ни доставят вече някои неща, като платове, чаши, хартия, домакински уреди, инструменти и какво ли не. Та Пол искаше да види всичко това с очите си, преди да се реши. Защото много от нас изобщо не искат да вървят там, нали, Елмър? Доволни сме, че отвикнахме от цивилизацията. Живяхме като орда диваци и свикнахме с това. Какво ни е нужно?

Свещта примигваше и извайваше призрачни сенки по лицата на двамата старци, така че за момент придобиваха вида на мъртвешки черепи. Стив потрепера. Водата в потока беше ледена, студенината за секунди само се връза в пицялите му. Топ обгърна дървената чаша и я изпразни на един дъх. Елмър му наля отново.

— А Соломон Сингър? — попита Джеръм.

— Това е една колкото тъжна, толкова и смешна история — отвърна Харалд. — Той действително успя да си създаде връзки с

джуджетата. В началото всички му се смееха, но той не се поддаде и скоро смехът на другите секна.

— Всеки случай той пръв се осмели да извърши полов акт с една от техните женски — изкиска се Елмър и облегна патерицата си на ръба на масата. — Така, разбира се, както те са свикнали да го правят, защото те понякога хапят страшно, когато ги хване страстта. А изпускат и една миризма, чак дъхът ти спира, нали, Хал?

— Да, той смяташе, че това е важно, за да го приемат в тяхното племе. В продължение на месеци наблюдаваше джуджетата, копираше всеки техен жест, не се отделяше от тях, беше се лепнал като кърлеж за козината им. На няколко пъти така го изпотрошиха, та си мислехме, че няма да го вдигнем на крака. Човек се учи от грешките си — каза той и отново се върна при тях. И накрая все пак успя. Беше приет в племето от бащата на Гудлък, когото наричахме Лазаръс.

— Ако може да става дума въобще за баща — възрази Елмър. — Те имат обичай да задоволяват женските си вкушом.

— Така дошъл редът и на Соломон. Главатарят държал за това, макар че се наложило доста дълго да увещава женската. И Ричард трябвало да го стори, иначе всичките му усилия щели да идат на вятъра.

Джеръм се превиваше от смях.

Стив напразно се опитваше да си представи малко тъжното лице на Сингър с набръчканото от грижи чело как наднича иззад косматите рамена на някоя самка, докато извършва съвкуплението от, така да се каже, чисто научни съображения.

— При това, изглежда, се е затъкнал на праизвора на страстта, защото не можеше вече да се откаже от милооките създания с техните стоманени мускули под меката като коприна козина. Женските впрочем също бяха очаровани, луди бяха по него, по цели нощи седяха и скимтяха на прага на спалната барака и посягаха на всеки между краката, който излизаше да пикае. Мъжете, разбира се, също нямаха нищо против. И ставаха едни оргии, момчето ми... — закиска се Харалд.

— Воините естествено бяха против и не рядко ставаха сбивания. Женските често обикаляха с разкъравени носове. Но Соломон държеше вожда им здраво в ръцете си. Старият космат дявол бързо разбра, че от нас могат да научат доста неща, да имат редовно хранене,

разни вещи, оръжие и т.н., което им осигуряваше отгук до небето превъзходство над другите племена между Атлас и блатата по делтата на Рона. По-скоро собственоръчно би отрязал главата на някого от синовете си, отколкото да откаже някое желание на Соломон.

Соломон натика младите мъже на племето, които старият Лазаръс бе дал под негово разпореждане, в къси панталони и ги мущроваше като в казармата.

— Erectus! Erectus!^[5] — крещеше им той и така им изтупваше с една тръстикова пръчка козината, та пушек се вдигаше, когато се отпускаха на четирите си крака и почваха да влачат пушката подире си. — Искате да сте представители на Питекантропус еректус, а ходите на четири крака!

Скоро момчетата загряха какво се иска от тях. Те са невероятно интелигентни и подражават на всяко движение на човека, а техните сетива са идеални за охраняване на местността. Те са невидими и са навсякъде и ако отгатък в Африка някой шейх рече само да кихне, вече е кацнал на мушката им. Тези петролни наемници обаче и сами са си виновни. В началото с цялата си глупост организирали истински хайки срещу джуджетата и ги прогонвали със запалителни бомби от техните ловни райони, докато по коловете с черепите започнали да се появяват все повече кафяви и бели глави. В началото нашата задача беше да разясним на джуджетата, че между онези отгатък и нас съществува подобно сърдечно разбирателство, както между тях и боасите. А че онези отгатък са лошите — те вече сами бяха го изпитали. Ние полагахме всички усилия да бъдем добрите.

Но един ден се случи нещо като дворецов преврат. Старият Лазаръс бе получил една доста лоша огнестрелна рана в корема и лежеше на умиране и Гудлък внезапно пое командата над племето. Тогавя някой от тях трябва да бе решил, че ще може безнаказано да си уреди някоя стара сметка със Соломон. Вероятно е било ревност, защото любимата му жена честичко наобикаляла спалната барака, а пък отблъсквала неговите любовни услуги. Та в суматохата прегризал гърлото на Соломон. Да, но нашият шестзвезден Уолтън непременно искаше да разбере как е станало това.

— Как? Капитан Уолтън също е тука? — изненада се Стив.

— *Беше* тук. Вече не е. И слава богу! Бяха лоши времена, докато той беше комендант — отвърна Харалд. — Точно по същото време,

когато отношенията ни с местните жители бяха най-обтегнати, той направи от тази история военен процес. Заповяда да арестуват юначето, дете уби Соломон, и да го изправи пред военен съд. Момчето си го призна, направо, без да подозира нищо, защото за него това си беше обикновен двубой, в който бе излязло победител. Уолтън накара да им обера всички оръжия, но, разбира се, отдавна вече никой не знаеше джуджетата колко пушки бяха успели да докопат и състави езекуционен отряд. А когато неколцина от крепостта отказаха да участвуват в тая идиотщина, той взе да крещи: липса на дисциплина, неизпълнение на заповедите и заплашваше с нови разстрели, ако не му се подчиняват. При нас, старите, които бяхме тук повече от десет години, преди да се появи тая лустросана маймуна, той също се натъкна на възмущение и отказ и реши, че трябва да накаже някого за назидание. Взе автомата си и собственоръчно надупчи осъдения „убиец“, който така и не разбра какво искаше от него капитанът. Още същата нощ всички джуджета изчезнаха от крепостта — а заедно с тях и Уолтън с шестте си звездички. Не вярвам някой от племето на Гудлък да е хапнал дори хапка от този противен тип, но той изчезна безследно. Никой не го и потърси. А няколко седмици по-късно на един от коловете с черепите там горе се появи прясна глава, която малко приличаше на главата на нашия заслужил офицер от флотата, но не можа да се установи със сигурност дали действително беше шестзвездният Уолтън, защото лешоядите бяха ни изпреварили. Но който и да е бил, сигурно не му е била лека смъртта.

Нощният въздух беше хладен. Едно джудже, завърнало се от пост, приседна край тях и внимателно слушаше, без да промълви. Трепкащите езичета на свещта се отразяваха в очите му. Сплеснатият му нос се разширяваше, за да запомни миризмата на новопристигналите.

— Струваше ни маса подаръци, докато отново предумаме и сдобрим Гудлък.

Маймуночовекът пъкна десния си показалец в пламъка на свещта. Космите на външната страна на дланта му задимяха и замириса на опърлена козина. Той дръпна пръста си и го заоблизва, после го пъкна в устата си.

— При Уолтън действително бяха прокарани около двадесет километра от петролопровода в Тунизийския шелф. Това му струваше

за три месеца седемдесет човешки живота, но на него му беше все едно. Искаше да наложи проекта, макар да виждаше, че повечето от материала представлява само купчина старо желязо — или разядено от десетилетията, или защото беше направено негодно от наемническите банди. Наричаха го „смъртопровода на Уолтън“ и шейховете го обстрелваха и го изтриха с истинска страст.

През короните на кестените примигваха звезди. Делвата беше изпразнена.

— Много се разприказвах — каза Харалд и се прозя. — А утре преди пукването на зората трябва да впрягам камилите и да товаря за пазара. Ако искате, елате с мен. Ще се върнем след дванайсет, четиринайсет дни.

— Обещахме на коменданта да заместим Руис и Мърчинсън при измъкването на следващите групи.

— Да не си мислите, че те падат тук като зрели круши. Вероятно ще минат седмици или месеци, докато дойде следващата. Дори в най-добрите времена на месец слизаха по две, най-много три групи. Пък и едва ли са вече много, тръгнали за насам.

— По-добре да остана тук — каза Джеръм.

— Добре, аз идвам — каза Стив.

— Ще те събудя — рече Харалд.

Елмър със смазания крак събра дървените чаши и ги постави в делвата. После взе патерицата си и им каза:

— Лека нощ.

Светулки проблясваха като синхронно включени пулсари и изпращаха загадъчните си светлинни сигнали от галактиките на микрокосмоса.

— Лека нощ — каза маймуночовекът и докосна с върха на пръстите на дясната си ръка бързо и леко челата им, преди да изчезне в тъмнината.

— Къде спи той? — запита Джеръм.

— По дърветата — отвърна Елмър и посочи с патерицата напосоки някъде нагоре. — Така е свикнал — и той закуцука нанякъде.

Когато Стив се сгуши на походното си легло под завивките, американският кораб „Томас Алва Едисон“ беше по-далеч с цели светлинни години, отколкото Сириус. Той си спомни за изискания офицер, който го беше посрещнал на летището в Маями, и

представата, че вижда главата му, набучена на кол, предизвика у него известно чувство на удовлетворение. Засрами се, но малко след това заспа, приютен в света на Гудлък като метеорит, намерил отдих в някое чуждо гравитационно поле след безкрайното падане през дълбините на Вселената и благодарение на благосклонното разположение на небесните тела, влязъл в определената му орбита.

[1] „Успех! Всичко хубаво“ (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Бъдеще „едно“ (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Построена с огромни каменни стени, подобна на крепост кула от населението на Сардиния по време на бронзовата епоха, по-късно използвана като място за живеене. Подобия следи се намират на Балеарите, в Сицилия и Малта. — Б.пр. ↑

[4] Североафриканско наметало с качулка. — Б.пр. ↑

[5] Изправен! (лат.). — Б.пр. ↑

ТЪМНАТА БАРКА

Над тях сивееше утрото. Под покривите на крепостта цареше още гарвановочерна нощ. Стив се препъваше сънен от едната страна на Харалд, следвайки го нагоре по пътеката.

После долови тихи гласове, пръхтене на животни, удари го мирис на животински тор и изпарения. Сенки в полумрака, скърцане на кожени предмети, успокоителни подвиквания, тропот на копита по твърдата земя. Вода се плискаше; премятаха мокри, клатушкащи се кожени мехове за вода през седлата, затягаха ги; дрънкаше оръжие. Някой му подаде пръстена паница с горещ ментов чай, чийто силен аромат го съживи само за един миг. Той го вдъхна дълбоко, после засърба на малки глътки от течността.

Когато изоставиха горе в доилната крепостта, беше вече ден. Зенитът развяваше тънки знаменца с цвят на лакерда. Планинската пътека извеждаше на зигзаг до високото плато. На запад се издигаха обраслите с гори възвишения на Сан Антиоко и Сан Пиетро, наречени на светии, които още спяха дълбоко в лоното на историята, зад тях бяха забулените в изпарения дълбини на Балеарската падина, надигащото се море.

Дванадесетте товарни камили носеха преди всичко мехове с вода, оръжие и муниции. Освен Стив и Харалд, имаше още шестима мъже и четири от джуджетата, две от рода на Близард и две от този на Гудлък. Вървяха пеш през горите от корков дъб. Утринният въздух беше пропит с мириса на мирта и олеандър, който цъфтеше тук горе в бяло, червено и розово, но голяма част от него беше вече прецъфтяла. Със странната грация на жилестите си крака и лунатична увереност камилите с равномерни крачки прекосяваха осеяната с преплетени коренища скалиста земя.

Стив изпитваше глад, но мина още доста време, докато дадат първата почивка. Той изяде парче изсушено месо, шепа фурми и пи от тръпчивия неподсладен ментов чай.

Докато слънцето беше високо, те почиваха продължително, а животните, оседлани, пасяха наблизо със завързани крака. После

продължиха все на север покрай Монт Лина. В подножието му разположиха нощния си бивак, а на по-следващата вечер стигнаха някаква река, която един ден щеше да се казва Тирсо, и лагеруваха на брега ѝ; ядоха пъстърва, набодена на пръчки и печена на жар.

На шестия ден достигнаха предпланините на Асинара и започнаха спускането в Падината. Под тях лежеше нарастващото море. Вечерта стигнаха брега му и чуха плисъка на, вълните. Те се разбиваха в полупотъналите във водата гори. В кристално чистите му глъбини можеха да се видят залетите предпланини, чиито дървета вече се загръщаха в саванната белота на своята смърт, докато морски птици с крясък кацаха по все още стърчащите им върхари и се боричкаха за плячката. Продължиха да яздят по брега все на север, докато настана дълбока нощ. После построиха лагера си в малък залив и се заслушаха към морето, откъдето трябваше да дойде барката.

Неколцина от мъжете бяха събирали през деня по пътя охлюви. Сега ги изсипаха във вряща вода, откършиха тръни от един клон и с тях вадеха нежните, блудкави на вкус вътрешности, за да ги изядат. Към тях имаше лампони, сладък див лук, растящ в изобилие навсякъде по скалистата земя.

Посред нощ Стив внезапно се разбуди, защото му се счу, че мъжете, се канят да преместват лагера на по-високо място, тъй като водата се покачвала стремително бързо. Всички спяха, освен две от джуджетата, клекнали край догарящия между натрупаните един върху друг камъни огън. Те го изгледаха мълчаливо.

Водите чернееха. Плиткият прибой се губеше в папрати и ниски храсти. Потъналите във водата дървета бяха се отдръпнали, за да умрат по-надълбоко, където нямаше да ги стигне птичи вик. Хладен солена полъх и мирис на безбрежност, отгоре — лунен сърп ниско над хоризонта чертаеше тясна треперлива пътека в неизвестността.

По-късно Стив сънува, че се стрелка като пъстра пламтяща жар-птица из потъналите гори и подпалва с размаханите си горящи криле бледите дървесни скелети, подобно на блуждаещ огън, пръскащ искри. Но после забеляза, че крясъкът му заглъхваше, без да бъде чул, а солената вода изпепеляваше всяка жар и задушаваше всеки пламък наоколо. Малко преди разсъмване се зачуха викове. Стив се събуди и погледна към водата, откъдето на неравни интервали примигваше някаква светлина. Харалд отговори, като за кратко време затуляше и

откриваше светлината на един фенер с широкополата си кожена шапка. Стив засрича буквите с него. Беше шифър. Харалд нахлупи отново шапката, която му придаваше дръзкия вид на стар разбойнически главатар, и каза:

— Предадох им, че въздухът е чист.

Стив забеляза, че мъжете бяха се пръснали и охраняваха откъм сушата набелязания пристан.

Постепенно просветляваше, но колкото и да напругаше зрението си, Стив не можа да открие кораба, въпреки че съвсем ясно някъде в морето се чуваше врещенето на кози. После изведнъж, като в картинна гатанка, пред очите му изплуваха контурите на плавателния съд, който започна да се откроява в утринната мараня. Не беше и за учудване, че се можа да го забележи по-рано, защото бордовете и надстройките, реята и мачтата бяха боядисани в тъмносиньо, почти черно, а също и платното бе оцветено с индиго — в черно-синьо. Никога не бе виждал такова тъжно корито — плосък тремав платноход, без кил, с примитивно платно на единствената си къса мачта. Тъкмо навиваха платното и сваляха реята; корабчето бавно приближаваше брега. Заразменяха се възгласи.

Това е лодката, която пренася душите през Ахерон^[1] — си каза Стив. — Защо ли са я боядисали в този ужасяващ цвят?

— Не е хубав — каза Харалд, сякаш беше чул негласния му въпрос, — но е страшно практичен. Дори през деня не може да се забележи отгоре, дори и с радар, защото е изцяло от дърво. Шейховете ги простреляха два такива. Тогава си извадихме и поуката — той кимна тъжно. — Вярно, отвратителен е, но мислиш ли, че са много хората от флотата, които разбират нещо от корабостроене? Аз също не го вярвах. Никой! Няколко дърводелци, които всъщност трябваше да построят бараките, сковаха това чудо. И ние вече си го пазим. Затова е и този защитен цвят.

Хвърлиха въжета на брега, завързаха ги за дърветата, избутаха дървени трапове през борда. Екипажът беше облечен в тъмни бурнуси, с кърпи на главите и тюрбани в черно и тъмносиньо. Товарът и пътниците се криеха от слънцето под един също черен платнен навес.

— Прави редовни курсове и пристига тука доста точно през три месеца. Свързва ни с базите в Испания, от които получаваме хранителни припаси и преди всичко добитък за клане. Иначе трябваше

да ги караме през мочурливата делта на Рона. Довежда и хората, които идват от Атлантида, а през есента взема онези, които искат да се прехвърлят там.

Варели с бензин затрополиха по траповете, около две дузини опитомени диви кози бяха поединично издърпани от борда, а после отново навързани заедно; кошове с пресовани фурми и връзки изсушена риба бяха стоварени на брега; меховете, напълнени с прясна вода от потока, бяха качени на борда, за да осигурят кораба по време на дългия му повече от хиляда километра рейс до устието на Алмансора. При неспокойни ветрове на барката ѝ трябваша тридесет и пет дни за това разстояние, цял месец — под едно безмилостно небе. Особено когато трябваше да кръстосва срещу бушувания от запад вятър, борейки се срещу течението на нахлуващата през Гибралтарския проток вода, което южно от Балеарите ставаше все по-силно.

Няколко мрачни фигури слязоха от борда, бивши наемници. Те бяха ловували в долината на Рона и носеха на гърбовете си вързопи от кожи на боаси. Присъстващите джуджета подушиха кожата и станаха неспокойни.

— Аз бих ги оставил тука долу — подвижна им Харалд и посочи кожата. — Ако някой от синовете на Моузес се случи на пазара, ще си имате неприятности. А той е единственият, който може да ви продаде ездитни и товарни животни. Така че бъдете разумни!

Тримата ловци се спогледаха нерешително, после хвърлиха вързопите с кожи на земята.

— Не можете ли вие да ни продадете животни? — попита единият.

— За какво ви е това тук? — посочи Харалд с презрение прашните и сплъстени червеникави кожи.

— Шейховете дават добра цена за тях.

— Ас какво ще платите камилите?

— Имаме и тигрови кожи и зъби. В Атлантида от година на година цената им расте.

— За това може да се поговори — изръмжа Харалд. Стив бе научил междуременно, че от Бермудите не може да се очаква подаяние. Самата връзка през Атлантика струваше голямо количество ценно гориво и представляваше великодушен жест. Запасите, които

флотата бе изпратила отгатък в миналото, бяха наистина големи, но не и неизчерпаеми. В Западната падина дизеловото гориво беше станало вече рядкост, тъй като повечето контейнери бяха надушени от наемниците и безсмислено вдигнати във въздуха или пък лежаха на дъното на морето. Използуваха автомобилите само в извънредни ситуации, когато се касаеше за спасяване на човешки живот или за отбрана на крепостта. Ако вземеха гориво от Атлантида, трябваше да го плащат като всички товари и търговски стоки. Младата колония не можеше да си позволи да подарява.

— Сторете път! — чу Стив нечий глас. Обърна се и съзря Близард, който идеше с барката от север. Трудно можеше да го оприличи човек на джудже. Беше необикновено голям представител на расата си, с копринена, почти бяла козина. Внушителната му осанка и съдържаните движения му придаваха нещо аристократично. Излъчваше достойнство. Ако Гудлък беше горд воин, изпитан в боевете главатар, то Близард беше княз. Светлосивите му очи гледаха разбиращо и неумолимо, с тях той мълчаливо властвуваше над хората, те несъзнателно му се подчиняваха. С увереността на някакъв грандсиньор той диктуваше протокола, определяше реда на нещата. Никой в крепостта нямаше да бъде особено изненадан, ако го видеше някой ден зад бюрото на Харнис да ръководи със спокойни жестове операциите. Самките му, пет или шест, се числяха към постоянното му обкръжение. Грижеха се за телесното му и душевно благополучие и го боготворяха. Надпреварваха се да почистват и без това добре поддържаната му козина, да му тикат разни сладки неща в устата и при най-малкия порив на страст да бъдат на негово разположение.

Той слезе от борда като паша със свитата си и поздрави присъстващите с едно благосклонно навеждане на главата. Без да ще, и Стив сведе своята.

„Пазарът“ лежеше на разстояние половин дневно пътуване източно от мястото на акостирането, на един планински връх, от който се откриваше широка гледка към низината. Тук се срещаха на „неутрална“ територия хора от крепостта, търговски наемници, ловци и бивши членове на приземилите се групи, които бяха напуснали службата си в крепостта и се опитваха да си изградят, както Моузес, свое собствено съществуване някъде из джунглите на Южна Европа.

Тук те разменяха своето производство: кожи и кожени изделия, стоки за потребление от Атлантида или от разграбени контейнери на флотата, диви животни, които са се опитвали да опитомят или отгледат. Предлагането беше жалко, но и трогателно и напомни на Стив за коледните пазари, където деца предлагаха изработени от тях неща с благотворителна цел — само дето целта тук беше да се оцелее и с малко лукс и уют да се придаде на този трудно поддържан живот някаква привлекателност.

Стив се учуди на разнообразието от кожи — обработени и необработени, които предлагаха ловците.

— На кого са нужни всичките тези кожи? — запитва той Харалд.

— Срещу тях разменяме отвъд всичко, каквото ни трябва.

— Но на Бермудите е топло през цялата година.

— Няма никакво значение. Въпрос на престиж. Голяма им е модата и това ни е късметът — изсмя се той. — А и ние при случай я подклаждаме — намигна му той, — като пращаме там нашите търговци, натруфени с кожи като древните руски князе. Те, както се казва, и в буквалния смисъл вдигат цените с пот на челото.

Внезапно Стив съзря един млад мъж, който приличаше досущ на Моузес, с когото беше се запознал преди по-малко от десет дни.

— Това е Рубен, един от синовете на Моузес. Вторият по ред. Довел е за продан едногодишен жребец. Самият Моузес е вече твърде стар за такова дълго пътуване от Тесин дотук. А оня там, дето клечи при животните, представлява зрял боас.

За пръв път в живота си Стив видя един от тези плашливи добродушни маймуночовеци, за които толкова бе слушал. Беше мъжкар, висок почти два метра, широкоплещест като орангутан, с полегатото чело, с разделени на път коси, с червеникаворъждива сплъстена козина и големи, тъмни, боязливи очи. Той беше пристигнал, за да кара животното в компанията на младия Калахан, клечеше сега при завързаните млади камили и ръфаше кротко шепа див лук, които белеше с предпазливи, почти нежни движения на огромните си предни лапи, преди да го пъхне в муцуната си.

В този момент го откри един воин от ескорта на Близард. Джуджето се озъби, пусна се на четирите си крака и безшумно се приближи. Ловният му инстинкт беше се събудил. Боасът го забеляза, когато беше вече късно. Той изскимтя, като видя, че е в капана, и

напразно се опита да се провери между краката на камилите, защото джуджето го беше вече пипнало. Камилите се подплашиха и заситниха възбудено напред-назад със завързаните си крака. Боасът изквичи от страх и се напика.

Стив стоеше, вцепенен от уплаха, и не знаеше какво да предприеме. Причината за лютата битка му беше неясна, защото рошавият великан не беше провокирал с нищо джуджето.

Сега обаче се намеси и Рубен. Той хвана джуджето за ушите и издърпа главата му назад, та вратът на боаса да остане извън обсега на зъбите на дребосъка. При това джуджето попадна в струята урина на великана и изрева, сякаш бяха го ранили. Рубен го пусна и отстъпи няколко крачки. Дребосъкът бързо се зае да бърше гърдите си, сякаш искаше да изскубне петната от пясъчносивата си козина. Извън себе си от ярост, той се приготви за скок, изхвърча на два метра във въздуха и щеше да забие острите си черни нокти на краката, лъскави като матови парчета стъкла, в тялото на Рубен, да впие острите си зъби в гърлото му, ако този не бе го пресрещнал с юмручен удар по сплеснатия нос. Джудже то се превъртя в половин салто назад и падна на задника си. Ударът би повалил дори бик, дребосъкът обаче се свързе за секунди, стъпи на краката си, подобно на котка, и се наежи. Рубен зае боксова позиция. Джуджето реши, че ще последва нов юмручен удар и опита с хитрост. Този път скочи по-високо, за да улучи с ноктите на задните си крайници врата на своя противник. Рубен обаче неочаквано отстъпи крачка назад и нанесе на джуджето ужасен ритник тъкмо когато свитият на кълбо мускулен заряд с високо протегнати ръце и разперени, прострени напред крака летеше към него. Джуджето полетя на земята, сгърчи се и загуби съзнание, но се свързе за учудващо кратко време и преди още Стив да се опомни, скочи отново на крака.

Одраскан по горната част на ръката от опасните, наточени с камъни и остри като нож нокти и кървящ доста обилно, Рубен му Обърна гръб и тръгна да успокоява уплашения боас и камилите. Стив нададе предупредителен вик, но Рубен явно не го чу в суматохата, защото не реагира. Стив тъкмо се готвеше да се хвърли изотзад върху проклетото животно, та да предотврати коварното нападение, когато се случи нещо странно. Джуджето се запъти съвсем спокойно към Рубен и запита:

— Този твой ли е? — като показва с движение на главата към боаса, който отново запримига уплашено.

Когато Рубен кимна мълчаливо, то каза:

— Съжалявам — попипа с пръст окървавената му над рамото риза, облиза си пръста и се потътри, отдалечавайки се, сякаш не се беше случило нищо особено.

— Защо двете раси толкова се мразят? — попита Стив младия Калахан по-късно, когато седяха на сянка под един тръстиков покрив и чакаха да се опече нанизаната на шиш коза.

Рубен, чиято щръкнала гъста къдрава коса приличаше на птиче гнездо, вдигна току-що превързаното си рамо.

— Имат странни отношения помежду си. Боасите надуват джуджетата обикновено на цяла миля разстояние и буквално се напикават от страх. Не можеш да ги спреш. Ако ги затвориш някъде, направо полудяват и изпадат в бяс от паника. Джуджетата се наслаждават на този им страх, надхитрят ги с разни трикове, защото те и без това са по-хитри, и до смърт измъчват тези безобидни дангалаци. После ги изяждат, както често правят и с враговете си. Но аз съм виждал и друго. Поставят тържествено боаса на носилка, обсипват го с цветя и натрупват отгоре му камъни, както правят само с най-любимите си племенни вождове. В планините при нас има няколко такива погребални места. Изглежда, че при всичката си омраза джуджетата ги и почитат. Те чувствуват, че са по-близки родственици с тях, отколкото с което и да е друго живо същество, че боасите са техни прародители, но едновременно с това усещат липсата на съпротивителни сили у тях, непригодността им за оцеляване. Това, изглежда, особено ги настървява. И милите глупачета нямат никакъв шанс пред хитроумните дяволи, въпреки че ги превъзхождат по физическа сила. Те попадат във всяка клопка, която им поставят, нанизват се на всеки нож, който им насочват дребосъците. Един ден окончателно ще изтребят боасите. Ние направихме всичко възможно да им дадем опора, да им вдъхнем повече самочувствие, но изправят ли се срещу някое джудже, всичко забравят. Такава им е съдбата, изглежда. А може би е заради храната. Доста е сигурно дори. Те не ядат месо, изпитват почти свята боязън от него.

— От такива не би могъл да се развие човешкият род — рече Стив. — Трябва му маймуната-убиец, безогледна, хладнокръвна, безмилостна.

— Тя дълго още няма да се появи — каза Рубен. — Но бъдещето е пред нас. Всичко лежи все още в ръцете ни.

Стив решително поклати глава. Ние не сме нищо повече от една уста, пълна с вода, която плюе в морето — помисли си той, — нищо не можем да направим. Но не го изрече на глас.

По пътя за дома времето се обърна. Облаци обгърнаха планинските върхове. Стана хладно и заваля ситен, непрестанен дъжд, който се сипеше безшумно, докато всичко подгизва.

Лагерните огънове димяха, но вече не топлеха. Нощите бяха лепкави, дните — смрачени. Гората, открита и проникната от светлина, когато идеха насам, сега беше навъсена и мълчалива. Върховете на дърветата раздираха ниско надвисналите облаци и изсипваха целия дъжд в папратите. Лъскавата козина на животните беше станала матова и сплъстена от влагата, хълбоците им сякаш хлътнаха. Тропотът на копитата отекваше глухо по мокрия мъх и в килима от игличките на пиниите. Настроението беше потиснато, караше човек и звяр да замлъкнат.

Планински потоци, откъдето само преди няколко дни едва можеше да се загребе достатъчно вода с кожените кофи, сега пенливо се стичаха към долината, за да се спуснат през стръмни пропасти в Западната падина, влачейки със себе си камъни и изтръгнати от земята дървета.

Непрекъснато някое от животните губеше опора при пресичането на бучащите води или се заклещваше между дървесните пънове, та насмалко да се удави. Мъжете стояха до пояс във водата, за да ги измъкват с въжета и да ги издърпват на брега.

Най-лесно им беше на джуджетата. Те ловко балансираха по повалените дървета над бродовете или пък скачаха от клон на клон, придвижвайки се на ръце, увесили пушки и екипировка на гръб и на гърди. Мократа козина по лицата им оформяше дълбоко печален израз, сякаш бяха седели някъде вкупом и горчиво бяха плакали. Само очите им пръскаха оживление и сегиз-тогиз пускаха искри на присмех над непохватността на далечните им потомци.

Въпреки, че всички бяха капнали от умора, нощем не можеха да заспят, а Харалд си раздираше гърлото от кашлица — толкова силно, беше се простудил в ледената планинска вода.

Веднъж пресякоха пресни следи от камили, на няколко пъти — от диви кози. Но не срещнаха никого. Земята беше безбрежна и пуста; Принадлежеше само на дърветата и птиците.

Стигнаха в крепостта късно следобед. Под обраслите с растителност тръбни покриви беше по-тъмно от всякога. Някой бе наклал огън пред обора и беше окачил сухи кърпи. Премръзнали, новопристигналите ги грабнаха с благодарност и се заразтриваха, защото дни наред бяха с мокри дрехи.

Стив изгърка косата и лицето си с позатоплената кърпа за лице, която някой му подаде, и изпи една дървена паница с горещ ароматен чай от прясна мента. После помогна при разседлаването и изгъркването на животните, които едва се държаха на краката си от умора. Взе наръч сухи дъбови листа с дъх на слънчевата топлина през приятно топъл есенен ден и затърка с тях мократа козина на едно младо камилче, което стоеше до него с треперящи хълбоци и пръхтеше безшумно до куп чинка сено.

Потокът пенливо бързаше към долината. Отдалеч, някъде отдолу, се чуваше моторът на булдозер.

Разпределиха товара, който трябваше да се пренесе в склада. Стив накара да вдигнат ла гърба му една от хлъзгавите кожени бали, в която беше зашито изсушено месо. Впи пръстите си в грубите шевове, за да не му се изплъзне, и се заклатушка надолу по пътечката към бараките в средната част на крепостта. От горещия чай и от усилието при носенето едва не му се зави свят.

Навсякъде мъже с булдозери и лопати бяха се заели да вдигат бреговете на потока, който грозеше да излезе от брега и да подмие бараките. Бучеше така силно, че можеха да се разбират само с викове.

— Откакто сме тука, не е валяло такъв дъжд — каза комендантът. — Времето, изглежда, се променя по-бързо, отколкото предполагахме. — С отрязаната си ръка той даде знак на водача на булдозера, който се въртеше в руслото на потока, веригите му бяха изцяло залети от пороя. Той изгреба чакъл от водата и го изсипа на брега. Стив грабна една лопата, за да помогне на мъжете да

разпределят насипания чакъл върху малката дига. Така най-бързо ще се сгрея — помисли си той.

— Как беше? — викна му Джеръм, загребвайки с лопатата.

— Интересно — изкрещя Стив. — На пазара се запознах с един от синовете на Моузес. Прекрасно момче. Моузес имал богата колекция от такива момчета и цяла хасиенда в Тесин.

— Един негър в Тесин? — Джеръм се засмя из все гърло. — Невъобразимо!

— Той владее практически цяла Швейцария, а и остатъка от Европа. Северно от Алпите живеят само няколко рода от племето боаси. Непрекъснато бягат от джуджетата.

Джеръм кимна.

— Чух за това. Значи все си е същото. При това има, бог знае, достатъчно място за всички в тая пустош.

Изведнъж те захвърлиха лопатите си и хукнаха насреща. Двама от мъжете, които бяха с тях на Север, влачеха Харалд. Той бе рухнал под товара си, загубил съзнание. Вдигнаха го и го занесоха в „лазарета“ зад столовата.

— Съблечете го — каза Нина, застилайки с чисто бельо едно от четирите легла. После донесе гореща вода от кухнята и я изсипа в походната вана от гумирана перлонова материя. Пъхнаха Харалд в нея и той моментално дойде на себе си.

— Ей, какво значи това? — изграчи той, все още замаян, докато Нина сапунисваше гърба и главата му. — Нямате ли никакво уважение към един стар мъж? — И стисна очи, когато пяната потече по лицето му. — А от теб най-малко съм го очаквал, Нина. Винаги съм те смятал за почтена особа. — Силно зачервеното му лице изплува над ръба на ваната и заоглежда околните с огорчението на анабаптист^[2], който при своите свещени занимания едва не се е удавил сам в реката Йордан. — Аз не съм болен. Оставете ме на мира! Имам си работа!

— Затвори си устата, Хал, и си лягай — разгневи се Джеръм. — Имаш треска.

Харалд скръбно го изгледа.

— Смяташ ли?

— Ей-сега ще разберем каза Нина. — Ще се грижим за теб. След няколко дни ще си на крака.

Харалд погледна недоверчиво ту единия, ту другия, и всеки му кимна одобрително. Разтриха го и го пъхнаха в леглото, а той им позволи да правят каквото искат и се предаде на съдбата си.

Всички надникнаха после при Харалд, за да видят как е, дойдоха още комендантът, Близард и Гудлък, но от изтощението той отдавна спеше като заклан.

След яденето те насядаха плътно един до друг около огъня, който не успяваше да прогони лепкавия от влага студ, пропиващ всичко. Между тръбите водата капеше от покрива; потокът клокочеше към долината, забързан неумолимо като времето, което бяха си въобразили, че завинаги са победили. Въпросите и отговорите бяха едносрични. Кой ще ходи идната пролет в Атлантида; колко ли от арабските наемници се бяха присъединили към търговците и водеха война на своя глава и колко ли още бяха готови да сключат мир, та да потърсят път за съвместно решаване на проблемите.

Дори дребосъците гледаха сломени, подпрели чела на черните си космати юмруци. И те чувствуваха на свой ред, че времето превалеше, че нещо се беше прекършило. Лоените свещи и петромаксовите лампички на масите чертаеха призрачни сенки по изгнилите олющени стени на бараките.

Един след друг мъжете се сбогуваха, като набързо измърморваха нещо за поздрав и потъваха в тъмнината, шмугваха се под вкочанените си завивки и в оскъдните си сънища.

Състоянието на Харалд се влошаваше. Стив предположи, че си е навлякъл възпаление на белите дробове. Джеръм отиде при коменданта да помоли за антибиотици, но Харнис поклати глава със съжаление.

— От осем години не сме измъквали никакъв контейнер с медикаменти от Падината. И другите не са. Иначе все нещичко щеше да се появи на пазара. Флотските си въобразяват, че ние тук сме в най-добро здраве. Франсис, както винаги, е оптимист, а и транспортът струва пари. Съжалявам, майоре. Не можем да му помогнем. Дано самичък се справи.

Сменяха се, за да правят компания на Харалд, ако, разбира се, не бяха на пост, не караулеха в Падината или не бяха заети с някоя работа в крепостта. Стив, Джеръм, Чарлс Мърчинсън, Рикардо Руис, един дребен свит мъж в края на четиридесетте на име Ленард Розентал,

Елмър Труси, подпрян на патерицата си, седяха часове наред край болния, и естествено Нина, която се грижеше за него.

Стив седеше по цели ноци на един от наровеите в болницата, изслушваше търпеливо несвързаните разкази на стареца, стряскаше го хъркащото му поемане на въздух, бършеше потта от луничавото му лице. Понякога му се струваше, че Харалд не спи, а весело се е заслушал в някакви отвейни в миналото разговори, които като плисък на вълни докосваха крайчеца на съзнанието му, престанало да бъде изцяло в негово владение.

Неочаквано Стив бе връхлетян от потискащото хрумване, че смъртта би могла да представлява някаква форма на безмисловност, вид старческо дезориентиране, неспособност на съзнанието да се оправя във времето, да намери отново пътя към настоящето, защото се лута из коридорите на миналото, заслушвано в призрачните диалози на спомена, докато тялото, нехайно захвърлено на закономерностите на материята, гние в катакомбите на времето, понесло се към бъдещето като изтлял въглен.

Стив пропъди тези мрачни мисли. За момент беше задрямал, отвори очи.

Харалд беше буден и го наблюдаваше внимателно.

— Не исках да те събудя, Джеръм — каза той. — Но сега, когато си буден, мога да те попитам. Виждал ли си някога този знак? Вимпел с кръст, който виси на напречно поставена летва на мачтата за знамена. А самата мачта я държи една овца, по много смешен начин е обвила около нея дясното си предно краче и я подпира с гърба си.

Стив поклати в недоумение глава.

— Агнецът божи — каза Харалд, — вдигна многозначително показалец и с лека усмивка откри беззъбата си челюст. — Агнето на Христа, което ще ни спаси.

Стив се опита да надвие сънливостта си.

— Спомням си как страшно бях възмутен, когато за първи път видях този символ. — Харалд се изкашля, пое си, хъркайки, няколко пъти дъх и продължи: — Бях още малко момче, ходех във второ или трето отделение. Имахме великденска ваканция и баща ми, който тогава даваше часове по пилотаж на Копенхагенското летище и имаше ремонтна работилница за частни машини, ме взе със себе си в Германия, когато отиде там по служба. Беше в Мюнхен. Невероятно

топъл ден, рано напролет, със синьо небе, каквото при нас, в Дания, рядко се вижда дори през юли. Хората бяха наседали навън и пиеха бира с огромни халби. Тогава в една хлебарница видях цяло стадо такива овце, тези божи агнета, големи, средни, малки, посипани с пудра захар-, кое от кое по-глупави, и всяко беше обвило дясното си предно краче около мачтата, на която висеше флагче с датското знаме. „Какво значи това?“ — запитах аз баща ми. Лицето му доби много сериозен и загрижен вид; когато ми отвърна: „Подиграват ни се, Харалд. Искат да кажат, че нас, датчаните, ни управляват овчи глави. А може би са и прави донякъде.“ И той ми смигна. По-късно си спомних, че забелязах в очите му лукавство, което обаче тогава не бях в състояние да проумея. Аз никога не се съмнявах в думите на баща си. Бях много ядосан и отношението ми към германците години наред си остана доста помрачено.

Харалд се изкиска, а оживлението му предизвика нови мъчителни пристъпи на кашлицата. Лицето му пламна, сълзи изпълниха очите му от напрежението.

Бълнува — каза си Стив, като отупа възглавницата и отново я пъкна под главата му.

— И знаеш ли, Джеръм, къде отново видях този знак? — каза Харалд и погледна Стив изпитателно. — Тук!

— Тук ли? — попита Стив, като не беше наясно доколко да вярва на фантазиранията му. Харалд изглеждаше напълно буден и на себе си, макар че го бъркаше с Джеръм, но след толкова години навярно паметта за имена първа му изневеряваше. Така беше присвил очи, че бяха се превърнали в малки цепнатини и с дяволитата си усмивка приличаше на престарелия Хенри Милър^[3], разпитван от някоя красива репортерка за дните му в Клиши.

— Да, тук! — каза Харалд. — С джипа навлязох веднъж доста навътре на югоизток, към планинския масив на Сицилия, и спрях на едно възвишение, откъдето се откриваше широка гледка към Тиренската падина. Още по на изток се чу материализационен пукот и минути след това видях да се носи някаква машина, която в младостта си бихме нарекли може би летяща чиния. Беше лакирана в прекрасно кобалтовосиньо и с опасно на вид оръдие, което приличаше по-скоро на антена за къси вълни, монтирано на покрива на това странно возило. И отпред на носа се виждаше тази емблема, прекрасна, златна

на кобалтовосиния фон — агнецът със знамето. Аз излизам с джипа от прикритието си, карам точно срещу приземилото се чудо и не вярвам на очите си. От него скача един дангалак, два метра и нещо, с кобалтовосин скафандър и с шлем на астронавт, зад чието златисто стъкло човек трудно можеше да различи лицето, а на ръкава му — отново тази емблема. Ето че още един клуб се е включил в този отворителен покер — мисля си аз, слизам и тръгвам към него. Автомата си благоразумно съм оставил на другата седалка.

— Здравсти! — казвам аз, но она не разбира нито дума английски, да не говорим за датски. Дърдори на някакъв език, който ми напомня съвсем слабо на часовете по латински, но не е нито латински, нито италиански, по-скоро нещо по средата. Не му разбрах нищо на момчето, но стъписан наблюдавах как оръдието на покрива следваше без усилие всяко движение на ръцете му. Естествено много се пазех да не му дам никаква възможност да го насочи към мен.

— Лазер ли е? — питам аз лицемерно-наивно.

— Той посочва група дървета, отдалечени може би на шест-седемстотин метра. Оръдието потръпва, блъбва огън, а дърветата буквално подскочиха във въздуха, щом ги улучи светлината, преди да се сгромолясат, избухнали в пламъци.

Кимам възхитено, но крадешком поглеждам със смесени чувства агнеца на ръкава му. Той си бръщолеви на своя смешен латински, а аз се моля на всички богове дано футуристично въоръженият хуманист да не е на служба при шейховете. Но опасенията ми се оказаха безпочвени. След като изрових една част от отдавна забравените си познания и мобилизирах цялата си проникателност, работата се оказа такава: той бил от папската средиземноморска флота — един дявол знае какво е пък това — и бил натоварен да проправи пътя на бога. Всеки случай шейховете бързо засякоха мястото на кръстоносеца. Беше малко след битката при Гибралтар и нашите африкански приятели по това време бяха особено настървени за стрелба. Започнаха да ни обсипват с куршуми и аз набързо се измъкнах, защото с какво можех да му помогна? Битката се проточи с дни. Кобалтовосиният не се даваше. С лазерното си оръдие той свистеше над позициите им, докато обхвана цяла Африка. Изтребителите им пламваха като молци и ръмеха от небето като пепел, но, изглежда, все пак го улучиха, тъй като стрелбата секна. Те бяха го подхванали с атомни снаряди, така че

дъхът ми спря в скривалището. Тогава получих голяма доза облъчване, седмици наред ми беше лошо и така светех, че и на тъмно бих могъл да чета.

Да, Джеръм, такъв беше случаят тогава с момчето от папска флота. Все пак внушаваше респект. Съвсем самичък срещу тази свръхсила, непоколебим...

— Да, разбирам те — каза Стив. — Появиха ли се и други от тия кръстоносци?

Но Харалд не отговори. Беше задрямал. Широко зиналата му уста дишаше мъчително тежко.

По-късно дойде Джеръм да го смени. Заедно с Руис той беше прекарал нощта като караул и въпреки че беше съсипан от умора, не даде да се издума да отложи дежуренето при Харалд. Стив отиде в спалното помещение и легна в койката си. Веднага заспа. Малко след това — струваше му се, че са били само няколко минути — някой хвана стъпалото му и го разтърси.

— Харалд е мъртъв — прошепна Джеръм.

— Боже мой — възкликна Стив. Чувствуваше, че не е в състояние да стане, докато забеляза, че Джеръм плаче. — Полегни си малко. Аз ще се погрижа за всичко.

Изведнъж го побиха тръпки, въпреки че в бараката беше топло. Навън беше все още тъмно.

— Ама че дивотия! Само за миг съм задрямал — каза Джеръм. — И като отворих очи, той вече умрял. Оставих го сам в последните му минути.

— Не се измъчвай, Джеръм, той едва ли е забелязал това. Цялата вечер си мислеше, че ти си до него. Непрекъснато ме наричаше с твоето име.

Стив излезе в тъмнината. В лазарета срещна Нина и? Гудлък. Мирисът на смъртта ли го беше привлякъл насам?

— Той си замина — каза Гудлък с гърления си глас.

— В нашия свят можеше да станеш поп — каза Нина саркастично.

Харнис надникна през вратата.

— Току-що чух...

— Да — отвърна Нина, — трябва да го изкъпем. Изцапал се е.

— Остави това на мен — каза Стив тихо.

Той зави мъртвеца с чаршафа и го взе на ръце. Не тежеше повече от малко кученце.

— Погрижи се Алфаро да му екове ковчег — каза Нина на коменданта. — Най-добре е тук да го положим за поклонение.

Стив тръгна с вързопата си към потока. Денят настъпваше. Постави трупа в плитчината до брега и отгърна чаршафа. Устата на Харалд беше широко отворена, сякаш се беше присъединил към някакъв хор, чието песнопение само той можеше да чуе. Стив раздра парче плат и привърза челюстта му, преди тая веселост да се вцепени в мъчителен вик, след което изкъпа мъртвия. Тялото му като че ли се промени в ледената вода; синкавата кожа изведнъж се напипваше гладка, закръглена, твърда като метал.

— Ще го погребем горе на слънце — каза Елмър Труси. Стив вдигна поглед. Не бе усетил кога се е приближил старецът. Елмър стоеше, обвил сакатия си крак около патерицата. — Там горе, където джуджетата погребват своите воители, той се чувствуваше най-добре. Мястото е по-хубаво, отколкото гробището на героите, което Уолтън нареди да бъде направено долу под крепостта.

Стив не отговори. Обви мъртвия в мокрото платно и го отнесе обратно в лазарета. Колко са малки мъртвите — помисли си той. — Сякаш заедно с живота губят и величината си.

Бе престанало да вали. Ярката светлина проникваше през междинните помещения под навесите. Над планините на изток се издигаше слънцето.

Ден след това го погребяха на самия връх над крепостта, където от незапомнени времена велики вождове и воители почиваха под своите дървета с черепи. Там растяха големи дъбове и пищни канелени дървета и акации. През неспокойно шумолящите им корони се прокрадваха слънчеви зайчета и падаха върху прясно изровената пръст и лицата на събралите се. Всички усещаха погледите на великите мъртви, които почиваха тук, сякаш бяха насочени към тях, докато полагаха Харалд на пет стъпки дълбочина между техните моци. Въздухът беше спарен, а светлината — като златист дим.

Комендантът прочете няколко слова, останалите мълчаха. Близард стоеше приведен, опрял се на могъщите си юмруци, и гледаше в далечината.

Скромният ковчег беше така разточително затрупан с цветя, че пръстта, която трябваше да го покрие, падаше почти безшумно в гроба.

Вятърът шептеше в листака, някъде съвсем наблизо запя цикада, неспирно, с почти механична точност. Слънцето се вдигаше към пладне.

[1] В древногръцката митология — реката, която отделя подземното царство на мъртвите от света на живите. — Б.р. ↑

[2] Член на християнска секта, която въвежда повторно кръщение вече в зрелите години. — Б.р. ↑

[3] Хенри Милър — американски писател, популярен най-вече с доста откровените си по сексуалните въпроси произведения. — Б.р. ↑

ИЗЧЕЗНАЛАТА ГРУПА

„Подслушвателният пост“ представляваше една скална ниша западно от крепостта. Тя позволяваше широк обзор на юг и югозапад и се състоеше от една издатина, обрасла с ниски храсти, които предлагаха достатъчно прикритие, ако се гледаше отдолу или от съседните високи масиви. Зад нея почваше суха пещера, в която при лошо време или ако на небето се появеше неприятелски самолет, можеше да се потърси укритие. Тук имаше радиостанция с комплект батерии, които можеха да се зареждат със слънчеви клетки, както и телефон за връзка с комендантството в крепостта.

През следващите седмици Стив на няколко пъти биваше определян да стои на пост заедно с Чарлс Мърчинсън. Най-обичаше да караули сутрин, когато дни наред се разиграваше грандиозен спектакъл. Кометата, която бяха видели вечерта на пристигането си, бе излязла на дневното небе и започваше да се отдалечава от слънцето право срещу изгрева. Малко преди да се пукне денят, над източните планини се извисяваше един светлинен гейзер, сякаш изплуващото слънце дишаше като кит, после се надигаше искрящата глава на кометата, а опашката ѝ лумваше сред изгасналите звезди, за да изтлее после и самата тя, щом утринното зарево запълнеше небето. Ден подир ден кометата изгряваше все по-рано и губеше яркостта на светлината си, опашката ѝ се скъсяваше и постепенно огнената сабя, която бе ги изплашила при приземяването им, потъна в необятния тъмен плащ на Всемира.

Минаха месеци, но нито една група пътници за миналото не се появи на небето. На запад продължаваха да се чуват експлозии, предизвикани от материализационни процеси, но това бяха все тръбопроводи или багери, които им сипеха отгоре. Чарлс умееше да различава пратките по пукота, а с времето и Стив се научи, но въпреки това нервно се взираше с бинокъла в мъглявината на мястото на кацането, за да бъде все пак сигурен. Чарлс, напротив, нито веднъж не отдели поглед от четивото си. Обичаше да чете и Стив му заемаше книгите, които бе донесъл със себе си.

Експлозиите, чието ехо довяваше вятърът от Африка, бяха далеч по-многобройни от тези по западния край на острова, в областта на спусканията от флотата на щатите.

— Пак им пращат подкрепления — ръмжеше Чарлс. — Мечтая да дойде време, когато ония от флотата ще са така хитри, че да спуснат на мерзавците отгатък право в скута им няколко атомни бомби. Това ще ни спести сума ядове. Но учените от нашата флота не си напегнаха мозъка да премислят нещата, също както и ония от вашата НАСА.

— Какво значи „вашата“ НАСА?

Мърчинсън се засмя сухо.

— По наше време нямаше никаква НАСА, да не говорим пък за полети в Космоса. САЩ бяха бедна страна. Не можеха да си позволят такъв разкош. Но затова пък бяха смела страна. Нашите войници спечелиха войната срещу Германия и Япония, когато Хитлер завзе прародината на Хабсбургите и се надсмя на кухия панамски колос. Какви ли не обещания ни бяха направени от посланика на кайзера, когато онзи ни заклеваше да влезем в панамериканско съглашение, за да възвърнем заедно със съюзниците завзетите Франция и Испания, да сметем силите на Оста и да хвърлим японците в морето, които бяха вече пред Лос Анжелес и правеха въздушни нападения над Мексико Сити и Пуебло.

А какво стана след войната? Всичко се забрави. Кайзерът отказа да изплати дори военните пенсии на сакатите, които бяха си залагали главите за „Пемекс“ в Окинава и край Алгарве^[1]. Изведнъж взеха да призовават; единството на петролодобивните страни и Максимилиан се съюзи с шейховете и шаха, а после и с аятоласите. Цените на петрола растяха ли, растяха, а при нас — броят на безработните. И така продължи до енергийните закони на Картър, когато всеки американец, който искаше да си купи стоватова крушка, трябваше да удостовери, че му е нужна за промишлени цели.

Чудно ли е, че заложихме всичко на коза, който този Флайсигер измъкна от ръкава си с неговата вълшебна машина на времето и на акцията в потайна доба на няколко специални части от флотата в Средиземно море. Това беше едничкият ни шанс, да изстискаме нещичко от шейховете, да си откраднем парченце от голямата торта, та да устоим срещу обкръжението на империята. Затова и хвърлихме

всички средства в този налудничав проект. Искахме да имаме Флорида и излаз на Мексиканския залив. Естествено САЩ биха откупили с удоволствие полуострова от Кастро. Преди сто години за един сандвич са могли да получат това тресавище от испанците, но Кастро щеше да поиска малко повече, за да индустриализира острова си, но в сравнение с „Пемекс“, Вашингтон не можеше да предложи нищо. Никой още не ламтеше за нашите долари, а след договора от Маями курсът им спадна безкрайно много. Където и да идеше по света американец и сложеше долари на масата — ще смръщят нос. Съжалявам, мистър, всичко е заето. Не, няма нито една свободна стая, всичко е заето. Дори обувките му няма да лъснат. Ако им размахаш обаче песоси или дирхами^[2] — Сезам, отвори се! И вратите се отваряха.

Знам много добре какво говоря, мили мой. И аз бях оттатък, от другата страна на Мисисипи, в Тексас, като гастарбайтер, както и много други от Щатите, брал съм памук, опитах и като сондър при „Пемекс“ е премия в случай на успех; няма ли петрол, няма песоси. Живеехме в бараки, пълни с дървеници, и ако се разболееш, набързо те изхвърлят. А щом като са те изритали, и куче дори не се интересува от теб, освен естествено онези от кайзеровата полиция. Те се появяваха още начаса с палки и пистолети в ръка, за да те пообработят и да те принудят да си тръгнеш за дома. Изпразват ти джобовете и те хвърлят в Мисисипи. Знаеш ли как там оттатък произнасяха думата „янки“? Сякаш ти плюеха в лицето. Така си е...

В моя свят страницата беше прелистена обратно — помисли си Стив. Фактите обаче бяха досущ същите. Но си премълча.

— После се появи този капитан Франсис, идваше май от някакъв институт на флотата по изпробване на оръжията в Бостън и каза: Така не може да продължава. На същото мнение бяха цял куп хора, аз също. С онзи; Флайсигер работеше и един японец, заедно разработваха вълшебното оръжие — Нободедис Кофи^[3], или нещо подобно се наричаше; баща му бил избягал от мексикански плен, просто преплувал Мисисипи като Том Сойер и Хъкълбери Фин в романа на Марк Твен. А тази чудесия — този хронотрон — действително функционираше, макар и само едностранно, както ми се струва, но това навремето никой не можеше да предположи.

Край вече! Така каза този Франсис. Повече така няма да продължава. Стига сме целували дюстабаните на шейховете за всеки варел петрол и стига сме позволявали на мексиканския император да изпомпва водата от Мисисипи, за да си пои сухите райони на югоизток, а отгоре на всичко и да ни плюе, когато протестираме. Сега ще обърнем щика обратно и ще изпомпваме петрола под задника на шейховете, преди те изобщо да са седнали на него. Ще го изпомпваме от пресъхналото Средиземно море през Европа до Британско море.

— В Северно море — поправи го Стив.

Чарлс го погледна недоумяващо.

— Там са намерили от няколко години малко газ и петрол. Но всичко тепърва ще се разработи. Сулум Вое ще стане огромно петролно пристанище, ще натъпчат Шетланд и островите Оркни с рафинерии, за да поемат обилно бликащото злато от Британско море, да го преработват и извозват. Но всеки втори сондажен остров, между Екофиск и шотландския бряг ще бъде една замаскирана машина на времето, която ще вади петрола от миналото. За няколко години „Пемекс“, заедно с неговия оглупял кайзер, ще идат да продават игли и вретена по къщите с техния петрол. Нито варел повече няма да им купим. Заедно с „Бритиш Петролиъм“ и другите европейци, които не са свързани с Хабсбург, ще „разкрием“ в британските води неподозирани запаси. — Чарлс сви рамене. — Така си го представяше Франсис, и аз също, докато животът не ме научи на съвсем друго. Затова се и записах във флотата, да помогна на нашата страна да излезе от безизходицата. Представяш ли си разочарованието ми, когато пристигнах тука и видях какво става. Идваше ми да зарева, Стив, щом ми стана ясно колко дилетантски е било завъртяно всичко, така че провалът си е бил вече предварително програмиран.

Те помълчаха известно време. Стив харесваше дребния пъргав мъж, макар че беше много жлъчен. При цялата си нетърпеливост той беше безусловен другар и Стив имаше чувството, че в негово лице е спечелил един приятел. За да отклони разговора, който така ядосваше Чарлс, Стив каза:

— Според тебе Хъкълбери Фин и Том Сойер в романа на Марк Твен били преплували Мисисипи.

— И така си е. Направили са го.

— Смея да твърдя, че познавам моя Марк Твен добре. Те не са минавали никога *през* реката. Към този остров са отишли...

— Чуй ме добре, Стив. И аз знам моя Марк Твен също тъй добре, чел съм всичките му книги. Знам романите му, автобиографията и пътните му бележки, чел съм също така неговия „Като Гринго през цялата империя“, където той се будалка с Максимилиан Втори, както и романа му „Един янки в двора на крал Артур“, в който той зашлевява плесница на монархическата сбирщина и на престарелите клерикали на Хабсбургите.

Стив се вгледа смаяно в Чарлс. Изведнъж осъзна чудовищната истина.

— Къде е роден Марк Твен? — запита го той.

— Това го знае всеки ученик — отвърна Чарлс. — В Тива на Илиной^[4].

— Чувал ли си нещо за град Ханибал?

Чарлс се позамисли, после поклати глава:

— Никога. Може би е някъде отгатык реката.

Стив кимна.

— *Този* Марк Твен не го познавам — рече той. — Но ако искаш да се запознаеш с *моя* Марк Твен, аз имам издание с най-важните му произведения в сака си.

Вечерта той му подаде оръфания екземпляр на едно джобно издание с произведения на Марк Твен. Мърчинсън изчезна набързо. Следващия ден никой не го видя в лагера. На другата сутрин той се появи на скалната ниша, където седяха на пост Рикардо Руис и Стив. Върна книгата, без да каже нищо. Беше блед, капнал от безсънната нощ и видимо разстроен.

Сигурно се чувствава така, сякаш ненадейно е погледнал в някоя пропаст — помисли си Стив.

Мърчинсън се взираше мълчаливо в Западната падина. Излезе толкова остър вятър, че предизвикваше сълзи в очите. Чарлс си избърса ъгълчетата на очите и рече със суров глас:

— Невероятно! — И добави след малко: — Не знаех, че толкова нещо е загубено.

После рязко се обърна и погледна Стив право в очите. Смесица от любопитство и тревога, дори известен страх откри в погледа му Стив.

— Гледам те, Стив — каза той. — Гледам обгорялото ти лице, сухите бръчици около очите ти с цвета на лешник, сякаш много си се смял или дълго си гледал в слънцето. Гледам пълните ти тъмни устни, посивелите коси над слепоочията, малките ти щръкнали уши. Вдъхваш ми голямо доверие. Ти си *истински* и те чувствавам близък. И в същото време си ми по-далечен от някоя друга галактика. За мен ти си някакво чудовище — като твоя непознат Марк Твен. Никога нямаше да те срещна, ако ме бяха оставили в моя свят. В този мой свят ти може би никога не си раждан. Къде си роден, Стив?

— В Лос Анджелис.

— В Лос Анхелес — каза Чарлс, като изговори името на града гърлено твърдо като испанците. — В Лос Анхелес се раждат малки янки. Лос Анхелес е град на манастири и светии. Там дори и през двайсетте години на този век в името на бога още изгаряха книги и хора. В Лос Анхелес вилнее инквизицията, царуват червенокапците, които съдят живите и мъртвите и техните мисли и възжеления. Но нека допуснем, че си се родил в Лос Анхелес, но в моя свят. Какъв щеше да станеш? Пилот при дяволите на „Лос Аереос“, които си убиваха времето в Манила, като сипеха напалм над джунглите на Самбоанга и Басилан, за да изстребят неверниците-маври, или бомбардираха в Бразилия „гнездата на съпротивата“ на индианците, които пречат на сондърите на „Пемекс“ и защото у тези бедни неграмотни уж били намерили бунтовнически позиви? — Той бързо се извърна. — Извинявай, Стив. Не исках да те обидя. Беше за мен едно ужасно прозрение.

— Защо се огорчаваш толкова? — каза Стив. — Да не би да тъгуваш за твоя свят? Той е струвал точно толкова, колкото и моят.

— Ще ми се все пак да съм израснал в твоя. Той е бил по-голям от онзи, който съм си представял и който ни обещаваше адмирал Франсис. Значи тази кухня, самовлюбена глава е проиграла един далеч по-добър свят, без даже да го забележи.

— Причината е в природата на хронотронните фракции — каза Стив. — Можеше да го разбере само ако дойдеше тук.

— Щях веднага да му видя сметката — увери го Чарлс Мърчинсън мрачно. — В пъкъла щях да го пратя!

— Той и самичък сигурно отдавна вече си го е създал.

— Що за пъкъл ще е, щом самият дори не го забелязва.

Стив сви рамене:

— Може би най-жестокият.

— Често съм се питал — намеси се Руис — дали едното бъдеще не заличава другото, или по някакъв начин не съществуват и двете паралелно.

— По някакъв начин да — каза Стив, — най-малкото в нашите спомени. А дали и в реалността съществуват — в това се съмнявам. Но ние знаем прекалено малко по тия въпроси.

— Тогава значи бъдещето, което аз пазя в спомените си, ще умре заедно с мен? — каза Руис.

Стив кимна.

— Би трябвало тогава да го запиша.

— За кого? — попита Чарлс.

— За гудльковци и близардовци от следващите пет милиона години. За потомците на атлантидите.

Чарлс се засмя.

— Карай да върви, Рикардо! Не си заслужава толкова, тоя наш свят! Те ще си намерят по-добър.

— Но нашите записки биха могли да им помогнат в това отношение.

— Подценяваш времето — каза Стив. — Между днешния ден и епохата, която наричаме „човешка култура“ лежат неописуеми пустини, в които прахът на историята наново и наново ще се преобръща. Дори пирамидите не биха устояли на подобни периоди. Какво остава за някакви късчета хартия, които ще съществуват за някакво си далечно бъдеще, което и на нас самите вече ни се струва недействително. Научи ги на няколко мръсни трика, та по-лесно да оцелеят. Ето всичко, което можеш да им дадеш за из пътя напред.

Това се случи няколко седмици по-късно: Стив яздеше на север заедно с Джеръм и Ленард Розентал, за да инспектират крайбрежието, когато за първи път можа да наблюдава явлението „материализация“. Беше огромен сноп от дузина петдесетметрови тръби за нефтопровода. Ехото от пукота при материализацията се затъркаля по западните планински склонове; в двата край на товара се раздиплиха цели гроздове от парашути, цъфнаха пролетнобели, след което вързопът величествено започна да се спуска надолу, сякаш в забавен каданс, и

цопна върху морската повърхност. Изригнаха гейзери, извисиха се нагоре и все по-нагоре, после безшумно заваляха обратно. Парашутите омекнаха и се разстлаха нашироко, докато тръбите потъваха все по-дълбоко, а после се събраха в двата им края като колонии медузи, за да последват своя товар в гълбините.

През следващата пролет Стив замина с Чарлс на лов за кози в планините, на изток от крепостта. Навлякоха ботуши и панталони, тъй като местността гъмжеше от змии, облякоха кожухчета от кози кожи без ръкави върху скъсаните си фланелки, нахлупиха широкополи шапки, плетени от острица^[5], които да ги пазят от слънцето. Ловуваха с лъкове, за да пестят патроните и да не привлекат неканени гости.

Чарлс улучи една млада коза, но не смъртоносно. Тя побягна из планината и те се втурнаха след нея по сипеи и през гъсталаци от кактуси и; тръни, следвайки задъхано пресните следи от пот. Откриха, смъртно раненото животно, омотано в един гъст храсталак. То напразно опитваше да се измъкне, когато го приближиха, и жално вресеше. Чарлс се хвърли с рибешки скок върху козата и ѝ заби ножа в гръкляна. Алена кръв бликна от раната, потече по дясната му ръка, с която стискаше бавно отпусканата се шия на умиращото животно. После вдигна глава. Слънчеви лъчи се плъзнаха по тясното му, загоряло от слънцето лице под широката периферия на шапката. Имаше пръски кръв по бузите и челото си. Запремига и щастливо се усмихна, бършейки ножа си. Стив му помогна да измъкнат животното от храста.

В същия момент от юг доехтя пукот от материализация. Чарлс се завъртя като ужилен от тарантул и напрегнато огледа южното небе. После съзря окървавените си ръце. Взря се в тях ужасен и объркано погледна Стив. Изпъшка:

— Това е лошо знамение. По дяволите!

И припряно се опита да се избърше в рядката, едва набола трева между камънаците, но кръвта бе започнала да засъхва и висеше на тъмни съсиреци чак до лактите му.

Стив му подаде лъка и колчана си и метна трофея на рамо. Трупът беше още топъл и отново започна да кърви. Побързаха да се спуснат надолу и хукнаха по посока на крепостта.

— Скоро ще започнат фойерверките — викна Чарлс.

След десетина минути от югоизток се появиха два изстребителя и воят им се понесе над Падината.

— Проклети да са! — извика Чарлс задъхано. — И нито едно облаче по небето! Горките момчета.

Когато най-после стигнаха крепостта, Стив имаше чувството, че са му остърпали гърлото с шмиргел. Хвърли козата в праха между бараките, махна шапката от главата си, нахлупи стоманения шлем и грабна автомата.

— Ранен ли сте? — викна Харнис.

Стив го изгледа в недоумение, после забеляза, че цялото му рамо е оплескано с кръвта на козата. Само поклати глава, тъй като не можеше да произнесе нито звук.

— Вземете хеликоптера! Другите потеглиха заедно с хората на Близард и Гудлък и всеки, от когото можем да се лишим. Внимавайте, защото на югозапад, до водата, са били забелязани търговски наемници, най-малко дузина. Дръжте се възможно по на юг.

— Къде са кацнали? — попита Чарлс.

— Още не знам. Щом получа някакъв пеленг, ще ви го предам по радиото. Хайде!

Двамата хукнаха през лагера към полетната площадка. Старият Труси вече махаше маскировката. Помогнаха му да приготви машината за излитане. Стив запали мотора. Две минути по-късно се вдигнаха и полетяха ниско над короните на дърветата в южна посока. На няколко мили разстояние двата изстребителя профучаха един след друг на изток.

— Дръж колкото е възможно по-ниско — каза Чарлс — Те са прекалено бързи. Докато ни открият, вече ще сме извън обсега на оръдията им. Но после трябва да завием рязко встрани и да изчезваме, преди да са завили и да са се върнали.

Стив бе насочил хеликоптера на югоизток навътре в района на кацането. Далеч пред тях в падината се издигаха няколко димни стълба, вероятно от бомби. Чарлс, седнал от лявата му страна, наблюдаваше непрекъснато назад.

— Дръж района под очи. Ще ти кажа, щом птичките се зададат.

Гласът на коменданта бликна от радиостанцията: Изглежда, слезли са доста далеч на северозапад, още по-близо до водата от предишните. Чувате ли, Стенли?

— Разбрано. Край. — Стив промени курса.

— Гледай да си все над светло поле, така блещукането на ротора по не се забелязва. Сигурно скоро ще пристигнат пак.

Две минути по-късно двата свръхзвукови изстребители проехтяха в бръснещ полет на запад. Този път още по-южно от тях.

— Имахме късмет — въздъхна Чарлс. — Мисля, че вече сме наблизно.

В същия момент се случиха няколко неща едновременно. На Стив му се стори, че проблясва нещо като пушечен огън някъде долу. А след част от секундата чу едно звънко *пинг* и вляво от зрителното му поле стъклото на кабината помътня около една дупка от куршум, голяма колкото нокът. Едновременно с това падащата отляво в кабината светлина се обагри в пурпурночервено и това червено за няколко секунди стана още по-интензивно.

Той инстинктивно дръпна машината вдясно до крайно косо положение и я обърна, почти докосвайки короните на дърветата на около сто: и осемдесет градуса. И попита уплашено:

— Какво става? — щом кормилото отново легна здраво в ръката му. Хвърли поглед наляво, тъй като Чарлс не отговори. Беше рухнал напред в коланите си, с широко отворени очи.

Стив стисна за миг клепачи и видя как Чарлс бърше нервно ръцете си в изсъхналата трева, за да отстрани козята кръв. Спусна главоломно хеликоптера и изключи мотора, изпълзя от кабината, залитна няколко крачки, прегъна се и повърна. Поклеца няколко минути така — не смееше да отвори очи, да се огледа. От запад се чуваше пушечен огън. После се върна при машината, освободи Чарлс от коланите, измъкна го от седалката и го положи на земята на няколко метра от машината.

Стив отчупи няколко клона и как да е поприкри хеликоптера. После взе автомата си и се запромъква на запад. Морето не беше много далеч, хладината му се чувствуваше. След около двеста метра той се натъкна на мъртво джудже от племето на Близард. Веднага след това видя безмоторника. При кацането си той беше обръснал няколко дървета, изглеждаше доста тежко повреден, но беше отворен и превозното средство бе успяло да излезе.

Той зърна един търговски наемник как пробягва, наведен през просеката. В същия момент изтрака автоматичен пистолет и мъжът се свлече на земята.

Притиснат към ствола на едно дърво, Стив се опита да се оправи в обстановката. Изстрелите май бяха дошли отдясно, там сигурно са се окупирали новопристигналите или хората от крепостта. Той успя да се промъкне, пълзейки от прикритие към прикритие, до края на друга поляна. Тук видя джипа — преобърнат на дясната си страна с простреляно предно стъкло. Една безжизнена фигура висеше полуизхвърлена от седалката на шофьора. На по-малко от пет метра от машината лежеше друг убит, и двамата от групата, която беше се приземила. По оборудването личеше, че е група от четирима. Къде бяха останалите двама? Стив приклепна и се опита да пропълзи напред под прикритието на ниските храсталаци.

— Залегни! — изкрещя нечий глас и сякаш да придаде по-голяма сила на думите си, някой го удари по рамото. Нещо го завъртя като вихрушка и го помете в храстите. Озова се до някаква фигура в защитно облекло, която го хвана за колана и го изтегли още по-навътре в шубрака. Едно изпоцапано с кал лице се обърна към него:

— Бейли — каза лицето. — Рик Бейли. — При което разтегли устата си в широк квадрат и оголи забележителна челюст. — Дайте да видя!

Едва сега Стив усети, че на лявото му рамо беше пламнала пареща болка. Той несръчно се заопипва.

— Долу ръцете! — изкомандува Бейли, преглеждайки раната. — Обикновена драскотина. Това беше момчето отгатык на дървото. С автомата не можем да го стигнем, трябва ми карабина.

Стив се сви по корем и стисна зъби.

— Що за хора са тия? — попита Бейли.

— Искат багажа ви. Най-вече мунициите.

— Така си и мислех. Но какви са?

Стив поклати глава.

— Тя е дълга за разправяне. Но са най-малко дузина.

— От тях можете да извадите четирима или петима. Излязоха от строя. Добре че ни предупредихте по радиото. И всичко това нямаше да се случи, ако веднага бяхме измъкнали джипа от проклетия безмоторник. Така можаха спокойно да ни обкръжат. Какъв късмет, че поне изстребителите не ни обстрелваха.

Стив кимна.

— Къде ви е четвъртият човек?

Бейли показа с глава в противната посока. Стив се обърна и на две крачки от себе си видя фигурата на жена, която лежеше, сгърчена под прикритието на храстите. Край нея лежеше по гръб и едно мъртво джудже, още един от племето на Близард. Куршумът го беше улучил в дясното слепоочие.

— Не повярвах на очите си, когато изведнъж до мен изскочи това шимпанзе със стоманена каска и ми каза на английски да съм осигурял огнево прикритие. Направи обаче само няколко крачки, когато снайперистът отгатък го взе на мушката. Веднага го довлякох обратно, но вече не мажеше да му се помогне.

Стив трябваше да се пребори с нов пристъп на прилошаване. После каза:

— Аз ще се опитам... Аз...

— По дяволите, ще опитате. Нищо не можем да направим, щом са толкова много. А къде са нашите хора?

— Трябва да са наблизо. Щом воините на Близард са тук...

— Чии воини?

— На Близард. Той е водачът на тези мъже. — И той посочи мъртвото джудже.

— На маймуните ли?

— Не са маймуни.

— Я стига! Мога все пак да различа човека от маймуната.

— Не, не можете! — избухна Стив.

Бейли го изгледа слисано. После разтърси глава, сякаш искаше да прогони лош сън:

— Окей. А вие тук сигурно пасете кози?

— Отгде накъде?

— Защото на такова ми миришете, човече! Дръжте под око десния участък. Аз ще охранявам отляво. И ще чакаме да видим кой е по-бърз, вашите хора или онези отгатък. Дано имаме късмет.

На два пъти над главите им профучаха изстребителите, после взеха обратен курс и изчезнаха. Веднъж само от северна посока чува някакъв вик и четири-пет пушечни изстрела, иначе всичко си остана спокойно. Бръмчаха насекоми. Стив бе че вторачил в храстите. От време на време имаше чувството, че нещо се движи, но нищо не съзря. Болката в рамото му ставаше непоносима. На няколко пъти чу жената тихо да хлипа.

— Съвземи се, Джейн — каза Бейли изненадващо нежно. — Поне ти не ни утежнявай положението.

Няколко минути по-късно тя пропълзя до тях и легна помежду им. Стив я огледа бързо из ъгълчетата на очите си. Беше малка и нежна. Чипото носле, скрито под твърде големия ѝ стоманен шлем, беше обгоряло от слънцето и напръскано с лунички. Лицето ѝ му се стори позная. Колко ли отдавна е било? Година, десет?

Хилядолетие? За последен път я беше виждал в Мадрид. Джейн... Джейн Брукуд. Лури беше заедно с нея. Боже мой, точно тука! Тя също се числеше към десантните групи. Беше предвидена за втория ешелон, който трябваше да последва своя авангарден отряд.

Тя скри лице в шепите си, щом видя убитите край; джипа.

Изведнъж на срещуположната страна на просеката нещо се разшава, чува се викове; профучаха над главите им изстрели и те заровиха лица в тревата, после автоматът на Бейли затрака.

— Проклятие! — каза той. — Как исках да го имам този подлец. Сега вече е слязъл от дървото.

— Надушвам огън — рече Стив и вдигна глава. На север се тулеха гъсти облаци дим, долетяха крясъци и странен гъгнец рев. После земята започна да се тресе.

— Какви дяволи са това? — попита Бейли.

— Нашите хора са — отвърна Стив, докато наблюдаваше приближаващия се облак прах.

— По дяволите — каза Бейли, щом видя да се появяват първите сиво-кафяви чудовища. — Флотата, изглежда, разполага тука с цяла зоологическа градина срещу неприятелите си.

От север прииждаше стадо от шест до осем балухитери — подобни на носорози създания с врат като на жираф и огромни конски черепи, най-големият бозайник на сушата, който някога е обитавал Земята. Навели заплашително глави, те преораваха с пръхтене и ръмжене хресталака в гората като живи булдозери. Върху огромната задница на предвождащия sameц стоеше Близард, държеше се с една ръка за късата опашка на чудовището и подкарваше уплашеното животно е копието. Бялата му козина беше раздърпана. Облещил зъби, той мятеше екзалтирано глава насам-натам и надаваше пронизителни ликуващи викове. Неговите и хората на Гудлък бяха се залепили като

репей на останалите животни и ги гонеха като стадо демони пред себе си.

Щом като привидението изчезна, Стив и Бейли притичаха към джипа, но за двамата мъже там беше късно за каквато и да е помощ.

От търговските наемници нямаше и следа. Бяха оставили шестима мъртви; четирима, бе застрелял Бейли, двама не бяха успели навреме да избягат и бяха премазани от балухитерите.

Опразниха джипа и с общи усилия го изправиха, завързаха мъртвите в ремаркетото и потеглиха, към хеликоптера. Минути след това Руис и Гудлък се появиха с техния джип.

Стив им разказа за случилото се. Лицето на Руис стана пепелявосиво, щом видя трупа на Мърчинсън.

— Тия кучета! — изхълца той и зарита в безсилна ярост предните гуми на джипа.

— Вземи хеликоптера и откарай мис Брукуд в крепостта — каза му Стив. — Аз ще се погрижа за джипа.

Мексиканецът тръсна безмълвно глава, пренесе мъртвия в своята машина и положи главата на приятеля си в скута. Впери поглед напред и заплака без сълзи. Останалите стояха за няколко минути безмълвни. Всички бяха изтощени и потиснати. Стив наскуба трева и започна да чисти кабината на хеликоптера. Бейли му помагаше, като мокреше сухата трева с вода от една манерка.

— Приятел ли му беше? — попита той.

— Такива сме всички тука — отвърна Стив. — Двамата са пристигнали заедно преди дванадесет години, от едно и също бъдеще.

— Ще стоя пет години, нито ден повече. Не ставаше дума да си залагаме тука главите.

Стив погледна твърдо новодошлия.

— На вас, както и на всички ни тук, не ни остава нищо друго, освен да издържим малко по-дълго. Защото ни изиграха голям номер.

Живите тъмнокафяви очи на Бейли: го заоглеждаха изпитателно:

— Какви са тия приказки?

Стив му обясни ситуацията. Челюстните мускули на Бейли потръпнаха. Той леко поклати глава, сякаш беше зашеметен, седна на плъзгача на хеликоптера, загледа оцапаните си с кръв длани, после побутна стоманения шлем от главата си и забърса с ръкав челото и късо подстригания си череп.

— Не ви ли е добре, Бейли?

— Опитвам се да се пробудя, човече: *Да се пробудя!*

— За съжаление не е сън, мистър Бейли.

От юг се зададе Близард с двадесетина от своите и на Гудлък воители. Те бяха пръснали търговските наемници, бяха плякосани няколко от камилите им и настроени победоносно, много се учудиха на извънредно сериозните им лица.

— Чарлс е мъртъв — каза Гудлък.

Близард, чиято иначе бяла като сняг козина сега беше мръсна и изпоцапана с кръв, разбута своите хора и излезе напред. В тъмните му очи мъждукаше опасен огън, още беше възбуден от лова. Отиде при джипа, където седеше Руис, и заопипва челото и страните на Чарлс като слепец, който иска да запомни нечие лице. После се извърна, изпъна се в целия си ръст и вдигна юмруци, сякаш се готвеше да се заудря по гърдите, но вместо това падна напред на свитите си юмруци и нададе едно измъчено ръмжене, което явно идеше дълбоко от гърдите му.

— Да се махаме, докато огънят не ни е пресякъл пътя! — предупреди Стив.

— Отлитай с женската — каза Гудлък. — Ние ще докараме машините. И мъртвите също.

Бейли се втрещи объркано в него.

— Хей! — викна той. — Тоя ли командува тука? Да ме вземат дяволите, но... — И млъкна, когато Гудлък го погледна въпросително, изтика със сръчно движение празния магазин на автомата си и пъхна нов.

— Елате, мис Брукуд — каза Стив. — Ще ви заведе на сигурно място.

Той й помогна да се качи в кабината, залости вратата и се покатери на пилотската седалка. Докато палеше мотора, видя, че радиостанцията още е включена. Чу се гласът на Джеръм. Той беше претърсвал заедно с Ленард далеч на изток. Съобщи му накъсо какво се е случило. Джеръм изруга.

Когато се издигна, Стив забеляза, че четири-пет джуджета бяха се вкопчили по плъзгачите на хеликоптера, за да си съкратят пътя към дома. Машината трудно се вдигаше и той почувствува, че у него набъбва несправедлив гняв към тези пасажери. Потисна това си

чувство, напомняйки си, че тези юначета вероятно им бяха спасили живота, когато с огън и викове подкараха балухитерите като живи танкове към вражеските позиции.

Вдигна дясната си ръка от лоста и я погледна. Трепереше като трепетликов лист.

— Мамка им! — изруга той. — О, извинете, мис Брукуд.

Но тя не му обърна внимание; седеше, свита на седалката до него, захлупила очите си в ръце. Рамото го болеше адски, отново бе започнало да кърви. Под себе си видя джипа с Джеръм и Ленард, които идваха от изток. Той им предаде приблизителната позиция на другите и видя как машината измени курса си, за да пресече пътя на конвоя.

Беше тъжно завръщане. Най-кървавият ден от много години насам.

Нина пое грижата за момичето. После превърза рамото на Стив, докато той докладваше на Харнис за случилото се.

Лятото стана горещо. Отново някои в лагера се сбогуваха, за да вземат есенния кораб за Атлантида. Сред тях беше и Алфаро, дърводелец по професия и момче за всичко в крепостта. Искал да опита щастieto си, в Атлантида щял да отвори работилница, обясняваше той. С това екипажът на крепостта се сведе до шепа мъже и две жени.

През целия юли ги тръскаше някаква инфекция, придружена от силна треска, всички страдаха от разстройство и бяха отпаднали.

На запад се спускаха цели метеоритни потоци от пратки с материал, но потъваха в покачващото се ниво на водата.

Стив оздравя от раната в рамото си. Тя дълго гноеше и той дремеше в трескав полусън; седмици, надупчени от спомените му като перфокарти за програмата на друго съзнание, твърде слабо свързано с неговото, което му прожектиреше неясни и размазани картини.

Когато укрепна достатъчно, та да може да обикаля из лагера, той търсеше понякога Джейн Брукуд, за да си поговорят, защото тя му напомняше за един свят, който за него ставаше все по-недействителен. Струваше му се, че тази жена е пропита от аромата на онази далечна действителност, аромат, който притежаваше някога Луси. Усещаше го като следа, която сякаш трябваше само да последва, за да се измъкне

през някаква тайнствена врата, зад чийто праг ще се отвори изплъзналото му се минало и ще го приеме като блуден син.

Понякога паметта му изневеряваше и той назоваваше момичето Луси. Тя прегръщаше рамената му и една нежна, покрита с лунички ръка лягаше върху неговата. Това бяха моменти, които той съхрани ясно в спомените си, тъй като те изпълваха изцяло съзнанието му.

Един ден Нина влезе неочаквано в стаята, а на тръгване го извика настрана и разбрала погрешно намеренията му, го помоли да остави младата жена; на мира. Обясни му, че след случилото се при кацането тя пострадала от тежък шок, който сигурно не ще може да превъзмогне напълно. Най-добре за нея било да я изпратят със следващия кораб за Атлантида, та да добие поне илюзията, че се е измъкнала от ада и се е завърнала в цивилизацията.

Стив безизразно погледна в застарялото лице на Нина, видя дълбоките бръчки, започнали да се врязват около очите и тъглчетата на устата ѝ, кимна мълчаливо.

— Ти си много болен, Стив — изхълца тя, обърна се задъхано и побягна.

— Защо ли плаче? — запита се Стив на глас и вдигна безпомощно ръка.

Върна се бавно в бараката със спалните помещения и се изправи пред огледалото над изподрасканата пластмасова мивка. Мъжът, който го гледаше оттам, смътно напомняше на неговия баща. Темето му бе почти олисяло; рядка, преплетена със сиви нишки брада обграждаше хлътналите, бледи, почти сиви страни. Очите лъщяха с неестествения блясък на наркоманите.

Той вдигна изтърканата си фланелка нагоре. Гръдният му кош беше измършавял, кожата се беше опънала над ребрата и откриваше под ключиците и по хълбоците между тъмночервените пъпки мокреещи белезникави петна с големината на нокът.

— Лъчева чума — промърмори той. Същите симптоми бе наблюдавал при Харалд и Харнис. — Хванал съм малко повече.

С бавни движения смъкна отново фланелката, пъхна показалците си в две дупки и я подръпна. Прогнилият избелял плат изпращя.

После Стив пристъпи съвсем близо до огледалото и се вторачи в сребърната паяжина зад стъклото, която издаваше започналото му ослепяване. Струваше му се, че съзира картини, които се подреждаха в

просторен ландшафт. Дни наред бе го измъчвала мисълта, че това е вълшебно огледало, през което може да се надникне в една друга действителност. Може би ще успее и да влезе в нея, ако го счупеше, може би пред него би се открил облян от слънцето свят, градове, над които беше прелитал, шосета, огромни житни нивя, бентове, реки с излетни корабчета, писта, на която можеше да се приземи.

Взираше се в счупените парчета, разпръснати в краката му; няколко сиви мокрици затърсиха убежище в цепнатините на влажното прогнило дърво, откъдето видяха измъкнати скобите, с които бе захванато огледалото. С трепереци ръце Стив събра парченцата и ги пусна в пластмасовата мивка.

Когато понасъбра повече сили, започна да се качва горе, където бяха погребани Харалд и Чарлс. Често седеше там и часове наред се взираше, без да мръдне, в планинската верига на юг. Понякога в ясни дни можеше да различи далеч на югозапад африканския бряг. Знаеше от мъже, които са стигнали далеч на юг, че Сахара още не съществува, че там се простира обширна савана, из която пасат невъобразимо големи стада, че хълмовете са покрити с гъсти лиственици и вековни дъбове, а низините са прорязани от реки, обградени с брези и елши. Оттам бяха дошли джуджетата, дълбоко от сърцето на Африка, за да разпрострат жизненото си пространство през Средиземноморието до Алпите.

Стив се усещаше понесен от лениви води, смрадливи от мухъла на отмярлото време. Но той усещаше също, че кормилото постепенно отново захапваше и сам се напрегна да го държи в правилен курс. Вдигнеше ли поглед, за да обгледа пейзажа, той виждаше пред себе си само задушна тишина, над която като камбана ехтеше светлината; земя, която се нажежаваше към точката си на топене и започваше да се разлага, опушвайки в черно скалите, а тъмни лешояди кръжаха над солените блата. Друг път се виждаха рунтави кожи — облаци, светлинни локви върху стоманеносиви води, прохладна влага, която го удряше в лицето и стягаше очите му.

Понякога в ясни вечери, далече оттатък на североизток, отвъд Тиренското море, се откриваха върховете на италианското плато, тесни, пламтящи в червеникавия заник ръбове, проядени от реки, които се спускаха в повече от три хиляди метра дълбока падина. И на няколко пъти му се стори, че съзира оттатък странни проблясъци като

сигнали от фар, които припламваха в нееднакви периоди от време и отново гаснеха. Той си спомни за архангела на Харалд с божия агнец на ръкава и неговото лазерно оръдие, което следвало всеки жест на ръката му като огнен меч, и се усмихваше. Докато в низината, запълнена вече от мрак, се надигаше воят на мастодонтите, безкрайни стада от праисторически животни, потеглили през Падината на юг, сякаш усетили смяната на ерите във възрастта на Земята. Някоя незабележима промяна на въздушното налягане? Или на магнитното поле?

Над Африка, великата костница на древността на Земята, настъпваше спокойствие. Беше ли това мъртвешка тишина? Не слизаше вече никакво подкрепление. И хората от крепостта напразно чакаха пристигането на нова десантна група.

Зимата дойде рано, пък се случи и студена. Нощем се увиваха в лошо ощавените кожи и страдаха от бълхите, които хората на Гудлък и Близард редовно домъкваха със себе си.

Една утрин намериха Харнис умрял в креслото зад бюрото му. Бе предал командуването съвсем тихо, за да си отиде без много шум. Когато отвориха бюрото, откриха дюзини метри компютърна хартия — сигурно за някоя сметачна машина, която така не бе и пристигнала, изчезнала вероятно безследно сред еоните на времето — стотици алтернативни бъдещета. С невероятна прилежност нощ след нощ комендантът бе седял на бюрото си, притиснал хартията с ампутираната си ръка, за да скицира със ситни печатни букви синхронно-оптичните линии на възможни периоди, бе разработил и важните точки на пресичане и разклоняване, в които с минимални разходи биха били възможни исторически вмешателства. Съвсем дребни кръстчета отбелязваха смъртта на Колумб още преди да е потеглил към непознатите брегове, на Кортес и Писаро, на Наполеон, Максимилиан Мексикански и Хитлер; кръстчетата на Линкълн, Кенеди и Мартин Лутър Кинг бяха чистичко зацриховани; стрелки сочеха битката на Каталонските полета, при Гетисбърг, при Кана и Сталинград, тези при Литъл Биг Хорн и при Лигниц, при Тур и Поатие, при Гуадалкивир, при Ватерлоо и Чикамауга.

— Често имаше болки в ампутираната ръка и не можеше да спи — каза Нина. Тя беше проживяла с него повече от двадесет години.

Подпрял посивялата изсъхнала ампутирана ръка на компютърната хартия, той бе отбелязвал възловите точки на историята с несъществуващи, отдавна разложени пръсти, сгърчили се в несъществуващ огън, премазвани от несъществуващи буци лед; с кожа, която се е отлепвала под палещите лъчи на слънцето, а едновременно с това и от студа, пропълзяващ под ноктите, но отрязаните нервни окончания, под въздействието на електрическите трептения на кората на големия мозък, са продължавали да го измъчват с бичуващи послания.

— Преди години съм виждал математически модел на променливи въздействия от IFF^[6] — каза Джеръм. — Бяха изградени по подобен начин. Този модел трябваше да се приложи при нашата операция в миналото. Ама ония бяха прекалено сигурни в работата си и безкрайно лекомислени. При това имахме средствата да го направим. С компютрите на НАСА лесно бихме проследили причинните вериги на историческите алтернативи и в техните преплитания с други действителности. Той се е опитвал да го направи без техническа помощ, опрян само на паметта си и оскъдните налични справочници.

Стив разглеждаше огромния гоблен от осъществени и неосъществени възможности, победи и поражения на човека и човечеството.

— Би трябвало да се построи огромен палат и тези линии на времето да се отлеят в неразрушим релеф. Историята на възможните за постигане бъдеща на този свят.

— Или цялата тая щуротия да се хвърли в огъня — каза Ленард с нашепващ глас. — Да не би някой от вас да си въобразява, че историята на тази планета някога отново ще поеме същия път, след като по такъв начин се намесихме в развитието ѝ.

— Никога! — заяви уверено Труси. — Божията воля е духът да надмогва времето, докато цялата материя на Вселената се превърне в дух, на който ентропията вече нищо не може да стори.

Ленард го погледна изпитателно над очилата си. Джеръм многозначително се почука по челото.

— Още преди Мойсей в някоя друга линия на времето да изкачи Синайските планини, за да получи божии заповеди, дори далеч

преди да е положен основният камък на египетските пирамиди, ние ще сме населили Галактиката и ще сме проникнали дълбоко в миналото — разпали се Трусси. — Такова е нашето предопределение.

— Извинете, господа, че се оттеглям от този метафизичен маймунски спектакъл — каза Бейли. — Ще поседна с Близард и Гудлък, та да имам поне чувството, че се намирам сред разумни хора.

Трусси сви възмутен лявата си ръка в юмрук, а с дясната вдигна патерицата си.

— Какво разбирате пък вие?! — изкрещя той. — *Нищичко* не разбирате!

Щеше да падне, ако Джеръм не бе го подхванал.

— Колко време вече си тук, Елмър? — запита го Стив.

— Тридесет и три — отвърна Трусси. — И повярвайте ми, имах достатъчно време да размисля над всичко. Смятате ли, че така те живеят цели тридесет и три години, без каквато и да е идея? Без никакъв идеал?

— Добре, добре, Елмър — каза Джеръм.

— Всички ще измрете безполезно, ако нямате идеали — каза Трусси. — Трябва ли целият ни живот и смъртта на толкоз добри хора да отидат напразно? Ние трябва да приемем предизвикателството. Бъдещето на света принадлежи на нас, ако го подхванем както трябва. С божията помощ...

— Добре, добре, Елмър — каза и Джеръм.

— Пусни ме! — изфуча яростно Трусси и закуцука навън.

През следващата нощ Стив сънува съня на Харалд, само че не го срещна архангелът, а той самият беше архангел, натикан в страшно неудобен скафандър, в който едва можеше да се помръдне. Но беше изпълнен с пориви за дела, чувствуваше се призован да посочи с пръст позорните петна в човешката история и да ги опожари. Отново и отново се опитваше да вдигне ръка, за да насочи изгарящия лъч на лазерното оръдие към целта, но ръката увисваше безжизнена надолу като пън, като застинало парче суров бетон, което не даваше да го помръднат.

На следващия ден избраха чрез гласуване нов комендант на крепостта.

Джеръм предложи Бейли.

Седем гласа „за“, между тях тези на Близард и Гудлък.
Един глас „против“ — на Труси.
Двама въздържали се — Нина и Бейли.

Беше слънчев зимен ден, когато Сноубол, синът на Близард, дойде при Стив и му каза, че в долината, от горната страна на лагера, се е хванала дива коза в един от капаните, му. Веднага се отправиха на път, за да не ги изпревари някое грабливо животно или лешоядите. Докато се движеха по продължение на потока и се изкачваха по утъпканата керванджийска пътека, Сноубол надничаше за пъстърва, която се спотайваше в сенчестите вирчета като остриета на копия от потъмняло сребро. Сегиз-тогиз обръщаше и по някой камък във влажната плитчина на брега, защото тук гъмжеше от раци. Налови набързо няколко, счупи ги с невероятно здравата си челюст и ловко отдели с език месото от бронираните крайници, докато животните все още лениво се бранеха с щипците си.

Козата — тя по-скоро приличаше на късорунна овца, защото линиите на развитие на двата вида животни едва-що започваха да се разделят — бе още млада. Тя врещеше жалостиво. Няколко лешояда вече се бяха насъбрали — грозни погребални чиновници в мръсни перушинести облекла, с жестоко равнодушни очи. Сноубол наежи бялата козина на тила си, озъби се и изръмжа, но не успя да ги прогони. Едно марабу се оттегли обидено няколко крачки назад, предвидливо разпери крила и го загледа обвинително.

Козичката, изглежда, бе благодарна, че се е отървала от човките на лешоядите и покорно се остави да я поведат към потока. Стив направи нужното бързо и безполезно. Сноубол го наблюдаваше, вперил поглед, изпълнен с уплаха и възхищение, в ръката на Стив, когато измъкваше ножа от смъртоносната рана. Той никога не изпускаше случай да присъствува на кланета. Убиването, изглежда, му носеше огромно очарование.

Стив завърза задните крака на животното на два яки клона, заби острието и го изтегли отвесно от долната част на тялото до гръкляна, после проникна с яките си пръсти под кожата, като с ръба на дланите сръчно отделяше трупа от кожата, докато ръцете му потънаха чак до лактите. След това отрязва кожата при краката и я просна на чакъла да съхне.

Сноубол клечеше с настръхнала грива на няколко крачки зад Стив и следеше внимателно всяко негово движение. Когато Стив за втори път заби ножа и разпра корема с енергично, пращящо движение, младокът започна да ръмжи заплашително. Стив се обърна.

— Какво става с теб?

Сноубол се опита да каже нещо, но челюстите му бяха се схванали, сякаш бе захапал жертва или противник. Издаде само едно неразчленено възторжено скимтене.

— Почваме някак си да се доближаваме един към друг, а? — каза Стив, докато изкормваше козичката с бързи и кратки срезове. Вътрешностите паднаха в краката му. — Аз съм обучаван само в изкуството как да убивам себеподобните си, което няма нищо общо с тая работа. Трябваше сам да се науча на това, което моите предци са вършели като всекидневен занаят в продължение на стотици хиляди години, та до неотдавна. И то още ме потрися. А сега аз пък те уча как с парче метал или камък в ръка да унищожаваш всяко живо същество и да го преработваш за храна, дори то да те превъзхожда по зъби и нокти, по сила и бързина. И от това също ме полазват тръпки.

Сноубол бе се загледал в едно синьо-сиво черво, което се люлееше бавно във водата, виеше се като змия и изпускаше жълто-зеленото си съдържание. После докосна плахо с показалец черния дроб и далака. Щом забеляза, че Стив го наблюдава, дръпна бързо ръката си, сякаш бяха го хванали в нещо непозволено. Стив зарови пръсти в гъстата козина на тила му и го почеса.

— Един ден ще се научиш дори да гадаеш по това тук и бъдещето си. — Младокът го погледна въпросително. — Ама какво правя аз, слагам началото на някакви метафизични представи! — упрекна се Стив. Богът с козя глава, който е бременен с бъдещето! — Дай да измием месото — побърза да добави той.

— Месо — каза Сноубол.

Тогава Стив видя, че от другата страна на потока ги наблюдава един огромен саламандър — сиво-черно чудовище, дълго повече от метър, с плоска, подобна на акула глава и широко раздалечени, загадъчно втрещени очи, които се движеха независимо едно от друго.

Как ли успява да побере това мъничко мозъче двете зрителни впечатления и да ги спои в единен свят? — запита се Стив. Но то явно

работеше безотказно, защото щом Сноубол вдигна двете си ръце в заканаелен жест, животното изчезна като черна мълния в хросталака.

През пролетта се разнесе слух, че Пол Лури се бил завърнал от Атлантида. Видели го в Кадис още през есента на борда на барката, но никой не знаеше къде точно се намира сега.

— Пол беше много скептически настроен, като замина — каза Елмър Труси. — Той представляваше тогава нещо като делегат, който трябваше да се осведоми за тамошните условия. И тъй като не смяташе, че проектът с Атлантида има някакви шансове, ние еднородно изпратихме него. Защото гледаше критично на нещата.

Стив лежеше на скалната площадка върху изсъхналата трева от миналата есен, наслаждаваше се на пролетното слънце и слушаше само с половин ухо. Седяха на пост и се ослушваха, но никой не вярваше, че може да пристигне още някоя група отгоре. Според списъците на Уолтън и Харнис от бъдещата, в които е бил реализиран проектът „Западна падина“, всички спуснати вече са пристигнали. Но това естествено не даваше гаранция, че в други варианти на бъдещето няма да са били разработени подобни проекти, които да са имали за цел същата епоха.

— Пол твърдеше, че те са просто прекалено малко, за да изградят цивилизация, която само донякъде да може да задържи стандарта си малко по-висок от този на ловците от каменната епоха. За да се постигне разделението на труда, което е предпоставка за висшата култура, трябва най-малко двадесет до тридесет хиляди индивида да изградят това общество, плюс идеални условия за земеделие и скотовъдство.

— Но те си имат техника.

— Била напълно безполезна — твърдеше Пол. След една генерация щяла да представлява парчета старо желязо, а след три ще потъне в праха на забвениято.

— Умението обаче съществува, и знаниято.

— Но не онова, от което действително се нуждаят. Майстори на коси, обуцари, корабостроители, колари, въжари, кожари, сарачи, мелничари, ковачи.

— Ще се научат. Нали и ние почнахме да преоткриваме старите занаяти, колкото и незадоволителни да са резултатите.

— Но отгатък се прибавя и друго важно нещо. Голяма част от населението е безучастно или отрича движението „Ние строим Атлантида“, понеже много от хората все още се надяват да се появи Спасителят във вид на машина на времето, както са им обещали пророците от светата флота. Но тези вярващи са преди всичко сред техниците на НАСА и сред по-висшите офицери, а те не поставят своята интелигентност в служба на делото.

— Съмнявам се, че тъкмо този род интелигентност е необходима, за да се изгради една култура. Повече нужни са изобретателност, дързост и гражданска доблест. Пък това не са точно добродетелите, присъщи на тесните специалисти, на логистиците и чиновниците, камо ли на военните.

Елмър сви рамене.

— Може би имаш право. Те дори не усещат какви шансове лежат пред подобно развитие. Човечеството би си спестило шест милиона години време. Този скок...

— Нека не започваме отново, Елмър! Помисли си — какво са шест милиона години! Дори и Атлантида да има шансове, все някога из тая чудовищна бездна от време ще пресъхнат нашите гени. Джуджетата ще устоят обаче. Ние не сме вече като уста, пълна с вода, която плюе в океана. Този изкуствен апендикс на еволюцията ще изсъхне, както много други филизи по дървото на Дарвин. Не си прави никакви илюзии. Дори Атлантида да преживее няколко хилядолетия, няма да остане от нея и легенда даже, защото ще последват глухи и тъмни епохи.

— Не вярвам в това.

— В края на хилядолетието лодките на Лейф Ериксон достигнали до бреговете на Новия свят. Норманите са навлезли дълбоко в континента, заселили са се чак по бреговете на Големите езера и при изворите на Мисисипи. Не са били всички избити от индианците, това е чиста глупост, те са били асимилирани. През хиляда седемстотин тридесет и осма и хиляда осемстотин и четиридесета — значи не и хилядолетие по-късно — Сийор дьо ла Верандри и Максимилиан — принц фон Вид-Нойвид, изследвали живота на манданите, на така наречените „бели индианци“, опитали се да определят с какво те се отличават от най-древните обитатели на Америка. Потомците на викингите се били превърнали в индианци, тоя

или оня по-светлокож, синеок и по-висок на ръст, но по език, нрави и бит те абсолютно се били нагодили. Впрочем тоя процес може да се докаже най-малко половин дузина пъти и тук, в Средиземноморския басейн.

— Значи смяташ, че ние ще дегенерираме до джуджетата?

— Елмър, мисля, че си достатъчно време тука, за да знаеш, че си послужи сега с лоша дума.

Труси сдъвка някаква сламка и не отговори. Внезапно телефонът иззвъня. На апарата беше Бейли.

— Нещо става в джунглата — каза той. — От сутринта не съм виждал нито един от хората на Гудлък и Близард. Като че са потънали в земята. Отваряйте си очите. Изпратих Джеръм и Рикардо с джипа да разберат какво става. Смятам, Стив, че е по-добре да слезеш и заедно с Ленард да пригответе хеликоптера. За всеки случай. Край.

— Разбрано — каза Стив. Той вдигна бинокъла и заоглежда Падината. Юг и югозапад тънеха в обедната мараня. Не долови никакво движение.

Когато се спусна към крепостта, му се стори, че чува на изток изстрели, доста далече, към нос Малфатано. Беше в района, където по дърветата спяха племената на Гудлък и Близард. Вероятно джуджетата и търговските наемници бяха се счепкали, както често се случваше, когато не можеха да се споразумеят за цената или пък се опитваха да си откънат нещо безплатно.

Ленард вече чакаше при хеликоптера. Тъкмо щяха да излетят, когато един джип пое с главоломна скорост по пътя към крепостта. Беше Рикардо, до него седеше Близард. Главатарят на племето ги изгледа с празен поглед. Кървеше на няколко места, а с огромната си лапа натискаше гърдите си. Мексиканецът караше като бесен, машината се мяташе и подскачаше. Ленард и Стив хукнаха подир нея към лагера.

Бейли, Нина и Джейн се заеха с ранения, но не можеха да сторят бог знае какво за него. Като изневиделица изскочиха две женски и нададоха жалостив вой, щом видяха Близард. Той ги погледна с укор и ги прогони с един замах на ръката. Седна, пъхтейки, докато животът изтичаше от него. Хората стояха безпомощни, опитваха се с неми жестове да му дадат някакво облекчение. Той ги гледаше ред по ред с тъмните си очи мълчаливо и си остана господар до края.

Бавно се освободиха от вцепенението си. Рикардо докладва тихо какво се беше случило. Ден преди това джуджетата имали уговорена среща някъде на изток с търговските наемници за размяна на стоки. Изглежда, останалите живи от битката в десантния район са познали Близард и са решили да си отмъстят за поражението. През нощта им се удало да открият едно от дърветата, където спели две самки с три деца, да ги обкръжат и пленят. Близард бил готов да плати за освобождаването на заложниците с кожи, но детекрадците настоявали за оръжие и мунициии. Те се чувствували достатъчно силни, за да диктуват условията, защото били група от двадесет и двама души, въоръжени до зъби, все опитни и безскрупулни наемници.

Близард се опитал да ги залъгва, докато събере своите и хората на Гудлък, но разбойниците усетили неговите намерения, изклали пленените и открили огън. Близард, извън себе си от ярост, се опитал да изненада противниците си, преди да е пристигнало достатъчно подкрепление, но бил тежко ранен. В същото време Рикардо и Джеръм стигнали на бойното поле. Докато Джеръм и Гудлък поели предвождането на двете племена, Рикардо се опитал да спаси живота на Близард, като го докара колкото се може по-бързо в крепостта.

— Защо не повика хеликоптера? За няколко минути щяхме да сме там — каза Стив.

Мексиканецът посочи дупките от изстрели по колата.

— Апаратът отиде. Имахме късмет, че не улучиха резервоара.

Късно следобед Джеръм се завърна с шест джуджета, измъкнали се от боя с леки наранявания. Водеха осемнадесет камили със себе си, натоварени с куп оръжие, екипировка и разни стоки. Бяха унищожили противника си без остатък.

Джеръм беше побледнял.

— Не бях преживявал подобно нещо — каза той тихо и метна плах поглед към ранените, които клечаха пред болничната барака, за да бъдат превързани. — Биха се като бесни, без оглед на загубите. Беше ужасно. Хвърляха се като фурии върху наемниците, прегризваха им гърлата.

— Много ли мъртви има?

— От другите — всички. От джуджетата сигурно десет или дванадесет.

С настъпване на тъмнината пристигна и Гудлък с дванадесет камили. Караше мъртвите от двете племена, женските и децата. Бейли нареди да им се раздаде храна. По-късно Гудлък с хората си и останалите живи от племето на Близард се изтеглиха на високото плато над крепостта, където се намираше тяхното гробище. Воплите на женските и плачът на децата се носеха през цялата нощ.

Късно преди пладне Бейли, Джеръм, Рикардо и Стив също се изкачиха на погребалния рид. Присъствуваха на един призрачен спектакъл. Воините бяха си намазали лицата с бяло и приклегнаха в полукръг около положените мъртви. Бяха изровили дълъг плитък гроб. В средата лежеше мощното тяло на Близард, малко по-нависоко, от двете му страни, бяха поставени по петима от падналите воители. Труповете бяха целите покрити със зелени клонки и цветя. Докато женските и децата клечаха мълчаливо отзад, воините започнаха погребалния ритуал. С ритмично пъхтене всички едновременно се навеждаха, склучили ръце на гърба си, и с поривисти движения забиваха чела почти в земята. Ритъмът ставаше все по-бърз, пъхтенето нарасна до стенание; боядисаните лица, почти неразличими едно от друго, бяха разкривени и озъбени от болка. Челата все по-бързо се свеждаха и изправяха, стенанието прерасна в остър болезнен вик, който внезапно замря, както и движенията. Тишина. Можеше да се долови само ускореното им дишане и шумоленето на листата. Внезапно женските нададоха пронизителен вой, докато децата уплашено се вкопчиха в козината на гърдите им и се разреваха.

След като дълго мълчаха и не помръдваха, воините се надигнаха като призраци в обедната мараня, после започнаха да мъкнат камъни и да ги трупат върху мъртвците.

— Виждал ли си някога черепно дърво? — запита го Елмър на следното утро.

Стив поклати глава.

— Тогава тръгвай с мен!

Поеха нагоре покрай потока, минаха през мястото за обядване и се отправиха към рида, където почиваха мъртвите воители, а заедно с тях Чарлс и Харалд. Мястото откриваше страшна гледка. Над грамадата от камъни, натрупана над Близард и неговите другари, се издигаше грамадно дърво, избелено от морската вода и слънцето, щръкнало от

земята като ръка на скелет. По изострените краища на клоните му бяха набучени двадесет и две отсечени глави. В една от тях Стив като че ли позна главата на пилота, който Гудлък бе пленил навремето при тяхното пристигане и бе продал на търговските наемници. Но не беше съвсем сигурен. Между тях имаше и много млади тъмнокожи лица, в които все още се отразяваше болката от смъртоносната рана. Те щяха да придружават Близард в дългото му странствуване и щяха да му служат отвъд Голямата вода.

Бръмчаха мухи; един лешояд се въртеше наоколо и ги наблюдаваше с полуразперени крила, със студено око. Първият полъх на гнилото помътняваше свежия мирис на деня; скоро щеше да стане задушлив.

Занапред избягваха това ужасно място. Близард продължаваше да господствува над мъртвите, неподвижен и ням.

[1] Най-южната провинция на Португалия. — Б.пр. ↑

[2] Парична единица в Мароко, Кувейт. — Б.пр. ↑

[3] Иронично — това е марка кафе, а не японско име. — Б.пр. ↑

[4] Река Илиной — приток на Мисисипи. — Б.пр. ↑

[5] Вид блатна тръстика. — Б.пр. ↑

[6] „Институт за бъдещето“ в Мидълтаун — Кънектикът. — Б.а.

↑

КЪМ АТЛАНТИДА И ДРУГИ МЕСТА

По-късно, през пролетта, Рикардо, Джеръм и Стив потеглиха към пазара. Водеха Джейн на барката. Корабът, който трябваше да пристигне в началото на пролетта от Бермудите, щеше да я прехвърли в Атлантида.

Мястото за акостиране лежеше сега малко по на юг. Водите се покачваха. Горите потъваха все по-надълбоко.

Разположиха се недалеч от пристана край един поток, тръгнаха на лов. Този път се наложи да чакат четири дена, докато барката пусна котва в залива. На борда имаше куп хора и ако се съдеше по багажа им, всички с намерение да минават Атлантика.

— Ето го Пол Лури — каза Рикардо и замаха с ръка. — Значи все пак се е завърнал.

Стив хвърли поглед през рамо към Джейн, застанала с Джеръм малко настрана. Не бе чула Рикардо — виковете на моряците, които привързваха въжетата, врявата на хората, които се трупаха на релинга, и врещенето на козите бяха доста силни. Той не можа да познае Лури. Леко свъсеният млад мъж, с когото беше се запознал в Кейп, нямаше ни най-малка прилика със стария чудак до релинга, вдигнал пътническата си тояга за поздрав. Този приличаше по-скоро на странствуващ проповедник, носеше дълга до коленете подобна на тога одежда от кафяво платно, обточена с кожени гайтани, широк черен голф, завързан с връзки под глезените, а на главата си — шафрановожълт тюрбан, под който извираше гъстата бяла коса, стигаща чак до раменете. Бяла подстригана брада обрамчваше загорялото му лице. Силно почернелите му крака бяха пъхнати в удобни кожени сандали. На рамото му висеше огромна торба от грубо платно, до него стоеше плетена пътна кошница.

— Пол Лури, цял целеничък! — засмя се Рикардо. — С голямата торба, пълна с какви ли не джунджурии, и кошницата с мъдрости. Обзалагам се, че е пристигнал само защото оттатък не се е намерил вече кой да го слуша и защото ще се пръсне от новини.

Стив затаи дъх.

Джейн стоеше редом до Джеръм на края на трапа, по който пасажерите слизаха от борда. Когато Пол мина край нея и стъпи на земята, сепна се за миг като поразен от гръм, но продължи, без да се обърне. Вървеше, вперил поглед пред себе си, и едва забележимо клатеше глава, замаян от сблъсъка с една действителност, която бе смятал за отдавна отминала. После решително удари тоягата си в земята, сякаш да потвърди, че отдавна е сложил точка зад това минало, и тръгна с широки крачки насреща им.

— Пол! — викна Рикардо.

Пол присви глава, като че искаше да я скрие между широките си плещи, и сложи пръст на устните си. Джейн се обърна стреснато, усмихна се и им махна, после насочи вниманието си към мъжете, които пренасяха кошове и бали на брега и ги товареха на камилите. Не беше го познала.

Набит, широкоплещест, почти възпълен, Пол приличаше на престарял хитър селяк, пращящ от здраве, с розови бузи и закачливо святкащи очи.

— Не ме ли лъжат очите — изпухтя той и пусна на земята пътната си кошница — или това наистина беше сладката Джейн Брукуд от математико-логистичния департамент на НАСА, току-що доставена, ароматна и хрускава като *кифличка*. — Той сви с наслада устни и поглади добре поддържаната си малка бяла брадичка.

— Не те лъжат очите — каза Рикардо, прегърна пристигналия и го целуна по двете страни.

— Тогава, за бога, дай моментално да изчезваме, Рикардо. Срамувам се от възрастта си и от похотливостта, която усетих, щом я съзрях. След всички тези дълги години още я пазя в спомените си. Беше в Мадрид. Ние тъкмо бяхме... — Той се прекъсна и я погледна крадешком през рамо. — Да вървим, преди да ме е познала и да изпадне в шок, от който няма да се оправя.

— Преувеличаваш.

— Кой е онзи там до нея? — посочи той с глава към Джеръм, който тъкмо пренасяше багажа на Джейн на борда. — По дяволите, срещал съм го някъде! А също и тоя тук. — Той вдигна тоягата си и посочи към Стив. — Наляга ме споменът за едно великолепно уиски, което пожертвувах заради една още по-великолепна нощ в обятията на тази красавица. — Той притвори очи и сложи длан на сърцето си.

После посочи едва забележимо с палец през рамото си и каза: — Ако не ме лъже всичко тук, то онзи стареец герой от някой уестърн е Джеръм. Банистър, а ти... — той потупа Стив с показалец по гърдите — ти си нашият астронавт в оставка Стив Стенли. Вярно ли е? Ама много млади сте се запазили! Къде бяхте толкова време?

— И ние сме почти от три години тука — отвърна Стив.

— Три години! — изсумтя Пол пренебрежително. — А къде се е дянал старият дявол? Не водите ли и Хал с вас? Той винаги беше тук, щом пристигнеше барката.

— Хал е мъртъв — каза Рикардо. — Чарлс също, и Харалд, и Близард.

— Мъртви, мъртви — възкликна Пол и удари укорително тоягата си в земята. — Аз бях на гости на Моузес.

— Чухме, че отдавна си се върнал от Атлантида. Видели са те.

— Светът е малък. Всеки познава всекиго. Имам много да ви разказвам — за отвъд, за Моузес и неговото семейство. Цяла зима живях при него. Толкова много имахме да си разказваме, че не успяхме да свършим по-рано.

— Ти си имал много да му разказваш — поправи го Рикардо.

— Аз имах много да му разказвам — съгласи се Пол. — Но и той също имаше да ми разкаже туй-онуй.

В това време пътниците се бяха качили на борда. Кози мехове с прясна питейна вода лежаха, стоварени на палубата, лъскаво-черни, натрупани един върху друг като подпухнали, осакатени животински трупове.

Освободиха въжетата, вдигнаха тежката рея, заскърца дърво, после разгънаха голямото тъмно платно и барката се плъзна по сребристо блещукащите води.

Дълго стояха и махаха, докато карачите на товарни животни сипеха ругатни и камшични удари върху животните, с които отнасяха стоките си на пазара.

— Ето отплува моята младост — каза Пол и се изсекна шумно в огромна, не съвсем чиста червена кърпа, която измъкна от дъното на торбата, висяща на рамото му. Стив го погледна косо и забеляза как Пол скришом бърше очите си. Той взе пътната му кошница, за да я отнесе при камилите, и отново я пусна на земята, щом чу от вътрешността ѝ заплашително ръмжене.

— Тихо, Дейви — подвикна Пол, — никой няма да те открадне. Тук сме между свои. — Той отвори капака на кошницата и издърпа отвътре едно кученце, малко ръждивочервено кълбо с пухкава опашка, черна муцунка и къси тъпоъгълни уши, напомнящо на чау-чау^[1]. То заситни между тях, душейки ги поред, след което се оттегли между краката на Пол, където явно се чувствуваше най-сигурно.

— Произходът му е от Америка — каза Пол. — Ловци хванали няколко и ги опитомили. В Атлантида са станали почти напаст. Бях взел няколко със себе си и ги подарих на Моузес. Качих се на борда с цяла глутница; реших, че все няколко ще издържат на дългия път. Но когато слязох в Кадис, броят им беше се утроил и капитанът три пъти се прекръсти, като се отърва най-послед от нас. Така ли е, Дейви? Половината от екипажа денонощно ловеше риба да изхрани тая ненаситна пасмина. А колко дълго и безрезултатно се лутаха учените да разберат как кучето е попаднало от Новия свят в Стария! Кой би допуснал, че аз, Пол Лури, съм решението на загадката.

— Как е Моузес? — попита Джеръм.

— Не е добре. Последното лято се скарал с един саблезъб тигър. Това му се отразило зле. Прескочил трапа, което дължал преди всичко на боасите. Те му донесли билки от планините, които, изглежда, са сторили чудото, разказваше ми жена му. Движи се само с патерици, по цял ден седи на верандата. Синовете и дъщерите му вършат работата.

Построил си е къща от камък, за цяла вечност. Има си и ковачница. Кара да му копаят желязо от планината и е направил един боас своя Хефест^[2], като е успял да му отнеме страха от огъня. Не съм антрополог, но няма да се учудя, ако котилото на Моузес се чифтоса е боасите и оцелее петте милиона години. От това би излязла раса, която ще може да се опре на джуджетата и няма да сподели съдбата на неандерталците.

— Чух, че имал една дузина деца — каза Джеръм.

— Осем сина и четири дъщери, някои са черни дяволи като него, други са се метнали повече на майката. Най-големият, Алгис, е пребродил цяла Европа, бил е чак до Северно море и там е открил много странни неща, които аз самият бих искал някога да видя. Но за такива уморителни странствувания вече съм твърде стар.

— Да не би да е открил другия край на нефтопровода на Франсис? — рече Стив.

— Не е. Каза, че приличало по-скоро на гигантска система от бункери. Взел го за укрепително съоръжение. Лежало на брега, наполовина под водата. Онази част, разположена на сушата, била напълно обрасла с растителност. Съоръженията трябва да са от много хилядолетия. Разказваше и за релси от някакъв материал, който не ръждясвал. Часове наред яздил край тия релси, докато се втели в морето. А далече навътре във водата можели да се видят още много от тези бункери, разядени от прибоя, покрити с миди и морска растителност.

— Какво ли може да е? — рече Стив.

Пол сви рамене.

— Вие сте млади. Идете и го вижте. Ако се съди по описанията, трябва да са стартови рампи за междупланетни кораби. Огромен комплекс, откъдето се отправяли на път междузвездни кораби. Може би са били хора, заминали из Галактиката, може да са били посетители от звездите, изградили там своя база. Кой знае. Момчето споменаваше и за надписи, които е открил, релефи в проядения бетон. Но едва се забелязвали. Това е страна, където вилнеят чести бури.

Дали старият Труси все пак нямаше право? — запита се Стив. — Дали човекът не е потеглил отдавна из Галактиката?

— И за какво говорят надписите?

— Това само боговете знаят. Дяволското племе на Моузес наистина добре си служи с лъка и ножа, но на четмо и писмо никой не ги е учил. Пък и за какво им е? Само че ако на мелеза му сечеше малко повече пипето, щеше да седне и да прерисува знаците. Просто да ти се дореве, щото Моузес и аз можехме да ги разчетем. — Пол въздъхна и отпи от меха с вода, който му подаде Рикардо. Избърса си брадата и рече: — Аз знам какво казват заличените надписи. — Той нарисува с тоягата си един правоъгълник на земята до загасналия лагерен огън. — Вие, които прекрачвате в този свят, надежда всяка оставете. Той няма никакво бъдеще. Те го изгледаха озадачени.

*— През мен се влиза в град скърбящ и вечен;
през мен се влиза там, где скръб цари;
през мен се влиза при народ обречен...*

.....

надежда всяка тука оставете!

— Звучи ми познато — каза Стив.

— Така или горе-долу така ще го изрази някога един поет^[3] от този край — завърши Пол, вдигна показалец и подигравателно, намигна.

— Ти винаги си бил голям шегаджия — засмя се Рикардо.

Пол сви рамене.

— Е, да. А не съм ли прав?

— Това ти най-добре си знаеш — каза Джеръм.

— Бил си в Атлантида — каза Рикардо. — Как е там?

— Ще ви разкажа и за Атлантида.

— Атлантида — започна той, когато след пазара седнаха около, вечерния огън, а наоколо им цвърчеха цикадите. — Атлантида е много странен континент. Никъде няма да видиш така една до друга смелостта и обезкуражеността. Ако седнеш в Санкт Джорджия на терасата на кръчмата „Бъдеще“ на Дъдли, който се перчи, че вари и предлага първата бира в света — между нас казано, ужасна е, но от година на година става по-добра, — можеш да ги различиш по облеклата им. Атлантидите с тюрбан и самотъкана тога, другите в избелели мизерни униформи. Едните имат вид на местни жители, спокойни са и самодоволни, другите са като туристи, нетърпеливи и малко подозрителни. Всички те поглеждат на югозапад към така наречената оперативна зона; едните развеселени и мъничко скучаещи, а другите са нервни и изпълнени с досада като пътници, които дни наред чакат своя самолет, чието пристигане се отлага от час на час.

Засипали са залива на Касъл Харбър и голяма част от лагуната западно от Санкт Джорджия към северния риф, отстранили са всички неравности на терена с булдозери, идеално са го нивелирали. Площадката е осем километра дълга и пет широка. В средата се намира една платформа, където е натрупан експерименталният материал, който от десетки години 'се мъчат да върнат в бъдещето, но напразно. Никой не знае каква точно е причината. Има цял куп специалисти по този въпрос и също толкова хипотези. Най-правдоподобно звучи, че е трудно да се фокусира „полето на завръщане“ с необходимата точност във времето и пространството.

Разсейвало се на стотици квадратни километри и в огромни периоди от време. Спомняте ли си тупурдията, която се вдигна в средата на седемдесетте години около така наречения Бермудски триъгълник? Не беше чак такава глупост, както я изкараха учените. И сигурно слуховете се подклаждат непрекъснато от най-високо място, за да се направи историята още по-мистериозна, а с това и по-съмнителна. Защото започнаха да се досещат какво може да се случи в тоя географски ъгъл, когато от флотската база влизаха в действие мощните машини на времето и неконтролирано се изпращаха в миналото от порядъка на милиони мегаватчаса. С тях могат да отлетят във времето дори чрез открити гравитационни полета огромни маси и тежко и горко на кораба или самолета, който ще попадне във вихъра на изкуственото гравитационно кълбо, което е тръгнало назад във времето, за да върне от най-далечното минало някакъв предмет.

Вълнуващ спектакъл е, когато остатъците от тия хронотронни буреносни фронтове достигнат Атлантида. Хората се взират като вцепенени към огромната бетонна равнина. Светлият ден помътнява, въздухът отведнъж се зарежда с електричество. По експерименталните маси материал заиграват електрически пламъчета на фона на помръкналото небе. Бури изсипват поройни дъждове. Над морето се вдигат водни вихрушки и често навътре в сушата ваят трепкащите тела на риби, отнесени високо в атмосферата. Понякога небето потъмнява и един горещ сух адски полъх напада града, дошъл сякаш от други епохи, друг път в разгара на лятото ще завърти снежна виелица или ще падне градушка от петдесеткилограмови парчета.

На няколко пъти излизах след някоя такава отвратителна буря в оперативната зона. Обзема те тягостно чувство. Хората избягват тази местност. Имаш усещането, че всеки момент ще те подхванат и ще те запратят в някоя тъмна бездна. Междувременно местността се е покрила с прах и навейн пясък, в който можеш да намериш странни предмети...

Пол разтвори една кожена торбичка, която носеше на шнур през врата си, и изпразни съдържанието ѝ в шепата си.

— Ето един венчален пръстен. Р.Ф. 16.1.1873. Но най-интересното е, че плоската вътрешна страна се намира отвън, а закръглената — отвътре, като че са действували мощни топологични сили. Ето това е част от алуминиева табелка: горе може да се разчете

„... РИ“, вероятно последната сричка на име; над него „7 7 3“, а под него „... ИЛИ“, сигурно се касае за опознавателната марка на пилот от Военновъздушните сили, който се е казвал *МЪРИ* или нещо такова. Ето тук: две златни коронки от кътници, помежду им мост от две части. Това тук без съмнение е човешки пръст, напълно дехидриран и мумифициран. Ето и един винт, четвърт цол, деформиран от невероятна сила. Това парченце месинг трябва да е от арматурата на някой кораб, защото тук отстрани е гравирана нониусна^[4] скала и цифрите 7 и 8. Понякога можеш да намериш и съвсем други неща. Смачкани части от машини, деформирани до неузнаваемост, парчета алуминиева и стоманена тенекия, овъглен пластмасов материал, гранулиран метал, стопен и отново застинал, също така части от трупове, откъснати човешки крайници, повечето напълно изсушени, а на някои места се виждат и тъмни петна, сякаш е паднал порой от кръв или петрол.

Пол пусна предметите обратно в кожената торбичка.

— Довлечени от времето неща. Запокитени в миналото и изхвърлени на брега от прибойните вълни, произведени от машините на осемдесетте години. Изглежда, не всичко е вървяло така, както са си го представяли — каза Пол, вдигайки рамене. — На атлантидите са им хрумнали доста полезни начини, за да изпратят в бъдещето добри съвети, разни впечатляващи анахронизми, неразбиваеми капсули, така да се каже, цял куп последователно датирана бутилкова поща, но, изглежда, никоя не е пристигнала. Може би са изхвърлени на непознати брегове, където не живеят хора, или пък земята ги е приела твърде надълбоко в skutите си и не ги излага на показ.

Когато пристигнаха в крепостта и отново започна ежедневието, присъствието на Пол Лури се почувствува като ободрителен летен дъжд. Всички се посъживиха, окуражиха се наново.

Той събщи, че проектът „Атлантида“ печелел все повече привърженици и имал известни изгледи за успех, ако базите им на американската суша продължават да се развиват така добре, че да гарантират снабдяването с жизнено необходими стоки, а по-късно — и със суровини.

Пол Лури бе решил да пресече отново Атлантика. — Единственото цивилизовано петънце на този огромен, неуютен свят —

уверяваше ги той.

След като в продължение на седем месеца не чуха никакъв материализационен пукот, а от последното кацане бяха минали петнадесет месеца, те решиха единодушно да разформирват крепостта.

Беше 18 август на петдесетата година от първото регистрирано кацане.

Записаха решението, имената си и датата в летописния дневник, запоиха го в една оловна касета, нея пък затвориха в една хронотронна сонда от неразрушима пластмаса и я закопаха на височината Монт Лапаню.

С това най-амбициозният и най-скъпо струващ проект в историята на човечеството беше официално обявен за провалил се.

Направиха го на драго сърце, защото нищо вече не ги свързваше с епохата, от която идеха и която би могла да бъде златен век на човешката култура, ако бе стояла под други звезди, а не под тези върху пагоните на честолюбиви генерали.

Оставиха по-голямата част от екипировката си на обединените племена, чието водачество бе поел Сенегал, синът на Гудлък. Той искаше да ги поведе на изток, за да търсят в Тиренската падина и Сицилианските планини нови места за ловуване.

Джеръм говореше, че щял да отиде при Моузес, а Гудлък и Сноубол искаха да го придружат. Стив още не беше решил накъде.

Така те потеглиха с няколко камили и личните си вещи на север и зачакаха барката, южно от наречения по-късно Капо дел Архентиера. Тя пристигна на втори септември.

На борда се качиха: Рикардо Руис и Нина Джеймисън, Ленард Розентал и Елмър Труси, Джеръм Банистър и Пол Лури, Гудлък и Рик Бейли, Сноубол и Стив Стенли, един джип с ремаркетото, четиринадесет камили и естествено — Дейви.

От север бяха дошли свободни колонисти, които, чули за разформирането на крепостта, вече не се чувствуваха в безопасност. Неколцина търговски наемници от Африка също се качиха на борда. Те заплатиха прехвърлянето с ценни тигрови кожи и нокти, които в Атлантида можеха да донесат цяло състояние, с криви саби от най-

изкусна арабска изработка, със златни и сребърни украшения с причудливи форми и изящни кожени изделия.

— От кои времена датират тези неща? — запита Стив един от търговците. Той вдигна рамене и отвърна на арабски. Стив не го разбра.

— Смята, че тези вещи са извън времето — отговори му друг и изкриви тъмното си лице в усмивка. — Не разбира въпроса ви.

Стив кимна.

Барката се носеше в блещукащата обедна светлина на северозапад с издуто от силния южняк могъщо платно. Кормчиите в тъмни бурнуси и тъмни тюрбани дремеха, облежнати на веслото, в обедната жега. Повечето пасажери бяха потърсили закрила под тентата или пък се бяха оттеглили под палубата за следобедна почивка.

Стив извади скиците на Хауард Харнис и ги запрелиства. Дейви му правеше компания и душеше любопитно жилавата на зелени и бели ивици компютърна хартия.

Испадна някаква изрезка от вестник. Беше „Нюзуик“ от 17 октомври 1983 година. Напечатана на лоша хартия, се мъдреше доста избелялата снимка на помпозно облечен стар мъж, а под нея:

АТЕНТАТ ВЪРХУ МАКСИМИЛИАН V

Мексико Сити — АП: Като по чудо във вчерашните вечерни часове старият хабсбургец избегна куршумите на един атентатор, който бе издебнал монарха, когато напускаше след вечерня катедралата, за да се отправи към националния дворец. От императорското семейство не е бил ранен никой. Един от телохранителите на кайзера намерил смъртта си при престрелката. Атентаторът е бил хванат. Съгласно съобщения на Националната гвардия той отказал да съобщи принадлежността си към някоя групировка. Показанията му са противоречиви. Атентаторът явно е живял дълго време в чужбина. Това показват чуждият му акцент, както и някои предмети, които е носил у себе си.

Некачествена работа! — беше написал в полето с печатни букви Харнис, а отдолу: *Беше обезглавен лейт. Мърчинсън.*

Стив изтегли между пръстите си безкрайната лента, разглеждайки пробабилистичната^[5] плетеница на линиите на времето. Някои точки бяха подчертани.

Март 1867: Победа на мексиканските въстаници над френските нашественици. *19 юни 1867:* *Керетаро:* Фердинанд, Максимилиан, ерцхерцог на Австрия, от 1863 кайзер Максимилиан I на Мексико, разстрелян от отделение стрелци на Беито Хуарес. В полето: *Твърде невероятно развитие. Успешна корекция на курса?* Малко по-нагоре: 1519 — *Ернандо Кортес.*

Притвори очи. На 16 август от Семпоала потеглили четиристотин души с петнадесет коня и шест оръдия, двеста тамини^[6] носели аркебузите, останалите тежки оръжия и храната. Ризници имали само ездачите и командирите. Цели три дни си проправяли път из горе щата влажна низина и заразените от комари блата на *Тиера Калиенте*^[7]. На четвъртия ден започнали изкачването по мъгливите склонове на Кофре де Пероте^[8]. Пътят ставал стръмен, по изсечени в скалата стълби достигат изтощени Хикочималко. По залез съзират на юг масива на Спера Мадре с извисената над него безупречна пирамида на Оризаба. Зад тази планинска верига лежи равнината. Обетованата земя, златният град Теночтитлан^[9].

Нощта е свирепо студена. Войниците с просмукани от пот памучни елеци мръзнат жестоко. Още преди зазоряване напускат лагера и се изкачват към прохода, които кръщават Пуесто де Номбре де Диос^[10]. Носачите напредват много бавно, конете трябва да се теглят за юздите; въздухът става по-разреден, по-леден, дъхът на животни и хора образува летливи облачета, докато зад тях слънцето се издига червено от омарата на крайбрежието. Отпред блести заснеженият връх на Оризаба, в пропастите тегне мъгла. Пътят възлиза зигзагообразно нагоре в планината, долината се стеснява. *Корекция*

Изведнъж от срещуположния склон се вдига странен шум като пукота на фишеците, които по време на карнавала се навързват един за друг и се запалват пред стълбището на катедралата. Огнени езици заиграват на две места от храстите и в същото време глухи експлозии като от изстрели на аркебузи.

Един кон рипва, цвилейки, и пада в пропастта, като повлича със себе си мъжа, който го тегли за юздите Наоколо зейват огнени кратери и сеят смърт — гърчещи се едно върху друго нахвърлени тела, снопове от стоманени куршуми раздират подплатените с памук кожени елечета, разнищват броните като мукава, сразяват телата на конете, скала се пука и хвърчи наоколо, рикошети свистят към утринното небе. Кортес е в оптичeskия мерник на един снайперист, превива се и се свлича с ръка на меча, гравираното лезвие, измъкнато наполовина от ножницата; пенлива кръв, която бликва от нечий елек, едно ужасено око, което в следващия миг бива пронизано от изстрел и за част от секундата разложено на молекулните си съставни части; шлем, който се изпълва с кръв, съсирващ се белтък по парчетата кости, а над всичко — ритъмът на непрестанното тракане, тактът на този жесток мъртвешки танц.

След десет минути всичко е свършило. Релсите са изместени в друга посока. Смърт изневиделица, безмилостна разплата за една дълга трагична история, която тъкмо се готви да започне. Задушена още в зародиш.

Харнис беше отбелязал зад точката:

Дата: 29 август 1519, девет часът местно време.
Място: Кофре де Пероте.

Мисия: четири-пет души, две тежки картечници, гранатомет, снайперисти. Участниците с антиколониална мотивировка, романтични интереси към културата на ацтеките.

Изпълнение: Преустроен самолет. В 747 с поставен отгоре уред (клетка), замаскиран като радарна система. Изхвърлянето комбинирано с парашутни скокове.

Цел: Да се попречи на тази фанатизирана католическа сган да пусне корен в Централна Америка и да заличи старата местна култура.

Кръстоносци — каза си Стив. Сякаш реформираната сган, която неизбежно щеше да ги последва, е с нещо по-добра от тях. Сякаш не е

било крайно време кървавият жречески режим на индианските военни диктатори да бъде сметен на бунището на историята.

Но може би Америка изобщо не е била откривана и населявана от бели. Може би Колумб, без да подозира, е плавал към огъня на крайбрежните батареи на Ауисолт, натрапени му от някоя благосклонна сила на бъдещето — малък тим военни съветници от Япония или Китай при двора на касика^[11]. Мореплавателят изчезва безследно, търсейки западния Морски път към примамливите брегове на Индия и на островите, богати с подправки, погълнат е от Саргасово море. Никаква вест от Новата земя в океана не достига в Европа, нито пък слуховете за несметни златни съкровища. Кой ли би финансирал тогава следващата експедиция?

Корекция

Дата: 12 октомври 1492, два часът местно време.

Място: Гуанаани^[12].

Вик от платформата на горния край на мачтата. Питащи гласове в тъмнината, запалват факел. Мъже, които са спали на палубата, си търкат очите и се катерят по вантите, за да открият брега. Нищо не се вижда. В небето още блещукат звезди през дупките на облаците. Скърца такелажът, водата бълбука лениво край бордовете. Отново вик от наблюдателницата.

— Земя!

Заповеди, оръдеен изстрел. Сигнали прелитат между корабите, щурманите съгласуват действията си.

Да! Дори може да се подуши. Земя е. Силен мирис на подправки и гнилота, които вятърът довява, шум от прибори.

Платната се смъкват, хвърля се лота. Застават голи до кръста на палубата в хладината на ранното утро. Постепенно звездите избледняват в оловния предизгрев. Бряг. Всички се взират като вцепенени, опипват се, за да се уверят, че не сънуват. Те са покорили безкрайността, не са прескочили кръга на земния свят и не са се сгромолясали в пропастта. Достигнаха земя, както им обещаваеше адмиралът.

На брега мъждукаща светлина. Огън? Далечен вик. Хора?

Индия. Дали ще ги приемат като приятели? Мазолести, проядени от солта и слънцето длани, се кръстят. Тук и там някой опипва тайно своя талисман, промърморва „Салвадор“^[13] и плюе храбро на талпите. Не един вече смята, че надушва аромата на екзотични подправки, приятния мирис на канела и ванилия, нежно възбуждащия аромат на пресовани бали с чай, които са натрупани на кея, острите изпарения на ценно дърво. Денят ще разбули онова, за което беше разказвал пътешественикът-венецианец: за империята Китай, за острова Сипангу, за високите сгради в градове от мрамор, за палатите, над които се развяват копринените знамена с дракони на великия хан, за пристанищата, където гъмжи от големи кораби, пътуващи хиляди мили по крайбрежията.

Пратеник на императора им оказва честта и идва срещу тях. Драконът се издига, сече въздуха сякаш със стоманени остриета, люспестата броня на набитото му тяло блести ярко в утринното зарево, опашката му е опъната и украсена с лъскав сребърен диск, ревът му се чува на мили разстояние, когато величествено се носи в своя път и идва към тях, гласът му е като гръм, муцуната му се разтваря и бълва огън. Светлина се излива върху им, но не от пламъците на пролетния празник, а от напалм.

— Спиш ли? — запита го гласът на Пол Лури.

Стив отвори очи.

— Фантасмагории! Глупости! Виж само! Конспекти за една бъдеща история.

— Равносметките на Хауард Харнис ли?

— Да. Ти си знаел?

— Той ги пишеше още преди двадесет години. Понякога си говорехме за тях.

Пол седна на сянка до Стив.

— И за какво е всичко това?

— Това е най-очарователната историография, която може да си измисли човек, Стив. Фантасмагориите са важно нещо. Огромните, никога неосъществени възможности на историята. В точките, където действителността в някой изненадващ момент се отваря и ти открива картината на друга реалност, там лежат златните мини на човешката

фантазия. И ако един ден този свят наистина загине, то ще е само от липса на фантазия у неговите обитатели.

Наистина реалността е също важна и не биваше да предоставяме управлението ѝ на бюрократи и военни. Но това е неизбежно, щом обявяваме факта за най-висш критерий. Защото какво е тя за човешкия дух? Гето, в което живуркат скромните души, ония, дето се доверяват само на онова, което могат да пипнат, малък отрязък от широкия спектър на човешкото съществуване.

Вятърът почти беше заспал. Голямото тъмно платно висеше отпуснато и хвърляше тясна сянка напреко на палубата. Кормчията спеше. Съвсем наблизко подскачаха делфини.

[1] Китайска порода куче. — Б.пр. ↑

[2] Бог на огъня, ковачеството и занаятите (гр.). — Б.пр. ↑

[3] Данте — Ад, Песен III, прев. Иван Иванов и Любен Любенов. — Б.р. ↑

[4] Уред за точни измервания на малки дължини. — Б.пр. ↑

[5] Ненаучно философско учение, че познанието е възможно само до вероятното. — Б.пр. ↑

[6] Индианско племе. — Б.пр. ↑

[7] „Огнена земя“. — Б.пр. ↑

[8] Връх в Мексико. — Б.пр. ↑

[9] Столица на Империята на ацтеките в центъра на днешния град Мексико. — Б.пр. ↑

[10] Място, носещо името господне. — Б.пр. ↑

[11] Главатар на племе в Централна и Южна Америка. — Б.пр. ↑

[12] Тук Колумб за пръв път е стъпил на брега на Америка. — Б.пр. ↑

[13] Спасителю! (исп.). — Б.р.; Също така е името на първооткрития остров, дадено от Колумб. — Б.NoMaD. ↑

ПОЗДРАВ НА ЛИЙКИ

Делфините ги придружаваха. Радостта им да пребивават и в друго жизнено пространство ги тласкаше към движение, към весела самозабрава. Това все още не бяха елегантните гладки същества, каквито ги помнеше Стив, а животни със сив, мек косъм и остромуцунести глави, с едва наболи мустачета. Бяха безгрижни, отдадени на игри създания с хитровати муцуни и нокти на плавниците; те бързаха да се измъкнат от прииждащите вълни, пръхтяха пренебрежително при вида на тромавия плавателен съд и отново потъваха в стихията си.

Барката едва пълзеше. Ленив горещ южняк играеше безшумно с платното. Капитанът държеше курс запад—северозапад. На седмия ден от пътуването на хоризонта се извиси масивът на Балеарите. Небето се затули, вятърът се извъртя на запад. Плисна дъжд над набразденото базалтовосиво море; корабът пъхтеше.

Пол, Джеръм и Стив останаха на палубата под прикритието на един непромокаем брезент. Сноубол и Гудлък се свиха между тях, наблюдаваха със смесени чувства надигащото се море и вирайки се изпитателно в лицата на хората, се мъчеха да се уверят дали не предстои скорошният им край.

Беше безсмислено да се борят срещу буреносния западняк; капитанът нареди още в ранния следобед да карат плътно край сушата и търсеше подходящо място за акостиране. Вода се пенеше по палубата, дъждът плющеше по дъските и трополеше по брезента, под който бяха намерили закрила. Даваха се команди. Моряците в прогизнали бурнуси и капещи тюрбани бяха заети с въжетата, за да приберат платното. Спуснаха една лодка във водата и я завързаха за носа на кораба. Греблата подхванаха своя ритъм. Капитанът бе наредил да теглят барката срещу вятъра.

— Какво е това? — попита Стив. Той посочи към едно странно скално образувание от дясната страна на кораба, което се открояваше на мрачното дъждовно небе.

— Рамото на Херкулес — отвърна Пол.

Действително скалата имаше форма на рамо, издигащо се стръмно над водата. Горната част на ръката и закръгленото рамо се различаваха ясно, начало на врат, зад него — ухо и брада, загатната уста в неоформено, разядено лице. А рамото бе запънато срещу планинския масив, сякаш подпираше сушата да не се стовари върху морето.

— Изглежда като изкуствено направен — учуди се Стив.

— И е такава. Една от десантните групи, която попаднала много по-далеч в миналото, се опитала да остави белег за себе си чрез произведение на изкуството, което да се вижда отдалеч.

— Не са ли го изследвали по-обстойно?

— За моряците това е злокобно място. Никога не ще убедиш да пусне котва някъде тук наблизо — каза Пол. — Виж ги само как гребат! Сякаш се касае за живота им.

Барката мина съвсем бавно покрай каменното рамо. Паметникът излъчваше някаква странна заплаха; въздействуваше силно и дръзко като вкаменен укор. Какво ли им е било на хората, хвърлени в този свят и не намерили нищо и никого, помисли си Стив. Адам в незавършения рай. Човек не може да си представи какво е трябвало да преживеят тези хора. И толкоз по-възхитително е постижението на този художник, който сред мъките на ежедневието си е намерил сили да започне този гигант, за чието завършване не му достигнал животът.

— Сред моряците се носи легендата — продължи Пол, — че не ще останат повече хора, ако този Херкулес се удави в покачващите се води.

— Това може да стане още днес, ако продължава да вали все така — рече Джеръм и обърса водата от лицето и брадата си.

Едва по тъмно барката хвърли котва. Плаващи дървета обграждаха брега и трябваше да бъдат изместени встрани. Хората като сенки балансираха по тях. Хвърлиха въжетата. Заскърца дърво о дърво.

Дъждът плющя цяла нощ. На другата сутрин изведоха животните на сушата и ги откараха на паша. Рик Бейли и Джеръм тръгнаха на лов; двама търговски наемници и един бивш заселник се присъединиха към тях. Убиха едно малко подобно на тапир животно и огромен елен с височина на рамото почти три метра. Джеръм застреля няколко диви патици и се опита да дресира Дейви да ги донася, но кучето беше твърде своенравно и не изпълняваше командите му.

Барката лежеше вързана. Капитанът нареди да напълнят кожените мехове с прясна питейна вода и да изпекаат месо за запас.

Наклякаха под набързо стъкмените покриви от шума и впериха поглед в тлеещия огън, над който висяха и бавно се печеха парчета месо.

След два дни вятърът смени посоката, небето се изясни. Животни и запаси бяха прехвърлени на борда, въжетата — прибрани.

Тогава от храсталака на брега се появи една фигура, светлокожа, с брадато лице и дълга до раменете коса. Съществото имаше къси, твърде силно окосмени крака и невероятно дълги ръце, изглеждаше далеч по-едро от средно на ръст джудже и почти толкова високо, колкото някой висок човек. Около тялото му беше увита сурово оцавена козя кожа, хваната на плешката с голяма кокалена тока. През рамо носеше мех с вода и торба, също от козя кожа; в колана му бе затъкнат дълъг тънък нож, който отдалеч напомняше на щик. И наистина се оказа щик, позна го Стив, само че беше прастар и много десетилетия наред отново и отново наточван. В дясната си ръка странният момък държеше навит плетен камшик от кожа.

Той притича към още неприбраната стълба, хвана я здраво и нададе нечленоразделен вик.

— Kammon voi He, kammon voi^[1].

Гудлък се приближи и опита да се разберат с гърлени звуци и жестове, но почти без успех.

— Не е от нашите — каза накрая Гудлък. — Той е един от последните *фьости*^[2] и искал да иде с децата си на запад, защото ловът от година на година тук ставал все по-лош.

Капитанът поклати отрицателно глава. Двама моряка се опитаха да изтръгнат стълбата от фьоста, но той упорито я държеше със силните си космати ръчища и едва не смъкна двамата мъже във водата, като викаше умолително:

— Kammon voi He, kammon voi!

— Пуснете го на борда — нареди капитанът.

Фьостът изсвири пронизително. В същия миг две малки изскочиха от храсталака и дотичаха като невестулки. Докато моряците се опомнят, тримата бяха вече на борда. Фьостът подаде на капитана шепа нокти от саблезъби тигри, дълги цяла педя, да плати за превоза.

— В Атлантида струват едно малко състояние — измърмори Пол.

Стив наблюдаваше двете деца. Бяха голи и за възрастта си — момчето около осем или девет, момичета с една или две години по-малко — извънредно силна окосмени по цялото тяло, макар и космите им да образуваха нежно копринено руно. Те се скриха в един ъгъл, скупчени едно в друго и плахо се заоглеждаха.

Глътка вода, изплюта в океана, каза си Стив и хвърли към Елмър Труси състрадателен поглед. Дали пък нашите потомци няма да се казват *зекендовци*^[3] и да се борят също така мъчително и безсловесно за едното голо съществуване, като потомците на първите или както и да са се казвали ония — захвърлените още по-надалеч в миналото? Галактиката още дълго ще си остане незаселена, Елмър, и може би ще бъде вечно недостъпна за човека.

Те отблъснаха и излязоха на открито. Хладното море беше синьо, пенливо, сдобрило се с вятъра, платното — издуто като лавандула и бакър.

На дванадесетия ден от пътуването на запад изплува платото на Пиренейския полуостров. Гонеше ги хладен, сух североизточен вятър и скоростта им бе добра, въпреки постоянно усиливащото се насрещно течение на нахлуващите при Гибралтар води. Държеха се плътна край брега, все на запад-югозапад, и щом заобиколиха втурналия се далеч на юг нос Гата, достигнаха устието на Алмерия. В изпаренията на югозапад се виждаше могъщият масив на Алборан, който стърчеше на повече от хиляда метра почти отвесно из морето.

Барката бе достигнала крайната си цел. Капитанът и неговият екипаж бяха решили да минат през Атлантика, защото оттатък щяха да бъдат по-полезни за поддържане, на връзката между американския бряг и острова.

— Какво смятате да правите с кораба? — запита Стив капитана, човек от флотата в средата на шейсетте, кръстосвал Падината повече от тридесет години. Имаше силно загоряло лице, под избелял син тюрбан го изгледаха преценяващо светлосивите му очи:

— Ще го оставя, където сме — отвърна той. — Може да се намери някой, на когото да послужи. Защо питате?

Стив сви рамене.

— Може пък на мен да ми е нужен.

— Няма ли да дойдете с нас оттатък?

— Не знам. Не съм решил.

— Вие сте мъж в най-хубавата възраст. Още можете да си изградите бъдеще. Оттатък ще имате шанс.

Стив срещна усмихнат светлосивите му очи. Капитанът сведе поглед и побутна тюрбана на челото си:

— Както решите — каза той. — Връзвайте здраво кормилото, когато спите, и винаги вдигайте само част от платното. Гони ли ви вятърът, ще се справите и сам. Обърне ли се, най-добре е да свалите реята, защото срещу вятъра не можете да сечете. Вдигне ли се буря, молете се на бога. Повече нищо не мога да ви кажа. Яхта не мога да ви дам на разположение. Това тук не е много повече от сал. Но добър сал. Одисеи няма да има по-хубав кораб. Дано ви донесе щастие. — Той се обърна и даде наставление на хората си.

Пътниците слязоха от борда, животни и стока бяха прехвърлени на сушата. Джеръм изкара джипа на брега по клатушкащите се дебели дъски. След дългата тишина воят на силния мотор прозвуча като дивашки рев. Камилите се сепнаха и започнаха да въртят очи. Мъжете, които ги оседлаваха, се поизмъчиха, докато успокоят подплашените животни.

След два часа керванът потегли в посока на Кадис. Вървяха отначало срещу течението на Алмерия нагоре през дефилетата ѝ, после свиха на запад, успоредно на гъсто обраслата верига на Сиера Невада. В течение на десетилетията пътеката за товарни животни бе разширена до годен за превозни средства път, за да се извозват и тежки товари от атлантическия бряг до Падината.

— Чух, че не си искал да дойдеш с нас оттатък — каза Джеръм по време на една почивка.

Бяха изпреварили с джипа кервана. Гудлък, Сноубол и Рикардо бяха при тях. Подготвиха мястото за лагеруване, събираха сухи дърва, струпваха камъни, за да оградят огнищата.

— Мами ме далечината — отвърна Стив, — безкрайната далечина на този незавършен свят. Човекът ще дойде някога от Африка. Там вече е настанал шестият ден от Сътворението. Може би ще ми се удаде да го съпреживея, да погледам няколко секунди от него.

— Ще бъдеш изяден, преди да си хвърлил дори един поглед. И ще бъдеш съвсем сам.

Стив сви рамене, разпери ухилен ръце.

— „И рече Господ Бог: Не е добро за човека да бъде сам; да му сътворим помощник, нему подобен.“ (2:18)

Джеръм изпръхтя презрително:

— Видя ли косматите детища, които дойдоха на борда.

— Те са по-добре от нас. Ходят голи.

— Още ли вярваш, че можеш да се промъкнеш незабелязано в рая?

— Може и да не е толкова трудно, Джеръм. Само трябва да знае човек къде се намира. — И след кратка пауза запита: — А как си представяш твоето бъдеще?

— Далечината ме мами, както и теб — отвърна Джеръм тихо и обгърна раменете му. — Ще замина на север и ще посетя Моузес. Дано го заваря жив. Гудлък и Сноубол ще ме придружат. Нямах ли желание да се присъединиш към нас?

Стив поклати глава.

— Трябва да си търся собственото бъдеще — каза той твърдо.

— Ще ида с някой от синовете на Моузес на север да разгледам тези стари развалини край морето, ще търся бреговете на легендарното Лак Мер, зад които се откриват просторите на Азия. Там сега се диплят Хималаите. Може би ще открия пътя по суша за Америка и...

— Както виждам, имаш голяма програма.

— На някой остров ще се задуша.

— Не вярваш ли повече в завръщането ни в бъдещето?

— Абсурдно е — отвърна Джеръм.

След двадесет и един дена стигнаха в Кадис. „Ню Атлантис“ бе вече пуснал котва — истински океански тримачтов кораб от готови елементи, спусната в миналото.

— Защо в Падината не ни пратиха такъв хубав кораб? — попита Елмър сърдито.

— Защото никой не си е помислил, че може някога да стане плавателна — каза Рикардо.

Елмър, който седеше с разкривено от болки лице на седлото, изръмжа:

— Изобщо дяволски малко са мислили!

Над мизерните бараки на пристанището кръжаха чайки и се боричкаха със свадливи крясъци за плуващите в залива отпадъци. Навътре в блещукащото море се виждаха рибарски лодки.

По време на следването си Стив посети още веднъж Европа. Беше за няколко дни и в Южна Испания. Спомняше си Кадис като светъл прохладен град, помнеше острия мирис на солниците край входната магистрала, в които слънцето вкаменяваше морето и забулени мъже трупаха на купчини сивобялата влажна сол. И ресторанта на достопочтена възраст си спомни, в чийто висок сводест таван отекваха извънредно силно тракането на приборите и гласовете на посетителите, а стените му дори в горещите дни на юли излъчваха хладина, която сякаш столетия бяха натрупвали в залата. С копнеж беше се взирал в Алхесирас на африканския бряг — зад неговата линия се криеха градове, чиито имена се усещаха, като че ли пипаш злато и слонова кост, или махагоновата кожа на красиви робини и одежди от брокат и коприна. Още тогава беше се заклел никога да не стъпва в тези места на фантазията, та да ги съхрани в себе си непокътнати в изтъкания им от легенди блясък. Но сега щеше да ги потърси. Сега те бяха толкова далече от тази действителност, както и от онази, но имаха неоценимото предимство да дремят още невидими в палатите на бъдещето, да не са изгнили трупове от залязлото, величие на някакво блестящо минало.

„Ню Атлантис“ бе отдавна потеглил, вдигнал белите платна, надвечер бе отблъснал и се намираще вече отвъд хоризонта.

Те стояха на каменния гръб на скалата при Гибралтар, която някога бе преграждала Падината от водите на Атлантика. Стив водеше пет ездитни и товарни животни; Джеръм бе приготвил джипа с ремаркетото за път. Беше ги натъпкал с резервни туби и други запаси, с оръжие и боеприпаси.

На ширина повече от осем километра — проломът далеч не беше достигнал по-късните си размери — водите с гръм се втурваха в дълбочината. Понякога се виждаше святкането на хиляди сребърни рибешки тела, които мощното течение хвърляше през водопада — живот, който преливаше от един съд в друг, преизобилие на Сътворението. На изток водната мъгла лежеше над бързеите.

Хладният, пренаситен с влага въздух, бе изпълнен с такова бучене, че човек не можеше да разбере и собствените си думи.

Стив се сбогува със Сноубол и Гудлък, почеса рунтавия врат на Дейви и прегърна Джеръм, после се метна на седлото. Вдигна ръка.

— Поздрав на Лийки — викна Джеръм и запали мотора. — Желая ти дълъг живот, Стив. Но когато му дойде времето, легни така, че оная да те намери.

— Сбогом — извика Стив още веднъж и подкара камилата си.

Повече не се обърна. Яздеше край бушуващите води към долината, следвайки течението, та да намери залива на Алмерия, където бе завързана барката.

Не можа да чуе експлозията.

Джеръм не беше изминал и три хиляди метра, когато се случи. Някой храбър войник бе извършил по време на боя при Гибралтар геройството да зарови една мина по неравния път, който водеше към някогашния планински хребет.

Джеръм загина веднага. Сноубол, който седеше на седалката до шофьора, беше просто надупчен като цедка и запратен извън машината, издъхна няколко минути по-късно. Гудлък бе също така изхвърлен от задната седалка, загуби съзнание и остана да лежи тежко ранен.

Силата на експлозията бе откъснала съединителя и беше преобърнала ремаркетото. Задницата на джипа бе изхвърлена нагоре, но машината падна отново на колелата си. С мъртвия Джеръм на кормилото и с разкъсани гуми тя бавно заподскача наляво от пътя към долината, срещу един дълбок тинест ров, и се спря точно в средата му. После започна да потъва.

Дейви залая като полудял към мехурчетата, които бликаха от тинята. А щом секнаха, той се обърна със страхливо скимтене и се заизкачва по склона. Носът му кървеше и цялото му тяло трепереше.

[1] От „Come on, boy!“ — Хайде, момче! (англ.). — Б.п. ↑

[2] Деформирано от firsts — първите (англ.). — Б.п. ↑

[3] Потомци на последните — от seconds (англ.). — Б.п. ↑

СРЕЩА С АНГЕЛА

Рано следобед Стив се натъкна на малка рекичка и спря да напои животните. Докато камилите късаха сочните листа на крайбрежните храсти, той седна на сянка и се подкрепи със студена печена риба.

Отведнъж му се стори, че чува през тропота и пръхтенето на животните кучешки лай. Секунди след това изникна Дейви. Изджафка възбудено, затътри се към потока, лакомо уталожил жаждата си, след което отново хукна и с диво нетърпение, като лаеше призивно към Стив.

— Ела тук, Дейви. Какво се е случило?

Кучето се приближи със скимтене и страхливо подвигна опашка. Стив го хвана за врата и го огледа. На бузата му имаше рана, сякаш е бил одраскан от куршум. На гърдите, над десния преден крак, откри подобна рана, едва-що позасъхнала.

Дейви се отскубна неспокойно от ръцете му и заситни в посоката, откъдето бе дошъл. После се спря, скимтейки, и продължи да джафка.

— Искаш да дойда с тебе ли, Дейви? Разбирам.

Стив събра нещата си, отвърза животните и се метна на седлото.

— Смятам, че си достатъчно умен, за да не ме подведеш.

Кучето следваше собствените си следи. Стив бе обзет от тревога. Въпреки обедната жегата той подкара животните в остър тръс. Щом достигнеше някоя височина, спираше за малко и оглеждаше през бинокъла на запад, но не успя да долови никакво движение.

Дали пък не бяха решили нещо друго? Да са ме последвали с джипа? — питаше се той. Невероятно. Разработената пътека през високото плато към долината на Алмерия наистина заобикаляше доста, но дори за едно издържащо на всякакъв терен превозно средство бе значително по-изгодно да мине по него, отколкото да върви по брега. Дали Джеръм не е направил катастрофа? Нетърпеливо заби токовете на сандалите си в хълбоците на добичето. След два часа видя пред себе си хребета на платото, откъдето бе тръгнал сутринта. От лявата му

страна с грохот се изливаха водите на Атлантика. Въздухът беше изпълнен с водна мъгла. Солта опари кожата му.

Внезапно Дейви хукна напред. След няколко минути той го застигна. Кучето стоеше до Гудлък, който лежеше по очи и гледаше, изплезил език, като втрещен на запад, където на около три километра разстояние се разиграваше величественият природен спектакъл. Стив скочи от седлото, обърна Гудлък по гръб и грижливо го прегледа. Имаше две грозни рани на бедрата, две други на левия хълбок и една на рамото. Явно от парчета на снаряд. Бе загубил голямо количество кръв и въпреки това бе го следвал докато грохне напълно. Дали е искал да го върне за помощ? Положи главата му върху едно навито одеяло, даде му да пийне вода, после изми раните, доколкото може. От болката раненият дойде в съзнание и се сгърчи, скимтейки, като заби лакти в стомаха си и издърпа колене до брадата.

— Гудлък, аз съм, Стив! Какво се е случило!

Джуджето го погледна с помътнели от страх очи, навлажни устни с езика си и на пресекулки започна да разказва. Стив усети, че се вцепенява.

— Ще се върна обратно — каза той.

Гудлък поклати уморено глава:

— Аз погребях Сноубол. Джеръм потъна в една кална яма. Но сигурно още преди това беше мъртъв.

Стив безмълвно се вираше в бушуващите води. После каза:

— Чуй ме, Гудлък. Аз не мога да ти измъкна парчетата от тялото. Или ще си излязат сами навън с гнойта, или ще се капсулират и там и ще си останат. Ако имаме късмет, ще те вдигна отново на крака. Животът ти не изглежда застрашен. Наистина загубил си много кръв, но никой от важните органи не е наранен. Иначе нямаше да се придвижиш толкова далеч.

Гудлък кимна.

Стив го пренесе в сянката на една акация и му направи легло, после запали огън и приготви обяд.

На другата сутрин отсече няколко малки дръвчета и сглоби носилка, на която да влачи Гудлък, върза я за седлото на едно от товарните животни. На барката ще имам повече възможност да се грижа за него — каза си той. — Не мога да го изоставя, когато ходя на

лов. Но може би има мъничко шанс да го спася, като го храня със сурова риба.

После потегли на изток.

Напредваха бавно. Нощем Стив будуваше, а през деня често заспиваше в седлото. Усещаше равномерното поклащане на камилата, която, пръхтейки, със сигурни крачки търсеше своя път из солените блата на Западната падина. Склоновете, някога опърлени от слънцето и обрасли с прашни трънаци, сега показваха нежна зеленика, докъдето стигаше погледът. Когато повееше южнякът, мъглите потегляха на север и напояваха склоновете на платото на Пиренейския полуостров. Повечето растения, които едва влачеха мизерното си съществуване в солената почва на някогашното море, сега гинеха от полъха на влагата, нови пускаха корени и се заселваха на тяхно място.

Скоро цяла Европа щеше да добие друго лице. Над палмовите горички северно от Алпите щеше да падне сняг, огромните стада европейски антилопи щяха да тръгнат на юг, а заедно с тях и лъвовете, тигрите, леопардите и другите хищници, доколкото вече съществуват в Дарвиновата палитра. Само мастодонтите щяха да останат. Ще бродят из горите, потънали в сняг, отчаяно търсещи храна, тъй като пътят им за пасищата в Африка вече ще е затворен от водните маси на Средиземно море. И в някоя пролет, след дълга безмилостна зима, щяха да измрат.

И предците на човека щяха да останат — както боасите, така и джуджетата — и щяха да се научат да се преборват със снеговете и студа. А когато потеглят на юг по стъпките на странстващите стада, щяха да се научат да преодоляват препятствия. Да, да превъзмогва препятствията щеше да стане най-неотложната задача на човешката раса. Така все повече щеше да развива уменията си. Докато накрая за нея няма да има повече непреодолими препятствия: неприятелско обкръжение, планини, поройни реки, нахлуване на студени вълни, водни басейни, препятствия, създадени от зъби и нокти, плът и кръв, после пространството, накрая и — времето. Но отново и отново, докъдето и да стигнеше човекът, винаги щеше да среща едно препятствие, което ще го довежда до полуда със своето предизвикателство — самия себе си.

Стив вдигна поглед, напъха лицевата защитна кърпа встрани от тюрбана. От две седмици язدهа вече в една есен, която се държеше

като безкрайно лято. Гудлък спеше неспокойния си сън; Дейви ситнеше пред тях все край брега на водата, която някога щеше да стане Средиземно море, чиито води всяка година щяха да се покачват с един метър, а по-късно и с повече, когато водопадите от Гибралтар се врежат по-надълбоко в скалите и така подмият дъното, че да се превърне в морски проток. И все пак щеше да мине цяло хилядолетие, докато се напълни огромният басейн. А още две столетия южно от Сардиния и Сицилия щеше да има провлаци към Африка, по които щяха да се спасяват животните в по-топлите селения, преди над Европа да премине продължилата милион години верига от ледникови периоди, която ще достигне чак до далечното настояще и чиито огромни ледени езици ще смразят почти целия живот северно от Алпите.

Стив усети как товарното животно с носилката малко изоставаше и хвана по-здраво юздите, с които беше го завързал за седлото си.

— Хайде — каза той. Но не се обърна, а заязди към изток, направо срещу изгряващото слънце.

Вечерта на осемнадесетия ден стигнаха устието на Алмерия Барката си лежеше здраво завързана за потъващите дървета, точно както бяха я оставили. Стив пусна камилите на паша, за да се напасат до насита.

От възета измайстори юлар за една от камилите, впрегна я, завърза я за възето на барката, и така я издърпа по-близо до брега. След това направи на палубата от рогозки и платнище удобно легло, пренесе Гудлък на борда. Състоянието му беше окайващо. Една от раните на бедрото му изглеждаше зле, гноеше. Кракът му беше отекъл. Не можеше да върви и едва пълзеше.

След като напълни с прясна вода всички налични мехове, Стив доведе животните едно по едно на борда, завърза ги здраво и освободи барката. После вдигна платното — то се изду колебливо от лекия западен вятър — и я насочи навътре по течението. Завърза здраво руля, както му беше казал капитанът, хвърли въдиците от кърмата и седна до Гудлък. Прегледа вонящата рана, избърса гнойта и постави крака му на високо, за да спадне отокът.

Джуджето изгаряше в треска, понякога размахваше силните си малки юмруци и ръмжеше. Стив си помисли дали да не го завърже, но

нямаше сърце да го направи. Ясно бе, че нямаше да може да го спаси, но искаше да направи всичко, за да облекчи последните му дни.

През няколко часа проверяваше въдиците, измъкваше пърхащите риби на борда, убиваше ги, за да ги използва като стръв, или приготвяше храна, като изстъргваше суровото месо с ножа и отстраняваше костите.

Беше му трудно да храни Гудлък, но никога не загуби търпение. Дейви го наблюдаваше и всеки път изръмжаваше или в упрек, или лакомо, когато джуджето повърнеше храната.

След като нахрани Гудлък, Стив полягаше и дремеше под тентата. Понякога вятърът утихваше. Такелажът стенеше в ритъма на плиткото вълнение, което пулсираше в лъскавата шир — едно сияйно пладне, струящо отгоре, денят, нахлупен над морето като катедрала от светлина. В такива неизмерими междинни пространства, когато времето изглеждаше спряло, а слънцето непоклатимо закотвено в зенита, му идваха наум думи, които той смяташе за забравени от столетия, разкази за падащи слънца и ангели, сипеци блюдата на гнева над земния свят. Понякога нещо така притискаше сърцето му, че чак гърдите го заболяваха. Той допълзваше до парапета и повръщаше, висеше задъхан над ръба на борда, докато най-последно намереше сили да загребе хладна вода и да я плисне на лицето и челото си. А по-късно, когато солта засъхнеше на челото му, той имаше чувството, че паяци пълзят из очните му кухини, за да изплетат гнездата си в мрачината на неговото съзнание.

Навестяваше го все един и същи сън. От някакво по-високо място — той така и не разбра, какво всъщност се намираше под краката му, но му се струваше като дърво, забило корени в скалист остров, — той съзираше бряг, о който се плискаше тъмна, маслена локва, някаква тежка воняща чорба, в която се е стекла всичката вода на земята и животът е измрял. Зад бреговата линия до самия хоризонт се простираха дюни. Осветени от млечнобяла, прекалено ярка светлина. Отгоре заплашваше черно небе, сякаш чудовищен слънчев вятър бе издухал цялата атмосфера и лицето на земята бе останало беззащитно открито за космическите бури. Изведнъж сушата се раздвижваше, вдигана и смъквана от прибоя на мощно земетресение, което идеше на талози от хоризонта, сригаше дюните, а долините извисяваше като гребени на вълни. Въпреки че липсваше атмосфера,

ясно се долавяше горещо сухо съскане. Наоколо се сипеше пясък от гребените на вълните и се кълбеше като пяна, сякаш слънчевият вятър откъсваше фотони от стените на кристалите и ги превръщаше в чиста светлина. И както винаги, така и този път, Стив се събуждаше с парализиращо чувство, че е видял онази Земя без бъдеще, за която бе му говорил Пол.

Събуди се чак вечерта. Макар слънцето да бе залязло, той беше плувнал в пот и се чувствуваше докрай изтощен. Допълзя на четири крака до Гудлък, сигурен, че е умрял, а Гудлък беше жив. Спеше дълбоко. Дишането му беше повърхностно, но равномерно.

Над африканския бряг висеше тъмен напластен облак, изправен косо, облегнат върху планинските склонове, с обагрени в бледожълто краища.

Стив си пое дълбоко дъх и обърса челото си, загледан в нахлуващата нощ.

Това скърпено нещо тук, запита се той със свито сърце, то ли трябва да представлява моят живот? Винаги бе си мислил, че досегашното е нещо като генерална репетиция, че едва след нея завесата вече ще се вдигне за истинското действие, когато всичките роли ще са разпределени по най-добрия начин и всеки ще участва суверенно със своя дял. Защото няма е редно да принуждаваш някого да се препъва напълно неподготвен по сцената, да играе, незнаейки нищо, в непознатата му пиеса, чието действие обаче е отдавна предопределено.

Но сега с парализираща сигурност му стана ясно, че именно това е било неговият живот, че няма да се вдигне нова завеса, а точно обратното — скоро ще падне и последната завеса над неговата драма. Осъзна, че именно това тук и онова, което с мъка задържаше в спомените си, е неговият живот, и той се изплъзваше между пръстите му, и нито секунда от него не можеше да се върне. А отклоняването, на релсите, което бе предприел с лека ръка, в лекомислената вяра, че предизвиканите по този начин решения ще могат все пак да се поправят, се оказа невъзвратимо. И това прозрение се стовари върху него като планина, като тази планина от време, която натрупаха върху гърдите му, само защото оная сутрин — още неизтрезнял от уискито и лекомислен като толкова други — той не бе върнал пластмасовата си делегатска карта, когато ги поканиха да участвуват в тази авантюра.

Имаше чувството, че седи в прекалено тесен скафандър, чиито системи не функционират добре, зад командното табло на някоя „совалка“, а под него мъртвата Земя, изгорял шлак като него самият, се носеше безжизнена към бъдещето. Радиото мълчи и се чува само електромагнитното пеене на звездите, ехото на Сътворението, връщане от края на Вселената като шумът на прибоя от някой далечен бряг, и своето собствено хъркащо дишане чува в мундщука на кислородната маска, докато кръжи безшумно над бездната, а дълбоко под него е дъхът на атмосферата, видим като леко помътняване на ръба, където светлината се разбива на дифузен фотонен хаос.

После на хоризонта изплуваха първите отблясъци на изгряващото слънце и бързо потъваха обратно! А той трескаво преглеждаше контролните уреди, но те бяха изгаснали. Всичките показваха нула.

Мирис на гнило бе напоил въздуха. Черен дъх издуваше дробовите му и Стив усещаше, че Земята не е в състояние да го държи повече в смъртта, и към полунощ той се понесе неудържимо към звездите.

— Какво ти е, Гудлък? — изпъшка той и се втрени уплашен в стърчащата пред него висока, тъмна фигура, която затуляше звездите. Вдъхна гнойната смрад на неговите рани, на пропитата от мъртвешка пот козина.

Завързаните на задната палуба животни станаха неспокойни, изправиха се. Дейви притича с почукващи по дъските нокти, подуши го предпазливо и го побутна с муцуна, така че той окончателно се събуди. Луната пробиваше облаците.

Стив изгледа мачтата, която бе му се привидяла като призрачно изправена фигура. Далеч на изток проблясваха кървавочервени мълнии, но буря не се разрази.

На сутринта свидетелствуваха само още няколко тънки, опушени облака за сражението между въздушните пластове, но изгряващият ден бързо ги стопи.

Гудлък беше жив. Стив го изми и му даде да пие, утоли глада и жаждата му.

Плуваха право на изток. Просмукано от слънце, небето блестеше сияйно и радостно, по вълните отблясъците трепкаха като сребърни стрели. Така се носеха, ден след ден, в някаква безкрайна мараня, над

която почти незабелязано се спускаше звездната нощ като прозрачен облачен купол.

Птичи ята следваха своя курс. Летяха много високо, Стив не можеше да разбере какви птици са, но викна:

— Ще вървим подире им на юг, Гудлък.

Нощем той долавяше крясъците им между звездите. Брегът се плъзгаше край тях. Есенно нашарена гора. Сред вечнозелените гинко, лумнали в злато коркови дъбове или пожарите на явора, между бледозелените канелени дървета — черните пламъци на кипарисите, повехнал жълт шубрак, заслонен от тъмни кедри и от пинии.

В устието на Суман Стив отправи барката към брега. На изток, забулена в мараня, лежеше някогашната десантна зона, отвъд нея, още по-далеч — Ла Галит. Там някога беше се започнало, бе се пръснало сърцето на кита, за да ги бележи с кръвта си, а галактиките на реалността бяха се разбягали.

Той пренесе Гудлък на сушата, после остатъка от своите запаси и малкото си имущество. Построи лагер.

Пусна изгладнелите камили на паша, нахрани Гудлък и легна да си почине. Заспа дълбоко, но се събуди от пронизително свистене във въздуха. Дейви ръмжеше, Гудлък мятеше неспокойно глава.

Стив засенчи с длан очите си и видя някакво ярко, кристално блещукане на около десет метра височина. Беше капковидно, почти прозрачно тяло, дълго около пет-шест метра, в което — по корем като върху нагнетено водно легло — лежеше една фигура, облечена в пурпурночервен скафандър, с бяла апаратна раница на гърба, с ръце на уредите, които бяха втъкани като сребърни инструкции в прозрачния материал.

Вдигна се облак прах, но Стив не можа да разпознае никакви двигатели. С едно звънливо *пинг* на долната част се пръкнаха три тънки телескопически крака и се разтвориха. В мига, когато машината се приземи, тя стана непрозрачна. Горната ѝ част се оцвети в жълто, а отдолу под стрелообразните къси крила, които можеха да служат само за стабилизиране при свръхзвуков полет, стана бяла. Сега Стив ясно видя на предната част опознавателните знаци, за които бе разказвал Харалд. На покрива изникна едно лазерно оръдие, което подскочи леко и се насочи към Стив.

Той вдигна ръце за отбрана. Извика:

— Не стреляй! — Долната част на кълбото се пукна и от зейналата дупка се спусна къса стълба, на която се появиха чифут пурпурночервени ботуши.

Дейви се озъби и заръмжа. Лазерното оръдие мигновено се насочи към него.

— Не стреляй! — викна Стив към фигурата, която слезе изпод корема на машината и тръгна към него.

— Не се бой! — каза пилотът на странно твърд италиански. Гласът му идеше приглушен от шлема.

Той вдигна десница и оръжието се насочи към небето. После то си остана в това положение, въпреки че свали ръката си. Беше широкоплещест, необикновено висок на ръст. Най-малко два метра, каза си Стив, като напразно се опита да отгатне чертите на лицето му зад златисто тъмния визьор на предпазното стъкло на шлема. За момент му се стори, че между отблясъците зърва едно красиво тъмнокожо лице, гордото лице на нубиец, но вероятно бе се излъгал.

Разгледа и отличителните знаци по ръкавите на скафандъра: на дясната страна имаше агне, на другата — ключ, кръстосан с лазерна пушка; Христос спасителя — пишеше отгоре на латински.

— Кой си ти? — запита Стив на лош италиански.

Пилотът натисна някакъв бутон на шлема си и отговори през външния микрофон.

— Ти говориш нашия език?

— За съжаление твърде слабо.

— Ти идваш от едно бъдеще, което не лежи в ръцете на Бог.

Ръката му лежеше достатъчно тежко върху моя свят, помисли си Стив и попита отново:

— Кой си ти?

— Аз съм от тия, които проправят пътя на Всевишния — отвърна пилотът. — Търся един от нашите войници, който действуваше в този период от време и не се завърна.

— Значи ли това, че можете да се връщате в бъдещето?

Пилотът се поколеба. После каза:

— Разбира се. В моето бъдеще. В това на Господ-Бог.

— Можеш ли да ни вземеш със себе си?

— Да, но това не мога да реша сам. — Той посочи Гудлък. — Това човече трябва да остане тук.

— Нуждае се от бърза медицинска помощ.

Гудлък беше се събудил. Надигна се и зяпна пилота, сякаш виждаше призрак.

Той се приближи и коленичи до него. Премести нещо на ръкавицата си и докосна с пръсти ръката на Гудлък. Пепелявите косми се разхвърчаха и на площ, голяма колкото човешка длан, се появи тъмната кожа. После пилотът бръкна в раницата си, освободи някакво полусферично, подобно на костенурка апаратче, и го притисна върху оголеното място. То залепна и почна да бръмчи. Гудлък гледаше апаратчето с една смесица от любопитство и ужас. Озъби се, тъмните му устни затрепериха, но подтисна всякакъв звук. Не трепна и след няколко минути, когато го свалиха. На три места по кожата се появиха капки кръв.

Пилотът се изправи и се обърна към Стив, опипа с върховете на пръстите си голата горна част на ръката му. Стив усети ръкавицата твърда и приятно хладна, после костенурката се впи в плътта му, но болка не почувствува.

— Има почти четиридесет години оттогава — каза Стив. — Вашият другар попаднал в схватка между наши части и тези на другата страна. Сигурно е загинал. Знам това от един очевидец.

Не забеляза никаква реакция. Стъклото на шлема си остана тъмно и непроницаемо. Виждаше само отражението на собственото си лице, разкривено от издутото стъкло.

Щом отдалечиха апарата, той почеса горната част на ръката си. Сърбеше го. Разгледа и трите мънички белега; където сондите бяха проникнали в тялото му.

— Ще видя какво мога да сторя за теб — рече пилотът. — На това място ли да те търся?

Стив кимна.

— Чакай ме тогава. Ще се върна.

Той се покатери в машината си. Невидимите двигатели вдигнаха прах, капковидното тяло стана прозрачно и стремително се издигна в обедното небе, придружено от заплашителен грохот, сякаш се отваряха портите на ада в параклиса за кръщение в Латеранския палат^[1].

Стив несъзнателно вдигна ръка, като че искаше да върне бляскавата машина, но после я отпусна и се обърна към Гудлък. Джуджето беше заспало. Той също легна в хладната сянка на акациите и скоро след това задряма.

Събуди го Дейви с муцуната си. Той се протегна и се усети отпочинал, силен, изпълнен с предприемчивост. Колко ли беше спал? Този странен сън... Спомняше си за срещата с някакъв ангел, точно както някога беше се случила и на Харалд, за едно бучене в небето си спомняше, като че ли... Рипна изведнъж и се вторачи в горната част на ръката си. С нервно движение откърти коричката. Ситните драскотини отдолу, вече зараснали, едва се виждаха.

Гудлък бе запалил огън и държеше над пламъка една одялана пръчка с набучено парче месо.

Стив стана, отиде при него и го заоглежда слисан през огъня. Имаше ужасен вид. Тялото му бе измършавяло като скелет, кожата се беше изопнала над ребрата, ключиците стърчеха като ъгловати уши на ножици, цели кичури от сплъстената му бозява козина бяха окапали, на лявата ръка под рамото имаше оголено колкото длан място...

Сякаш усетил погледа на Стив, той се почеса на това място. Рече:
— Дейви убил една змия.

Съчките пращяха в огъня. Стив поклати едва забележимо глава и потърси погледа на Гудлък, потопа своя в лешниковите на цвят очи, в които искреше нов живот.

Джуджето разтегли устни и се усмихна, Стив също му отвърна с усмивка.

Какво толкова представлява действителността за човешкия дух, бе казал Пол. Едно гето! Сякаш разбрал мислите му, Гудлък с бегло движение обърса челото и очите си, като че ли махаше паяжинките на сиромашкото лято.

Стив започна да оседлава животните. Гудлък го изгледа с недоумение. Запита:

— Ще тръгваме ли?

— Имаш ли достатъчно сили?

— Силен съм.

— Хайде тогава! — С решителен жест той затегна колана на седлото. — Не мога да те оставя тука, когато си ми най-необходим.

Гудлък посочи на запад към слязлото вече слънце.

— Днес няма да стигнем далече.

— Тогава ще яздим цяла нощ. Страх ме е да остана на това място.

Гудлък се огледа боязливо и кимна. Раздели печената змия на три парчета, после изгаси огъня.

Слънцето залезе още докато прекосяваха долината на Суман. Едва след полунощ се изкачиха на платото и спряха животните да си отдъхнат.

Лунният сърп се носеше към далечните върхове на запад и изливаше светлината си над разлюляната савана на Сахара, ширнала се до самия хоризонт под един безкраен небосклон.

— Ще ми се да разперя крилата си и да литна — каза Стив.

Гудлък го погледна изпитателно, оголи зъби и процеди едно весело грухтене. Рой звезди искряха в тъмните му като нощта очи.

Стив се присъедини към смеха му, възторжено заби петите си в хълбоците на животното и го подкара. Струваше му се, че го очакват оттатък хоризонта, от другата страна на тъмнината, отвъд звездния порой — и го изпълваше радостно вълнение.

Когато слънцето изгря, огромното светло сърце на Африка ги беше вече приютило.

[1] Един от папските палати в Рим. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.